

liter ipse Hippo. propriis plios auctoritate nouam ac certe falsam opinio. conceperit ? nam quod in capitulo. tanta quia sibi finis legis scribitur, statuum et ab Ecclesia fauore prolixius scripto ut legitima sit, quod si Hippo. opinio vera effet, oportet fateri filios inseceptos, non tantum effici legitimatos per matrimonium subsecutum, sed etiam per sponsalia, que de futuro dicimus, quod minime fatebor. Subinde congitat ex vera huiusfece opinionis cognitione ? non vulgaris intellectus ad tex. i. n. 2. de consensu. congitat, quo cautum est, possit sponsaliam coniugali consenti praehito ante copulam religionem proficer, atque ex ea professione dissoluti coniugium illud : idem enim dicendum erit, si possit coniugalem consenti, vel eius sponsionem coitus non contigerit, quamvis prius carnalis copula praecesserit: illa enim coniugium non fuit, sed forniciaria, nec in illa traditio coniugalis dari potest, que in illa c. 2. iuribusque similibus exiguntur. ita de Catt. in l. p. c. de episc. & cler. & Io. Bochocius lib. 1. de matr. cota. 2. nec etiam impedit copula praecedes sponsalia, qui sponsus posset proficer religionem, qui impedit si conclus Hippo. Vera foret: cum ex eo matrimonium illud dici debetur confundmatum.

¶ Nonò hac canons presumptio adeo virget, ut matrimonium presumamus per copulam fecutam cum sponsa incerta: nempe quando quis ex tribus suis foribus iurauit vnam duodecimorum vxorem: si enim aliquam ex eis post hanc promissionem cognoverit, erit eius matritus censensus. Hollis. & Abb. in c. ex later. 2. de sponsa; quorum opinio placet Horren. 3. par. i. t. 1. 18. col. 2. & Sylvestri in verb. matrimonium. 2. quef. 11. vbi subdit eis hanc Opinio communem. quam probat Regia. 1. 1. 1. 1. part. 1. Cum enim illa sponsus teneatur ex vi promissionis vnam ex illis ducere in vxorem praesumitur illam, quam cognovit, vxorio ac maritali affectu cognovisse, ex dict. cap. ii in d. m. glof. tamen in d. c. ex later. quam ibi sequuntur Iohannes Andr. Anton. Henric. & Card. diversum tenet, dicens, quod nec sive sponsalia cu[m] illa cognita, nec matrimonium: licet iudex ex officio debeat compellere hunc vivere ad illam ducentum: quia cum eam cognoverit, non potest aliam ex illis foribus vxorem ducere, & sic nec instrumentum feretur, pro quo fortis tex. i. 1. in princ. de spons. in b. vbi ex ipsa libris certis, quamvis nullis, oritur impedimentum publice honestatis iustitia: & tamen ex his non oritur, vt constat: potest enim quamlibet ex his ante copulam ducere: ergo hoc non sunt sponsalia: si enim sponsalia sunt, oritur ex eis impedimentum: si sponsalia non sunt, coniugitur matrimonium ex coitu non esse iudicandum, nec presumendum. Ego à recepta & communi sentientia non difiendo, propter illam presumptionem quam modo explicui: haec enim sponsalia sunt, quamvis incerta, & idem ex eis non oritur impedimentum publice honestatis iustitia: ortum tamen obligatio recipi in vxorem vnam ex illis foribus, ex primis sponsione, cui opimè contentus sponsaliorum definitio: Præterea sponsalia incerta, nempe conditionalia in matrimonio transire fecuta copula. & super eo. & cap. per tuis. de condit. app. agitur & illa sponsalia per coitum transiunt in matrimonium, licet incerta sint.

Dicimus hic notandum est, præfata decretalis presumptio, adeo mature ab Ecclesia introductam, ut etiam si protestetur ? sponsus ipsa sponsa præiente & consentiente, se nolle per coitum matrimonio coniungere, nihilominus iudicandus sit ab Ecclesia matrimonium copula fecuta: nam & canon presumit propter coitum ipsos ab hac protectione recellit, sicut & a conditione. cap. super eo. cap. per tuis. de condit. app. ap. de illa. ed. tit. quod expresse notat glof. in d. c. per tuis. 2. 1. Communiter recepta. Abb. in cap. cum M. num. 29. de const. Felin. ibi num. 80. Ripa num. 95. dicitur hanc opinionem communem quamnot Aretin. conf. 142. column. 7. Rube. conf. 60. Tal. in l. v. column. 5. morte s. de non oper. missis. mut. 1. & ibi Rube. num. 520. Arelaten. L. in additio. ad Alciat. in tracta. de presumptio. 2. pars. num. 2. idem notant Doctor. in d. c. venient. de 2. de sponsa.

Vnde dicimus ad perfectionem huiusfece rei cognitionem inferatur, adicte illi copulam necessariam inter sponsos, ut matrimonium iudicetur, ut ipse latitudo, seu nixus copule subfecutus minimus sufficiat. cap. fin. de sponsa. cum enim conatus non habuerit effectum, non potest ex eo presumi coniugius, etiam si ille nixus inter habiles ad matrimonium coniugaret, ex dicta ratione. ita Abb. in d. c. cap. fin. loan. And. Domini. & Frau. ibi cap. 1. §. idem, de spons. impub. in 6. quo-

rum Opinio Communis est, vt tellatur Propositio in dict. c. fin. & car. secutus idem fatur Sylvestris in verb. matrimon. 2. 4. 16. & Alciat. in tracta. de presumptio. reg. 3. præsumpt. 3. 8. idem not. Aretin. conf. 142. col. 5. quamvis contrarium teneat Calder. & Propositio in d. c. cap. fin.

Hinc etiam constat ? per nixum copulæ non effici matrimonium etiam illa sponsalia , quæ verba consentiunt praefenter exprimunt, tamen deficientiæ state, à iure intelleguntur de futuro, nempe contracta inter impubes, vel inter impuberem & impuberem, probat text. m. de attestatis de spons. impub. Vnde impubes , qui per verba consentiunt coniugialē exprimita cōtraxit, etiam si spē nixus fuerit sponsos cognoscere carnaler, potest resiliere ab sponsalibus, adiumento state. Subdit tamen ille text. hoc fallere, vbi coniungili impubes in matrimonium proprieplam atatem perfectam, post ipsum nixum copulæ, etiam multo ante illum consentiūm precedentem. Anton. Abb. Propositio . & communis ibi , quod non video alia ratione probari, nisi ex eo quod presumptio discreto ad consentiūm ratione atatem pubertati proxima, & ex nixu potentie ad coitum : his ergo dubius adiunctus praefluitur matrimonium esse perfectum: quod etiam Cardin. ibi, 2. col. vi. detur sentire, ex quibus etiam colligo, conatus copulae proprieplam atatem perfectam, efficiere matrimonium sponsalia illa verba de praefenti, iuris tamen interpretatione de futuro. ita Hoffenl. Anton. & Propositio. in dict. c. ap. attestatis. illi text. ad hoc notantes. Hinc infert Propositio ibi effe differentiam inter sponsalia re & verbis de futuro, & sponsalia sola iuris interpretatione de futuro: prima enim non transtinet in coniugium per nixum copulæ, vt in dict. cap. fin. secunda vero transirent in coniugium per conatum copulæ proprieplam atatem perfectam contingentem. Ego vero, utquid ipse sentiam, plane facere, credo solum conatus copulæ, etiam proprieplam atatem perfectam, minime efficiere coniugium: nulla enim ratio id per ludere potest, nisi presumptio consentiūs coniugiali: ista autem non colligitur ex nixu copulæ, vt id dict. cap. fin. probatur: igitur conatus copulæ, etiam prope atatem perfectam, coniugium non efficit, & si dix eris facilius colligere signis cōficiūm coniugiali potest sponsalia verba de praefenti contracta, quam post sponsalia re & verbis de futuro, id ego facere, modo signa illa, ex quibus cōficiūm coniugiali presumendus est post atatem perfectam contingat, & non ante illum, vt statim dicam in intellectu cap. i. 8. idem, de spons. impub. in 6. quo fit, vt ipse credam mal. Propositio aduersitatis: conatus enim in dict. cap. attestatis. etiam iuxta communem interpretationem, consentiūm non inducit, nec eius presumptio, sed presumptio potest ad coitum: iuris effectio vero ad consentiūm ex proxima state perpenditur, si confessus ipse tunc prefigetur, quod probatur in cap. communib. de spons. impub.

§. SECUNDVS.

De sponsalibus de futuro.

S V M M A R I A.

1. Sponsalia de futuro traditionis sponsa se ad datum pro efficiuntur matrimonium.
2. Sponsalia quare ex verbis de futuro appellantur, per oscula, amplexus, & similia figura, nequaque transirent in matrimonium.
3. Sponsalia per futuram actionem matrimonii fieri dicuntur.
4. Ex futuratione causas suis coniugiali praesentia.
5. Sponsalia iuris interpretatione de futuro: coram autem de praefactis, ut per predicta signa matrimonium efficiatur.
6. Confessus presumuntur in sponsalibus ex variis figuris.
7. Sponsalia de futuro fratres solvantur quoniam de praefacti contracta, & ex aliis per endem in intellectu ad textum, e. d. c. i. 1. de spons. impub.

Secundo ? sponsalia transirent in coniugium, si sponsalia ad dominum traduxerit: ex hoc enim presumptio inter eos coniugiali consentiūs probatur in dict. cap. fin. de spons. impub. notat Joan. Andr. in d. c. ap. fin. de sponsa. quem sequitur Alciat. in tracta. de presumptio. regal. 3. præsumpt. 38. idem notat Angel. in authenticis: quibus mod. natural. efficiunt. legat. §. fin. Decimus in capitulo. sursum de probatis nubilis. 1. colom. 6. sed contrarium est verius: non enim haec presumptio est iure canonico introducta. ita Calder. Anto. & Abb. quorum Opinio Communis est secundum Propositio ibi, qui eam sequitur in d. c. cap. fin. dicit eandem opinionem communem eam secutus Aretin. conf. 142. colom. 5. potest tamen prima opinio procedere duobus casibus

fibus. Primo quando est dubium graue; an praecesserint sponfalia de futuro, an de praesenti; in hoc enim dubio ex traductione ad domum primum potest, praesentia sponfalia sufficere de praesenti; & si praecepsa fuisse ante traductionem confusum coniungatur, ex Baldo, & Saliceto m. l. cum C. de donatis ante nupt. Secundum. potest soan. Andr. opinio procedere, quando ipsa fuit traducta ad sponsi domum cum illa folemnitate, qua duci solent virores ad maritorum dominos, argum. cap. vidas, de regis, &c. Abb. in cap. ex parte nonna. 26 de sponfaliis. foliat. Ioan. Lupi. in Roir. de donatis. §. 5. q. hic etiam est intelligenda d. mulierem, si de vita nuptia. Hacientis ergo in hac re nullam vidimus differentiam inter sponfalias, re & verbis de futuro, & sponfalias verbis quidem de praesenti, at iuris intellectu de futuro significare, ut aliquod differenciam deinceps inter haec, trahatur oportet, an sponfalias efficiantur matrimonium, per aliquas alias coniecturas a primis distinctas.

Ergo adnotandum est, 1° sponfalias re & verbis de futuro, non transire in matrimonium per amplexus, oscula, munera, aliave similia signa, test. in c. 1. de matrimonio, contrad. inter eccl. vbi. Ioan. Andr. id notat, & reputabili. Abb. singul. & Anton. Coriect. in singul. in verbis, matrimonium, idem Ioan. Andr. & Dd. Committit. m. 1. §. deinde de sponf. impone. in cap. 2. & 2. par. 62. celum. 1. rebom. 4. ex quod esti Anton & Frapoli. opinio in cap. 3. de sponf. impone. dicentium, per subbarationem sponfalias matrimonium effici. vbi. Frapoli. dicit esse ibi testi, cui ei responderi non potest; sed ille text. dum dicit, «de sponf. aut.» et intelligendus per verba de praesenti. sicut innocentib. ac cateri. Committit intelliguntur a quib. etiam in cap. 4. de sponf. impone. affirmitur, sponfalias re & verbis de futuro, non effici matrimonium per subbarationem. potest tamen procedere opinio Anto quando ex ipsa subbaratione coniugis coniugalis colligeretur: quod regulare non est, sed licet habent in catibus, quos in secunda parte explicabitur, q. a. in prime.

31. **Sponfalia** verbo iuris intellectu de futuro, verbis tamen conseruens praesentem experientia, quatinus aduenientiae, & contradictione celsante, non efficiuntur matrimonium, tamen post etiam perfeccum dictis signis intercedentibus conseruens coniugalis presumunt, & matrimonium censetur. Tex. est sic per gloss. & Docto. intellectus m.s. 1. 1. de despons. impv. 6 n dum textus ex contextu sensu illius sponfalia matrimonium esse iudicat. gloss.

6 Etiam hoc ita ipsa possunt etiam utrumque deponere. ac tertiis interpretantur illum conensem? colligi ex co-
habitatione, amplexibus, signis quaeque intel-
lētum approbat Henricus post alias in cap. arietatione, con. 2, de
deponit. subibz. Ludovicus Gozard, 2, colm. penult. Carolus Ruin-
ans, 2, c. 3. velim. 3. Deci. Quidam Opic. communem esse fateatur
conf. 3. 68. & Parisiensis, 1. volum. 4. volum. 2. quem etiam sensum
sermonis Hispano exhibet Regulus, 3. 11. 2. p. 94. & proba-
tur, quia sicut per copulam Romanus Pontifex præsumi-
ibi conensem, vtilia sponsalia matrimonii efficiantur, ita
per alia signa, ex quibus detur perfeuerantia in conensem
iam præfatio minori aetate, iudicat esse matrimonium adue-
niente aetate: si ceterum inquit, nisi evidenter constiterit
eodem contrahentes cum perfeuerantia ciuidem voluntati
ad pubertas tempora non posse maximè, quia quo
constat ex coneturis dicitur evidenter contare lib. 1. c.
testamento milia lib. lxxi imperator, ff. de legat. 1. Hanc tam illius
tex. interpretationem communis omnium iudicem re-
ceptam, non omnino veram esse putamus ex sequentibus
7 Primo, quia constat hac sponsalia esse de futuro, & non
matrimonio, faciliter foli, quam sponsalia illa, qua
verbis & re futurum conensem perferunt, quoniam in
lib. 1. eccl. 1. de depon. nupl. probatur: ergo facilius ha-
quam illam coniugium transire iudicanus: Secundo, na-
trimoniū post ipsa sponsalia in iure non datur, nisi ex con-
sensu deoꝝ præfatio, vel tacite præsumptio per co-
pulam, similè signum; atque ita virgente coneturam
c. fin. de sponsa. Si enim sponsalia ponimus, necesse est, vt cor-
iugium demus, vt rursum conensem contingat eviden-
ter ad eis eurigiri ex amplexibus, oculis, ac similibus
coneturis conensem hunc præsumimus? Tertio, m. d.
1. Roma. Pontifex ad præsumendum contingat conensem
sum ex cōspicuo, familiare & coneturam, ex quasolo
a iure post ipsa sponsalia conensem præsumimus: unde oculi am-
plexus, & similis copule carnali adequare, propter videtur
absurdum. Quarto, id confarctare dicitur evidenter, qd con-
flat ex coneturis a legge vel canonico approbat la. m. 1.

littere Imperatoris, volum. 3. & idem in d. l. 1. C. de testam: nulli, nullibi tamen video dictas Dd. coniecturas iure canonico probatissimo in eis minime erit prafta decifio intelligenda. Quinid ille tex. exigit confusis ante pubertatem præfis peruerferiam, id est quod nunc in matrimonii contrahentes conientiam, sic fit in atate minore conferant exprefſi, si per atatem lieuitem. Nam tunc ille tex. exigit in lignum confusis carnis copulam, vel alium medium, ego intelligentia traductionem iolennem ad domum, vt paluo dicem, vel sub barratione m, qui sufficiat, ut pionfala vere de futuro officiar utr matrimoniū, quod in fequenti parte in prīm. cap. 4. trahadempus, quibus adducor, vrage feram hunc illius tex. communem in telegem.
Hac tamen communī declarazione premissa, eam intellico, quando signilla, nupse amplexus, oculā, & familiā, iam etate complete proceferunt nec fas existimō, si illa inter proximos pubertati contingentia autore Aetatis in conī. 14. cap. 6. pro quo adeit tex. in d. l. 1. §. dum dicit, ad pubertas tempora peruerfis: requirit enim statem omnino completam ex Bart. in Lusi legem. q. de leg. 1. atqueinde mihi probat Innoe. quem in hac parte sequuntur ibi Anton. & Prospof. in e. alegationes de defunctis, imp. quamvis ibi Henricus. sc. xvithim fatis effe, quod haec signa proprie ipsam statem perfectam interuenient. Sed præcedens opinio verior est, etiam si malitia statis defecutum supplet, secundum Carolum Ruinius. conī. 202. vol. 1.

Secundū cādēmī opinionē intelligo, quādō illa sponfalia, verbis de prefati iuris tamē intellectu de futura contraria fūtē inter maiores septenpō, sefcis eis opinor, si contraria forent à minoribus septenpō, ac post septenpōnū consensū tacito cōprobata, hac enim sponfalia adveniente ētate, non efficiuntur matrimonii, etiam si oculū, amplexus, & similes coniectura dentur, præter nouum expellere consenfum, vel ex copula deducimus, qui iūtificeret ad hoc. In Ioan. Andr. in d.r.s. idem, cui subscrībit Henricus d.c. attestationes.cal. p. & Collector decisio- nū Rotæ in nouis decr. 462, tamēsi dicat indices in præ- rīo Rotæ contrariā sententia fœtūs fuisse, cum Archidia- Dominic. & Franc. ind. §. i. quorum *Opinio communis* est quibus & ego liberter contentiri, n̄ videtur primaria & communem illius te x interpretationem nimis lati effe-

Duibus modis sponsalia soluantur

S E M I M A R I A

- 8 Spousalia etiam iurata solvantur mentio consensu contrahentium;
 - 9 Spousalia dissoluntur patet petere spousas si fuerit spousa a suo cognato post spousalia etiam ipsi preclusa.
 - 10 Anulus sit dissolutor in proposito, coniugio nostrum consummato.
 - 11 Spousalia nominis dissolutor proper superuenientem spousam percepitur.
 - 12 Mulier contrahens matrimonio, non spousa, ea consuebat deservire a domini marito vel bono proprio bona.
 - 13 Jaras aliquando accipi ex uxore, ut tenetur contrahendere ea matrimonium, si cum sposa diu sit, nulli ei consentaneo agnoscatur et non.
 - 14 Spousa de futuro quo tenetur expellere spousam ab item.
 - 15 Spousalia dissoluntur adveniente die que fuit matrimonio contrahendum proprissim.
 - 16 Spousalia per matrimonium omnibus solvantur, et id si fuerint invanis et firmata.
 - 17 Vndevis posterior premales prius, si traditio firmata, et i. quies, et res vendicari habere locum, etiam si prima venditio fuerit iusta.
 - 18 Spousalia ex religione per effusum solvantur.
 - 19 Spousalia quandocumque iudicio ecclesie solvantur, ostenderunt ipsorum obiectum sententiam eum.

Vinta nunc refat huius tractatus pars. in qua agere
Oporet quoniam capitulo sponfalia diffoluntur. et primò
ca conflat disfolum mutuo contrahentiū Difsum. sicut carri
contraxis ex quibus ita argumentatur text. n. 2. de sponfali.
qui ius cummune non dispensationem induxit ex intellectu
Tancet. quem ibi certa contra Bernard. sequuntur.
Sola enim promissio in sponfalias fit: ab hac ergo promis-
sione licet promittentibus dicendum, nullusque ex dif-
fensu injuriant irrogant. unde quamvis sponfalia iuramen-
to firmantur, possint disfolum mutuo iurantum dif-
fensu, secundum commitemenit ibi. Nam esti iuramentum in
Deum dirigatur: id tamet tantaquam in testem promissio-
nis que alteri fit. Est siquidem Deus tuis illius promissio-
nis ad hominis voluntatem, majoris sub vinculo, ex eo quod ipse
Deus fit testis, quasi homo alter te sit. Alter, si ergo est
testis, non potest esse iurantum.

Deo propter illud testimoniū, si homini illi, cui ipso teste est facta promissio, fides frangatur: at si homo ille obligatio nē in illam remittat. Deus item illam remittit: *i.e. de sarem*, vti Abb. & Dd: id explicant. Oldrad. conf. 4.1. Ioan. Lup. in *ratio de donato*. §. 45 & dñus Th. 2. 2. q. 89. art. 9. Nec obstat text. m. d. 6. 2. dicere ex patientia ad tolerari, quicq; dicta non de iure: id enim text. expedit propter vulgares apud quos posse forsan scandalū oriri ex hac dissolutione sponsaliorum: ideo dicit monendos esse contrahentes sponsalia, ne illa dissoluant: non tamen compellendos: eorum enim confusis sufficiens est ad illa dissoluenda.

Secundo spousalia dissoluuntur *fornicatione*: fecuta: si enim sponsa cum alio fornicetur, non teneri sponsalia contrahere cum ea matrimonium, in modo absoluī potest ab illa promittente, & *quemadmodum de iure vestrum*, vbi probatur secundum Abbāe, & Dd: idem est si sponsalia fint iurata: notat qd. m. 6. si quippe. 27. q. 2. *Proposit. post. alios. m. de illis de sponsis.* id tamē intelligitur volenter illo, cui facta est iniuria: enim sponsus vellet non obstante formatione sponsam accipere in uxore, cetera sponsa cogenda cum eo matrimonium contrahere, aliquoq; ex fornicatione sponsa conquequeretur commodum. Sic ex aduerso si spousis fornictetur, non tenetur sponsa cum eo matrimonium contrahere. Abb. in e. quem. *admodum in primis idem conf. 48. 1. v. Regia. 8. m. 1. par. 4.* in eo si ipsa sponsa vi præcisa cetera cognita, adhuc non teneretur sponsus eam accipere in uxorem: sed petere posset sponsa huius dissolutionem gl. in c. cap. 27. quippe 2. glost. in d. quem. *admodum. ref. ecclasiæ sue.* quam ibi sequuntur Ioannes Andreas, Abbas, Imola, & ceteri Doctores, neque enim cogendum est quod contrahere bigamus vitium, nondum præstito coninguli continetur: idem nota Regia. 18. paulo ante adductum idem repetit Abbas in c. *diferentia. de e. cogn. cuiusq; ux. sua. post alios ibi in spousalia tamē de praestit. fecis ceteris afficit.* Abbas in d. *d. discretionem.* quod ipse intelligo, vt matrimonium quoad vinculum dissolutorum: non enim dissoluitur, sed quoad thorum dissolupfer propter fornicatione committit manu, & sic vi conditionali, credere tamē fecis ceteris, si sponsa cognita, & oppressa est vi præcisa, ex his, quae de metu dicebam. *præced. c. m. 1.* tamē Abb. conf. 4. v. in vitrore calu' esti à prædicta pena sponsiam de præsentis, vel uxorem immunitum esse.

Sed quāmvis ipsa sponsa, qui dites erat tempore spousaliorum ad paupertatem redacta fit, tenetur nihilominus sponsus eam ducere in uxorem: glost. in d. *quemadmodum. ver. sive. scilicet.* que intelligenda est quando nihil dare promisit ipsa sponsa in dotem sponsi: nam si promisit, non tenetur sponsus cum ea contrahere, nisi id datur, ita Ioan. Andre. Anton. Imo. & alii in d. cap. *quemadmodum. in principiis per te. in cap. de illis. de conditio. app. iuxta Communem eius intellectum.* & l. p. *in filialitate fuero te sibi.* §. si tibi nupserit, vobis obligat in fine, quibus addo quod Baldus notauit in c. *caritatis de probatore.* dicere quod iurans aliquam accipere in uxorem, etiam nulla dotis promissione præmissa, non est compellendos eam ducere, si ipsa diues sit, & nolit donec congruentem libi assignare: sequitur enim Ioan. Lup. in *c. per regias. de domo. 3. notab. 9.* Verum Panormitanus in d. *quemadmodum glost.* ibi reprobat, dicere sponsionem non teneri ad ducentum sponsam in uxorem, & post sponsalia ipsa fit effecta pauperior, etiam si ipsone nihil dare promiserit: iuramentum enim est intelligendum rebus sic stantibus, ac non mutatis, ut ibi constat: & tamē sponsa cuncte tacit omnia bona sua in dotem præmisit, sicuti 1 mulier, que matrimonium contrahit, habens patrimonium, censetur illud marito in dotem viri dignitati convenientem dare, norat Bart. in leg. si consenserit, scilicet matrimonium. 78. idem præmittunt Ariosteles, & Cicero in Topicis ad Trebatium. Ego tamen non sequor in hoc Abbas: non communis opinione indicandum est cetero: nam quod Abb. dicit, iure non probatur: non enim est verum, quod mulier habens bona, si simpliciter contrahit matrimonium, videatur illa in dotem dare, etiam attenta dignitate mani: id enim falsum est, vt nosc glost. recte intellecta & Baldi, ibi in *Liber. bono. scilicet de iure deo.* Bartolus idem in *quasi 7. m. epistole. mulier. lib. de deponit. 3. 2. alio. quo referat & sequitur Dec. conf. 52. 1. column. 4. & Mayne. m. in *iusnigro.* post. nom. 16. 3. *de regulam.* nec aliqua legi contrarium probatur, vt ipsa glost. facetur: imo auctore Salycet: ibidem potius probatur haec nostra opinio in l. *compl. 5. gen. scilicet de iure deo.* & in lib. *quere. scilicet de iure.* in l. *lex causa.* §. 1. de minori. nota Stephanus in *Ney-**

mania. discolo. 27. & si vera fuit opinio Bartoli in d. *scilicet iuris.* effet intelligenda in muliere, qui matrimonium contrahit, non sic in ea quae sponsalia tantum contrahet: vbi tamen præsumptionis ratio non effet ita efficaciam valere argumentum a dote certa in specie promissa ad illam a lege subintellecam: ita laic in eodem casu notat in g. *not. de a. d. b. m. 1. 27.* Subinde fateor illam opinionem, quam ex Baldo in *in iurant. reueli.* non probari omnino iure, quoniam ipse spousis effet diues, & habet bona, ex quibus possit seipsum, & ipsorum alere: sibi namque impetus sponsis paupertatum dotti, quippe qui de sposa date constituerat pacem non fecerit: & contra *Panormitanum* dicendum est, impudentiam effe sponsi, qui fortuna bonis confidit: si quis etenim sponsalia contraxisset cum puerula pulcherrima, que tandem labente tempore pulchritudinem amisit, non tamē priuata oculis, nec maribus, nec arbitrio idem spousalia dissoluere posset.

Tertio, posunt dissoluere sponsalia, si sponsa sit absens, & ritecum per iuram, modo expectetur per triennium, si neciatur quo in loco fit. l. 2. in *cap. Regia. 8. m. 1. part. 4.* Si vero sponsa sit intra prouinciam, expectari debet per biennium. l. 2. C. de spousalita tamē, vt si absentia sit necessaria ex iusto impedimento, expectetur quoque cetero impedimentum l. 1. scilicet si de spousalita ex periculo fornicationis index det licetum sponsi ad contrahendum matrimonium cum alio, argumento cap. fina. de quo cogit. confug. vnr. Hanc etiam distinctionem a iure ciuii collectam esse, seruandam iure canonico tenet Ioannes Andreas, Holtiens & Anton. in c. de illis de sponsi. Sylvestr. in *verbo spousalia. questione.* ro. atque dictam l. 1. C. de sponsi. iure canonico admittunt Holtiens. Ioan. And. & Abb. in *cap. sive de sponsis. 2. sol.* Sed idem Abbas. Cardin. & *Proposit. in de. cap. de illis.* dictas leges in foro canonico minime admittunt: imo afferunt iure canonico sponsam non tenelli: ri ad predictam sponsam vagantem per orbem: sed posse petere licentiam ad contrahendum matrimonium per te. v. in d. s. liberum fit, illa euidenter vba excludingit licetum sponsi, atque moram illam bienniū vel trienniū, argūtios in *Clement. dudum. verbo libere. de sepulcr. quam sequuntur Abbas. Barbat. & Alciat. m. 1. de off. ordm. 3. m. 1. & Curtius 2. parte de fidei. questione. 3. decimus in c. pro delictate. de officiis. deleg. Baldus Cardin. & Imo. in *cap. in ecclesiis. de confess. Anton. Burg. in cap. 1. de emp. Curtius Iunior simili. 2. 1. colum. indicis tamē autoritas in hac nostra questione requiritur. Henric. & Proposit. in de. cap. de illis glost. in cap. de illis in d. *de sponsis. impab.* unde glost. in d. *de illis de sponsis. dum. alegrat. l. 2. Codex. de re. pd. non nulli vult illam esse iure canonico seruandam: sed eam ad differentiam canonum, & legum adduxit. Hinc constat Abbas in *dui. cap. fidei. dum. 2. colum. dicit. dicit. l. 2. secund. Codex. de sponsis.* procedere nisi sponsalia clementi iurata quia tunc auctoritas superioris fore necessaria, non recte perpendicularia, quae prius dixerat in d. *cap. de illis.* nam siue sponsalia fint iuramento firmata, siue sola simplici promissione lexilla, que ciuiis est, iure canonum non procedit, & vtrōque indicis ecclesiastici authoritas est necessaria ad sponsalia dissoluenda. Credo tamē, vt diligenter absoluum, sponsum in loco propinquio absentem, vel expectandum esse, vel requirendum, vt in certum tempus contrahat matrimonium, ex ratione illius cap. de illis de deponit, quod si iusto impedimento detineretur, non temere sunt sponsalia foliundata: attendit sponsa qualitate, que forsan ex mora percipiatur: quod colligitur ex Holtensi sive d. illis. vbi text. non loquitur in his casibus.***

Quarto principaliter sponsalia dissoluuntur *cap. tempos* in sponsaliorum contracta constituti ad matrimonium contrahendum, text. in *cap. sive de sponsis. vbi glost.* vbi glost. dicit cetero speciale in matrimonio, vt post lapsum terminum promittens minimi sit obligatus: habent siquidem sponsalia hanc tacitam conditionem, vt mutuo diffensu dissoluantur: vnde si sponsus requiratur ab sponsa, vt matrimonium contrahat certo die, & ipsa nolit, ipse requiratur liber videri a sponsalibus, si etiam ipse velut huic diffensi confitire, vt fientur Cardin. & *Proposit. in de. cap. fidei.* Egrotamen hanc opinionem Cardin. & Proposit. intelligo veram esse. Primo quando appetit, alterum requirunt, vt contrahat, nolle illo tempore, nec alio contrahere: tunc enim diffensus colligitur: alioquin licet cetero provocatus respondeat, illo tempore nolle matrimonium contrahere, non sequitur cum disserit, quia forsan illud tēpus non videtur libi cōueniens

veniens ad contrahendum ob aliquam causam. Secundo procedit ex*textis* in *d. cap. nov.* quando terminus adiutorius sponsalibus limitandam obligationem, & ad eam restringendam, ita ut lapsus termini expiret: tunc enim extinguitur obligatio: ille tamen, per quem fleti, tenetur ex culpa, vt in *d. cap. sicut*, & probatur in *l. si fiduciasq. s. fin. si manda. Libigantum. q. i. si de ab. & oblig. l. danni. q. si anim. si de dann. infec.* sed in dubio ex glossa Anton. Abb. & Præposit. in *d. cap. sicut*, terminus tempore sponsaliorum appollitus ad contrahendum, censetur adiectus causa restringendis obligations: quia nullus contractus est initus perfecitus; sed ille terminus ad initium alterius contractus datur; vnde tunc terminus restringit ita obligationem, vt eo lapsu non duret: quod etiam notauit Archidiac. in *cap. meptierum. 27. quæst. 2.* Abb. & Imol. in *cap. cum dilectis. de do&c. econsum.* Hinc Angel. & Alexander. in *l. si fulgam. colum. penult. vi. foli. marriam.* notat, quod ubi dicit adiutorius causa iniunctuam obligations, non est locus purgationis more, pro quibus argumentum est in *l. tristitia. q. de illa. q. de actio. & obligatio. l. communio.* C. de *pol. inter empt. fecus curio ergo erit, vbi dies adiutorius obligationis iam perfecitus, & contractu confundam, que calu dies potius censetur adiutorius ad solidandum effectum obligationis, quam ad extinguendam ipsam obligationem.* Celsus in *l. de arbitr. cap. cum dilectis. de do&c. econsum.* ex quo Abb. in *d. cap. sicut*, dicit: quod si contractus iam sponsalibus ex interullo tractetur de die nuptiarum, lapsus illius dies non liberat sponsum à sponsione & promitione matrimonij contrahendi, etiam si ipse illo die paratus esset contrahere, quod quidam adnotatio mihi placet, licet Præposit. difpicat.

Quinto solvantur sponsalia per Matrimonium subsequenti, etiam ab alijs copula-text. in *cap. sicut.* & *cap. simter.* & *cap. de illis. de gen.* ex quibus recipimus etiam community, etiam si prima sponsalia efficiunt iurata, quod in *d. cap. sicut*, aperte probatur; nec est necessaria ad hanc dissolutionem iudicis auctoritas, licet Conrad. Lagus in *method. sicut. rati. de nuptiis.* contrarium opinetur item, nec oblati sunt à periculo matrimonium contrahit; cum matrimonium à periculo contractum validum sit, quod alibi dicimus. Hinc tententia simile est, quod Ioan. ab Imol. notat in *cap. cum conting. de iuris iurand. num. 81.* dicimus, quod si quis vendat rem quandam duobus, ac secundo empiori cam tradiderit, illius censetur effecta, nec potest ab eo auferri per prætextu prime venditionis, etiam iurata, per *logique. C. de rei veule.* vbi hoc opimum probatur. Imol. sequuntur Hippol. in *l. qui dubius. num. 9.* *ff. glof. Iaf. 1d. quater. num. 36. & Gozadini. cap. 14. num. 1.* Subdit Imol. idem descendens esse, quando primo promittit etiam cum iuramento vendere; & tamen vendidit secundo: haec enim secunda vendito tenet, & ex ea potest compelli ad tradendam rem venditam. Credent tamen ego, quod si ante venditionem vel traditionem vendidisset illi, & cui iurauerat vendere, effectus eius venditio potius ad comprehendendum venditorem, vel ut traderet rem potius, quam alteri propter vinculum iuramenti. Posset etiam esse secunda venditio, vel eius causa facta traditio nulla, si primus, cui promisit vendere, vel vendidit, cum iuramento, venditorem extra judicialiter admonet, ut feruerat iuramentum, neque quidam contra id ageret direxerit vel indirexerit appellativa proposita ad indicem ecclesiasticum; tunc equidem venditio aut traditio post hanc appellationem facta, effectus nulla, tanquam facta appellativa pendente, vt Iaf. in *d. logique. num. 36. 2c Gerard. fogel. 98.* licet ipse Gerard. Imol. impugnat in *secunda causa.*

Sexto sponsalia solvantur per ingressum religionis, profellione fecuta; nam si matrimonium ante copulam ita solvantur, etiam quod vinculum, *cap. ex publico. de cunam. conig.* *cap. ex parte. ed. ist.* à fortiori ergo sponsalia ita solvantur, quod omnes sentent. Nec obliterat *cap. communis. de sponsal.* quia licet dicit *text.* ibi consuendo, tunc fore matrimonium contrahere, ac demum religionem ingredi, non tamen id ita fieri præcipit, nec promillorū contrahere tenetur, si vel religionem proferit. Ita Abb. & Præposit. hic perpero secundo intellectu glof. idem non. Palud. in *4. difinis. 28. quæst.* *l. in fin.* Nam etiā iure certum sit, posse uti sponsum ingredi religionem dimissam sponsa & tunc esse contrahere, ac demum religionem proferit, non ex hoc sequitur, hoc est: nec esset necessarium. Sat enim est tenere, quod certum est: tametis confutum fitigare certius, quod probatur; nam ad salutem animæ promptius est via caritatis, quam coniugi,

*cap. missa. 32. q. 1. element. ex i. in princip. de verb. q. q. & tamen potest quis tunc eligere viam coniugij, & integras. 33. q. 1. q. g. rel. rati. glof. 7. 4. q. 1. q. 1. potest quis dimissam sponsa tunc religione profiteri, quoniam tunc sit cum ea contrahere, sed permissum, & iuramentum absoluens, & postmodum monachicam vitam eligere. Prætere potest optime dici, quod in *d. cap. communis.* sponsus nollebat statim deliberare religionem proferit: sed id in animum ab ipso voto induxerat. Papa ei consiluit, vt contrahat, atque inde seruet, & potest, si velit, religionem profiteatur. nec Romanus Pontificis consilieret ei matrimonij contractum, si statim vellit deliberato animo religionem proferire: his qui ibi notar glof. & est intellectus Innocent. quem alii simpliciter referunt.*

Soluntur tandem sponsalia pluribus alij modis. **7.** quantumque sententia iudicis ecclesiastici, quod frequenter est, glof. in *d. cap. de illis. 1. de desp. ambo.* Henric. & Præposit. in *c. de illis de sponsalib.* quandoque ab ipso sententia ipso vero, vt traditur post glof. abdem. & in *cap. si quæpe. 27. quæst. 2.* quam dicit ordin. Baldu. in *l. fin. p. p. colum. 3. C. desp. & claric.* & in *l. subuentio. in vlt. 9. t. C. cod. tradit. Thom. in *d. 27. quæst. 2. art.* fin Regia *18. tit. 1. part. 4.* quibus libertate loco tractare, quo pacllo sponsalia dissoluntur, eo quod state minori contracta fuerint.*

§. PRIMVS. In quo de sponsaliorum dissolutione quædam.

S V M M A R I A .

1. Impubescens sponsalia contrahit, potest ad pubertatem usque ad eam recedere.
2. Contrahit sponsalia a divinis impuberibus, qui primo ad statem perfectam accedit, etiæ potest statim hanc contractu refragari.
3. Impubes contractum sponsalia profiteatur minime potest ab eo rejire.
4. Iuramentum ab impuberis, ab illo tamen capace, proficit, ut ipsius iuramentum obligat, tamen vero ob iuramentum minime firmat. Major sponsalia contractibus cum iure, ob iuramentum recessit.
5. Assuetudo quendam nositer amonitacay, ex de illis de desp. impubes. refldctur.
6. Matrimonium a pubere contractum sponsalia cum iure impuberis accelerata, nisi in nobis a sponsaliorum defensione recessit.
7. Sponsalia per iuramentum interpretatione de futuro contracta a pubere et impubere, non ejus matrimonium ex coniuncta imponere si etiam locum attinet, nō est potest consummat.

Sepimus igitur solent in iure sponsalia dissolui, et quod contracta fuerint in minori state, ex solo impuberis dispensatur: et cum si diligenter, sponsalia dissoluntur, licet verbis de presenti, tamen de futuro, ipsa sponsalia sint contracta: verum hinc diligenter ante statem perfectam non admittitur, propter statim fragilem constantiam: ex pœnitentiem impuberis contrahenter, ac sapientia contractibus diligenter glof. Cardin. & Præposit. in *c. de illis. in 1. desp. impub.* quamvis utrumque impubes petet et contractus dissolutionem, secundum Præposit. ibi, quod probatur in *d. cap. a nobis. art. titul.* In contractis vero sponsalibus à duobus impuberibus, si prius ad statem perfectam peruenit, non tenetur alium excipere, qui adhuc in pubes est: sed potest statim contradicere, ac recedere a sponsalibus, secundum *commun.* quam Abbas & Præposit. in *d. cap. de illis. colum. 2.* sequuntur. & probatur: nam si hinc potest diligenter altero impubere ad pubertatem perueniente, non video, cum modo non possit contradicere: cum ipse iuramentum perfecte, licet glof. in *d. capital. de illis. verific. com. sponsala. & sequent.* teneat, hunc perfectam statem adeprum non posse diligenter, donec alter eandem perfectam statem habuerit. Nec tantum potest, rite, tamen tenetur statim contradicere, si nolit sponsalibusflare, aliqui potest non poterit, sed erunt ita sponsalibus firma, quod effectum sponsaliorum, quoniam non quoad vim matrimonii Hoffeni. colum. 1. Henric. & Præposit. in *d. c. de illis.* qui hanc afferit esse *communem opinionem.* Nec obstat, quod secundum hanc communem opinionem nulla videatur constitui differentia inter *verificare.* & *verific. stat. de illis.* quia contra manifestum discrimen: nam in *g. s. s. r. loquac. text.* quando tempore & contractu alter erat pubes, & in tempore contractus fuerat impubes, factus pubes, petebat dissolui sponsalia: at in *g. s. s. r. is.* qui tempore contractus fuit pubes petebat sponsalia dissolui ante pubertatem alter-

ritus, secundum Abb. Pap. & commun. ibi quibus suffragatur Regia. 8. i. 1. part. 4. que ita illum text. interpretatur. Ex quibus apparet primo calo contradictionem admittendam esse, non in secundo. His adit impuberem sponsalia praefatio instrumento contrahentem, ratione etatis non posse ab his recedere: sed ille contractus in vim & effectum sponsaliorum firmus est gl. que singul. c. & secundum Abb. ibi. in d. 10. de illis. quam & ceteri iuris canonici interpretes sequuntur, quod intelligendum est, quando illud instrumentum praestitum fuit ab impubere, qui tamen ita erat proximus puberatu, ut intellectum ac discretionem haberet, iesiendi iuramento se stringere posset gl. Abb. & Doct. in c. ex literis in 2 de spons. & probari videtur in 1. fol. 5. in eam scilicet de lib. cap. Idem Bart. Corn. & la. Colom. 4. in authent. sacramenta pubern. C. si induit. venient. dicentes, contractum à minore regatum, de iure tamen invalidum, iuramento praefatio validum fore, etiam si instrumentum sit praestitum a pupillo, qui tamen erat doli capax, in quo Bartol. afferat, hanc opinionem communem esse. Idem voluit Abb. conf. 108. m. 2. vol. Dec. an L papaliam. scilicet de reguli. iur. nec me latet gl. Cynum, & alios in d. 8. art. 1. sacramenta, contrarium volum, affirmentes, non firmari contractum invalidum, à pupillo etiam doli capace initum, iuramento ab eo praestito, ex eo, quod d. auctor, pubertatem exigat, ut iuramentum firmet contractum iure invalidum propter etatis defectum: neque refert, quod iuramentum valeat ob discretionem: cum aliud sit iuramentum obligare, aliud contractum invalidum ratum efficeret. Primo siquidem casti sequitur, dandam fore absolutionem ratione imperfectorum etatis, que absolutione necessaria est, non tamen ex hoc sequitur, ipsum contractum illo iuramento firmari. Ita hanc opinionem ultimam scribit commen. esse Alex. in l. qui iurale, in prin. scilicet de iure, & Alciat. qui plures allegat in eam contigit, de iure, num. 121. ubi eam sequitur, & minor velior atque sequitur videtur. praterquam in sponsaliorum contractu, ex d. 1. literis in 2. in quo quidem contractus etas non ita stricta & certa est, sicut in carceris: cum tam suppleri ex discretione, iudicio & intellectu constet, quia ratione hanc opinionem sequor, minime adhuc res respondit, quas Alciat. ad text. m. d. ex cap. ex literis. dare conatur, aquae huius opinioni; quam ex Alexand. communem esse diximus, suffragantur due Regiae leges: quarum prima est l. 5. art. 5. altera est l. 6. art. 19. part. 5. Ceterum hac omnia intelligenda sunt, quando tempore contractus vterque impubes est, vel alter tantum: si vero, qui diffent, impubes contractatus in ipso, qui pubes erat tempore contractus sponsaliorum, manifestum est nulli disseniendum, esse immo contractum flare tenetur, quod sponsaliorum vim, ut probat text. in d. c. illi. nec mirum esse debet, hunc contractum ex differe in impubere dissolu poisse, non tam ex contradictione puberis: sicut, si maior cum minore contraheret sine tutori auctoritate, contractus teneret ritue in favorem minoris, non posset maior dissentire, licet minor liberè posset à contractu deducedre, Le mons. C. de procur. neque hic agitur de matrimonio, quod exigit utriusque consensum perfectum: sed de promissione futuri matrimonij & sic de sponsalibus, uti gl. & ceteri explicant in d. a. de illis. Hinc constat contractus sponsal-

bus inter puberem & impuberem esse sponsalia utriusque respectu, tametsi minor possit ab eis recedere, quod aper- tilliū probat text. in c. fol. de deponit. impub. & in cap. n. i. 1. art. 5. in 6. alioquin si non esset in hoc contractu utriusque ad sponsalia consentius, non oritur ex eo impedimentum publica honestatis iniuria, ut confat in c. 1. in prim. de sponsal. in 6. & tamen oritur id impedimentum, cap. literas & cap. ac- test. de deponit. impub. igitur ex eo consensu non tantum maioris, sed & minoris, hic contractus vere est sponsalia utriusque fit, ut Fortun. Garfias Hispanus apud Italos non minorem in utriusque iuris prudentia gloriam asequeatur, quam apud nos in Celsaris supremo Hispaniarum priorio, in l. 2. colum. 3. ff. de post. non exacte perpendit 2. text. in d. cap. de illis. ex eo notans de iure canonico, ex pollicitatione actionem oririād enim sine vere, non duplo: tamen ibi non probari contendam liberē, cum consensu utriusque, puberis & impuberis, ibi detur: & sic pollicitatio dici illa promissio non potest.

Ex his deducitur, Matrimonium à pubere cum alia contra dictum valere, atque dicta sponsalia omnino soluta, gl. fol. And. Hostiens. Pap. & alii, in d. 2. de illis. m. 1. de deponit. impub. Rota noua. 45. Regia 8. i. 1. part. 1. Nec video dubium in hoc versari, quando pubes contractis matrimonium, priusquam impubes at etatem perfectam accedens, consentiat matrimonio contracto in minori etate: illud vero maxime debuum est, an idem fit dicendum, quando pubes matrimonium contractis, postquam sciuat impuberem iam etate perfectam habentem, illi coniugio consensum praefuisse. & Sylvest. verbi. matrimonium. 5. queq. 8. in ea est sententia, ut opinetur, sponsalia, que verbis de praesenti, iuris vero in intellectu de futuro sententur, eo quod ab pubere & impuberे contracta sint, in matrimonium transire si impubes attente iam perfecta factus maior, consentiat illi matrimonio, tamenit pubes dissentire velit, etiisque consensu minime expedito. Idem affirat Ludovic. Gorazdin. in 2. num. 1. 27. & 28. contra quos, in fall or. iuris canonici est decisio aper-tilliū in cap. 1. 3. de deponit. impub. in 6. vbi matrimonium contractum inter duos impubes, vel inter puberem & in puberem, non efficit perfectum, nec firmū, pubertate accedente, nisi nouis utriusque consensu accedat ad matrimonium tacitus, vel expressus. Item, si matrimonium contractum inter puberem & impuberem, iuris intellectu, sponsalia de futuro iudicatur, quod nec Sylvest. nec Gorazdin negabunt, cur dicere audient hęc sponsalia ex alterius tantum consensu in matrimonium transire? contra textum cap. super codicem condit. appos. gl. receptam committit, in d. cap. de illis. Huic etiam Sylvest. opinione refragatur autoritas Hollensis. Anton. Henrici, qui in d. cap. de illis. planè fatetur, dicta sponsalia, etiam impuberem etatem perfectissimam iam adepto, nec contradicente, dissolu ex omnibus causis, ex quibus sponsalia re & verbis de futuro disoluuntur. vnde deo non video, quo iure defendit possit horum Decretorum opinio, aduersus quos adest optimum Baldi sponsalium, conf. 194. & conf. 190. in 3. volum. & tandem post primam huius operis editionem legi Carol. Ruini. conf. 103. volum. 1. quod dochilis illi vir nostrani sententiam probat. Atque hęc de sponsaliorum tractatu sufficiunt.

DE MATRIMONIIS, SECVNDA PARS.

Etsi hęc secunda huius operis pars, quę de Matrimonio tractat, quotidiana ac frequenterissima sit, etiam tamen nec longe, nec perfunditorie differat. Sed iusti interpretis officio usus eam octo capitibus absolua. Primum, Matrimonij definitionem complectitur. Secundum, an Consensus ad Matrimonium sit necessarius.

Tertiū, Qualis consensus ad id exigatur. Quartum, qua ratione hic Consensus exprimatur, quibus verbis. Quintum, de Etate ad Matrimonium requisita tractabit. Sextum, de his, que Matrimonium impedit. Septimum, de Contingulis contractus effectu. Octauum, de Prole ex Matrimonio suscepta, quam breuissimè ageret.

CAPVT I.

De definitione matrimonij.

S V M M A R I A .

- Matrimonium unde sic discutatur, et sic definitio.
 Matrimonium est copulatio appellatione illius, quia ex solo coniunctu coniugali, coniunctus et confidit, non nisi.
 An sponsalia deprecent, sub matrimonio, dicitur significare, copula non secura.
 Sponsus & sponsa de prestant sub viri et uxori communibus comprehenduntur.
 Matrimonium inter eum non praesumitur ex diuina maria et feminis cohabitatione.
 Matrimonium non dicitur quilibet maria & femme coniunctionis.
 Theophilus Bagbotus & Constantinus error amatorum, sive vero sensu reprobatur. I. nuptias de regis.
 Matrimonium est indissolubilis concubitus ex insstitutione diuina.
 Matrimonium est scilicet regis, ut quodque explicatur.

- Matrimonium sic denominatur, quod feminam obuidit potissimum nubere debeat, ut mater fiat, auctor Augustino, lib. 10. contra Manichaeos, cap. 26. vel a matris nomine non adhuc obuenient, sed cum sp. flatim adipiscendo, teste Aulo Gellio, lib. 18. cap. 6. vel ea forte ratione, quod maior matris quam patris in liberorum procreatione habetur ratio, atque ea certa fit, non ita pater fit certus, iuxta illud Homer. Odys. vbi Telemachus inquit: Me eis Vlysses filium : reuelauit mater, sicut & ius cuius iudicat a matre seruos vel liberos, eius filios, nos Bochus in tract. de nupt. in princip. Diffinitur autem sic, matrimonium est maris & feminae coniunctionis, inditudinam vice confutendum retinet, l. 1. ff. de rite supr. §. 1. 27. quæst. 2. & §. 1. In istis de patr. posse. Dicitur vero coniunctionis, non corporum, sed animorum: quia quidem coniunctionis alter alter te tradit ad coniugalium vium exprelle vel tacere, atque in hac coniunctione confitit confituntur: vnde nuptias non concubitus, sed confitutus facit, l. nuptias. ff. de regul. nupt. op. cit. vt lex, quæ de matrimonio copulato loquitur, intelligenda fit in matrimonio iam ex coniunctu perfecto, quamvis coitus lequuntur non sit, cap. 2d. de frig. cap. 2d, qui filii sua legitim. cap. 1. & 2. de matrimonio contract. contra interdict. Ecccl. que iura citat And. Tiraquelle, lib. 1. nuptias. C. de venust. donat. in verb. dobat. Longus. nom. 179. aduersus Bald. in cap. appellatum in fin. de fin. Paul. de Caffr. in Prudent. C. de episcop. & cleric. atque aliis, qui huic sententia palam adueruntur, quibus obstat etiam glossa in clement. m. nica, de consanguine, verbo, contrabre. qui illum text. pernam inferentem contrafratent matrimonium, datum, date canonico impedimento, intelligit, etiam in matrimonio confitit confituto contracto, copula nondum sequuta. quam ibi Doct. approbavit committitur. opinio tamen Bald. procederet, vbi subiecta materia, velle ergo intentio copulam exigeret. Subdit præterea glossa prædicta, constitutionem illam non punire contrahentes sponsalia, quam glossa præter Doct. ibi dicit notabilem Dec. in cap. nam concupiscitiam. de conflit. 2. leit. idem Dec. consil. 256. colum. 3. Hippolytus in l. i. qui tam tel. C. de febrar. numer. 30. & 41. dicit. fin. Ist. in l. q. monu. ff. de flaminio. num. 18. & Abb. in d. clement. m. nica. vbi exteri eam sequuntur. Attamen video illam glossa clementes, non exæst distingue sponfalia proprie amplius à contraria matrimonio, & sic à sponfalias de præsentis: cum illa glossa loquitur de sponfalias, aperte sponfalia, quæ de futuro dicimus, intelligat. Nec me later sponfalia communis vnu loquendi cuiam illa dici, quæ de præsenti appellamus. scitum in præcedente parte, cap. 1. diximus: qui quidem viua à canibonis & sacra scriptura recepus videtur, quod ibi ostendimus; & potest deduci ex eo, quod ante copulam non confert matrimonium omnino perfeatum est, cap. 2d. sponfalias. 27. quæst. 2. Verum hanc in re opinor, iura loquentia in matrimonio, locum habere, vbi contractus coniugalis praeficit, etiam nondum sequita copula. idem etiam altero, vbi ita aliquid statuerit in marito & uxore, præsumit. C. de inest. nupt. 1. nuptiam. ff. de donat. inter virum & uxorem. Quod si quando tauri soli erunt intelligenda in vitro & uxore datae communione carnali, & in matrimonio iam consummato, id erit vel eam communis viu loquendi, ex legi intentione, vel ex alia simili ratione. Quo pacto resoluenda sunt omnia, quæ longe lateque adducuntur. Felineus in rubric. de sponsalibus. Decius consil. 540. Ancharamus

consil. 2. 6. Challaneus in confundendis Burgund. rubrica. 4. §. 6. vbi oīo paginis hoc ipsum prolegatur. Salicet. etiam in L. nupt. In. Cod. de bone que libet. idem in L. can. in tr. Cod. de donatione ante mpr. Andreas Tiraquelle de legi. communib. l. 14. qui tamen non ita exacta, vt prolixa, disputatione contendunt, an contra dicto matrimonio dicantur hi, qui contractarent ante copulam, vir & uxori eos perlegat, qui hac de re plura noscere cupit.

Ex praefata etiam diffinitionis interpretatione inferatur, quod licet iure ciuii ex concubitu & cohabitatione inter equeles conditione, matrimonium praesumatur, l. in libera. ff. de ritu nuptiarum. glossa in cap. 30. quæst. 5. Roman. fin. 446. Regia l. 2. t. 2. cap. 14. part. 4. iure tamen canonico talis cohabitatione non praesumitur coniugalis, sed fornicularia, d. cap. 1. 30. quæst. 5. glossa Abb. & Imol. m. cap. illud de presump. Nam eti. lex ciuii in dicta cohabitatione coniunctum praesumatur, nec ex solo concubitu inducit matrimonium. vt aduertit Ioan. Ferrar. modic. l. nuptias. ius vero canonicum alterius matrimonii: quod explicat Par. alias allegans, consil. 9. volum. 4. numer. 4. Vnde sic colobantes cogendi sunt vel ab contubernio recedere, vel contensum ad matrimonium necessarium, palam profiteri. Verum si haec cohabitatione diuina foret, nempe decem annorum etiam iure canonico, & ratione ipsorum viventium, corum nemine refragante: nedum quoad problematis vita functis, matrimonium praesumetur. Hoc siem. Abb. & Anton. in cap. later. qui si post legitim. Capoll. consil. ciui. 5. numer. quibus addendum erit. illud, mortuis parentibus, legitimum praesumatur, ex eo, quod eius parentes simul cohabitaruerint. glossa per text. ibid. in d. cap. later. vbi Abb. notat. & sequitur Felini. in capital. per nos de probatio. final. colum. Decius. in cap. ecclie de conjuncti. numer. 39. laiton. consil. 168. 4. volum. Curtius junior consil. 52. colum. 1. qui tamen opinio in d. cap. later. non probatur quia ibi ille filius reputabatur, & communione opinione credebatur legitimus. Vnde Henricus ibi tenet contrariam sententiam: & Alciat. de presump. regal. 3. praesumptio. 1. m. 12. verior tamen videtur opinio glossa. & Abb. quæ receptor ultimatæ contra hanc praesumptionem pollit oppositi dicimen generis inter illos cohabitantes. Item, virum feminam tractasse non ita honorifice, sicut viu. rem trahiri ab eo debeat. Ita Paulus de Castro in t. donatione, t. princip. ff. de donatu. cui accedit toam. Lupi. in capitol. per vestras. donato. 3. nov. 10. §. 7. numer. 7. quidquid ipse velit. §. 20. ad finem. Procedit tamen Abbatis opinio, etiam illa cohabitatione decennia non durauerit, ex mente eorum, qui hanc sententiam profitentur. Ego vero cam admitemere, primilla decem annorum cohabitatione: aliqui contraria portius accederent. Illud præterea notandum est, hanc diuinam cohabitationem matrimonii praesumptionem inducere, & alijs argumentis coadiuvantur; text. optimus m. cap. illud.

Terrio ex diffinitione sic intellectu deducitur verus sensus l. §. 1. s. naturale. ff. de infl. & iur. §. 1. inff. de iure natur. cap. ius naturale. 1. dñm. vbi t. maris & feminæ coniunctionem, iu. & re naturali omnibus animalibus communem, a nobis matrimonium appellari, inquit lex: quæsi velit ipsam copulam carnalem, & matrimonium efficere. Sed opertorius haec perpendere: non enim inquit lex, maris & feminæ qualemque coitum, nos matrimonium appellare, sed ei legis sensus, maris & feminæ coniunctionem omnibus animalibus, etiam brutis, esse iure naturali animalibus: illam vero, que iure naturali animalibus ratione prædictis licet sit, matrimonium anobis appellari. Est ergo maris & feminæ coniunctione matrimonium in sensu, d. l. 1. non quod ipsa copula maris & feminæ sit matrimonium: sed quod sine matrimonio nobis non sit, etiam iure naturali, licet maris & feminæ coniunctione. Hinc sequitur, nos ideo maris & feminæ coniunctionem, matrimonium appellare, quod alter: quam ex matrimoniali vnu nobis licet non sit carnis commixtio: tamet Theophilus in pr. Inff. de iure natur. gent. & t. 1. vni. Bochus. in tract. de nupt. ap. prim. Claud. Cantian. in §. nuptie. Inff. de patr. admodulementi, matrimonium appellari qualemque coitum, etiam brutis coniunctionem quibus minime afflent: quippe que absurdum existimet, maris & feminæ coniunctione in brutis matrimonium appellari.

Nec

Nec etiam admitto, quod idem Boscoetus nota^r, non dici
proprie matrimonium abique coito. vbi iⁿ l*Inspir.* ita inter-
pretratur, vt nuptias non tantum coniubitus, fed & conser-
vatus faciat: nam hoc ex eo confunditur, quod sub nomine
coniugis, qui coniugium ablique copula contraxit, l*i*. *c. 19. sent.* ff.
de condit. & demissi, nota^r optime. Dec*m. d. Inpir.* Cui reguli
illud exemplum *Lam. fuit*, aptat. Conflantius. Cui reguli
potius lib*o. 4. nr. 3.* quem reuelit Antonius Augustinus vir
egregie doctus, acquein Pandectarum emendationibus
diligentissimus, lib*o. 1. cap. 7.* quibus mire suffragatur Chrysostomus
in *Math. 19. Homil. 3.* scribens, verum est: matrimonio
veras que nuptias ex solo configurali confusa. Hinc
etiam apparet, ut naturali illam tantum copulam homini-
bus conuenient, que ratione & iuris substat, - qualis est
coniugalis, quod eleganter Fortun. explicat in *d. 6. ius naturale. colum. 6.* & idem lentis fontes Lupi Segobentius in tract. de
matrimonio colum. 5.

Sub legeitur in definitione: *individuum vita conseruendum retinet ex eo, quod matrimonium diuina institutione individualum vinculum sit, quod ab homine dissolvi non potest; iuxta illud, Quo Deus coniunxit, homo non separabit.* Igitur in contiguo existit consensus ad individuum vinculum saltem tacitus, conformis quidem diuina institutione, ex qua coniugium individuum confutundinem retinet, sicut apud nos optimè docet Fortunat. In volum. g. f. de instit. &c. nec inconvenit, quod matrimonij vinculum ante copulam, religione solenni professione soluatitudinem enim contingit praeter pactum contrahendum, a quibus coniunctio huc fuit his animis comparata, ut coadunans et perpetua sit, eritque latius contrahentes predictum consentaneum praestitit, ut verè dicti contumacii politi, c. folie. 32. quæf. 2. Hostiensis in summa, p. de matrimonio. §. 1. Preposit. in rubr. de spos. cap. 2. vnde non imerito dicimus hunc coniungalem conlenium totius vita coniortium promittere, quod Theoph. Gracis institutionum Paraphras. latissim elegans exprelit. Institut. de part. p. 21. dicens, Matrimonium est elegeris et feminæ coniunctio, individuum vita confutundinem retinet, seu promittens, atque significans Ioar. Maior, m. 4. diffl. 2. 6. quæf. 1. sic definitionis; Matrimonium est, inquit, signum sensibile, quo mas & femina prævio coenitu perpetuo coniunguntur, ut hinc pateat, sacramenti definitio nomen matrimonio conuenire, cum sacramentum sit facie rei signum, & sacramentum de conser. diffl. 21. signum inquam, sensibile lacra rei institutibilis. Significat enim matrimonium dilectionem inter ipsos conjuges futuram, quam Deus per gratiam ipsius coniugis necessitat. Significat etiam spissitudinem unionem Christi & Ecclesie, id est, Christi & animalium fidelium. Item, representant coniunctionem Christi cum virga sponsa Ecclæsiæ per carnis alitumtionem, etiæ coniunctionem diuinitatis cum humilitate, iuxta illud, Et verbum caro factum est, hoc autem ultimum significat matrimonium, carnis communione secura, non ante coitum, c. 2. 2. notatur me. debetum de biga, & verbum in Concilio Coloniensi, tit. de sacramento matrimonii, sed dices.

§. V N I C V S.

In quo de definitione Matrimonij.

S V M M A R I A.

- Matrimonium ante causa popularis perficitur, quando vincendum est sibi
placatum factum est, non tamquam significatum.
 - Matrimonium factum est ab homine lego.
 - Matrimonium factum est ab omni consensu.
 - Matrimonium ex legem suam, statim et consummatione diligenter.
 - Matrimonium ex contractu per procuratorem, et sic ex sacramentis.
 - Matrimonium ex causa, quia ratione fuisse videtur.
 - Matrimonium contractum propter non conuenientem finem ualeat, tunc
illicitum contrahatur.
 - Quae non habent facultatem substancialiter forma et materia.

Ex his sequitur, matrimonium ante copulam perfecte sacramenta, ut fuit inter Mariam & Ioseph. *c. de b. et c. contra cap. novae 27. q. i. mhd tanto sanctius, quanto a carnali coniunctione alienius, secundum August ad. & ditiam cuius verba ad id referit Magister Sentent. 4. libro 26. & probatior autoritate Pauli. 1. ad Corinthus 7. qui collaudat con-*

tinētiā in coniugatis. Est tamen imperfectū, quod significatiōne: non enim illa omnia significat, que significare, carnali copula consummūt. ex his, quae idem Magister notat, & Holtien. in summa sit de matrimonio. & quid sit matrimoniū. Ang. in verb. matrimonio: q. 3. & Coloniēse Conciliū in d. sed die.

Secundo ex his deductum, matrimonium esse "factamentum, & noue legis, quod probatur ex Paulo ad Ephes. 5. dicens: Sacramentum hoc magnum est: quo verba interpetantur fanci Doctores, ut tradit ambrof. Carter. lib. 5. contr. Caiet. cap. 1. de matrimonio. Ecclesia etiam hanc afferentem profitetur in cap. ad. abolendam de here, & in Concilio Florent. sub Engenio IIII. ut plaus contrarium afferentes, confundunt hinc hereticos, quos coniunctum sacris testimonijs, & Corciliorum tantum authoritatibus. Rosfenus, Ioan. Eckius, atque crudelissimus Alfonsus à Castro, lib. de beers in verb. nuptia. & Colonensis Concil. tr. de matrimonio, cap. que omnia.

Tertio ex ¹ premillis aperte constat, matrimonium gratiam conferre : Sacramenta siquidem noua legis gratiam conferre, receptissimum est apud Theologos, & in codem Florentino Concil. res quinto hoc doceat Ecclesias, hoc autem est sacramentum noua legis; igitur gratiam conferit. quod probat Coloniense Concil. & Theologi frequentius fatentur, ut confitatur. Maior. in d. diffract. 26. q. 1. notat Thos. 2. 1. 100 art. 2. Alfonso de Castro, in r. fr. 1. res. mpris. Abb. m. c. am. in eccl. de fr. 1. Pr. 1. res. 1. In cap. 1. de sacra matrone, & Canariensis Episcopus, Philip. 1. 2. licet glori. in c. quicquid. 1. q. 1. & in alia, mater, res. sacramentum defient excom. in 6. & in d. c. am. in eccl. 1. voluerit in hoc sacramento minime conferri gratiam, quod fallum & errorneum est.

Hic *v*ero & illud notandum est, non omne matrimonium protinus esse sacramentum, prout scire conuenit, matrimonium aliud esse legitimum, aliud ratum, aliud consummatum: et enim matrimonium legitimum id, - quod legitimo consensu contrahitur, quale esse potest apud Ethicistas. rati illud, quod a Christianis more fiduciam contrahitur, & ictus sacramentum est, consummatum dicunt illud, quod omnino copula carnali firmatus est, que omnia explicat Coloniense Concilium, *iv. de matrimonio. cap. vero & cap. sed dicit.* & probatur in *c. xii. 10.* Magister filius *ad definit. 39. & Prosp. m. rubr. de spons. col. pennis.* Nec obiret textus *in cap. aduenire non datur.* & in *cap. vii. de tractat.* dicens, inter infideles dari hoc sacramentum: nam intelligitur dari inter infideles matrimonium, id est vinculum indissolubile matrimonii quod quidem vinculum quadam modo sacramentum appellatur. non tamen matrimonii sacramentum: cum illud coniugium ratum non sit, in quo deficiat fides, uti probat textus *in cap. quanto de diuox. dicens.* apud infideles matrimonium contingere: non tamen esse ratum: effici vero ratum coniugium sacramentum, quod infideilibus competit ergo infideilibus minimè conuenit matrimonii sacramentum vel, vt aptius intelligatur litera, *et dicimus.* opinor apud infideles matrimonium est, sacramentum habitu non actu quo non contrahitur in fide Ecclesia. ita Thomas *in 4. definit. 39. 4. art. 2.* quo fit, vt non ita firmatum sit coniugium infidelium, sicut Christianorum est, quod luprā citato, quod nos a libi tractabimur, nempe *cap. 7. 8. 4.*

Ex his etiam redditur dubia Caet. sententia. Is, inquam, 2. tom. quest. de matrimonio, dixit, matrimonium ^{est} contracum pro procuratore, non est sacramentum, nec gratiam conferre, donec inter praesentes conjugis id matrimonium faltem tacite ratum habeatur. hoc enim certum non est, tametsi subtili ratione id probare nitatur, quem etiam reprobat Ambrofius Cathar. contra Caletan. lib. 5. cap. de sacramento matrimonii.

Institutum? autem fuit matrimonium ab ipso summo omnium rerum opifice in statu innocentiae ante peccatum ore prophetico Adami dicentis. Genf. 2. Hoc nunc ei de oibus meis, caro de carne mea: quia meum, relinquit hunc patrem & matrem, & ad eis rebus vestris sue, & erunt domus in carnis eius. & quia spiritu prophetico illa verba proruit Adam, in facto Euangelio Mar. 19. Redemptor nostra verba ad Deum ipsum referuntur. not. Magist. in 4. diffimil. 26. text. m. cap. lex. dñmna. 27. quisf. 2. verum ante peccatum fuit coniugium institutum in officiis naturae, nempe ad conseruationem humanae creaturae. Dixit enim Deus, Genf. cap. 1. Crea te & multiplicamini, atque idem repetit post diluvium, omnibus hominibus gene consumptis, Genf. 8. institutum etiam

fuit matrimonium, ut esset prima humanæ societatis copula, àque amicabilem quandam coniunctionem alterius quidem regens, alterius vero obsequientis, completere furetur quod probatur, dum Genes. 2. dixit Deus: Ecco animus vñ adiutorum, similius fibi. & adnotauit Thom. in 4. distin. 26. queſt. 1. & de-ductio ex l. 1. §. 8. ut natale, ff. de inſtit. & vbi Fortun. colum. 6. & ſlat. 10. colum. 6. ad idem optimus text. in cap. 1. natus al. 1. diſtin. 5. 1. Inſtit. de iure matr. comprobat idem ex Platone Alcibiad. Carinus 15. 1. 4. p. 13. quibus mirè concinunt verba A-riitor. & Poth. cap. 1. Princípio, inquit, necſeruum eft maris & feminis coniugium, quorum vterque fine altero debilitis eis, nec potest confilere procreandi cauſa: idque naturale eft de fiderium, quale quidquid eft, tale quid alterum relin-quiendi: cuius autem, qui imperat & eius qui pareat: natura lis eft coniunctio falutis cauſa coniunctio. Ex quibus con-ſtat, matrimonium in officiis natura fuile inſtituitum ante peccatum. Ceterum poft peccatum fuit inſtituitum in re- medium fornicationis, vt eft auctor Angelicus Magist. aduocat. in 4. distin. 36. Colonici. Concl. in 1. de mar. cap. 1. ff. autem. Thom. in addit. ad 3. part. queſt. 4. & 42. gloſſ. & Cardin. à Turra. Cremon. 27. queſt. 4. & probatur in cap. nupt. 27. queſt. 1. quo tandem ultime fine officiis sacramenti matrimonio conuenit, vt fit in medelam, ac remedium peccati, quod in fornicatione committitur: incaute igitur loqua- tur Cardin. & Propof. 1. vñb. de pmp. dicitur: hoc sacramen- tum non fuile inſtituitum in remedium peccati.

¶ Ex his manifeſte appetat, proper dictas cauſas matrimoniū fore à Catholicis contrahendum: quod ēt ex alia cauſa contrahatur, nempe ob diuitias, seu pulchritudinem, non rite contrahitur, yalet tamē text. in cap. 1. de pmp. vbi Abb. hoc nota, Thom. in 4. distin. 3 o. queſt. 1. art. 3. Major. in 4. distin. 26. q. 2. fed & Caet. in 2. 18. queſt. 1. de mar. probat eft licitum contrahere matrimonium propter pulchritudinem, aut diuitias, ita ut cauſa coniugant, vt ratio matrimonii cum tali femina, vel cauſa applicandū animū ad coniugium, non ergo iunt cauſa finalis, seu principales, sed cauſa fine quibus actus non fieret, quae finis minime di- cuntur, quemadmodum in ſimilicordia Major. in 4. distin. 25. queſt. 2. colum. 4. illa enim eft cauſa principialis, ad quam is, qui adū agit, magis intendit, quāque præcipuum ex- fluit. in Thom. 1. 2. queſt. 18. art. 7. Bart. in Lambethia colum. 4. ff. de decreto. ab ord. faci. quo fit, vt si in halice canis pulchritudinis, ac diuitiarum, ſeu libidinis principis intenderet ani- mus, non crederem licit, led cum graui peccato contrahi matrimonium, quod probat Ambroſ. Cathar. 1. 5. contra Can. cap. de matrimonio.

¶ Sed cum matrimonium & sacramentum eft conſet, o- portet ferre, qui fit huius sacramenti forma atque materia: quia in gloſſ. in cap. 1. vñb. de pmp. dicit, ſubstantiam eft co- ſenſum: formā ipfa verba conſenſum exprimitur, tamen dicemis, contrahentes ipsi eft materialis, & fi di- cimus ipfa verba eft formam, quibus quidem verbis conſenſum exprimitur. Ita Paliud. in 4. distin. 26. 4. col. 4. & Adrian. in 4. tradi. de marina. q. vñde gl. cadem in duc. m. duc. no. 1. incaute lo- quitur, dum dicit, ut matrimonio præsumit ipmū factum ſubstantiam & formam. Idem ſentit in 1. o. quia fide. de pmp. verius enim dici potest, ut matrimonio præsumptu ipmū ſubstantiam & formam etiam præsumit, nam ille actus, ex quo matrimonio præsumit, designat ſubstantiam ac formam interuenienti. Faltem iuris intellectu, atque iftam gloſſ. reprobat Alber. Brun. in tradi. de forma. fol. 6. colum. 4. Ha- cemus igitur primū huius partis caput abſoluimus: ad fe- cundum oportet vt felitememos.

CAPUT II.

An conſenſus fit ad matrimonium:
neceſſarius.

S V M M A R I A.

1 Confenſum eft omnino neceſſarium ad matrimonium in exteriori at- gressu, in interiori indeſit.

2 Forma conſenſus.

3 Confenſus in diuitia exteriori quandoque praefumit, in interiori vero exponit: atque inde index exteriori interuenit fallit.

4 Procelatio, altero conſentiente, per eſecuſionem expriſimatur, accipitrum ipſum conſenſum prospicit, etiam in exteriori iudicio.

5 Forma decepta, utrū falaciter, et flagr. contuta, quia agere debet.

6 Forma in contraria matrimonium non patet.

7 Forma negata, propter quod talis qualiter fuerit probetur, hodi in traſlatu.

8 Forma interruſa, qualiterdam legiuitur contrahere et tempore, quia fuerit erat.

9 Mente capiſſum matrimonium contrahere negat.

10 Ebris euaginū missione contrahit.

11 Matuſ, ſen. matuſ, et forda maq̄uis per ſigilum centraliſter eſt posſit.

Conſenſum eft? matrimonium neceſſarium, ne-
com amabit, idque iura canonica & ciuilia profiterent,
t.c. cum boc, t.c. t.c. tua de pmp. ſufficit, ſic quippe 27. q. 2. art. 2. me-
tis de pmp. lib. nuptiis, ſi de reg. indeo, vt nec ſummus Ponti-
fex pollici condere legem, quia caueatur, matrimonii quanto-
que fine conſenſu constituit, quod precedenti parte no-
tauitum, & probatur, quia quatenus matrimonium contra-
rium eft, conſenſum eſt, in ſuſſo, cum 1. ſep. de art. et obli-
gat. 1. ſt. paliud. 1. ſt. de contrariis. emp. Nec in vinculo aliquod
diſcrem eft, inter iudicium exterius, & interiorius, quod conſenſiuſ ſi formum appellaunt, illud liquideſſum matrimonium, quod validum eft in conſenſu iudicio, id eft at-
firman in foro exteriori. Rurſus, quod ſullum eft in
interiori foro, minime valebit in exteriori; tanetili iudex,
qui per exteriora ſigna iudicare debet, promueit illud
eſt matrimonium, quod vere non eft, text. recēp perpen-
dit in traſlatu, in 4. distin. 27. q. 2. art. 5. viro quoque enim in iudi-
cio id traſlatu, in matrimonium probetur, id eft, an con-
ſenſus coniugalis fuerit praefit. Sed in foro interiori
conſenſu ipſius conſenſu diſcum ſufficiens exhibet te-
ſtimoniū, etiam recognitiſbus milie telibib; at in foro
exteriori ipſi conſenſu in eantam propria non crediſſur;
fed telibib, aliquid legitimi documents in ſubstantia
ergo nullum eſt diſcrem inter haec iudicia, licet maximē
differant in modo cognoscendi de re qualibet, qui in con-
traſtioſiſſa veratur, atque ita intelligenda eft illa Doct. in-
ſtitutio, quo habet text. in d. e. tua nos. in part. 1. loqui in foro
iudiciali, in ſeunda vero in foro conſenſu, quam ibi pro-
bat Abb. colum. 1. idem in 1. vñb. de pmp. de conflit. & eſt com-
muniſ hic fenſus, quoniam & ſecunduſ conſenſu 28. 1. vñb. idem
Soc. om̄. 19. 13. m. 2. part. 4.

¶ Hinc infero, non eft in foro judiciali iudicandū ma-
trimoniuſ, ſi quis ex conſenſu feminæ, protelut, et
nolle coniugale conſenſum praefitare per quacunq; verba,
conſenſum illum significantia, ab ipſo illo die profe-
renda, ac demum illa verba coram pluribus proferat, mo-
do illa profeſtatione iudici confit, fci. Abb. exiftit in
d. a. 1. vñb. quam Felim. equitatur in e. cum. M. de confit. num. 20. nifi
ſecuta foret copula carnal poſt praedicta verba; per quam
recellum videtur a proteſtatione; quod Felim. expreſſim
adnotauit, & licet fit dubium, an in hac profeſtatione ſuf-
ſiciat conſenſus tacitos alterius, qui praefentaret, an ex-
igatur conſenſus, ut notat late Dec. in d. e. cum. M. num. 24. & ibi
Ripa. 1. 25. Alex. Iaf. & Ant. Rubeaw. 312. in Luv. plam. 3. morte.
ſi non op. nunc. Alex. Iaf. & Curt. in 1. paliud. monſ. C. de
part. Egotamus in matrimonio ceterem, neceſſarium eft
coſenſum expreſſum, ne tantum sacramentum illuſione &
leuitate contrahendum traſtetur. Nam & in catris acti-
bus expreſſum conſenſum requiri, doceſi Bart. in d. ſ. mor. num. 22. vñb. cum ibi intelligit Alex. num. 3. & eſte communem
expreſſum fatur Dec. in d. e. cum. M. num. 2. 3. pro qua facit gl. art.
Cana. de elev. Verum ſi haec proteſtatione heret abſque confe-
ſu alterius, minime uiaret proteſtante gloſſ. communiter
recepit in d. e. tua nos. Abb. 6. colum. & ibi Ripa. num. 16. in
d. e. cum. M.

¶ Quod tamen agendum eft, quando quis, vt à ſcen-
ſu carnali commerce confequatur, verbi non animo
matrimonium contraxit, ac ſemper animo & effectu forni-
cario etiam cognoverit, ita, vt conſiguum effectum non fit
& Thom. in 4. dist. 28. art. 2. dicit, hunc ſedicioſorem debere
cum ſuſ matrimonio contrahere ſub pena mortalis pec-
cati, ſi nondum aliam vxorem duxerit: vero aliam duxit,
tenetur ei refarcire dannum, quod ilipro incidunt. Vnde
consequens eft, vt iure canonico ac ciuili, poena diſtriſti
puniendis 4. 1. & 2. de adult. hoc ipſum poſt Thom. notat in
ſpec. 5. locuſ ſuſ, matrimonium 4. 9. 3. dicens, id eſſe conſenſu
recepit, comprobat Adrian. in 4. tradi. de marina. queſt. 2.
vñb. duo igitur ad quatuor. Ipfā autem iudicata, tute cum alio
contraſtet.

Qualis consensus sit ad matrimonium necessarius.

S V M M A R I A.

- 1 Confessus in coniugio non est necessarius expeditus ad carnalem copulam, sed est sufficiens in matrum corporum traditionem.
- 2 Conditio ipsius matrimonii contrahendum.
- 3 Matrimonium qualiter fit legitimum alius qui conditionem, nec dicere possit.
- 4 Emancipatio conditionem non recipit: et intellectus reg. alii legitimè de regul. sur.
- 5 Conditionis eventus in coniugali contractu, absque meo consentientia vel expresso, matrimonium non efficit contra receptionem nostra-rum sponsorum.
- 6 Conditionis eventus, etiam promissa opus, matrimonium non efficit, si ante illum euentum coniugio cum conditione fuerit recusat.
- 7 Condicione si Papa dispensaverit tenuente, matrimonium minime ce- fatur contractum, sed tantum sponsalia de futuro.
- 8 Impossibilitate quando indicatur, ita, quod a principio voluntate pendet.
- Cum sum necessarium, trahere libet, qualis hic consensus exigatur. Et primo ⁷ consensus hic exigitur in societatem coniugalem diutinum institutum, ut dicabam capitulo primo huius partis. Nec est necessarius consensus explicitus in carnale copulam, text. vbi hoc notant Abb. & Doct. in cap. confirmationis de ppon. Thom. in 4. distin. 2. q. quæst. 3. art. 4. Palud. ibi quæst. & eleganter Caecilia tom. quæst. 3. de marit. Sicut enim est, quod consensus præfatur in mutuum potestem, ac traditum nem corporum, vbi tacite includitur consensus ad indutidum cohabitationem, fidem seruandam, atque etiam in carnalem communionem. Sed & hic consensus non est in actum coitus, sed in potentiam, vt idem Thom. explicat in 4. distin. 2. q. quæst. 2. quo fit, ut matrimonium contrahi non possit cum pauci expresso existandi costum, ut dicimus hoc ipso cap. & nota Sylust. in Verbo matrimonii. 4. quæst. 6.

⁵ Secundo consensus ⁸ hic coniugalis purè præstitus, matrimonium efficit, ita ut abique aliqua conditione, quæ præfitem consensus afferat, necessario exhibendus sit: quia sicut ceteri contractus, pendente conditione, suplenat habent obligationem, ita & hib. super, &c. de illis, ubi hoc notant Iml. Ioan. Andr. Card. Abb. & Propos. de condi- app. dientes, ad coniugium non tantum exigi verba præfente in coniugium experientia, sed oportere verba illa forte libera à conditione, quæ ipsum coniugium suspedit: aliqui non efficit coniugalis consensus præfens, sed futurum conditionis eventum, idem notat Henr. in 4. fin. col. 2. de cond. app. qua in re errauit Specul. ut de cond. app. col. 2. dicens, conditionem de praeficietiam conditionalem, efficere matrimonium statim, nec conditionis eventum expectari, nisi sit condicione relata ad alterius voluntatem, sic intelligens c. super in de cond. app. quod nullum est manifeste. Inquit, si verba contractus sunt de futuro, ante conditionem, ne cibi est matrimonium, nec sponsalia de futuro sequente vero conditione, sponalia sunt, que de futuro appellamus: quod si verba sunt de presenti, conditione tamen adiecta, evenientiella conditione, coniugium erit ante illam, nec matrimonium, nec sponsalia de futuro probat text. opt. m. 1. §. fin. de ppon. in 6. atque hoc omnia intelligenda sunt de conditionibus licitis, honestis, & possibilibus, & nam de inhonestis, turpibus, & impossibilibus, statim longius dicemus.

Ex hoc illud manifestum est, matrimonium non recipere conditionem, repugnat enim matrimonio condito, cum ea pendente, ad matrimonium consensus præstitus non sit ea eveniente, matrimonium periculum est, & sic est legitimus actus, qui iam conditionem villam non admittit. Vnde consensus ad matrimonium conditionem admittit, ipsum vero matrimonium nullam recipit conditionem, sunt etenim actus quidam legitimis, id est, a legibus instituti, ut statim ex eis effectus aliquis purus sequatur, qui conditionem non recipiunt, nec dicunt, inquit, c. refragatur conditionis adiecio: quia contra actus ipsius substantiam est, cum ille sit à lege introductus, ut statim fortior effetur. Matrimonium itaque institutum est ad cohabitationem mutuum, atque coniunctionem, remprobatur ergo ei conditione, cum ea pendente, effectum proprium minime sequatur. Sic & emancipatio à lege introductur, ut statim quis

Qualis consensus ad matrimonium requiratur.

733

quis a patria potestate liberetur, at pendente conditione non potest esse liber; igitur conditio resolutio emancipacionis aetatis. Hunc opinor esse sensum illius. *Acta legitima, fidei regulat, & difficultate ut huminimodi dissolubilis, vt consilat ex Alciat, quibz. 3. parv. ap. 4. & seq. predicta legis in collectum tractat. omnia tamen, que ipsi adducit, nobis in hac suffragantur. Nec mihi placet opus communis, qua alterius. I. alibi. solum intelligi quod ad eam ibi expressos, non quoad alios, qui quidem intellectus potest ex Bart. ibi colligi, &c. Dy- no in d. regal. alibi glossis 9. annis. In his verbis obligat, & ex- pressum est notandum. Cardin. ap. 10. 3. column. 4. Cuman. consil. 98. Dec. & Ferr. in d. alibi. & Alex. in La dies. Pto. 9. v. v. v. d. de re- tude. nullam enim praeferit Doctoris constitutum rationem differunt, que congrua videri possit, sicut multo minus congruit. & Doct. solutio. n.d. c. de cap. appos.*

Hic tamen aportes fece, an praeferit coniugali con-
sensu per verba de presenti sub conditione, ea adueniente statu-
tum fine alio contum cum experimente tacite vel expre-
sse, si matrimonium, an requiratur aliquis actus falem-
tate coniugium coniugale significans. Et iuris Canonicus
interpretes, statim fine aliquo actu alio matrimonium ipso
conditionis eventu perfectum esse afferunt frequentissi-
mè, ad exemplum cuiuslibet alterius conventionis condi-
tionis. Ita Abb. in cap. de illis post Innoc. & alios ibi. Idem
Abb. in cap. super eis. Henric. in cap. fin. column. 2. de condit. appos. Pa-
lau. in d. ap. 4. diffl. 29. in arg. text. in d. cap. de illis. Sed aduersus
hanc opinionem illius primis adducitur ratio: Matrimo-
nium sine consensu non contrahitur: hic autem con-
sensus non datur sicut matrimonium non est, etiam adueniente conditione. Non dari consenserit patet; non enim est
a principio consensus ad matrimonium sufficiens, quia con-
ditionalis est, nec ob eius conditionis eventus snare si dif-
fentiat contrahentes ante eundem conditionem, eventus con-
ditionis non operatur contractum coniugale ergo illi
consensus ab initio praeditus, non est sufficiens, si enim
sufficiens esset, nil refret, a medio tempore con-
fessi illud diffirent, si conditio postmodum esset.
vt est manifestum in ceteris artibus conditione genitis. Sed
si consensus ab initio sufficiens non est, poite aueniente
conditione nullus consensus interuenit, quia eventus
conditionis non efficit nouum consensum: igitur nondum
datur ad coniugium consensus. Praterea hoc communis
opinio est contra text. in cap. super eo de condit. appos. Vbi inquit
text. adueniente conditione cogendum esse matrimonium
contraire ipsum, qui conditionalem consensum praeditum
est: igitur nondum erat matrimonium contractum, etiam
eueniens conditione. Item confit in eodem text. con-
sensum de presenti sub conditione praeditum, habere vim
promissionis de futuro matrimonio contrahendo: ergo
non potest transire in matrimonium, nisi eam inveniantur,
per quae solent sponsalia de futuro in matrimonium trans-
ire, nempe copula. Quia in illud admonendum est, praedi-
tam conditionem in dispensatione de presenti ante condi-
tione eventuum dici sponsalia de futuro ad hunc effectum,
uper copulam, vel quid equilibrio sensetur a condi-
tione recessum: non tamen quo ad alia siquidem ante
conditionis eventum nec oritur publica honestatis iustitia im-
pedimentum, cap. 1. fin. de spos. in 6. n.e. nec cogendum pro-
misor, seu illa verba pronunciatus, contrahere, text. in d. cap.
super eis locum habent, si illicient sponsalia de futu-
ro, vt constat. His & alijs rationibus probabilior est opinio
ultima, quam afferit diuis Thom. in 4. sentent. diffl. 1. q. 9. p.
verificat. terimus. Ioan. Major. 4. 27. q. 4. column. 2. & Adrian. in
a. sub tract. de matrimonio. cap. ad discernendum. camque Salmantica
prævia e regia diuinatione publice profectus est Fractivus
a Victoria, vir de sacra Theologia quam optimè meritus
anno 1531. cui suffragantur ea, que nos præcedent par. cap.
4. notarium, 8. 2. num. 3. & 4. Eandem opinionem post ter-
tiam huius operis editionem defendit. afferuntur eam abs-
que vlo dubio veram est Dominic. Sotus in 4. sentent. diffl.
2. q. 2. ar. 1.

* Præmissa tamen communis sententia inferatur, quod, si
ante conditionis eventum euocaret illum consensum is,
qui cum præstiterit: eventus conditionis non efficeret con-
iungim. gloss. & Doct. in d. cap. super eis, quamvis non possit li-
cite dictum consensum renuocare, sed tenaciter exspectare
conditionem, & post. & quod pot. in p. g. Abb. &
& Præposit. in d. cap. super eis, nec referit ad revocationis effectum.

altero ignorantem vel scientem fiat, text. est in c. fin. de procur.
in 6. licet gl. in d. super eis, videatur sciendi alterius exigere.

¶ Ex his illud celebre dubium exoritur, quid dicent. dum
sit, quando? duo inter quos fuerit canonicum impedimen-
tum, contrahent matrimonium per verba de presen-
tia, sub conditione tam, si Romanus Pontifex dispensa-
rit, cumque contractum permiserit, an dispensatione secu-
ta statim absole nouo consensu sit matrimonium, an sponte-
falia, ita vt licet coniugium non sit, cogitamen posint ad
id contrahendum. Etiæ opinio Theologorum, quam paulo
ante presumimus, est teneenda, facile solutur quæsito. verū
communis & à notabilitas receptissima opinione præmissa,
in hoc dubio Innoc. Card. & Abb. in d. 1. super eis, tenent ad
coniugium hoc per se, neccesariam nouum
consensum præter Papæ dispensationem. Idem Sylvester in
verb. matrimonium 3. quod 9. Henr. in c. fin. de condit. appos. 2. 2. Aret.
conf. 1. 4. col. 5. idem Aret. dicens, hanc opinionem communis
est, m. apud Iulianum. §. confit. 3. col. 5. de cegat. 1. quam i-
nterpretatur finit. cum Lano sermo. plures adid adducens,
affert hanc opinionem esse communem, Ferdi. Loazes Hereditis
preful in tral. de matrimonio. 12. dubia in præ. hic enim contractus
secundum eos, à principio puto illicitussergo ex eo non pot-
uisse oriri aliqua obligatio. Lano lex. fidei fideliter præterea haec
conditio impotens est, quia à principiis voluntate dependet,
vt in d. §. confit. probatur, & m. continuo. §. can. quis. fin. de
verb. oblig. & a matrimonio relictum, ac remanet purus ipse
contractus, & fin. d. condit. appos. fed talis contractus purus mini-
mè valeat. ergo etiam si Papa dispensauerit, non est matrimo-
nium, in d. nec sponsalia de futuro, secundum cosiem,
& communem opinionem, quam sequitur Dominic. Sotus in
d. art. 1. scribens, hanc sententiam magis communè effe-
quit & Adrianus paulo ante citatum apertissimum concedit.
Sed his rationibus responderi potest. Primo, hunc contra-
tractum fore illicitum, si impliciter fiat: si vero fiat sub con-
ditione, que contractum ad licitem tempus referatur, licet
est, in temp. si de herez. infir. unde quia ita contraherent, non
est ex communice, ex elem. rnic. de confit. quod notant
Adr. in 4. tract. de matrimonio. q. 10. ad fin.

¶ Secundum respondetur, id quod à principiis voluntate
pendet, reputatur impossibile, quando illius principes non
solo concedere: vt vero, quod princeps solo concedere,
non et dicendum esse impossibile, qualis est dispensatio in
tercio deinceps consanguinitatis, aliusque similius impedi-
mentis, quod patet ex d. §. anf. 2. dum dicit, cum distrahit no-
soleant, vi hoc notare videtur Cuman. Paul. & Alex. optimis-
text. in 1. mercator. gl. de cedat. & denoubit. I. quidam relegatus. &
ibi Soc. & Lustif. & derel. dub. sensit Aret. in d. §. confit. quem
sequitur Sigismundus Loffred. confit. 1. 6. num. 9. idem notat Soc.
iun. empl. 5. & violam. 1. column. vt qui omnes expressim afferunt,
impossibile iudicari id, quod à principiis voluntate pendet,
quando non solo a principe fieri. Inoblit id, quod pendet
a principiis voluntate, dici positi non possibile large, non tam
est stricta interpretatione, etiam si non soleat a principe
concedi: id etenim si fieri a principe potest, possibile est,
quod fiat: tamen quia princeps, etiam si positi, non soleat
facere, dictum impossibile. Sed non eo modo, quo impossibile
dicitur, & affluitur in c. fin. de condit. appos. Vbi impossibile
ego intelligo, quod natura vel iure est impossibile: id
ergo, quod à principe fieri iure potest, licet non soleat fieri,
nece rit impossibile à natura, nec à iure. Item conditio im-
possibile de iure, qualis illa, quibusdam videri potest, si ad
futurum referatur, non relictum à matrimonio, vt. not.
Ard. in 4. q. 1. de matrimonio. & dicendum paulo post, igitur illa
conditio non est etiam impossibilis quo sit, vt Aret. ratio
minime conuinat pro eius opinione. E. diuero Cald. An-
ton. & Præpos. in d. cap. super eis, tenent eueniens conditione ista,
& sic Rom. Pontif. matrimonium permittente, non esse ne-
cessarium nouum consensum; sed esse iam matrimonium ex
eueniens conditionis, proper illam communem opinionem Canonitarum, quam precedenti questione retulimus. id
repetit Calder. conf. 1. in d. de spos. Dec. in La que rare si de reg. in
in id etiam inclinat La in d. §. confit. quam sententiam con-
suetudine ferrari, testatur Nic. Boërt. dec. 6. q. 27. & f. v. v. a. c.
communis opinio Canon, ego non video, cur illa opinio
Cald. & sequuum non procedat: quod si opinio Theolo-
gorum vera est, arbitror eueniens conditione esse indicata
da sponsalia de futuro, non matrimonium, quod mihi ma-
gis arridet, idemque Hadriano placuisse videtur.

M

S. PRI-

De conditionibus in matrimonio
appositis.
X V M M A R I A.

2. *Conditio contra subficiantem matrimonii, et contra aliquod ex tristis matrimonio bonum, ipsius contrarium variat.*
 3. *Sine subficiantib[us] beneficis.*
 4. *Conditio illa, ut ad alteriusdam tradicatur est contra matrimonium subficiatum, aduersus Angel. de Clanafr.*
 5. *Conditio, que subficiantem regnatur, et si honeste sit, ipsam matrimonium defracta contra Palud.*
 6. *Burgenses quoque qualiter in matrimonium conseruerit, et virginitatem preservet profecta.*
 7. *Matrimonium conseruare placet contingatque, si ab amis intercedere matrimonium ipsius urbis facerent.*
 8. *Conditio illa, ut in pacem decimatum, quatuor mili bus non liceat exigere, et si contra subficiantem matrimonio.*
 9. *Conditio contra subficiantem matrimonii adicta, quae denuo ipsam valitat, quando adiungatur, non subficiantem contrahit ut eiusdem conditio.*
 10. *Modo, qui refrigerator casu ali subficiantem matrimonium contrahit, nullum subficiat. Secundum tamen est in palio.*
 11. *Palio contra subficiantem alio adictum, registrum, et aliis valet.*
 12. *Conditio proterius ac preceps ipsorum, licet et contra subficiantem matrimonium ipsius minimo virata.*
 13. *Conditio contra matrimonium subficiantem, etiam que sit resoluenda alia, ipsam contrarium visat.*
 14. *Conditio contra subficiantem matrimonium ab uno adicta, altera refrigeratur, ne virginitatem faciat contingat.*
 15. *Dispensatio in subficiantem, per se, facta obligacionem.*
 16. *Deseruuntur conditio.*
 17. *Conditio contra coniugum subficiantem adicta, nullum efficiunt habere causam subjectorum.*
 18. *Copula carnalis in conditionibus matrimonii contrahit, quod operetur.*
 19. *Confessio dubia facere matrimonium inter pretato contra compunctionem.*
 20. *Causa inter uxores et famulos qualem probaret.*
 21. *Conditio, quia cunctis obligacionibus omnes mortales impedit, ipsam istuc matrimonio visat.*
 22. *Castelle quedam hoc in re a Doctoribus tradita, admittuntur eis.*
 23. *Conditio contra aliis subficiantem apposita, ne quo consilium contrahit, et cetero difficit.*
 24. *Modestitia subficiantem matrimonii adictum, admissa vixit.*
 25. *Conditione proficiens adicta, que habere propria bona proprieta permutatur, ipsa a professio valet.*
 26. *Ad religiosum subficiantem per incertitia vota, clementie, prosperitatis, et obediencia.*
 27. *Contingentia et cogitatio coniugalium votarum, S. Iacob.*
 28. *Ingressus religiosus quod operetur.*
 29. *Intellectus cap. Decani, 23. foliis B.*
 30. *Ecclesie consecratio valet et ipsa conditione, que Episcop[us] ab eis cura excludit.*

Ceterum de his conditionibus acturi, hoc primum, coniugalem conseruam licitas & honestas conditiones admittere, quid dicendum sit de conditionibus categoris, que vitium secum afferant, videbimus, vt tandem aliquot exempla de conditionibus licitis explicemus.

Conditiones autem, quæ omnino licet non sunt, pol-
lunt in hoc contraria contingere tripliciter; item enim con-
ditio est contra substantiam matrimonii, aut est impossibili-
lis, aut turpis: Condicio contra substantiam matrimonii,
ipsum matrimonium contradictione vitat, ac destruit, cap*fin.*
de condit. appos. Regia *l. result.* & fin*iu.* 2, 3, 4*art.* 4, & probatur ratione;
nam tamen fine substantia potest fieri, et sua esse.
2. de *fonc.* detrah. art. 1*iu.* Lxx*in* *h.* prator*as* *si* *detrahant* *l.* *praevaricato*
si *prevaricato*, non Bar*in* *Lvi* *de* *donat.* ita *donat.* *ca.* *mort.* Substantia
verò hic deficit, igitur contradic*s* fieri nequit. Substan-
tia autem deficit, cum ea constitutam consenserit ad societatem
coniugalium, sub quo includitur racie consensus mutuus
ad vinculum perpetuum conjugij, ad fidem feruandam,
ad problem suscipiendam, que quidem triabolum summa
matrimonij, cap*ame.* 27, 2*art.* Condicio ergo illa sit generatio-
nem prolis cœst, et contra substantiam matrimonii; quia
est contra illud bonum prolis, in quod consensus conjugij
dirigitur. Illa si te adulterandam tradideris, contra bo-
num fidei. illa verò, donec inueniam aliam meliorem te
contra inculcum individuum. Sie ergo iste conditiones
intelligendi sunt, ut contra substantiam conjugij apposi-
tae celeantur. viigiliola, & Doctores in *dato.* cap*fin.* expli-
cant.

¶ Primo hinc colligitur, Angel. in summa. in verb. matrimonio. 3. imped. 3. §. t. 1. manifeste errare, dum dicit hanc condi-

tionem; s^t adulterandum tradidit: non esse contra substantiam matrimonij, nisi adjicatur, ita ut nihil non tenearit redditum debitum coniugis: quia fine hac adiectione illa conditio non est contra substantiam matrimonij, id est contra fidem, quam alter alterius tenetur exhibere in reddendo debitum coniugale. Sed tamen est contra fidem, quam alter alterius tenetur exhibere, non tradidit contra alij, quam coniugis corporis sum, qui quidem fides non est de substantia matrimonij: nam linea e potest esse contingunt, ut ipse Angel. probare nititur, in verbis matrimoniorum, s. p. 23, et ita intelligit textus m. d. cap. svi. cui repugnat Angel. interpretationis, siquidem de substantia coniugii est feruare fidem alterius coniugii, non tradendo alij, quam marito viuum sui corporis, ut docet Thom. in q. dicitur 31. quest. i. artic. 2. & Sylvet. in verbis matrimoniorum, 2. questionis 6. atque eius expressum Angel. probat Adrian. in 4. quest. g. de matrimonio, nec iniuria, cum ex 4. capitulo confiteat adulterium est contra fidem coniugalem, & haec ratione est contra substantiam matrimonij. idem profiteatur diuini Augustini, lib. xviii. de bono coniugio, ac quem retilit Grat. in s. dilectio, res. adulterium, 2a. 4. 5. idem Augustini, in lib. de nuptiis & concupiscentia, 1. r. 28. vnde gratia auctiumpie cap. amone, & c. eniunio, 27. quest. 2. tametsi fidelis illo a duobus capitulis. Decretorum tributum Augustini, in lib. de bono coniugio.

¹⁰ Secundo ex hoc dubia videuntur conclusio Palud. m. 4. si-
stam, quoque 2. conclus. dum dicit matrimonium non via-
trum ex adiectione conditione honeste, immo illam condicio-
nem admitti, iacet contra bonum prolis, vel contra bonum
vinculi fit, vt si quis coitarebat matrimonium cum feminis
hac expressa pactione, si fecerat vinst in perpetua caritate,
et continentia, vel si religionem consummato matrimonio
profiteatur; eto etiam profidente: ex notris idem no-
tatis in l. virtute donatoris, si de dom. cas. more Barb. in s. 5. colun-
ta de precar. non enim viri matrimonio perpetua conti-
nentia quoniam etiam fuit inter Mariam & Ioseph, & tamen
inter eos fuit perpetuum & perfectum coniugium, vt probat
in l. de c. matr. 27. 2. Hac tamen Palud. opinio falli va-
detur, per textus inde s. m. est enim hac conditio, quamvis hon-
estia, contra coniugii substantiam, que consistit in con-
senfui factem tactio ad carnalem copulam, nempe in expli-
cito consensu ad cohabitationem coniugalem: repugnat ergo illius conditionis adiectione ipsi continencia, quia in pa-
ciuum deducitur isthaz continencia, Thom. m. 4. distillat. 28.
quasi p. m. in Adrian. quod 9. ad matrem. Sylvestris in reb. matrim. 4.
q. 6. & Abb. in ep. communione de pson.

Nec obstat obiectionis ex matrimonio sacrissime virginis, nec aliorum coniugum de cetera continentia: quia matrimonio contracto, castitas vocari potest per coniuges, cap. quod Des. Patr. i. 3. quod i. diuina Augusti in epistola ad Romanos, nota gloss. Abb. & ali in cap. sua nos de sororibus. idem Abb. in cap. de coniugio, coniugem idem in cap. venientia, de regularitate non tamen potest hoc deduci in pacatum tempore contractus. Nec enim beatissima virgo castitatem deditus in coniunctionem tempore coniugii, quamvis esset diuinus certe, Ioseph in ceteris esse castitatis & continentias proprie: itaque matrimonium contractum simpliciter, & licet certum sit, antea voulisse virginitatem, coniunctam tamen, in coniugalem cohabitacionem, & implicite in omnia, quae ad matrimonium spectant: ex hoc autem non sequitur, beatissimam virginem coniunctive expellere in carnalem copulam, id enim repugnaret virginitatem implicite vero coniunctum, nos in actu copula, sed in potentiam: qui quidem coniunctus non est contrarius virginitatem, secundum Thom. in 3. diffidat. 30. quod. 2. artic. 1. probat text. ex ap. Beat. 2. 7. quod. 2. Sed & contra Paul. illud facit, quod contra contractum matrimonio multa contingere possunt, quod non viriant, & tamen eadem ab initio contractum facerent: votum enim solletere viri usque post copulam, matrimonio accedit, quod ab initio contractus contingens cundem contractum vitiar. cap. 1. cap. 2. qui cleric. vel. vobis. Sed licet contracto coniugio possint maritus & vox expellere continentiam vocare, nec ex hoc matrimonium irritum erit, à principio tamen ipsius contractus votum illud explicari ne posset: cum sit contractum ipsi ad initio contractus, ex quibus probanda est opinio gloss. in cap. de infidelib. de coniugio, dicentes, etiam inter paganos pacatum de mirendo libello repudi. coniugalem contractum irritum facere, quamvis inter infideles libellū repudi permitissum esse concedamus: quod alibi dicimus atque eo maxime d. gloss. recipienda est, quod nec inter paganos.

ganos libellus repudij sit permissus. vnde opin. illius glor-
tenuit Thom. in 4. dict. 39. ques. 1. art. 3. ad quinque. licet Card.
Abb. & Praepos. cam reprobent.

3 Tertio ex his patet verū esse, quod notat Adri. in d. 9. 1. articulo, dicens, conditionem hanc ^t consigno adiecam: si coming debum negare reale, quoties mali sit exigere non fuerit, effic contra subfiantum matrimonij, & idco ipm contra tributarii, quia non sequitur; nisi non licet exigere, ergo licet tibi negare, vnde non potest dici, eis hanc conditionem ex his, qui à iure infiniti: cum confitit quandoque, idque pluribus casibus non licere marito debitum exigere, & tamen non licere vxori illud negare, si maritus evigat. Nam si maritus vellet vxorem cognoscere affectione formularia, & ita exigat debitum, peccat quidem mortaliter, ramen vxor tenetur reddere illud debitum. Item, si maritus fecerit votum simplex continenciae, & exigat, peccat mortaliter, non tamen ex hoc poterit vxori ex negare debitum, atque etiam si maritus credit, matrimonio illud non fuisse, nec esse legitimum ex aliquo impedimento canonico, quod mulier fecit: certo non subfice, si ipse exigat, mortaliter peccat, ipsa vero vxor libera non est ab obligatione redendi, quia omnia iustias Adriani explicat in d. quaq. 14. Nec vxor mortaliter peccat ex cooperatione ad peccatum, cum non cooperetur sponte, ne coacte, nec politice habu pccato virtum auferre, quod notat Paulus in d. 4. 12-13. 1. articulo.

Quarto his adiudicata eis non contempnenda huius conclusionis interpretatione, nempe vt intelligatur: matrimonio nunc esse nullum ex adiectione conditionis contra cuius substantiam, quando contrahentes intendunt matrimonium contrahere, & eo contracto hanc conditionem feruare, & eius obligationem inducere, cuius rei sit exemplum: *Contractum matrimonium animo liberum contrahendi, & tamen uita se adulterari, vel renous assumer & fieri statim causa: hi eternum, qui hoc modo contrahent, matrimonium contrahere intendunt, & eo contracto obligationem adiudice, que omnia aduersitatem substantiam coniugii. Secus si contrahentes, qui has conditiones adiungunt, nolint contrahere, donec conditiones eueniantur: tunc enim conditiones minime concurredunt cum coniugio. sed si suspenditur ipse matrimonialis consensus: illae conditiones tanquam turpes rejiciuntur.* ex 2. part. d. fin. quo fit, vt hoc casu matrimonium valeat, sicut eleganter notat Adr. in 4. q. 9. de matrim. quia in re lectio admoneo, dubium eis hanc opinionem, propter verba mea d. fin. part. t. exprela.

¹⁵ *Sexta* huius conclusionis interpretatio constat ex *Padu-*
16 *in 4. lib. 19. q. 1. art. 5. c. 1.* dicitur *text. s. fin. part. 1.*
17 *procedere i*n propriis conditionibus futuri eius, non
tamen habere locum in conditionibus patrum vel pre-
teriti temporis; si enim quis contrahat matrimonium cum
aliqua forma, si adulterium committat latime matrimonio
nullum validum est. si adulterio nullam finem habeat, inno-

vel nullum est ipsum coniugium ex ipsa passione, si adulterium feminam illa non commisit, sicut et conditio de præfensi, vel de præterito, non suspendit auctæ, nec propriæ conditioni. *In infinito* alia fide condit. *in finit.* *l. cum ad prefa.* *f. finit.* per glost. *l. finit.* *g. f. de legat.* *1. Socin. l. Ad. Dec. m. l. cum ad prefam. idem. Dec. m. *alius legitimi. fde regul. iust. noc. per Bar. & alios m. fde cond. & de non fil. co. i. competentiæ propriæ conditioni ac fidelitate.**

Septimus ex premisum patet, text, in d.c. fin part. 1. esse intellegendum, siue fit conditio contra substantiam coniugij ipsius penuis factus, ut ipsum actum refoluens. Si quis enim ita contrahat cum femina, ut si fornicietur, licet ei aliam vxorem accipere, nihil agit, cum hoc adiectio ipsum actum corrumpat. Ita Card. & Propos. m.d. fin. idem Card. & Prop. m.c. 2. cond. appo. & probatur m.d. fin. dum dicitur donec aliam inuenientur. Ex his poterit hac eadem res ad exemplum deduci, subiecta conditione per dictiōnēm s.

Ost&ao, sic est intelligenda cap*xxviii*, decifio, ut parte prima procedat, quando vixerit? contrahentium consentit adiectionis conditionis: fecus enim, si alter contradicat illi conditione, istuc equidem non affirmatur *aduersus*. Sed licet matrimonium non sit, erunt tamen sponsalia de futuro, que in matrimonio ex carnali copula transibunt. Ita Hosilius, Innoc. & Doct*ur* fatus est Prap*o*l*o*, in d*icitu*s, fol*io* 1. & 2. quam opinionem sequitur Ant*Rub*, in l*et*ter*a* s*ol*it*aria* §. morte, sc*ilicet* de morte, f*ide* m*od* op*er* m*anu*, p*ro* 5*9*o, & Cate*ch*is*is* in d*icitu*s, fol*io* 1. & 2. don*at*ur*o*, 3*o* & p*ro* enim a conditione recessum, ex eo, quod alter non consentit adiectionis conditionis, idem Syl*n*eb*ius* in verb*m*atrimonio, q*u* 4*o*, i*n* matrimoniis ipsum non vi*tab*it, eo quod quis contrahat sub coditione contra substantiam actus adiecta, alter vero vel i*ba* proferat ab i*l*ob*ato*, & pura, secund*u*m*is* ipsu*m*is*is* s*ilicet* quod non potest aliquia ratione recedere*nt*. Nec plaser Do*c*tor**, inter retatio*ne* h*oc* que asserit, alter o*ste*radicente*nt*, ipsu*m*is*is* contract*u*m*is* h*oc* sp*ec*ialio*n* de futuro fortui*nt*, id enim falsum videtur: n*on* esti alter contradixit*re*, prius, quod conditionem adiecit, hac*en*us non consentit matrimonio*n*, ne*sp*on*alibus* sum*ptu*s pur*e* nondum conser*ter*, sed sub conditione*que* ab alio non re*cipi*tur*ur*, ab eo nihil actum est ex quo consensu*click* polit*u*s*is* i*pon*ta*re*, vel matrimonio*u*lic*em* consensu*click* polit*u*s*is* ex prauis*u*, virtus habet manifestu*re* ipsu*m*is*is* s*ecundu*m*is* conditionem contra substantiam actus*sum*ptu*s*o*rum*, vt ab hac communi opinione defudcent Adrian*in* q*u*o*p* 4*o* de matrimonio*l* in*o*l*o* 1*o* & 2*o*, d*icitu*s, cap*xxviii*, t*er* 1*o* & 2*o*, & Act*rat*u*s* i*n* 1*o*, sed*u* m*ob*is*is* si*ve* ver*is* ob*lig*at*ur*, vnu*s* et*er*ni*u* contrahab*u*s sub conditione*alter* p*ro*ter*u*. Diversit*u*m*is* ergo*in* substantia*irritam* fact*u*p*ro* fam*u* obligacione*em*, i*n* 1*o*, s*ecundu*m*is* implac*u*s*is* de*ver*b*is*, & licet*la* i*n* d*ictu*s*is* reg*u*l*is* m*at*rim*o*ni*u* 3*o*, dic*at*, hanc opinionem & o*de*clarationem*in* communione*effe*z*ed*str*ai*re*nt*, ub*i non com*mu*ni*ca* i*n* c*on*tra*dictio*n*em*.*

adulterio. In ceteris rationibus enim, adulterium, nisi non omnino placere, unde magis probat Adria: sententiam. Verum pro communis opinioni inducitur textus in *Allegando* 32. q. 2. vbi probatur, quod si utriusque coniux ab initio non confitit conditionem sterilitatis, sed alter tantum, ille erit adulterio vxoris, illa autem, si femea confitit, mariti mentiri igitur matrimonium contrahitur, quando alter tantum hanc conditionem adiecit alter vero ei conradietur, quod communis afferio probat. Sed illius canon respondet Adria: locutum est et quando alter tantum animo & facto sit matrimonium detur pat, non tamem conditione expressim in contractum deducia. cui interpretationi verba August. referantur, lib. i. de nupt. & chaperonibus, cap. 15. Quo transcripsit tuis canonis illis: quamobrem ego non ita liberet ab hoc octauo intellectu discedo, & plane fateor, alterius tantum conlensus esse purum, aliovis conditionale: ille tamen conditionalis confitens, non viat actum, quia ad eum vitiumdum requiratur alterius etiam confitens in illam conditionem, que contra substantiam actus adiecit fuit, fixisti exigeretur ad agendum actum validum, i.e. de regali. curi. manet igitur ille confitens in matrimonium conditionalis, critique considerandus ex conditione: non tandem agens et virians.

men actus est vivitus.
Igitur si cōditio est contra substantiā actus, & turpis, impossibilis, rejecitur ab actu, sicut in fine de condicione, quo casū intelligo illud, quod ex Syllvestro nonauerit. Si vero sit honesta, erit recessum à conditione, si carnalis copula sequatur, e. super eo. s. pertinet de cond. opus, atque hunc opinor esse huius communis opiniois conformum intellectum tam etiā ingenue cō-

* Non hinc inferatur, nihil referre, an copula subsequatur, quando matrimonium fuit contractum, adiecta ex virtutine confitenti conditione contra substantiam actus, ille contractus nullus est, nec valer in vii sponsaliorum: igitur coitus efficere nequit matrimonij presumptionem, secundum communem, in d. cap. viii, quam probat Adrian. in 4. de matrimonio, q. licet à conditione centaurum recessum, quando actus valuit, vt conditionis, si sequatur copula, text. in cap. de illo, cap. per tua, cap. super eo de cond. appos. que quidem copula duo operatur simul, ac consequenter.

8. Primum, vt hinc conditionalis contractus sit purus ad sponsalia, ac detinu ex hoc sequitur secundu scilicet, sponsalia hoc pacto facta, matrimonium effect, gl. Abb. Propos. & alii, in d. e illa. Adr. eleganter in d. de matrimonio, q. 8. & Ant. Rub. conf. 2. ex quo intertutur intellectus ad text. in e. de cond. appos. vbi contra dicto matrimonio sub conditione etia honesta, & possibile, si velit quis dimittere eam, cum qua contraxit, non poterit, est enim intelligendus ille text. quando coitus intercessit conditionis defectum, ex quo à conditione recessum & per ipsam copulam, & matrimonium valeat explosa conditione, probatur ex text. ibi, eam relinquere visuerit. Primitum enim illa verba cohabitatione, & carnalem copulam, arguit, ad disponentem de depon. impub. Carnalis autem coitus hunc effectu operatur, quando ante defecum conditionem non contingit: quia si post defectum conditions sequatur copula, nihil conductit ad coniugii praeumptionem, cum iam presumptum matrimonium omnino defecerit. Obstat tamen text. in cap. per tua, de cond. appos. vbi matrimonio inducitur propter copulam remota conditione, & tamen ibi post defectum conditionis probatur copulam intercessisse. Sed respondeo illo cau ex confessione vici effectu probatum ita nomine agentis pro matrimonio, adserit enim vir propria confessione: indit in die illa fremnam cognouisse catnalterit agitur in causa in illis sponsalibus contigit copulam, qui presumitur ante conditionis defectum. Sed ad evertendam hanc probationem, quae fuit multieri, & matrimonio, est necessaria probatio ex aduerso concludens, scilicet ipsum virum post conditionis defectum sponsam cognouisse, & non antea: hoc autem ibi probatum non fuit, nam eti probatum fuerit post defectum conditionis, virum sponsam cognouisse: potuit tamen contingere, cat a sponsu cognitum fuisse ante defectum conditionis: ex eo enim, quod post cognovit, non sequitur necessario eam antea non cognovisse. Sic ergo cui probatio fuisse elicit concludens, ex aduerso vero minime concurret, matrimonium ibi indicatur propter copulam, omisso defectu conditionis, ita Hoft. Abb. Propos. & alii, in d. cap. per tua, hoc dubium explicant, quamvis gl. ibi non recte id in tellexerit. Ex quo inferatur, factore in matrimonio dubiam 9. confessione esse intelligentiam contra ipsam conditionem, quod in d. per tua, Cardin. & Propos. notant, licet illas dubia confessio in favorem confitentis non communis sit accepta, Ant. & P. cap. in e. littera. in 1. de ipm. Decas cap. infra scripta, num. 2. de prob. idem Dec. in ibi contra dicto, q. de reg. iur. explicat optimè in criminib. Pel. in cap. cum dilectis, de accus. coitus, q. 17. & Anch. conf. 17.

Quia tamen ad matrimonio contractum expissimè conducit plurimum probatio copula, & si cendiun in hac re, viro affectuisse cognovisse aliquam feminam, credendum esse, vbi de matrimonio cum ea contracto agitur, cap. continetur, de depon. impub. si quis accepterit, 33. q. 4. in d. & mulieris iuranti, si viro cogniti, favore matrimonij creditur, Hoft. Ant. Abb. Propos. & alii, in d. pueri, de depon. impub. & Henr. in d. coniugante, quamvis Propos. in d. cap. per tua, in hoc ultimo contrarium tenet. Prima tamen opinio, quae vitro, causa communis est, procedit presumpta cohabitatione maris & feminæ, ex qua conjectura non leuis capitur, verè precepsisse copulam, utenque tam sit, probari potest contrarium per obstericum aliquid probatum, ex qua constare posuit coitus nondum praecessit, gl. in d. contractum, quam Doct. ita approbat, alia in propria justificatio, vbi Pel. & Dec. 2. colm. quibus similis est, in cap. 2. perf. affectata de temp. ordin. in 6. & est communis opinio secundum Alex. in lop. lxx. 6. q. qui datus de domi infest. colm. penit. & lop. in 1. si quando. C. vnde r. in col. 4. notat Hippol. in rub. C. de prob. num. 137. Scribit tamen Augustin. lib. 1. de civit. Dei. c. 18. obstericum quandam explorant virginis integratæ, manibus cam corriguisse, probatur etiam coitus aliis modis, quos Abb.

& Doct. not. inc. præteres. de testib. & in e. littera. de prefam. & Socr. conf. 32. vol. 2. col. 2.

* Decimo haec ipsa conclusio, quam ex prima parte, fin. notauimus, ad alia exempla præter ibi in Rom. Pontifice exprefse, adducenda est. Nam t. & hoc condito Contracto tecum, si venis ad exequias meas, vesi capitulum non ascenderis, est contra substantiam actus, etim euentus harum conditionum non permettis obligacionem hæci, vt aduerit Adrian. in d. de matrimonio, quod. 5. nec copula subsequuta matrimonij presumptionem operatur, secundum eam.

* Undecimo ex eodem, cap. 3. part. 1. sic intellecto, soler notari cautela quadam, quais, qui t. animo non omnino liberò contrahere cogitare matrimonium, id contrahat verbis, non tamen vere, sed ficte, si adiectit conditionem contra substantiam matrimonij, & alterius consensum factum tacitum ad id exigat: ille enim contractus ex his nullos est. & ita communiter notant Doct. in d. cap. fin. quos referit Gerard. singol. & Hippol. sing. 286. caueat tamen lector, ne his Doct. cautela his nimis adducta sit: harum vius non est ita passim probandas, fed tunc cu in iuria quis oprimitur.

* Duodecimo, quo ista assertio, quam haec traçamus, recens percipiat, opera precium erit perpendere, quam t. ratione in ceteris contractibus conditione adiecta, contra substantiam actus tollatur, aqua ea reiecta, actus confatur validus, cum precario, ff. de peccat. & not. m. e. fin. de pecc. at. in matrimonio ipsum actum corruptum? sunt enim, qui Liliam cum precario, intelligant, quando modus adiectus contra actus substantiam: nostram verò decilio, non, quodquo conditio: itaque secundum eos modus recipiendus est, non tamen conditio, fed ipsa actum vitia: ita in mol. in 1. vbi ita donatur, ff. de donat. conf. mort. laf. in auctor. ingredi. Cf. de sarcophagi. actus, num. 36. quorum responsio, quatenus tangit cap. fin. de condit. appos. & id intelligit non procedere in modo, superiori à nobis explosa fuitdum vero l. cap. precario. dicunt non habere locum in conditione, fed in modo, nequam placet: in modo nec in modo l. illa procedit: modus enim contra substantiam actus, ipsum actum vitiat, l. per se, sum. ff. de vita habita, quam obrem, ni fallor, ita dicendum est, conditionem contra substantiam actus tunc ipsum actum irrum facere, quando refutis initio actus: quia repugnat conditio illi qualitat, sine qua actus inicium capere non potest: vt est confessus ad matrimonium requisitus, sine quo auctus inicium capere non potest, videtur conditio repugnans huic qualitat, vitiat actum l. obligatum sustentat. ff. de d. & oblig. l. d. vnu. & ceterum, ff. de mult. testam. ex quo dividat Corin. conf. 73. in 2. volum. colm. 4. quod si quis dicat. Instito habendum Titian. animo non instituendo est nulla institutio: quia id, quod adiutor institutioni, contrarium est ipsius institutionis initio. Sic ergo ad coniugalis contractus initium confessus existit liber ab illis conditionibus: igitur si conditio aliqua interueniat, actus non tehet. Sed in l. cap. precario, & in 1. vbi ita donatur, atque in cap. fin. de peccat. non adiectur conditio, nec pauci, quod initio contractus repugnat, confessum enim ad gerendum actum illum, non tollitur ex illius conditionis adiectio: sed id, quod adiutor, est contra quandam illius actus qualitatem, quae ita inheret actui, vt contraria qualitas eidem actui, & eius nomini, propriis que eius effectibus adiutor, tunc etenim, reiecta illa conditione, actus valet, qui nullo impedimento substantient, initium assumptis. Vnde minimè conuenit, vt sic gelus ex adiectione illius competenti solvatur. Nam & testamentum si fiat cum promulgatione, & clausula derogatoria sequentis voluntatis, adhibita iuri folenitate, illa promulgatione sublata, quæ testator pollicetur, vt illud testamentum non renocaturum, valet testamentum: quia illa adiectio non est contraria initio actus, qui ex voluntate adhibita iuri folenitate perficitur, licet repugnat actui & eius nomini, propriisque eiusdem actus qualitatibus, & quibus hoc proprium est, vt mutari rescedit, liberale valeat: a testatore, si qui in principio testamenti ff. de leg. 3. que quidem faciliter intellegitur ex traditis à Carolo Molin. de contract. q. 9. numer. 25.

* Ex his dubio illud celebre explicandum est, num t. religio, nisi profectio irrata sit eo, quod fiat sub conditione si possit habere proprii is, qui profitetur, vel si permittatur ei causas vius, aliud, quod votu continet, pauperatis, aut obediencie, contrarii sitan vero si hæc conditio rescienda, ita vt actus, valeat & Bernardus, fin. de cond. appos. per text. q. quæma

quem ad matrimonium spirituale, & sic professionem induit, aliter actum ex hoc irritum est. idem repetit in e. de stat. monach. & Acur. l.m. per seruam. §. 1. ff. de vfa & hab. Calder Cardin. & Abb. m.d. fr. Aret. l.m. §. 6. sed si multi. ff. de verbis. ablig. 2. & 3. col. Dec. in auct. infraf. num. 22. C. de sacroj. eccl. Adiut. 4. 4. 6. de marria. per text. a sensu contrario induetur, in cap. dudum. de conser. coning. quam opinionei sifferit eccl. communiter receptam. Barb. conf. 2. m. 1. vol. col. viii. pen. Alciat. m. 6. §. sed si milibus. 19. & And. ab Exca. in rub. ff. de pat. n. 5. o. etiam si per modi adiectionem is, qui proficit, proprium libi retinens, vt notat Anton. Rub. m. non solum. §. 6. morte. & de suo oper. nanc. col. 9. nisi si modus ex interculo adiudicatur quod notat Iaf. in d. auct. infraf. col. 6. & idem Andr. ab Exca. idem & nos notauimus paulo ante in hoc codem §. 5. intel. Rursum hac conditione adiecta, validam esth. proficitionem, tenet gloss. in d. auct. infraf. 4. in cap. fol. 32. quelli. 2. Hothens. Ioan. Andr. & Anton. in duc. fin. quam epistolaem communem esse, testantur Imol. & Felin. m.c. cap. M. de confit. num. 75. Iaf. cam. fequent. & Dec. num. 21. m. d. auct. infraf. verba. veru in dubio conditio ista, ut quis pollostatu bona fibi retinere, non nocer proficisioni: qui intelligitur ex licentia seu permissione p. r. lati. & ea durante, non alias glossi & Abb. m. fin. ver. 1. in domo. spicile. vel voc. nota. Andr. ab Exca. in d. rubor. de pat. n. 509. Quibus omnibus adductis notandum est, ad subtilitatem 26. religionis perfecta pertinere tria vota, continentia, paupertatis, & obedientia, vt docet eleganter Thom. 2. 3. q. 2. 86. art. 3. & 5. non tamen ita praeiuste hinc tria vota de subtilitate, quin quandoq. limitata religioni etiam adhearent, esse etenim haec tria vota de subtilitate perfecta religione constat: posse autem contingere limitata, patet, vt votum paupertatis in eligatur in particulari, non in communione. 27. Item, votum t. continentia quandoq; intelligatur in castitate coniugali, vt in militibus S. Iacobi, qui proficitur castitate coniugale; & nihilominus religiosi sunt, & tria vota subtilitatis proficitur: nam & obedientiam, & paupertatem promittunt, quanvis non existam, neque praeficiant, quod eleganter ostendit Fortunius Garfias in coilio prefrito pro militia S. Iacobi, 2. part. vers. præterea, vnde in aliquo religiosus erit contra voti continentis ipsum coniugium, non tamen erit contra subtilitatem religionis. Qua tamen in re contrarium probat ex D. Thoma, & aliis, Dominic. Sol. lib. 8. de iust. & iust. quelli. 5. art. 2. existimans coniugium & rem vxoriem omnino pugnare cu religione: & deducit ex hoc, milites hos S. Iacob. omnes hanc similitudinem religiosos: & idem de milibus. Non erit contra subtilitatem religionis, sive paupertatis limitata: licet possit eccl. contra subtilitatem voti attenta qualitate religionis, quia proficitur.

Ex quibus ego infero ad dubij solutionem, in regnum 28. religionis validum esse neque irriuferi, immo ex religione proficitur teneri ad ea, que ei vti monachus incumbunt, & sic ad praeficam paupertatem: compellitur enim exagere ac seruare, que ceteri monachi seruare teuentur non tamen ex vi voti tenebunt ad praeficam caupertare. Sic etiam patet, professionem factam hac conditione, vt proficitur licet ibi bona liberre acquirere, & propria libi retinere, etiam prælatu inuito, irritum est: hoc enim est contra religionis subtilitatem: cum paupertate minime proficitur. & hoc calu procedit gl. m. d. c. 5. Sed si proficitur sub hac conditione, ut libi licet retinere quan- dan domum, vii propriam, cum bonis iā acquisitis, valere professionem religionis, reiecta conditione, fin. qui cl. vel. rem. atque ita intelligitur et gl. m. d. auct. infraf. licet votum paupertatis non tenet, si dicta conditio eius subtilitate re-pugnat, attenta peculiari illius religionis qualitate.

Hinc deducitur intellectus ad text. in d. docim. 2. 8. affinit. 29dū probat, sacros ordines collatos aliqui protestanti, adi- cientes conditione matrimonij valere, reiecta conditione, & tamen si matrimonium ab eo fuerit contractum, in ministerio debere manere, sic ordinatum & sic in sacris ordinibus, non in matrimonio, vt Abbas, in e. cam. M. de confit. col. 7. Sed si est ab illis conditione fuerit sacro ordine insignitus, ac demum matrimonij contrarerit, depoñitur ab ordine. ita text. in d. idem enim conditio non est cōtra subtilitatem ordinis facit: quia iure dico ordine prædictis non tenetur abfuerit a coninguis quibus bene ex constitutiōne Eccl. & iure canonico, quod in inferius ostendit, vbi tractabo de impedimento faci ordinis indecōdo cōditio reiectur, quia est contra naturam actus sic iure Pontificis requisitum.

Hinc etiam Ecclesiæ t. consecratio, dotisque constitutio³⁰ valet, sublata conditione, que Episcopum ab eius cura excluderet. c. 2. 1. o. q. 1. vbi gloss. hoc notat, Abb. m. tr. expedit de rest. am. col. pen. Bart. m. L. quod. ff. de admitt. rat. Fel. in cap. com. venerabilis. de except. num. 33. post Innocent. in c. in Luteranis. de prob. & Abb. in cap. nobis de ure patrum. immo ita conditio reliquienda est, etiam si in paenam dictam dorem Ecclesiæ tellator voluerit in alios pios v. suis converterendam esse, casu quo Episcopus velit curam illius Ecclesiæ Episcopo competenter sum subire. Ita Rota antiqua 868. Felin. in d. m. 32. & Rochus Curt. in tract. de ure patrum. in verb. pro eo quod. quelli. 12. predicta enim conditio non repugnat substantia actus, quamvis refragetur his, qui circa illius conditiones statuta sunt, quod ita intelligent Abbas ex ceteri, in d. e. fin. de condit. app.

§. SECUNDVS.

De conditionibus Matrimonialibus.

SUMMARIUM.

- Conditio impossibilis aut turpi fauore matrimonij à contrahendo coniugad excludatur.
- Conditio impossibilis de preterito, nullius à matrimonio. Tunc vero in p. r. ex vestimentis concepta toleratur.
- Conditio impossibilis ex aliquo accidenti, possibili tam ex sua natura, non excludatur à matrimonio contractu.
- Matrimonium differit ab aliis voluntatibus, quod rite fieri conditionum impossibilium.
- Conditio in p. r. vestimentis, vel in p. r. concepta, que nec contingit, nec potest contigui, tollitur ab ultimo voluntatibus. illa utrumque potest contingi, & non nec contingit, salve est, & aliis vestis: & hodierni quod si in futura concepta sit.
- Candidus impossibilis aut turpis, nullum p. r. ferunt matrimonio contractu, consciente confessu.
- Defectio confessu velut p. r. colligi, dicitur haec conditio.
- Impossibilis esti voluntati refutantur, si testator credebat conditionem esse possibilium.
- Conditio turpi quam tamens adiungit, non est credere voluntationis matrimonio vestis.
- Conditio impossibilis etiam de iure, manente contractu matrimonij, præ- fice ex eo tollitur.
- In iure equitate in Hispania prohibitum.
- Intellexit ad clementem. omnia de coniugio.
- Car. matrimonij sub impossibili conditione contractuum nullus, cum vi- deatur confessio careri & per personam legitime lateg. ratio dedicandi ad text. in c. fine de condit. appo. in v. port.
- Conditio omnis ex iusta, an ipsius matrimonij contractu vestit.
- Actus non contraria contractu, subveniente conditionem incertam certam in tamquam scilicet eventu, donec conditionem certam faciat statim oportet oritur.
- Conditio, ut in virginem manere, tollatur à matrimonio contractu.
- Conditione matrimonij adiecta, si permutatio fœminas & carnis alter ab eo- den vero cognoscit seata copula matrimonij perficitur.

TVPIS VERO conditio à coniugi contractu exclusi- t. ut ipsumque matrimonium manet firmum, ut si quis dicat: Contracto tecum matrimonium, si patrem occidet. text. in cap. part. vlt. de condit. appo. cap. 1. ed. tit. iuxta communem eius intellectum, quod quidem dubium videatur, cum consentius ad matrimonium requiratur: hic autem consentius non est purus, nec absolutus, sed relatus in euentum conditionis ergo prædictam conditio, quantumcumque turpis, ceniatur, qui licet contraxit, non celiatur consensu. Verum his reponderi potest, Ecclesiæ iustissime à contractu coniugali turpis conditionem rejiceret, ac redire ipsum contractum purum, ut confitabile ergo, qui contrahit matrimonium, sciens illam turpis conditionem ab Ecclesiæ tolli, & manere contractum purum videtur contrahere purum matrimonium, & consensum purum ad matrimonium prædictum, quod notant Innocent. Ioan. Andri. Præpos. & alij in cap. 1. de condit. appo. dum illu text. exponunt, m. vlt. teneatur, perinde ac si conditio non effet adiecta: que quidem turpis conditionis reiectur à canone fauore matrimonii: sicut a lege fauore ultime voluntatis etiam excluditur, & reprobenda. C. de infinitib. & substitutib. vbi laf. & Dec. l. conditions. ff. de condit. misit, que quidem ratio etiam locum habent in conditione impossibili, siquidem etiam illa fauore matrimonij reicitur, & manet actus purus text. in d. cap. fin. sicut & fauore ultime voluntatis eadem, ab actu tollitur, l. 1. & ibi Bartol. ff. de condit. misit. Lobinus. ff. de condit. & demonstrat. §. impossibilis. iugit, de b. deact. misit. I. Imol. in d. 1. non semel hanc rationem ad matrimonij cōtractum deducit. Ius enim ipsa haec verbū interpretatur, iuxta sensum simplicem, ac si conditio adiecta non esset, & hoc quidem in fauore matrimonij induxit, cum dubium effet,

est, serio an iocoche his conditiones à contrahentibus expressis fuerint: quod ex ea Palud sententia indistincta procedit in conditione in præteritum vel in praesens concepta, respectu huius intellectus, tamen erit falsa eiudicem Palud. a. scilicet dicitur tamen in re condito turpis, à conditione impossibili: turpis enim est conditio, si de præterito vel præsenti sit, non tollitur ab actu sed vel latim tenet matrimonium, vel non tenet ex conditionis euentu, vel defensionam & in hoc casu necno ad delinquendum inuitatur, nec i pte actus suis sensus est. Vnde si quis ita contrahat matrimonium, si Titum occidit, matrimonium tenet. si alter Titum occiderat: si vero non occidet, matrimonium ibi nullum contrahit. Sed conditio impossibilis, etiam si ut de præterito, vel de præsenti, tempore residenz est, & contractus ipse manet purus. vt si quis dicat feminam contra tecum, si heri non fuit ortus sol, quod notat Palud. 4. distin. 29. quæst. 2. art. 5. ex quo colligo primum intellectum ad tex. in d. cap. 3. part. v.

3 Secundo, hoc ultima pars est intelligenda de conditionibus à natura impossibilibus. Secus erit notandum in conditionibus possibilibus à natura, ex accidenti tamen, vel ex lapsum aliquo in præterito, quod redire non potest, impossibilis. Sic enim contratum Matrimoniu vel alet, vel irritum est, ex cuncta conditionis. Adrian. in 4. de mariti. q. 6. Palud in d. art. 5. conclus. 4. & Steph. Caic. in sacram. q. 49. de mariti. concul. 4. quemadmodum si quis contrahat cum feminam, sub hac conditione ex virginitate tuus noster: quoniam enim primis corruptionis est in impossibili virginitatis conditio, sic etiam morte patris precedente, est impossibilis vita conditio: tamen quia contingit ex accidenti vel ex transcurso præteriti, quod redire non potest, & de se propria fui ipsius natura virginitas in feminam, & vita patre eius erant possibilia, non reciuntur haec conditiones, sed vel statim alet, vel statim matrimonium est nulliusque etiam notat Aret. cap. 8. ador. gen. & Sylvest. in verb. matrimonium. 4. quæst. 8. in quo quibundam videri potest matrimonium ab ultima voluntate differre: quia ultimi voluntatius conditiones ex accidenti impossibilis reciuntur, & valer auctus. Ab omnibus. s. in testamento. ff. de legat. 1. s. i. Mania. ff. de hered. infir. sed tamen illa leges loquuntur in conditionibus etiam à natura impossibilibus: non ex accidenti, nec ex facto præterito: quia quoniam possibile est aliquis habuisse filiam tamen impossibile est, & fuit, eam vivere, si eam non habuit, tamen fit, ut leges illæ etiam ad matrimonium deduci possint. Hinc fieri constat, vt si quis matrimonium contraheret cum feminam, sub conditione s. i. eius filia vivit, numquam tamen habuit filiam, impossibilis sit dicta conditione in specie, licet possibile est, et illam filiam habere, & eam vivere. Sed quia eam non habuit, impossibile videtur eam vivere. Verum hanc in re exactior diligencia est notandum, conditionem in præterito, vel in praesens conceptam, qua nec contigit, nec potuit contingere, tollendam eam ab ultima voluntati, illa vero, que potuit contingere, & tam non contigit, falsum conferi, & adhuc vitare. text. in l. can. in fecondo. §. 1. ff. de mif. 29. facit. demonstratio. §. 1. ff. de condit. & demonstrat, quod si in futurum concipiatur conditio, qua potuit contingere, & tam modo contingere non poterit, ut si Titum ruerit, qui iam tempore adiecta conditionis mortem obierat, talis conditio reciuerit, et impossibilis, i. multa. §. 1. ff. de condit. & demonstrat. secundum communem interpretationem Bartoli. in l. 1. volum. 2. ff. de condit. infir. & in hered. infir. Alber. Angel. Bald. & Mol. i. s. i. Mania ad. 2. ex quibus Palud opinio nro erit intelligenda, quando illa conditio in praesens vel præterito concepta, licet non contigit, potuit tamen contingi: focus vero erit dicendum, quando vel haec ipsa conditio, qua potuit accidere, licet minime cuenterit, fuerit in futurum concepta, vel conditio in præteritum vel praesens concepta, nec potuit contingere, nec contigit his enim causibus actus valer, etiam conjugalis, recieta conditione, nisi possibilis videtur ipsi contrahenti adiutoria conditio, quod alibi tractabo: atque haec procedunt, perpenfa Bartoli. & aliorum opinionem, qua omisita Petrus Stella Aurelianensis in l. apud Rome. §. Angerius. ff. de verb. obligat. defendere conatur conditionem conceptam in præteritum, vel in praesens, siue potuit, siue nunquam potuisse vera, latim voluntatem irritum facere, si deficit: & intelligit d. s. i. Mania. in conditione concepta in futurum, ex litera Pandectarum, qui in futurum concepit illam conditionem, quam opinionem ideo

referre libuit, quod ex ea Palud sententia indistincta procedit in conditione in præteritum vel in praesens concepta, respectu huius intellectus, tamen erit falsa eiudicem Palud. opinio, quam præcedenti intellectu retulit, qua ratione à communis opinione non est discedendum, ex qua præcedens intellectus optime confirmatur, quoq; ad dicti opinionem Palud. ibi traditam in fine.

Tertio ex his inferunt in trimoniun & contratum sub conditione turpis, vel impossibili nullus est, si confensis conjugalis deficit in contrahente: vnde cum in foro inferianum & credendum sit, non iudicabatur matrimonium auctore. Adr. in 4. q. 7. de mariti. & Palud. in 4. sent. dist. 29. q. 2. art. 5. idem probat loar. de Medina de contrat. q. 23.

Quarto eadem conclusio ita intelligenda est, vt etiam in foro judiciali quandoque & contingit contratum sub conditione turpis, vel impossibili, nullum iudicetur, quod contingit, quando constat, confensum conjugalem defecisse, quia expreſſe aliqui sic contraherent, vt nullo pacto veulent contrahere, nisi cuienti conditione. Ita Adrian. in 4. de mariti. q. 6. Steph. Caic. in sacram. Nepl. q. 49. de mariti. concl. 8. Idem scribit Adria. quæst. 7. quando ex aliis coniunctus potest index profumare consentum defecisse: atque id potest possimile colligi, si contrahens credebat conditionem esse natura possibilis.

Si enim efficit controverſia disputatio, an possit sellatum pars est, colo in terram cadere, & contrahens hac conditione contraheret, si possibilis est sellatum aliquam liquefere, & in terram cadere, vel si sella aliqua hoc anno occidit in terram: certe, etiam in foro judiciali non efficit hic contractus indicando conjugis proper manefitum difſum, quod probatur. nam & in testamentis, ubi conditio impossibilis reiencia est, actusque vt purè conceptus valet, corrut actus si teſtator credebat, conditionem esse possibilis, text. in §. I. ferio manuſcript. ff. de condit. indeb. quam præter alias explicat optim. Arri. in L. am. postul. ff. de verb. obligat. s. i. dicit sing. Soc. s. i. multa. §. 1. ff. de condit. & demonst.

Quinto ex eodem intellectu subinfertur, matrimonium contractum sub turpi conditione, que tamen credebatur honesta, non tenera, nec poſſe dici purum contractum, vt idem Adrian. aſterit. q. 7. de mariti. vt si quis matrimonium contrahat sub hac conditione, si causus debitus mibi non negatur, in quocunque debito existat, in licita fit inter nos carnalis copula. Exigitur tamen enim quidam, licet potius vxorem debitu reddere, ipso: ex adiutorio alii contrarium opinantur, quod alibi tractabimus: credit tamen contrahens, licet omnino id, quod in conditionem deducit, nec exitimatur, turpe est conditionem: igitur non intendit purum in Matrimonio contentire.

Sexto eadem ultima & fin. conclusio procedit, etiam si conditio fit impossibilis de iure, licet natura possibilis. Si quis enim contrahat matrimonium sub conditione, si inter consanguineos intra quartum gradum postea conjugium contrahit, vel si filia eius causa propter a deinde excedit, in licita fit inter nos carnalis copula. Exigitur tamen enim quidam, licet potius uxorem debitu reddere, ipso: ex adiutorio alii contrarium opinantur, quod alibi tractabimus: credit tamen contrahens, licet omnino id, quod in conditionem deducit, nec exitimatur, turpe est conditionem: igitur non intendit purum in Matrimonio contentire.

Subinfertur ex hoc intellectu ad text. in elem. vnic. de con. sing. vb: ipso facto excommunicantur, qui in gradu prohibito in matrimonio contrahunt, vt locu habeat, etiā si contrahentes sub hac conditione cōtrahissent, siue cōfugantes in quarto gradu licet matrimoniu corrah. Nā cū ista conditio reiencia, remanet purus matrimonij contractus; igitur quod si illa locu habet, nisi confensus conjugalis omnino defecisset, quod in anime interiori iudicio notandum est, secundū Adrian. in 4. de mariti. q. 11. Miru: tamē est, cur matrimonium contractum sub impossibili conditione va-

Ieācūm conser absque consensu matrimonium contrahit non posse, i.e. vero, qui sub impossibili conditione contrahit, non conser conferente, immo nec coēficiet, telle iurisconsuetudinē. Nam solum f. de alio, & oblig conditio enim impossibilis potius tendit, iuxta communem viam loquēti in difſenſum, quām in consensu, cīuique adiecio potius videtur iocōle facta ad irriſionem, qua fieri ab obligatio[n]em, quo fit, vt Durand. in 3. ſicut. dīſt. 79. q. 4. hanc difficultatem ſoluendā relinqut periborū. Verum Paul. in 4. dīſt. 29. q. 1. art. 5. conſul. 5. dicebat deficiente contentiu non eſſe hoc matrimonium in foro inferiori: tamen contrahe[n]tem ſub hac conditione ad matrimonium nouiter contrahendum, propter praeceptum Ecclesiæ, quod in d. f. expōnitur. Sed hoc vitrum non placet. Adria. q. 7. de matrim. quia text. m. f. f. nullum nobis exhibet preceptum de conta[...] hendo matrimonio: fed eſſe iam contractum iudicat & dēcernit. Nec me later, a viris doctilis, in illud cap. final. conſu[n]tionem de conditione impossibilis ſic in telleſām fulſe, vt loquatur in conditione impossibilis, adiecio tamē contrahuit, ut adimplenda ſequitur natura poſſibilis, et penſat contra[...] pentium qualitate impossibilis, vt ſi quis contraheret cum femina matrimonio: ſi ei daret centum milia aurorum, & femina eſſet pauper, & manifeſt impotens ad illa dan- dum: vel ſub hac conditione, ſi daret ei regnum: haec ceterum conſitiones, que ut obſeruandū adiunguntur, repellit debent à Matrimonio: cū enim contrahens, qui hanc conditionem appofuit: ſicut eam alteri impossibilis in eſſe, pura contraxiſe videatur. Si vero conditio appetitur, non adimplenda, fed manifeſt eſſe, non ſequatur: quia eſſt impossibilis à natu- rā, irriſoriū eſt hic contractus iudicandus. Nec credendum eſt, ferio velle aliquem matrimonium contrahere, ſi dicat, contra te[...] tecum matrimonium, ſi dico tuum tergum. Ceterum haec conſideratio hac in re diligenter ſit, et quippe que interiorem ſenſum illius cap. in exācte perpendat: non tamē omnino eſt immunitus ab obſectionibus, quas diputationis cauſa proponat. conſensus equide[m] ita in primo caſu deſcere videtur, ſicut in ſecondo: ſi quis enim contrahat hac conditione, ſi alter, qui omnino pauper eſt, centum milia aurorum de dedit, ita videatur ab aliis diffinire, ſicut ſi contraheret, ſi digitio alter ſequitur. probat. Com. he- re. §. 1. ff. de teliam. iher. Præterea illa decretalis, qua hanc afſertione probat, condita fu[t] a Gregorio Nono, cuius canones laupti euident phrasim luriſconfutorum, apud quos conditio illa primi caſi difficultis appellatur, non im- poſſibilis. l. continuo. §. cum illud. f. de verb. oblig. & ibi Aret. Nam & Theophyl. in fin. i[n]ſtit. delegat. impossibilis conditioni hoc exemplum accommodat: ſi in celum ascenderis. Item ius Canonico[n] in hac decisione voluit fauere matrimonio, ſi- cur ius culme vltima voluntati, aqua excludere conditions impossibilis, licet in eis exigat liberrimū conſenſum: vul- denique has impossibilis conditions pro nō ſcriptis ha- beret: & tamē in vltimis voluntatibus conditio illa primi caſus, que difficultis, non impossibilis iudicatur, non repel- lit, ſed auctum ſp[iritu] tritum facit. d. l. sum her. §. 1. gl[ori]f. in §. impossibilis. infib. de hered. i[n]ſtit. Bart. & Imol. in l. in fin. de condi. mitr. Inib. & ſi prædicta interpretatio admittenda eſt, text. m. f. par. 11. et intelligendis de conditione, qui im- proprie dicitur impossibilis, proprie autē difficultis: atq[ue] excluderetur a littera illius text. conditio proprii impossibilis, que naturaliter nequit contingeret: & tamē ille te[...] de im- poſſibili loquitur. Ne eſſet fauor matrimonio ſimilis fauori ultimā voluntati, in modo contrahit, vt ex premisſis con- flat ille vero text. has conditions impossibilis pro nō ſcri- ptis habedat forte, manifeſt ſtatut fauore matrimonij. Vnde illius ſenſus mihi re conditus eſt, nili quod anteā diximus modo repetamus, ſed ius Canonico ū p[ro]l[oc]urare ex intentione contrahentium, & fauore matrimonij illas conditions non eſſe adieciſt ad conſenſum ſup[er]pendunt, ſed pure contrahit ſimile conſingunt. Sicut ipſe Adria. fatetur d. q. 7.

14. Eſt & aliud in hoc tractatu dubium: ut ī matrimonium contractum ſub conditione omnino extiria valeat explora- ſa conditione: an debeat eius eventus exp[er]ictari? remantra- re ſum, ſi et[er]a ſit oratione, in quo gl. in d. t. per nos, de cond. ap[ro]p[ri]a. tenet exp[er]ictandum fore conditionis eventum, & tamē ſequuntur Ioan. And. & Amo. q. 4. E contrario eſt matrimonium putum ſimile conditione, afferunt ibi Hoft. Cardin. A. bb. & Pr[op]of. Thom. q. difſinſt. 29. queſt. 3. & ibi Pauld. q. 2. art. 5. conſul. 3 & Syluest. in verb. matrimonium. 3. queſt. 2. conditio

enim omnino extiria non ſup[er]pendit: acutum imo actus ille pure concep[er]it ſenſus lib. h[ab]it[us] meu. f. de cond. & demonſ. lib. quod ſenſus eſſe f. de conditione indeb. l. f. pap[er]um. §. 1. ff. de nouato, agitur coningal[is] hic contraetus purus eſit, non conditionalis. Si quidē quod omnino extiria eſt, non potest non contingeret, atque ideo praef[er]eſ[em] eſſe videatur. Iſo: tamē in lib. ampf[er] bi- li. fin. ſolam. ff. de verb. oblig. dicis gloss. procedere quando illa conditio omnino extiria eſt: habet tamē diem incertam, ut conſiderabo ſenſum. T[er]tius mor[er]it, quamvis enim certum fit Tit[us] mor[er]it, eſt tamē incertum quando mor[er]it: & idem donec mor[er]at Titius, non eſt matrimonium, ex Bart. in lib. ſi ſolam. 3. queſt. pr[im]o. f. de verb. oblig. t[er]tii dixit ex con- trahit habe[n]t conditionem certam, & omnino extiria: incertam vero quo tempus non ori[gi]n actione ante evenitum. idem gloss. ſenſum. l. d[omi]ni. f. d[omi]ni. t[er]tii. & ibi Dec. 1. mol. Aretin. & alio in d. ſta ſolam p[ar]t. 1. Cod. 11. a[cc]tiones ab her. Sed haec laſ. opinio non placet: quia Bar. dicit[ur] procedit, quod ad actionem, illa enim ora non eſit: obligationem autem conſtat ſtam̄ ſtā ſtā ſuſile, gloss. ſuſile. l. C. 11. alio, ab herede & in g. goſt. mortem. Inf[er]. de matr. ſp[iritu] ſex. ml. ſi quis ſop[er]at. C. de con- trahit ſp[iritu], quemadmodum exp[re]ſſis idem notant Pet. & Cyn. in d. 1. Paul. in l. 1. f. de conditione & demonſ. Ripa in d. 1. ita ſolam. 9. Alcia. ml. cedere diem. f. de verb. ſigni. latē. Ioan. Igne. inl. 1. ſi ſenſi. applicatione. f. ad ſp[iritu] in p[ri]nc. & probatur: quia id ſub ſic ſub hac conditione debet, nouato potest. ſi ſi. h[ab]it[us]. §. 1. ff. de nouato. Sed ſi nulla eſſet ſta obligatio, non potet nouato contingere. lib. 1. f. de nouato, agitur obligatio ante diem ſta ſenſus, probatur etiam in l. nam & ſenſum mor[er]it. ſi de conditio in deb. vbiid. quod ſub hac conditione debet, ſi ſoluit ante diem, repeti non potest ergo obligatio ante diem ſta ſenſus. vnde lequitur matrimonium pure contraetur dici ante diem qua ratione Henr. in ſin. de condit. ap[ro]p[ri]a. alter hanc q[uod]ifoluit, dicere hunc con- trahit non eſſe ſenſum. Primum, quando verba con- trahentium referuntur ad tempus conditions evenitum, ut ſi quis contrahat matrimonium. ſi & quando ſoluit in ſenſu: hoc enim caſu non refertur ab hoc contraetur illa conditione: quia conſenſum ſup[er]pendit. idem notat Adria. q. 18. de matr. & ita potest primō defendi gloss. opinio, qui communis ſententia aduerſatur. Secundo de- fendi potest opinio gl. quando matrimonium fuit contra- etum ſub conditione & futuro tempore certissime evenitum, non tamē omnino extiria ſecundum naturam exemplū ſit, si Antichrlitus naſetur: haec enim conditione non eſit naturaliter omnino extiria, ledet contingent in futurum quia ita conſtat ex ſacra ſcriptura: ſunt enim matrimonium non tenet, nec conſer[ver]t actus ille purus conditione reieciſt: ex eo tamē deducuntur ſponsalia de futuro adef- fectum, ut copula ſenſum matrimonium efficiatur. Ira Adria. q. 17. de matr. ex quo patet, Acur. in ſi ſolam. 9. ſi de nouato, & in l. quod ſub ſa. f. de condit. ſolab. non recteſt diligenter ex- plimā ſaligna ſe conditionem omnino extiria ſit: Antichrlitus naſetur: cum omnino extiria conditione dicatur illa, que neceſſaria eſt ſecundum naturam: illa vero ſi Antichrlitus naſetur, non eſt ſecundum naturam neceſſaria, fed in futurum certissime contingens.

Nec omitendum eſt, quod adnotauit gloss. in d. t. per nos ſi dicens matrimonium cenſeri pure contraetur ſi quis di- cat ſenſum, conſidero tecum matrimonium, ſi te[...] regimur inuenito: e[st] enim illa conditione ad periculum carnali copula referatur, t[er]tius confetur, idē reiecienda eſt: vt gloss. ipſa no- tatur, quam ibi ſequuntur Do[mi]n[u]s. Communiſt[er] te[...] Pr[op]of. lib. ſola p[ar]t. qui tamē poſt Cardi diu ſum opinatur, & quando illa conditione ad actum licitum refertur, ſic legit[ur] ſi ſenſum inueni- nari per ſpectum matronariorum, aqua obſeruante, idem ſylvest[er] verbo. matrimonium. 3. queſt. 8. & Aretin. conf. 8. ſolam. p[ar]t. 7.

* Sed & ſi quis ſub hac conditione matrimonium con- traherit: ſi ſenſum permisit, t[er]tius ſe carnali cognoscit, ſecuta copula erit matrimonium verum: imo ſi per verba ſpon- faliorum de futuro contraetur, dicens contraham[us] tecum, ſi permisit te carnaliſer[et] à me cognosci, initio copula ſita ſponsalia pure contingunt de futuro, atque conſequente ante periculum copulam efficiunt matrimonium: e[st] qui ſedem de ſponsali, quod Vincent, placuit in c. 1. de ſponsa. d[omi]ni. quem Adria. inq. 8. de matr. ſequitur, ſicut gloss. ml. 1. 1. hanc conditione veluti in turpi crediderit reieciendam fore: quod fal- sum eſit quia intelligitur in hac conditione copula coniugalis, & licita, non autem illicita.

§. TERTIVS.

De lucri spe, seu donationibus in contra-
ctu Matrimonij interuenientibus.

S V M M A R I A.

- 1. *Condito iuxta ex causa dotis vel alia bona in contrahitu matrimonii adiectio summo admittenda est.*
- 2. *Donatio potest etiam matrimonio condicente d' viro sene, vel ignobilis, vix fieri causa remunerandi invenit, vel nobilitatis.*
- 3. *Donatio illa ab uxore fecunda nuptiis contrahente, non debet fernari filii primi matrimonii.*
- 4. *Intelleximus ad l. 16. Tauri.*
- 5. *Donatio ista temeris data nonem habeat, priuilegia data minime con-
ficiantur.*
- 6. *Luxur spes ista potest quia adiecta conditione invenit ad matrimonium contrahendum.*
- 7. *Luxur spes ista potest quia adiecta modo, invenit ad contrahendum ma-
trimonium, ut eo non contrahatur luxur illud invenit.*
- 8. *Lugsum p[ro]p[ri]e tamen non potest.*
- 9. *Lucro quem priuari an sit paucus.*
- 10. *Lucrum res ipsa matrimonio alcuni, ut alio, quam uxore datum, soluto
matrimonio an sit maritus vel uxoris.*

Supereft. nonne de illa agere conditione, que ad lucrum aliquod tendit, an in matrimonio contractu licita sit, vt si quis contrahat cum Matria, si ei centu aurores dederit, & tex. m. i. ita de condit. appos. probat lucrum id esse, cui tamen obstat text. m. i. ita stipulata fuerit in ffb. §. si ibi nō prof. 2. de verbo vob. vbi id non licere luxurifons palam afficit: quia ceterum promissio facta causa libidinis. Sed si p[ro]pondeo hanc conditione licitam esse ex causa dotis, vt si vir promittat faciem contrahere matrimonio cum ea, si cu[m] ceterum deriderit: intelligitur enim in eodem, & id licitum est. Nec ibi prafissimi potest causa libidinis adiectum suffic dicit pro millionem, iuxta Communem interpretationem text. and. cap. de sibi, atque in dubio honesta causa praeferuntur, nisi causa cognita turpis primitiendi causa confiterit, quod in d. §. 5. tib[us] nō prof. probatur, notat Angel. Fulgo. & Iason. m. i. C. de iustitia. & subdit, ex quibus constat praelium causam libidinis si vir dare vxori primitiat, non tamen si ipsa feminina viro, dare aliquid politiceatur.

Potest, & fecundo, illud conditio admitti praeferre causa dotis, quando datur vxori iuueni, vel generofe, atq[ue] nobili in premium iuuentutis aut nobilitatis, quam vxor amittit contra dicto matrimonio cum ignobilis, & mulieres. C. de dign. l. 12. ita Abb. & Propos. in dicit. cap. de illis Bartol. & Paul. in d. §. 5. tib[us] nō prof. idem in d. 1. de rebus vob. vbi Doctor. cum lequantur, facit gloss. rege intellectu in l. 1. re-
luntate. C. de deo. promis. vbi Bart. notat. & Campe, in tract. de doce. 1. par. 4. §. 2. lo. Lupius cap. per vestras notab. 3. §. 21. de donatio. quam Optimus dicit Communem Curt. l. unius. cap. 6. & 20. & Ioan. Lupi in rub. de donat. §. 31. q[ui] 32. 7. idem alicuius, quando ista do-
nation fieret iam matrimonio constante: siquidem fieri posse fecundum eum, & notat Abb. in c. fin. de donatio. inter virum & uxorem. & Guid. Pap. cap. 1. 12. & distinguunt Salyc. in l. 2. C. de date can. non nūnquam lequitur Guliel. Mayne. in l. ambiguis pro doce. ff. de reg. vir. nam. 5. 8. predictam opinionem intelligens post Salyc. quando expresse constat donati animus in ma-
rito causa remuneracionis, licet hanc Bart. & Communem opinionem reprobet Aymen. Saul. conf. 5.

Ex communim tamen opinio deducitur non teneri donata-
riam vxorem? soluto matrimonio, secundo hubentem, hanc donationem conferunt filii prioris matrimonii, ita opinatur Franciscus de Rip. in l. famme. C. de secund. unius. n. 35. sic illam legem intelligens, & Ioan. Lupi in rub. de donat. §. 5. o. n. 35. Hinc etiam 3. infertur intellectus ad l. 16. Tauri, qui in viro, vxore idem statuit, quod prius in l. famme, fuerat statutum. Solet tam in appellari h[ab]e[re] donatio, quo vxor[um] marito sene vel ignobilis fit, donis constituto a marito vxori facta: sed non habet vxor priuilegia vera dotis, quo ad hanc donationem: clavis non sit dos. arg. & fiduci. C. qui patet in p[ro]p[ri]e-
tate, quod ipse colligo ex Rom. confil. 445. col. 20. ver. unde infer-
rente.

Ex. 3. quibus constat posse quem ad matrimonium iniuri-
ari sive lucri consequenti, quod luxurifons, aperte docet in l. Tauri. §. 1. fide. condit. & de mai. qui prater eius interpres dicit Singul. Ioan. Lupi in cap. per vestras de donat. 3. notab. §. 21. colum.
2. ad etiam est optimus text. in leg. vbi Iason. Codic. de institut.

& substitut. quod iura loquuntur in eo, qui legato vel donatio-
ne alium ad matrimonium alliceret vult cum aliqua somni-
ontraheundam: atque ibi nulla potest esse turpis pre-
sumptio, vt non Bart. in dicit. §. si ibi nō prof. ab alijs ibi recep-
tus. Nec tantum id potest fieri adiecta conditione sed per
modum, sicut si quis Sempronius hardem inflatus, ut
matrimonio contrahat cum Matria quod si non contra-
xerit, vult eum priuari illa hereditate: ita Oldr. confil. 16. quo
Aret. sequitur in d. §. si ibi nō prof. dum tamen hic modus ab
adiciatur filio in legitima: id eternum fieri nequit. L. ponit in
priori. C. de infecc. test. & expressum Ioan. Lupi in d. 1. per re-
fras. 3. notab. §. 27. col. 5. licet Aret. contrarium opinetur in l. Tauri. col. 3. ff. de rebus oblige. Sed cum h[ab]e[re] priuilegio hereditatis, si
matrimonio non sequatur, per viam modi, facta vide-
tur in p[ro]p[ri]e tam non contrahit coniugij, si quidem heredita-
te pura acquista priuari, penitentie. gloss. in l. 1. §. si ibi
proper. vers. per in vestrum. sive de numero, atque prima. Ias. in l. 1. f. 1. §. in computatione. Cod. de ure delib. 3. col. idem in l. reprehendebat. C. de in-
fisi. & substitut. idem in l. 1. f. 1. C. de codic. col. Alex. & Rip. in l. 1. fde
dam. infel. igitur a matrimonio pena ita restringenda est. c.
Gemma. de p[ro]p[ri]e, quo fit, ut licet cum alia contrahat, non erit
priuarius hereditatis.

V[er]um h[ab]e[re] obiectio[n]i respondeo, priuari quem lucro
cum acquisito penam censer[em], nisi priuari ab eo, quilibet
cum dedit pacio. conditione, vel modo recte: tunc enim
isthac priuatio pena non est. gloss. recte intellectu in l. 1.
d[icit] ff. de a[cc]u[er]t. harer. Singul. Secundum Inol. Aret. ibi. Ias. in l.
f. 1. C. de codic. exp[re]s[us] gl. in l. 2. Cod. de mai. Ab pat[er] amicu[us] Lea
qua[est] de donat. anter vir. & vix. Sic itaque intelligenda est opinio
Oldra ex his, quo fit, nota[re] Aret. in d. Tauri. colum. 3. & loan.
Lupi. in d. §. 21. licet non ita exacte id explicuerint.

Dubium tamen est, tan[ta] quantitas ex hac conditione pro-
missi & data, fit ipsius mariti an vxoris, & Bar. in l. 2. ff. de hu-
que p[ro]p[ri]e casu dicit non esse hanc quantitatem vxoris, nec
eius datur m[od]us cerner[em] habere maritum pra[dictu]m matrimonio folio. Cuius opin. procedit, quando ex aliquo
co[n]sideratur id esse confonit voluntati donati appareat: alio
qui in dubio confortat hanc quantitatem datam, & promissam
suffic in utilitate & fauorem feminae, cu[m] quod matrimonio
contrahitur: & ideo talis quantitas eius donis censer[em]
debet, vt non. loan. Lupi in rub. de donat. §. 44. & 45. in alto simili
dubio, & in specie hanc op[er]i. contra Bar. tenet Soc. in d. l.
3. col. 3. Bald. in l. 1. vnde C. de hu[er] que p[ro]p[ri]e nominatur. §. 8. & 9. quem festi-
vitate Paul. de Cast. in l. Tauri. §. 1. de cond. & demonst. col. 2. vbi di-
cunt, monasterio factam legatum hac conditione, si manus
in manu[m] accepta, ipsi Matri videlicet relatum, tame[m] si
exempli Bald. & Paul. sententia, omnino expedita non fit,
quod mod[us] non disputo.

§. QVARTVS.

De metu in Matrimonij contractu
interueniente.

S V M M A R I A.

- 1. *Cofficio visitat matrimonium.*
- 2. *Metus in consuetum virum cadens visitat matrimonium.*
- 3. *Metus difinitio, atq[ue] inde explicatur Juris[on]i alius in l. 1. ff. quod metu.*
- 4. *Metus cadens in consuetum virum quod visitatur?*
- 5. *Conflatio viri qua?*
- 6. *Metu nūnquam evincatur ne a mortali, nec a veniali criminis.*
- 7. *Percutio maximum malum nec eo quod graviss.*
- 8. *Culpa veniali an metu insitum inducit.*
- 9. *Mordacum an veniale crimine, cuius nūnquam sequentib[us].*
- 10. *Metu matrimonium contrahens, per tamen conuentus, metax non eff.*
- 11. *Euphrat. Arispolici interpretatio error, q[ui] verba Arispolici, alter intel-
Ad adulterium ita malum est ut nō modo possit licere.*
- 12. *Tyranno an lictore occidatur priuata ambo[ritate]?*
- 13. *Metu committenti aliquod crimen an sit venia digna?*
- 14. *Metu excedente in consuetum virum arbitrio iudic[atur] decernatur.*
- 15. *Metus minus conficit consuetum in foemina quam in vno.*
- 16. *Tortura a feminis incipere debet, si vir & mulier torquendi, & quare
namur, fagi.*
- 17. *Faminius ad fortis viru in uideribus fratre, & ibidem in ult[er]ius l.
nubil intercess. ff. de adult.*
- 18. *Faminius cum conflatio in ferendo dolere.*
- 19. *Metus excommunicatio dicatur cadens in consuetus virum.*
- 20. *Captio ab hospitiis presunt: pro sua redemptio aliquid precium, il-
lad solvere contetur.*
- 21. *Hoff[us], excommunicatus, fedes h[ab]et datus non seruare tenetur, salvo semper
ire recipiude.*

- 23 Inter arma leges ualeant.
 24 Fides hys feruanda.
 25 Metus carcere quaque contrallatio uisit, atque, ibi agitur de iure. l.
 quis carcere est quod metu casu.
 26 Mortalitatu[m] a fortunato contrallatio minimu[m] uisit.
 27 Potius in periculo emigrauimus uulnus est.
 28 Matrimonium in mortu[m] articulo cum concubina contrallatum, propter
instantem mortem ipsi uulnus.
 29 Damocles ad metrem, et evadat passum, meritoriu[m] accipiat exar-
tem, non porf[er]atione illius timori d[omi]ni contrallatio occidere.
 30 Matru[m] amissione honorum omittatur, vel majora pars, conseruare cedet,
in confidencie veritatis.
 31 Parvissimum uita humana exigitur.
 32 Personam ei[us] anima humana exigitur.

Tertio principio in hoc contractu coninguli conuenit liber exigitur ab omnibus coactione: liber enim conuenit sicut ad matrimonium etsi necellari: etsi coacto liberum conuenit tollit: igitur data e[st] coactione, matrimonium contrahiri non potest. cum locum de fons. c. venientia. 1. & 2. sol. sit. Lupus. ff. de reg. sur. Sed quia non omnis metus contra-
rium matrimonii impedit[ur] est tantum, qui cadit in con-
stantem virum: c. venientia. 2. de fons. a. l. uenientia. 1. & 2. contineat. q[ui] quod met. casu. l. uenientia. ff. de reg. sur. cap. cum dilectus de b[ea]tis, qui vi
metue causa tractare oportet quis dicitur metus cadens in
confidencie virum. Cuius rei cognitione permitto, metum
c[on]fide instans periculiu[m] futuri causa metis trepidatione.
 3. l. 1. ff. quod met. casu. a. etsi enim metus trepidationis mentis suspitione ex
imaginatione futuri, prope imminentis mali perturbatur mens: dicit vero Iurisconsultus: infantis periculi, quia ea,
que nimis remota sunt, non timetur, nec perturbant mente: omnes enim incimus nos morituros, verum quia
non est ipsa mors propria, id non curamus, ne mortis cogita-
tio mitem perturbat. Vnde August. scribit Sermo. 1. p[ro]p[ter] u[er]itas P[re]dicta. Domini. nemo futurorum metum cogitar. Fuit
periculi dixit Iurisconsultus: quia nondum illud periculum c-
venit: sed prope est, atque non longe imminet. vt explicat
Arifor. lib. 2. libetori ad Theodosium. cap. 5. metum pallis in quo-
cunque contractu subvenientur. l. 1. ff. quod met. casu. q[ui] verba
edicti retulit, quod in ore praeatoris dictu[m] posuisse scribitur.
Bald. in rubr. de contro. inuest. non tam omni[u]s metum pallis
subuenient Prætor: sed his tantum, qui diu[n]dam aliquod
palli sunt ex me. similius. §. 3. de fons. ff. quod met. casu. vnde qui
metum allegat, probare debet metum pallium. & ex eo
sibi illatum damnum, ita tandem obtinebit, modo metus
 4. ille fuit cadens in constantem virum. Est ergo metus
cadens in confidencie virum is, qui illatus, cogit al-
quem eligeret minus malum, ob maius malum sibi immi-
nens effugendum. Conitans igitur vir illi erit, qui eligeret
potius rem ipsam age, cuius agenda causa periculum in
stat, quam subire periculum, quod grauis atque acerbus
est viru[m] prudenti quam ipsam rem agere, quod diu[n]s Tho-
misticus explicat in cap. 29. art. 2. Ricard. lib. 1. 4. t. & Ioan.
Maior ab Sylvestris. art. 2. art. 1. 2. col. 2. & colligunt ex Arifor.
lib. 3. Etib[us] cap. 1. 1. l. metu[m] in 1. ff. quod metu[m] can. ex quibus con-
stantem virum interpretor prudentem, qui eligeret
minus malum ob maius malum periculum evitandum. Vnde
de si quis videat sibi mortem minime, aut membra multi-
lationem, nisi cum Maxima contrahat matrimonium, eligit
prudenter potius matrimonium contrahere, quam mors
periculum, simile subire. At si homo diu[n]s videat sibi im-
minere periculum amittendi centum auro eos, nisi cum Max-
mia contrahet matrimonium, & id contrahit, non conuenit
huc metu cadens in constantem virum, nec prudenter,
eritque vani timoris excusatio nullo modo admittenda, ex
quo plura inferuntur.

Primo, non esse meum cadentem in constantem virum,
 6 nec excusat, si quis etiam ob evitandam mortem elige-
ret peccare mortaliter: imprudens enim est omnino, qui
mallem mortaliter peccare, quam mortem ipsam corporis
 7 subire. Siquidem nullum malum maius, quam? peccatum
et vniuersitatis Aristot. 3. Ethic. cap. 1. propter quacumque durissima non est quid turpe agendum. id aliter textus. art. sa-
cra. de b[ea]tis, qui vi metu[m] can. cap.

Secunda inde conitat non esse metum cadentem in con-
stantem viru[m], si qui eligeret sibi et ob evitandam morte re-
malem contrahere culpam, nota[re] Abb. indit. cap. facit colum-
penni. Et probatur in cap. primum. 2. 2. 2. & mea que ea. qualiter.
 Thib. 2. 2. 4. 110. artis. 3. Mendacium enim ipse? veniale cui-
met sibi, et tamen nullo pacto licitum esse potest: f. i. sacerdos es.

de r[ati]o D. August. lib. de mendac. ad Confessum c. 2. ex junioribus
Seximi Senensis in facta Bibliothec. lib. 5. anno. 107. post d. Tho. d.
art. 3. l. q[ui] quide veniale peccatum feruori charitatis opponitur.
gl. improba. sexta. verba bendit. v[er]bi Thom. 1. 2. 4. 7. art. 5.

Tertio, hinc deducitur obiectio quodam fatis virgins ad-
uersus præmissa. Nam t[em]p[er]e uidetur matrimonium metu con-
tra[rum] semper contrahi ex metu vano, & non cadenti in
confidante virum: cum semper is qui contrahit, eligat ve-
niale crimen committere: ex eo quod mentitur, dicens Ver-
bis se eam accipere vxorem, quam animo & consensu mi-
nime recipiat: ergo mendacium committere elegit ob mor-
tem evitandam. Mendacium vero maior malum est, quam
ipsa mors: igitur non est hac elecio minoris malit: sed ma-
ioris. Cui obiectio respondet, negans ipsum contrahendem,
mendacium committere: quod probatur: est enim qui
metu coactus proficitur illam formam accipere vxorem,
& huic contra[rum] contentio[rum] verum dictecum simpliciter
confessant: non tam libere. I. i. maior. §. fin. ff. quod meta. cas. c.
mar. 1. 5. q. 1. notauimus & nos part. 1. 4. 4. atque in hoc sensu
veraciter contrahens verba accipienda sunt, hoc ipsum
elf, quot notant lo. Maior in 4. d[omi]n. 2. 9. ref. contra tertiam. & 10.
Almaind. 3.

Quarto, ex hoc deprehenditur Eufratii, viri alioqui do-
ctilium, error: qui, si eius fuit in lib. 3. Ether. scholia. d[omi]ni Arifor.
moralia interpretat lib. 3. c. 1. afferit laudandum fore eum: ut
quicum vxore tyranni confuscat, habeat; carnale com-
merciu[m], mendacium ve aliiquid committat, ob tyrannum
tollendum eiusq[ue] oppressionem evitandam. Is enim vir qui
prudens est in eligendis periculis, potius debet oppressionem
tyranni pati, quam adulterium committere, quod ex Arifor.
confitat in d. c. i. quo antore, is, qui timore, tornetis, aut
cruiciat illa que non debet agere perpetrat, nulla est dignus
laude. Nam & secundum August. potius debet quis omnia
mala pati, quam peccato confessare, ita ne. 32. 15. s. sacra de b[ea]
tis vi. idem etiam Aug. lib. contra mendacium. scribit, mendacium
simpliciter, quod plerisque veniale crimine, non esse
committendum ob latuam proximi animam ab eterna damnatione.
d. c. 1. & c. 6. q. 22. q[ui] prudens autem vir
committere adulterium non debet: igitur si id tyrannu[m] metu com-
mittat, seu ob ipsum tyrannum tollendum, laudandus non
est. Nec pro Eufratiano est Arifor. dum dixit, posset cum laude
turpissima iustineri honeste, aut mediocri[us] rei causa: est
enim intelligendum de his, qui molesta, aut ignominiosa
sunt viro nobili, honesto, atque insigni, & ideo malitia aliqua
tantum circumstantia possunt reddi licita: vt si vir religio-
ne, moribus, & honestate insignis in publicu[m] prodiret mu-
liebri ornamento vestitus, ob metum tyrannu[m] communian-
tis parenti occisione: nisi vir ille ita in publicu[m] prodiret.
Quod & de sapiente, qui in foro palam faleare promitteret,
disputat M. Cris. lib. 3. de eth. Non autem est intelligendum Arifor.
de his, qui adeo turpia sunt, vt nulla circumstantia possint
lictere ex eo. Arifor. d. c. 2. & lib. 2. c. 9. vbi scribit, adulterium
ita malum esse, vt nullo modo possit lictere, nec recte con-
mitti: quo in loco Eufratiano aut Alpinus, vel quiquis est
Gracius interpres in eiusdem labitu error[um]. Nec me later,
tyrannum, qui per vim dominatur, nullum habens ius ad illi-
us Reip[ublica] regim[en] posse a priuato occidi, vbi nullum aliud
est remedium ad ilium tyrannidem tollendam. quo no-
Caic. 12. 9. 64. art. 3. eti[am] veneno, & proditione. Faber. & Ang.
in s. iu[m] genit. lib[er]ta de iure natur. gen. & c. quod si virtus Re-
pub. princeps, iu[n]ctionis, aut refectionis iure fit & tamen
in regim[en] modo iuris atque rationis limites excedit, a
priuato occidi non potest: imo hereticum esse aliter esse il-
licere, vt tradit Alphontus a Cast. lib. de heret. iu[n]ctione, tyran-
nus & Dominic. Soto. lib. 3. de null. & mer. q. 1. art. 3.

Quinto infurta fallam esse glof[er]am. pen. ff. famili. fur. fec.
dica. q[ui] aliter committentem delictum aliquod timore, 14
aut per metum, venia dignum esse, nec punicendum fore,
quam dicit S. I. in g. p[ro]missio de actio. nam, 1. q[ui] idem no. Cyn.
in l. 1. q[ui] p[ro]p[ter] C. vnde vi. Ata. in d. c. de hom. p[ro]p[ter] pro quibus est Arifor.
in d. c. 1. dicens, venia dignum esse eum, qui cruciatu[m],
ac timore agitur, quod agere non debet. Eius tamen ver-
ba intelligenda fuit ita, vt venia dignitas sit ad minuendam
penam: non tam imputatus maneat: quod iure probatur.
in 1. 2. C. de fons. vni. Abb. in d. c. i. art. 1. col. 3. de b[ea]tis
qua vi. Joan. Lupi. in titillat. de reg. Natura. 3. part. §. 2. 2. 1. p[ro]p[ter] probat[ur].
in Iuris. C. ad leg. Id. devi. quibus omnibus ipse addiderit
venia indiguum esse, nec minuendam penam ei, qui metu
coactus

coactus et item atrocissimum perpetrat. ex ed. Aristot. in dicit. cap. i. qui cura venia dignum est premissis agentem aliquid propter menum, quod alias non licet, subdit; quodam autem fortasse fuit, ad quae perpetrata nemus cogi, compellere potest; sed potius extrema quoque pati, ac moti conuenit. Etenim ridicula sunt, quae Euripideum Alcmaeonem ad matrem interficiendam compulerunt. Sic in seruis, in quibus gl. predicta loquitur, qui ob timorem dominis obtinerperantes etiam atrocia committunt, prenam minuendam fore afferit gl. in dicit. l. 2. C. de secul. viii. quam Dd. approbat. Committit, & probare videtur. Regul. 12. titul. 9. par. 7. Hoc tamen iura, si exinde consideratur, non in atrocibus, sed in granibus delictis funt intelligenda. Hinc & Theophil. in s. au. autem clause, iustit. de iure nat. scribit, seruos voperto dominis obedire, in his tamen, que lex non prohibet.

¹⁵ Sexto infero, arbitrio iudicis relinquendum esse, t. quinam mēns dicatur cadere in contantienti virū: quod non negotia glossi recepta communiter in interpositis. C. de transgl. i. e. cum dilectis de hi que v. vbi Abb. dicit cam fing. & magistrum. In dicit. dicit. interpositis ordinari idem laus & quadrupl. iustit. de actis. nu. 54. idem non. Cap. pol. cap. 2. & conf. 4. cap. canticum & Dec. mil. omnibus causis, ff. de reg. iur. 7. Index enim, vt ipse intellego, arbitrabitur, an vir prudens & constans eligeret potius id agere, quod timoris causa sit, quam periculum quod imminet subire.

¹⁶ Sepimo, hinc etiam index arbitrio proprio decernere debet, non ita anxi, atque stricte hanc eligendi prudenteriam exigendam esse in feminis, quibus a natura inest minor animi vigor, corporisque fortitudi. Sed considerandum esse, quid feminam constans eligeret penitus naturali feminarum prudentia. Aliquid enim cogere feminam, etiam contantem, ad eligendum id, quod vir contans minime eligeret. Hoc ipsum est, quod glossa in dicit. cap. locum dixit, minorem metum excusat feminam quam virum, quam ibi sequuntur Abb. & Prepol. dictum. Rom. 2. 26. Brixii. irreper. in verb. metu. Are. conf. 24. vol. 2. Abb. in d. e. cum dilectis de hi que v. 2. id. comment. Anton. in confitentia defens. Dec. m. f. de apelli. idem in locutione. causis, ff. de reg. iur. licet mulier ex eius exacte d. gl. perperderit. Scribit tamē Hippol. in l. 1. nu. 73. de questi. idem in reg. rub. C. de prob. man. 47. id. viro non à feminina efficiunt tormenta incipienda, quotes vir & femin. 17 na sunt à iudice torquenti, quia ipsa feminam potest ferri majora vulnera quam vir, ut no. in lib. interf. ff. de adult. Sed 18 obsecro unde Hippol. collegit in d. lib. 1. vulnera fuisse illata equaliter viri & feminis, vt hinc colligamus feminam fortiori esse viro in toleranda vulneribus. Quod si glori. in d. lib. 1. hoc sensit, certe fallitur: cùm in d. lib. 1. id tantum contet, virum adulterum occisum, & feminam graueri vulneratum, non tamen occisam fuisse. Non enim potius perculsi virumque occidere, tametli id animo gerebat, vt inquit ipsa lex. Non igit sequitur feminam ibi minime perijisse, quod maiora patiatur vulnera, quam vir. Sed eo, quod vulnera illata feminis non füre lethala, eti graueri fuerit feminam vulnerataque sit vir minime ex dicit. probeatur Hippol. opinio. Imò à feminam incipiendum esse tormentorum questionem afferit Gandini. intr. de malicie de questi. 1. 3. p. 10. ix. in lym. ff. de qua. idem not. Dec. m. l. 2. fide. regul. iur. nu. 46. & 50. Lupi. in rub. de dom. 5. 7. 4. probat. Regul. 12. iii. 74. par. 7. que rationem habet ab imbecilitate feminei corporis opt. ext. ml. qui datur. & suff. de rub. sub. vbi ex duob. am. vita functis ruina velatio cal. praesumitur prius decessit illis, qui imbecillior erat. Hinc Cornel. Tac. lib. 5. scribit. Nero nam ratus muliebre corpus minus impar dolori, quam virile. à lib. citra tormenta incepisse. Laudatur tamen illius Libertini & cōstantia, quā illa non fit feminis communis. Hic etiam in epist. ad Imac. de muliere separati. l. 2. 1. apf. iiii. meminit cutulsum feminam, que accusata de adulterio sepissime tormentis subiecta, cōstantia adeo fuit, vt adultero id crimen constitente, ipsa confitante negauerit. nec vñquam illud & cōtr. in palam fecerit. Laudatur et Attica meretrix, 19 quae familiaris Harmodio, & Arioligononi, consilia corum de tyranicidio, vñq. ad mortem excruciatu, tyrrannis non prodidit, cuius meminere Plin. lib. 2. 3. & 10. 37. & 18. Tertul. in Apolog. c. 17. idem in lib. ad Matres. Paulianas in Atticus. & Petrus Crinit. de benef. disj. in lib. 1. o. 8. atque hac, & alia exempla adducens. Gandini opinionem nihilominus probat. Andr. Traq. in leg. com. l. 5. nu. 99.

Ostendo ex eadem metus definitionis sequitur intellectus ad recipitissim illam sententiam Dd. dicentium, metum excommunicationis iustum esse, & cadere in constantem virtutem, quando est excommunicatione iniusta, quia timenda est. l. 1. 12. 3. ita Ioan. Andr. Abb. & alijs in d. dilectis. gloss. in cal. in 3. de reg. spoliat. Rot. in nomine 3. 5. & Roma. conf. 369. dicēs, hanc Optimam esse Comunam. Est enim hoc intelligendum, nisi superior atri facilimē posfit ad excommunicationem tollendam, quod iudex arbitrabitur. Verum si excommunicatione iusta iusta, non exculpat eius metus, iuxta ea quae d. Dc. ita tradunt post gl. in d. e. cum dilectis. Non enim est metus cadens in cōstantem virum is, qui non infertur ab aliquo, sed is qui metus allegat, fibi ipso intulit, perpetrando ea que digna sunt excommunicatione, aliave ponere, pro quibus facit optimus text. in l. 1. simular. in prime quod met. caus. que ad notant. A bb. m. Abb. col. 3. & in d. e. cum dilectis de hi que v. & Fel. m. e. cum inter. m. 2. & 3. de except. explicat optimē Domin. in d. e. cum vero. fol. 5. dīmpt. Si que enim iuri aliquid facturum comminatur, vt aliquid ei promittatur, deinceps, aut fia, non videat res illa gloria per metum cadentem in cōstantem virū, quia is, qui rem agit, metum fibi intulit commitendo rem dignam illa communicatione, atque ipse illo metu erat constitutus unde non infertur fibi, ut si patronus exigat a libertate, timente ob ingratiitudinem reductionem in pristinam seruitute, m. centu aurocos, quos libertus promittit, non potest hic libertus allegare se illam prouisionem fecisse per metum cadentem in cōstantem virum, quod in hac specie probat d. l. s. mōster.

Nono, ex his subinventar, t. captum in bello iusto, pro sua redempcioe honestum, ac moderatum pretium promittente, non eximi ab obligatione, sed prouisione illa, ea ratione, quod metu captivatis dicat id pretium promissile. Nam caput uariis timor iuste ei immobile, nec timor si infertur ad illam prouisionem: fed ex ea si timor, quem ipse aliunde habuit, autetur, & probatur in d. nam & Seru. ff. de reg. 5. nota optimē Fortu. in l. conuentum ff. de p. 2. Nam & hosti feruanda fides est, etiam quia a priuato præstatur, modo bellum sit iustum, vt exprestile leganter. Cicer. lib. 3. de e. ne deuter fides in pertinem publicam. s. nol. estimare. 23. 4. 1. not. idem Fortu. in l. conuentum. Dec. in l. e. in natura, ff. de reg. 1. Acliat. in lib. de singul. cattamine. cap. 4. Alfonsi a Castro de herib. in verbo. syracus. Cur. Symphoria. m. 7. crebro ann. 1. Frane. 1. 3. de p. 1. 4. contra Bart. in d. l. conuentum, quem alii sequuntur, dicentes, hostem non teneri ad feruandam, fidem quam hosti, vt primatus deduc. quam op. sequitur Zaf. in greg. 3. de Iude. & Commissarii e. contentisq. in illa nimis licentiosa adulterio docilissimū Ecclium apologia. Horum tamē opinio procederet, quando fides data est in re publica damnū sicut fidei Bart. volunt. l. 1. ff. 1. quando loca et sine iude. fo. 2. vñd. & dicit. in dicit. cap. 4. 4. quo etiam tenuunt omnia, que Zaf. pro communi opinione adducit. aliqui tenet hosti fides fidem hosti feruare, pro quo præclarum illud & insigni est M. Attilius facinus, cuius meminere Lib. 2. de bello Paus. Valer. Max. m. e. fide. Aulus Gellius 5. 7. cap. 18. Diuersus Aug. lib. 1. de cunct. Decept. 15. & Jurisconsult. l. 5. & capitulo antem. ff. de capti. is. in quam. M. Attilius maluit mortem oppetrere, quam fidem Carthaginensisibus præstat frangere, ad eosq. redire pro subeunda morte, quam Romae in columnis manere fide fratre, quod mox latuit Cicer. lib. 1. de offic. probans & hosti fides feruandam certe. Sic & Titius Caesar apud Heredit. lib. 5. de Excidio Hierosol. 2. 24. in quod, inter arma quoq. leges valere: fide melius bellum habita geri: quoq. 2. 7. art. 3. non pertinet ad casum dubitationem; quia traditum circa paciones contingentes fide præstitia, vel metu, vel timore pro his, quae bello capta fuerint id enim tantum eruditissimus vir verum esse cōstentidum non licet, hoitem bellum gerenti, hoitem etiam iniquum, & illicite bellū tractantem mendaciam, fallitatem vñdecipere in ipso exercitu bellū quo feniū manifestū est abique vñlo discrimine hosti feruandam & fide fidem. Quod vero diximus hanc nonam rationem probari in d. l. m. & Seru. id fecimus Fortunii fecuti. non tam ex hoc negamus illam Jurisconsulti declinacionem locū habere, etiam alios hostis, a quo captus redimitur, iniques iniquitate hostis sit: imb. & in hoc locū etiā Jurisconsulto opinamus: cū in eis responsu potius agant de actione negotiorum gestorum competenti, qui pro capto ab hostib. vt est liber fieri, pretiū redēptionis, et louit vel proumisit ac tandem

tandem agitur potius de pactione expressa, vel tacita inter redimentem, & redemptum: quam de pacto cum iniusto hoste initio. Iniquus etenim hostis est Turca: & iniuste aduersum Christianos bellum gerit: & tamen si inter tres, quatuor, vel plures Christianos apud Turcas captiuos, contingat factum, ex his in d. i. natus Servus. Iurisconsultus meminuit: minime dubitarem in eo iurisconsulti responsum admittere, pro quo facit tex. in l. 1. c. m. liber captiuo rursum & in l. 1. ab hosti, cum aliis eiusdem rati, C. de captiis.

¶ Decimo hinc aperitur intellectus ad l. qm. carceris, qm. quod metuas, vbi metus in carceris contractum irritum facit. Est enim id intelligendum, quando detruxi in carcere fuit iniusta: text. in clm. 2. de penit. quod notari videtur Oldra. conf. 7. v. si iusta, ad illum tamen auctam contrahendi latuta. Vnde si quis homicidio, aut proditione, mullo tradicio timore peccare, committetur eum ad iudicem delatorum, nisi cum tria matrimonium contraxerit, initio contractu, nullum erit matrimonium, quia & si finite poteris ad iudicem deferri: tamen quia metus illi initia delationis ad illum contractum agendum illatus est nullum timorem habent, ipse contractus est nullus, quia contrahens nullum metum sibi puto intulerit: sed metus ab alio fuit ei illatus: quo fit, ut diversum opinemur, quando captiuo iuste a iudice, qui poterat eum occidere, iudici dixerit, ducantem xxi. rem filiam tuam, si me dimisleris impunitum: erit namque matrimonium validum. Imo si index capto iuste, & mortem timenti, immunitatem offerat, si matrimonium cum ipsius iudicis filia contraxerit, alioquin mortem ei iuste inferendam conminetur: erit matrimonium, quia metus non infertur ad contractum: sed auctor potius quod Sylvestri sententia verbo, metu, quib. 6. qua ratione perpenitia hac in re arbitratur, quod matrimonium, potius fore considerandum, an metus sit illatus, vel ne, quam quod iuste inferatur, ex primitu ratione. [Ad intellectum tertiis consiliis, ex examen lectori relinquimus ad intellectum verbis d. l. quod in carcere: iuxta Oldradum videndum est Hippolyt. in p. 4. & utrum in numer. 22. Matth. de Allici. decip. 149. Cardin. confid. 37. Abb. in cap. secund. column. 2. de his, que si metus se eas. p. 4. aut ex item lurius consultus m. metus. & sed tunc ff. cod. 2. it. & glos. in d. i. quod in carcere.]

¶ Undecimo ex eodem fonte deducitur, metum: morris, tamen ad contractum agendum, illatum: sed fuit natura, vel fortuna contingentem, non impedit promissum. Non viri. Vnde votum emulum: ab agroto, vel ab exercitentibus bellis, naufragiis, alterius periculi discrimine, non ex eo celi inuidium, quod timore periculi fit factum: tex. & ibi Abb. in cap. 2. de renunti. ceterus in cap. sc. 2. de reg. idem Abb. in cap. 2. de lega sua. Sylvestri verbo, votum, q. 2. 12. Sic matrimonium contractum ad existentem in mortis periculo, naufragiis, prael. 4. agitudinis causa, cum concubina, non ex eo nullum est, quod timore illius periculi fit contractum, quod alia minus contraheretur. Is enim metus ad illum actum non fuit illatus.

¶ Duodecimo, primitiva lega, quam quidam testantur quandoque obtinuisse, vel viu. vel principium, atque repullice lancione qua quadam lega dannatis ad mortem ob delicta, aliquo pena liberi dimittebantur, si aliquam metrericem in uxori acciperiret. ergo cap. inter oper. ap. p. 1. quod expellim notari Jacob de Belnus in p. 2. crimin. in tit. de leniuit. vers. 2. 6. Paris de Puteo misit, de judic. in verbo, p. 2. cap. 2. q. 5. index. folio magno. 80. col. Gul. Bernd. in cap. regim. de test. in verbo, mortuo testasse, in 1. ann. 295. Chassan. in consuet. Burgh. rubr. 1. §. 5. versio. Archidiac. cap. 12. quorundam aliquo aliter. Terunt id confutent apud Hippianos, alij ad Gallos tandem confutandinem referunt.

Sed tamen hunc viuum non crede rem esse iustum in quo usus criminis tamet in aliquo delicto is vius permitti possit. Si quis autem ad mortem damnum meretricem ex uxori acciperet, minime pollet allegare matrimonium esse nullum, propter metum mortis. Is enim metus a nemine ad illum contractum agendum infertur. Sed si plebi cum iustitia, & eundem metum habebar, ac potius ab eo timor mortis infertur, quia infestus est iuxconon est tunc excusat admittenda ex tex. celeb. ind. 1. finaliter.

¶ Decimotertio praedictis adduci potest, metum amissionis bonorum omnium, cadere in contumam viu. tex. & ibi glos. in cap. 2. de his que vi. Bart. in l. si vi turpem, ff. de condit. ob iug. cap. Baldus in l. 1. in p. C. quod metus causa. Siquidem

patrimonium vita hominis existimat, ut est in prouerbio ex Hesiodi carmine:

Quod Eras adducit in Proverb. anima & vita. & Ludo. Cratib. antiquis. letit. cap. 2. apud nos gloss. in lib. advocationis. C. de adone. iudicio. quam notari Bal. in lib. 2. C. de confus. p. 1. Abb. in d. 2. Hippo in lib. 1. §. præterea ff. de quaff. sum. 42. pro quibus tex. est in lib. silvatic. S. nec tenus ff. de offic. præ. optimè Catell. Cotta in memorabilibus dictio. Pecunia. exiit etiam apud Plutarachum in libello, an adolescenti licet audire poëmatia, carmen illud:

Pergunt ab multis ridere vitam.
quo in loco Plutarach. opes intelligit. Sic apud Græcos una & eadem dictio vita significat & facultates, quibus vivitur, quod confitat ex Evangelio Luce cap. 15. vbi illud Erasmus adnotauit. Hinc etiam id dicendum erit, in metu amissionis maioris partis honorum. Gofred. in summa. tit. de b. qd. vi. c. Abb. & alij in d. c. idem m. c. Gemma de glos. 1. column. lxx. in lib. Tertia 3. col. ff. de verb. obig. Curt. lxx. in lib. interposita. C. de trist. quibus suffragatur. tex. in cap. 1. in fin. princip. de refut. fol. in 6. N. & amissio magni rei, effluvi cauta timoris teste Cyno in d. l. interposita. quem sequitur Catell. C. oct. in ult. numer. in dictis absentias. arg. lib. proprie. item. in princ. de excusat. tr. 1.

§. QUINTVS.

De Metu, &c.

SVMMARIA.

1. Matrimonium metu contractum, est nullus ipso iuramento contractum.
2. Matrimonium metu prestitum valde, & ideo indiger absolutione.
3. Matrimonium metu contractum, etiam sic amissio prestito, est nullus ipso iure.
4. Iur. re per metum contractum, mortaliter periclit, si ante absolutionem id contractum uoles.
5. Iuramento deus deinde matre & sororibus ex locutione fit, & ibid. c. interdictio. cetera 22. q. 4.
6. Metus ceteris in existent. virum irritum facit matrimonium ex propria alia natura, non tantum ex configuratione humana.
7. Metus matrimonium irritum facit, etiam si contrahebas deideris causam metus.
8. Metus contractum coniugalem visat, etiamq. quo cogitare incertam ex certa uerore sibi acciperet.
9. Coniugatio ex posse inducere, ut in electionibus eccl. specifico invertitur certe uerba.
10. Testis panis uerba metu prestitum an fit dicta fides, index attente p. proxim. & rerum qualitate & sec. ipso articulo arbitrabatur.
11. Vnde tali metus tellusque non credatur.
12. Metus praetatio non necessaria nisi plurius tamen coadunat timori probatum.
13. Praetatio contra infidentem in metum ut in ej. non tamet necessaria.

Constat. ¶ igitur matrimonium contractum metu catus in constantem virum esse nullum, ipso iure. c. 2. locution. cap. venient. 2. de spons. aptor. text. in cap. significante. de to qui duxit in matrem glos. cap. 2. de his que vi metus est cap. late Imol. in re per. tue. cap. 4. atque ubique Doct. id fatentur. & Barbar. conf. 5. ann. 10. 1. xl. vñ hæc opinionem dicit esse communem alieni, afferit Hieronym. Grat. conf. 38. in 2. volu. probat Regia. l. 1. titul. 2. pars. 4. reperunt tamen communem eadem sententiam Ab. in dict. cap. locum. colum. 3. & Paris. conf. 8. ann. 6. & conf. 60. colum. 1. volum. 4. idem vñbroke notans in sponsalibus que de futuro appellamus post Abb. & alios in cap. ext. de defens. impub. & procedit, etiam si matrimonium metu contractum, fuerit iuramento firmatum. Adhuc enim nullum est ipso iure. tex. indit. 2. signif. aut. glos. expedita in dict. cap. 2. de his que vi. Quamuis etenim iuramentum metu prestitum non sit nullus ipso iure: sed fit ab exspectanda absoluto. cap. debitos. c. verum. de terram. vbi Doct. idem tenet, & fateatur Imol. si hanc opinionem est. Communi. in dict. cap. verum. idem notant Thom. & Caet. 2. 2. quest. 8. 9. art. 7. est etiam omnino concors sententia in c. 2. de iure. vñbroke. vñbrite. cap. probat. Et procedit etiam si iuramentum accedit contractus inuidio. vñbroke alienatione rei totalis vel contractu minoris. Nam semper erit necessaria abolitio iuramento per metum prestito, ita Ioan. Monach. Ioan. Andri. Dominic. & Natani. in cap. quoniam patrem, de patre. in 6. super glos. ver. 2. non vñbroke. cap. 2. de iure. Corne. in auth. sacramenta penal. & fina. col. 2. i. aduers. vend. & Iacob. 2. 1. cel. Fortis. in tralata. de vñbroke. fine. illa. 22. col. 6. licet Abb. in hoc contrarium tenet. in cap. contingat. colum. 2. quem Alciat. illi sequitur 3. metab. de iure.

Feli. in cap. 2. sed si Fr. ac. in d. c. quoniam patrum. 6. colum. dicentes non esse necessarium abolutionem ab hoc iuramento, quod prestitum fuit per metum in contractu invalido. Nam etiā quod inferentem metum, iuramentum in effectum non obliget, quia actus rescindit potest: interim tamen quod Deum est obligatio: ideo necessaria est abolitionis, vel remissio illius, pro quo Deus, ut testis intercessit. cap. 2. de iuremat. Thom. de Fortun. in d. locis. Satenim est, quod possit hoc iuramentum securi fine interitus salutis aeternae, ut in d. e. si vero probatur ex hac vero ratione metus datur faciliter in iuramento ab solitu. sic Cic. verb. sunt explicatae, dum is. lib. 3. de Offic. existimat iuramentum latroni, aut pradoni pristinum ferendum non esse, frequentius tamen Abb. opin. admittitur apud pratorum Regii iudices. In matrimonio 3. tamen id locum non habet, propter libertatem confusus, que in eo contractu, ex natura eius, a sui pristinorum restringitur. Iuramentum vero fortior naturam, que a primordio in se attinet, in quo praefat. A. in deum: non. p. s. quoniam putauit Abb. esse. Singulariter, in cap. cuius contineat, fortia citato. non. 14. Bald. in e. com. omnes. colum. gen. de confit. & iure canonico eam procedere abesse abolutione iuramenti, optimè comprobant. Fortun. in lib. viii. §. 8. ubi se petere. ff. de pat. vbi. mon. 15. dicit, exceptionem non numerata pecunia opponi posse contractui, etiam iurato, quia exceptio illa propria est ipsius iuramenti, non tantum contractus. Sic ergo in nostro cau. iuramentum alterum coniugio per metum contracto, ita habet illam conditionem, si liber confusus interueniat, sicuti ipse coningualis contractus. Ideo cum ipse liber confusus deficiat, ad iuramentum in hoc cau. requisitus, ipsius iuramentum nullum est ipsorum. idem tenet glossa per text. ibi in d. c. singulare. Nec iuramentum defecit confusus supplet, ut non in e. fin. de procur. in 6. Quia in re male videat loqui Abb. in d. c. de b. qua. vi. colum. 3. dicens quod is qui matrimonium contraxisit per metum iuramento praedito, tenetur stare illi matrimonio, vel faltem non agere contra iuramentum, donec ubi detur eius absolutio: sic intelligens text. in c. iuremat. e. 2. questione 4. quo probari videtur matrimonium metu contractum, iuramento praedito, esse validum. Et quoniam aliter intelligat illum text. scribitur tamen Fortun. de virtute. fin. lib. 2. colum. 9. iuramentum obligante ante abolutionem: matrimonium verò non valere. Additioque iurantem non peccare mortaliter, etiam si ante abolutionem iuramenti cum alia contrahit matrimonium, quibus ego non consentio, etiam si Thom. in sent. diff. 3. art. 39. Fortunio valide suffragetur. Qui tamen subdit, ad matrimonium non sufficere simplicem confusum: sed esse necessarium liberum confusum: ad iuramentum verò sufficere simplicem coniunctionem. & ob id etiam metu factum, interim, cum absolutio non praedita, obligare iuramenti. Sed compertum habeo, iurantem aliquid agere, per metum cadentem in constantem virum, mortaliter peccare, si id iuramentum violetante abolutionem impetratam, casu quo iuramentum obligat, & abolutione indiger. Cardin. Anto. & Imo. m. 1. verum de iureto. Cald. & Abb. colum. cap. 1. vero. in. Archid. in e. habeamus. 22. q. 1. Thom. 2. 2. 4. 9. art. 3. Caiet. 2. 2. q. 89. art. 7. vers. an. autem. quantius gl. Anchar. Abb. in d. c. verum. & Fortu. in d. illat. 21. teneant, non cōmīti ex hoc pecatum mortale per text. in d. c. verum. quia iuxta Thom. sensum id tantum dicit, non est illa iuramenta violentes in extremitate iudicio puniendis cadentia pena, ac si crimen mortale comiſſum, non tamen sequitur ex hoc, eos mortaliter non peccare. Nec opinor opini. gl. esse magis communem, etiam si Imo. ibi afferat. Non obest hunc opini. quoniam modis prebauius: dicere eum, qui thetu cadente in constantem virum iurauerit, peritur non esse, licet id quod iuraverit facere, inimicis agat, adhuc ab solutione non obtenta, eo quod defecit intentio obligandi. Hunc etenim defecit intentionis Ecclesia non prouidit, ne mortale crimine praelumat. Is enim, qui iurat metu, simplicem confusum exhibet, quoniam si non exhiberet, peccaret mortaliter: cum adducat falsum Deum in testem: ex Caiet. 2. 2. q. 89. art. 7. dubio. 2. in quo Abbas manifestissime errauit, in cap. 5. vero. colum. fin. de iureto. Ex quibus in hac quest. quoniam in coniugal contractu tractamus, dubio procul peccare mortaliter, qui non impetrata iuramenti vinculo abolutione, aliam in vxorem acciperet: si verum esset, iuramentum istud valeante ab solutionem, quod aduersus Fortu. vrget. Nec matrimonium in extremis valet, refragante Panorm. quia iuramentum in coniugal contrafuit pristinum, illam propriam conditionem fortior: si liber adgit consensus, aliquo nullum efficit iuramentum habet proper prout, atque omnino sponte iuramentum quoniam hoc contractus exigit.

Non tamen tribuit text. in c. iuremat. e. quem Gratia August. ad Seuerum tribuit. Ego vero non fatuus carius sum quis fuerit illius canonis auctor. In quo tamen non dubitatur, am matrimonium metu contractum fuerit firmum, nec de iuramenti vinculo, quoad matrimonium. Sed precipue ibi tractantur duo. Primum, an iuramentum pristinum, denon alenda matre, nec aliendis forosibus, est licitum. Et respondet August. id licitum esse. Secundum, an ille, qui pristinum iuramentum concubina, & ea decunda in vxorem, ac de matre, forosibus non aliendis, possit velit, postea concubinam in vxorem sponte ducere. Et dicitur matrimonium esse in Deo firmum & stabile. Et erat dubium, propter tot flagitiorum ipsa contractus promissione commissa, & quia illa fuerat prominentis concubina. Quod ex responsione ratione confitat, dum dicit. Quia non est peccatum eam, quam prius haberat in concubinam; postea in vxorem accipere. Vnde in illo text. post prouisionem metu factam, matrimonium fuit libere contractum, & dubitatur, an illi qui iurauit, posset matrimonium cum concubina contrahere, non an teneretur ex illa coacta prouisione, ita quidem illi text. est intelligendum: quicquid glossa ibi, & in cap. 2. de b. qua. vi. aliis dixerint. Sensit vero hinc intellectum Fortun. in d. l. 2. 1. 8.

* Ex his illud constat, * matrimonium metu contractum, nullum esse ipso iure ex proprio actus natura, non tantum ex constitutione Ecclesie, quod probatur, confusus liber est praeceps necessarius ad hunc contractum. s. iust. e. com. lib. 2. de sponsa, hic autem confusus liber non est, vbi metus cadens in constantem virum concurrevit: Igitur ex natura sua matrimonium metu contractum, etiunctu quod Scot. afferit in d. l. 2. 9. q. 9. fuit Thom. ab. sol. 3. dicens metum repugnare. & omnino contrarium contractum esse coniugali. Nam quoniam confusus adgit simplex, quia tamen liber non est, non tenet matrimonium. Non sic per metum vanum, ac leuem confusus liber impeditur, secundum eos, quorum opin. esse receptam communem tenebat Almain. in 4. diff. 29. cl. 1. liceit Duran. q. 2. Paled. cl. 3. Joan. Maior. q. 1. colum. 7. in d. diff. 29. teneant, metum cadentem in constantem virum, hunc matrimonium contractum irritu facere, potius ex constitutione ecclesie, quam ex natura rei. Arque eod modo, ex humano iure metum cadentem in constantem virum, alicui distingui.

Ceterum huc ipsa diuinis & humanis iuriis conclusio, matrimonium metu contractum * nullum esse procedit, etiam si metum patens, deducit coactionem causam. I. ne timorem. §. 1. si quod metum causat glossa per text. ibi Communiere receptam C. venient. in 2. de sponsa. quem tex. ad hoc dicit Felin. m. e. com. inter. num. 20. de excep. idem probat glossa d. c. de b. qua. vi. optimus tex. in cap. quis diversatur, de consig. prob. vbi impeditus exculpat, etiam si dederit causam impedimentoum: cum illa culpa directa non tendat ad impediendum. Sic nec in matrimonio culpa tendit directe ad coactionem, seu ad metu inferendum, quem tex. dicit esse meliorum iuris, Ial. in §. r. r. r. r. de acto. num. 26. vbi Ludo. Gomez. explicat. num. 15. Felin. m. c. 1. praescrip. & Franc. Balb. de praescrip. prima part. 6. part. prima. cap. 22. ad id etiam plurimum contingit glo. in l. athletes. §. 1. ff. de excessa tnto. dicens inimicitudine esse iustificata causa recusandi iudicem testes & similes, etiam si recusando dederit causam inimicitudinis, modo id non fecisse data opera, ut recusaret: quoniam glossa ibi approbat Docto. idem no. Abb. & Arcti. in c. repellant. de acons. Abb. & Feli. in d. c. de cato. de festo. excom. Ab. & Imo. m. 19. m. cap. 1. de iureto. in d. c. iude. num. 14. posseque id pluribus comprobatur, que adducunt Felin. in cap. que in ecclesiis. num. 67. ce confit. Hippolyt. in l. §. com. qui latronis. ff. de question. au. 18 & ante alios idem notant Inno. in c. com. 1. & 2. de iureto.

Secundo procedit hac principalem conclusio, * non tantum quod quis per metu cogitur coactare coniugium, cu' certa feminina sed etiam si quis cogatur incertam de certis vxore accipere, nempe alteram ex filiabus Sempronij. Hoc enim coniugium nullum est, quia ad illud deficit confusus liber: quod manifesta ratione patet. Nā is, qui ita coactabit matrimonium cogitur coactare etiam ea, cu' qua cessante metu nō erat

erat contracturus, quia neutram volebat in vxorem accipere; pascacis tamen alteram ex illis in vxorem recipit: ergo inuitus, non liberum illam cōficitur: notat Bart. *ad c. consilium suum*, q.d. *For in iudicio de filiis, sicut col. 1. cap. 1. sicut ex parte l. s. opere f. q. et quod not. etiam Dec. in. i. ceter. col. per de electio. t. c. sententiam mro in ingerio comprobant Bart. Philip. Lutific. a. sententia corda vestra de penit. dicit. i. in. c. sententia partis quamvis contrarium tenet ABB. *in c. con terra, de electio. col. 2.* Zochius & Prosp. *in. c. con locum de penit. col. 1. et c. in praesentia de probatio. n. 37. Chrysostom in pragmat. fand. tit. de electio. §. ad tollendum. res velibet Imo. in. c. tua de penit. 15. col. laf. in. Titu. col. 3. ff. de verb. oblig. Ioan. Lup. in. per refra. 3. mot. §. 1. de causa. Sylva. rupi. lib. 2. nn. 119. Ex quibus, qui primis obtinet Panorm. ab electione ad matrimonium argumentum dicens confunditatem in non posse tollere libertatem in eligendo. *d. c. con terra.* & tam potest illa inducere, vt ex certo genere personarum fiat electio. *c. con dilectione de causa.* Igitur non censetur sublata libertas in matrimonio contrahendendo, quid est si cogitur contrahere potest ex pluribus, & certis fecciniis ibi vnam eligere. Cuicunque argumentationi facilissime fatiscere possit. Fator enim confuetudine non posse tollere libertatem in electione, ut in ipsa electione, quae permittitur, omnino tollatur. *v. in d. c. con terra, probatio.* Nam & si collegio ibi permisla erat electio, nec ius eligendari erat confuetudine sublatum, non potuit inducere confuetudo, vt eligentes duos eligent, quorum uterque posset a Princeps, vel Patriarcha electi, quibus electi erant præstanti. Id enim electio electionis permisla omnino tollere, ac ex diametro ipsi electionis regnare. Nec tamen negat illi textus, posse confuetudine introducere, vt eligentes duos eligant, quorum alter pol sit a Princeps, vel Patriarcha probari. Quod in Hispania fit in electionibus, quae in regno Hispaniae a canonorum collegio sunt: si quidem eliguntur duo, quorum alter a Princeps admittitur. At coniunctio, quae de corso genere per sonarum eligeare induxit, non tollit libertatem electionis; cum ab initio fuerit voluntarium ita eligere, ac denum si necessarium esset, id contingit de iure, quod quidem si id potest perficere. Sicuti flatuere potest electionem faciendam esse, ex constitutis in facerendo. Non enim ex hoc tollitur libertas eligendi. Nec mihi placet quod fortunatus, qui in electione electio, non tollit libertatem, habet innocentem sequatur, erit enim arbitrio iudicis relinquendum: an meritis ut legitime brodat. Innocent. Abb. & Dd. in *d. c. con debitu, de his, qui via, quo sequitur Parif. cap. 6. no. 25. vol. 4.* Nec militi perdu adorer potest, *vol. vii vni testi testificanti, 11 metu in actu interficili,* integrum fidei esse adhibendia, etiam si rationem proprii telmitonij reddiderit. Id enim est contra iuris regulas dicentes, in ore duorum, vel triumflare omne verbum. *c. i. ceter. v. de testis. l. vbi numerus s. ff. edic. Capol. castel. 144.* contrarium afferat, quem iure optimo impugnat And. Alciat. *in. pref. 7.***

Vera illa probatio & metus plurius condidatur ex *protectione facta per allegantem metum, inquit si fiat in ipso actu aduersari partem presentem, nec contradicente, probatur metus ex prima protectione. text. xii. gl. libri v. de Letharim. 3. 1. 2. nota. post aliis Ripa in c. M. de confit. nn. 91. Si vero fiat ante auctor. ex causa tamen legitima, etiam ex internali loco gelus probat metu expeditus ita. Abb. in. t. de b. que. n. Decius in. c. sua de appellat. optimè Ripa in d. c. con M. 1. 1. 1. quo fit, vt quamvis vtilis sit protectionis facta per pati- entem metum: non tamen est necessaria ad ipsius actus metu facti refellendum. q. Abb. & alii in. t. c. 1. ver. in. 1. no. 1. in d. c. Letharim in verio, immo. Innoc. in. ex ratione de appellat. fecit Bart. que ibi lequitur. *l. in. 2. s. quid dicimus, si & quis eaut. Deci. in. c. sua de appella.* Ludovic. Gomoz. in reg. amma. posse. q. 7. 6. di- cens, ita in fune Romane virbis in portio iusticiam fusse. Ide nonnot Alex. in. I. quae in aliena. §. 1. col. 3. ff. de aqua hered. Barbar. in. c. pierius de responde. tameti Imo. in. c. sua de appellat. Franc. in. ex ratione. 6. 3. ac libi paru constans Alex. in. d. p. p. illo. §. 5. que. col. 2. ff. de noua oper. nov. afferant nec essariam fore protectionem, quando ex facto tertii contingit impedimentum opponi, aut metu contrahentis inferi. Este tame vlein hanc protectionem ex causa metus non negamus, qui fieri debet coram viris honestis & publicis. Quod si non audeat metum patiens protervare publice, fecit etead agit Bald. An- gel. Paul. & Imo. in. t. quae in aliena. §. 1. de aqua hered. & Ripa in d. c. con M. nn. 115. Sed si nec lecrete valeat protestari, lat erit potesta probari metu, luxa gl. & Abb. in. d. c. 1. Gerard. ff. 8. Ita homen tales notauius ut restituti agatur. Sa- tis enim et, metum probari, etiam nulla fuerit prima illa protectione.*

§. S E X T V S

De Metu, &c.

S U M M A R Y.

- Metus precessus est ex cohabitacione si ostendatur.
Metu referendis per se ipse est nisi canere deponatur scismam in loco
hostili, ut libere consenserit matrimonio.
Metu reterentis qui impedit matrimonium carnaile, &c. num. 5.
Metu filii remunerandi, non consensu ceteros contrahitis.
Intellecione ad rectum, & pro parte cogente, si, de viris nuptiis.
Metu reterentis impedit matrimonium contrahiri ex facta consenserit.
Metu reterentis, an impedit matrimonium postuale.
Nullam in hoc differentiam esse inter matrimonium carnale, & greci*

Metus tamen purgatur per spontaneam cohabitationem
nem tanti temporis, ex qua posit profumi sublatam
fuit timoris causam & spontaneum consensum accessi-
fex. secundum Ioh. Andr. & Præpos. ibi c. ad id de pous,
vnde secundum eos cohabitatio per annum & dimidium
in illo textu potius ad fatum, quam ad ius pertinet, quod sensi-
gl. ibidum ponit carmen illud.

Esiage cum poteris, ne confundis patrem.
Et Oldrad. ampl. 35. dicens cohabitacione metum expurgare, quando illa cohabitatio contingit, postquam causa metus recedit, probat; ex i.e. 1. de his, que vi, mensurae caus. vbi confitetur durare interim dum durat causa metus: idem notat Calder. in conf. 1. de his, que vi. Bar. in s. ff. tenebuntur, ff. de cunctis, et propter causam suam, dicens contracutum factum ab uxore praealito metu gestu, etiam ex interculo, et maritus uxore percutieret, ex quo illi contracutum nobletur confitentire. Secus tandem, licet non obstat, ut etiam

mē dicendū est: si maritus vxorē ob alia causā verberat-
sed quod excepti Matth. de Afflīct. des. Neap. 2:46. Ergo dum
dur causa iustus, semper praesumitur metus, & potest hoc
ipsum cōprobari ex pluribus, que adducit Decius cons. 2:19.
Ex hoc liberò contensu, ^t qui ad matrimonium existitat,
deducitur, iudicem timentem libertatem consensu in ali-

de qua frena impediendam fore, ut agere debet, ut frena
illa in loco honesto, ac tuto deponatur, vbi libere valcat
consensum proprium exprimere tex. optimus. in. et. locum.
de fonsal. non tantum quando inter duos viros esset conten-

tio super matrimonio, cum illa feminis contracto, vel contrahendis: sed eriam vbi inter duos nulla contento sit, ita intelligat, feminis cōfēsum liberum impedit, quod probatur in l. 3. in. ius. ff. de libe. boni. exhi. Hinc dicebat Pap. Caff. 127. 1. iusam, quod si mater legitima utrius filia ipsam filiam impuberem tradire in Ispomanum aliqui promisit, debet in ducilium puerilium in loco honesto disponere, ad effectum ut in aetate perfecta, cui velut libere nubat: referat & sequitur Aymon Sauli. *conf.* 90. dicentes adhuc matrem manu tricentem: etiam in filia denuntiari, invita constat. Pauli.

Ceterum, cum de libero cōlēgii agnacis, facere oportet, num metus illi, qui contingit ex oblegiis & reteni-
tione, qui praelatis, parentibus, & superiorib[us] debetur, matrimonij contrac[t]um impedit: Et gl. in t. presens clerici, 20. 4. 3. te-
nuit non impedit propter illum metu matrimonio car-
nei, quia natus spirituale, quod in religione proficie[n]t
cōtrahitur, impeditur. Primum probat si. Et patre cogent, s[ic] de ri-
tu sap. Secundum per text. in d.c. presens clerici, 20. 2. 3. cuius gl.
dilinitionem dicit peregrinam, lai, in § quadruplica ad art. n. 6.
Ego tamen dilinquo hoc trahabo, vt et expeditio fui huic
rei intellectus. Prima enim illius gl. alferio probatur in d.l.
si patre cogite, propter quam idem notat Abb. m. e. reniens in t. de
spanja. Preposi. t. c. consuetud. sol. t. 1. 1. 1. Calde. conc. 1. titul. de prof.
Host. in summa ita, de matrim. §. gen. versu. sed misplac. & lmo. in
t. de spanja. col. antepon. Sed cū in matrimonio maior sit ex-
igenda libertas, quam in ceteris contrac[t]ibus, non tantum ceteros
contrac[t]us non esse recindendos, ex folio metu re-
verentiarum, nisi praecedentibus minus illatis ab eo, qui sole
reminatur, excepti Bar. m. l. §. que. erat. sed. si. quare alio non
de quibuscum libili dilinque dixerat contrac[t]us ex hoc metu
recindendos, non solum in matrimonio, sed etiam in aliis.

qua in re non admittenda sententia lo. Ignei, qui in 3. 5. eleganter, n. 17. ff. ad Syllanam dicebat matrimonium contractum ex solo metu reuerentiali nullum esse: ac si ex alto metu carentis constantie viri efficit contractum, pro quia opinetur quod illa parte cogente, se deinde impo. dum ex auctore, lex ille dicit, contraxit tamen matrimonium, quod inter initios contrahentes ligatur filius, qui patris reuerentiale cogente, matrimonium contraxit, non liberum, sed coactum matrimonio contraire, sicut videtur: quod nullo pacto valet et dicitur illa, malusfice hoc tamen videtur a interpretatur, quando filius nono confensu falso tacito taxum habet matrimonium contractum, metuicio purgat. Hacquidem in interpretatio inconcina est, deceptumque: opinor lo. Ignei, item alioqui docimini, falsa illius legis legione: siquidem in Pandecte Florentina ita textus illi legitur, *contraxit tamen matrimonium, quod inter initios non contractur*. Atque hac lectione vulgo receptissima est. Nec enim placet Ioe. Ignepionis dulius aduersus communem opinionem, quemlibet actum, metu reuerentiali gestum, rescludendum fore. Illud tamen adnotandum est, matrimonium ex tacito confensi filii presentis, nec contra dicentes patri pro eo contrahentibus iuxta 1. inde de lo. Ignei, impo. n. 6. minime tenere, quando filius tacitus propter metum reuerentialem parre, alias non racinatur.

proprietate inveniuntur etiam patris, alia non taciturus.
Hic enim confutus in tacente praefumptus, facile eli-
ditur: cum expressus non sit. Bart. hoc sen sit illi, que dotti. *fo-
la. matris. pen. col. Ant. Abb. & Fel. in e. monas de presump. Fel. ipsa
matris in d. c. sanctorum matrimonii. 3. idem Fel. in e. communione de-
confusa. n. 12. Alcia in d. c. estatim. in pr. Hippol. fidei. 17. Secundum*

dat.d.g.conclusio matrimonii spirituale, & sic religione professionem, nullam esse, ex solo metu reverentiarum. Probat m.d. pref. & i. m. quæ. ex d. 22. i. c. am. 20. de reg. vbi notat Ant.Puellz ^{et} enim, que non audent contradicere patribus imperantibus religionis ingressum, prepter parentum reverentiam sapientie prostruent inuitata. hanc ipsam opinione lequuntur Ang. art. 4. & 1. q. 1. & in d. 5. quadrupliciter, dicit sing. Hippolyt. in l. m. c. Derap. vers. 1. & 5. in d. 147. Imo & Alex. in l. f. cum docet. G. ex autem ff. foli. matron. sol. pen. Imo. snc. tue. de sponsa. col. pen. 1. ai. conf. 3. col. pen. 1. t. tol. & Roder. Zutares alleg. 2. sed illa opinio, licet videatur communis, non tamen procedit. Tanta enim libertas in matrimonio carnali requiriatur, quia in spirituali, eis locu. de spons. & tamen carnale matrimonium ex hoc solo non est irritu: ergo nec spirituale: & ita Abb. tenet nullum in hoc esse differentia: sed ex hoc solo metu non esse refractandæ professionem afflent in d. c. con viru. Rom. in d. 8. ex aut. tempore. Prepos. in d. c. can. locu. 4. col. Fel. & Dec. in c. cum causam matrimonii de esse, delegat idem fentit Bart. in d. g. que non erit unde dum allegat cap. accedens de coniug. conoga. gl. etiam in d. e. praes. hanc candem intentiunem probat, dum l. 5. parte congener, intelligit in metu leui, illum vero canonem in d. e. praes. mantelligere videatur, in metu, seu coactione graui: non ergo intelligit illu. sex. in. folo metu reverentiarum. Que omnia, ut exinde perpendatur, contendunt, ut nulla sit confituenta differentia, inter matrimonium carnale, & spirituales sicut ei ostendit Ioan. Igne. in d. 8. elegat. n. 16. tametsi vterque initiat probare, ex solo metu, quemque reverentiale, docendi causa, appellamus, acrum esse rescidendum. Nos vero opinio, quia alios fecerit probatum in matrimonio carnali, in spirituali matrimonio verâ esse prosternitur id autem, quod supra de minis concurrentibus cu[m] metu reverentiali diximus, locu. habet in precib. importunitate, authore Martha de Auct. decr. 69.

16. SEPTIMVS.
De errore dico & ex iustificatione.

5 & affa in hupt.

- S V M M A R I A .

1 Error persona, conditionis alterius vel qualitatibus impietatis matrimonium.

2 Error in fortuna, ut si quia diuersus aliquam existimat que pauper est, non existat matrimonium.

3 Matrimonium verius contrahitur inter duos habentes, nec eorum alterius subiecto impietatis matrimonio dicitur opinio.

4 Dolus duci causa matrimonii non nullum iuris matrimonio contrahit.

5 Mendacio seu falsocepto non nullum iuris matrimonio contrahit.

6 Matrimonium contrahitur iste pendente super primis, quod nullum est, valens enim si alter ex contrafactualiter credat prius matrimonio validum esse.

7 Pena a contrafactuali matrimonio omnes respondeant eis.

8 Arre in contrahibilius quidam.

9 Arre in consensu, permissione, sine tradatur, in qualitate sine in specie.

10 Arreum traditio permisum est in consensu sive ut virgines fuerint.

11 Arreum traditio in consensu, consensu, si quantitatem fecerit eis.

12 Arre si traditio permisum est in estatim: i. premisse vero excludetur.

13 Arre matrimonio factum, ad dantem reconsentir, et tunc eius enipsum non contrahit, amittuntur.

14 Arre apud Hispanos qui sunt. Atque in de donatione propter nuptias.

15 Donatio propter nuptias, exoriens speciali hypothese obligata est.

X Hac ipsi libenter contentus, que ad matrimonium exigitur, illud notandum est, matrimonium ^{con}tractum per errorre persona, vel conditionis, minimè valere, text. in cap. 1. 19. q. 1. Tollit enim hic error confusum libertate. Imo nihil efficacius confusum adulteratur, quam error, si per errorum si de turba omni, in aliquis si de ceteris amplexa. Is ergo qui contrahit cum Maria credens esse Catharinam, minimè consentit in matrimonium cu Maria. Item qui contrahit cum ancilla credens eam esse liberam, nullo pacto in coniubium consentit. 2. de coing. seru & magist. in 4. distillat. 30.

Si tamen liber comperta alterius feruntur debitis eorum legali erediderit, aut exegit, matrimonium probare cesturatus ex hoc tacito consensu matrimonium perficimus effectu gloriose Communiter recepta per te, lib. iii. vid. de coing. seru. tradit Henric. m. c. propria. etd. tunc & est magis communis opinio authore Sylcetre in verbo matrimonio. 8. q. 3. idem probat Regiad. i. m. p. 4. par. 4. quod quidem opinio poterit confirmari ex his, quae dicimus huius partis. c. m. 3. p. 3. s. Prior tamquam ad aliam in hoc erroris traditu accedit, mis. liber aliqua circa conditionis errorre pranotare.

Premium minime impedit matrimonium ex errore libertinorum conditionis: si quis etenim cum libera, quae libera est, matrimonium ignoranter contrahit, credens cum libera est, & ingenuam esse, nihilominus matrimonium tenetur, vt Sylcetre norat in d. verbo matrimonio. 8. q. 2. n. 3. p. post Arch. in famula. 2. 9. q. 1. imprudentem tenet Henri. m. d. c. proprie. t. post Vincen. 16. 16. And. & aliis ibi.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Secondo, hoc in re notandum est seruum matrimonium cum libera contrahentem domino sciente & consentiente. non effice hoc liberum: si ipsa feminam, cu[m] qua matrimonium contrahitur itidem sciebat mariti seruitem. Quod si ipsa ignorans seruitum hanc contrahat cum seruo matrimonio domino praecente, scie sciente nec tamen seruum conditione liberum reuelante: tunc seruos hic liber efficiuntur. text. in auth. de nupt. §. 5 vero ab initio Dd. Communiator in c. 1. & fin. de causis seru. Regia l. 1. ad fin. tit. 5. part. 4. Ex quo datur intellectus ad l. 4. art. 22. part. 4. quia videtur statutu[m] suis, seruum matrimonium contrahentem cum libera domino sciente, nec contradicente, liberum effici etenim est intelligentium quando contrahit seruos cum libera seruum conditione ignorantia, vt in dict. l. 1. & fin. tit. 1. lib. 4. fori. Ita enim statuta, & ordinata est, dominus seruo tradens matrimonio liber, dicens eum esse liberum, amittat his seruitum, efficiatur; seruusliber, sic denique videt s[ic!] feminam in hoc regio Pratorio Granateni per sententiam definitum fuisse. Ve ut unum tam est in hoc casu matrimonium cum seruo contractum ab ignarate minime valere, etiam si ex hoc contractu seruos efficiat liber: potest enim ipsa ab hoc contractu tradidicere. Regia l. 1. tit. 5. part. 4. cuius contrarium notantur. Holl. Abb. & Dd. Communiter in cap. vii. de causis seru. & Sylvestr. d. q. quist. 2. n. 5.

Tertio & istud est considerandum, dominum accipientem in uxore propriam ancillam, non efficere tam ex eo solo liberam, in meo necessariam esse manutinemque, vi probat text. in Auth. de triente, & fin. §. viii. in cuius interpretatione scriptil Fulgo. conf. 32. sufficeret ancille manutinemque etiam quod filios ex ea conceptos & natos: quod omnino notandum est: Reg. tamen l. 5. tit. 22. part. 4. & l. 1. tit. 13. ad fin. part. expellit affirme ancillam liberam effici ex eo quod dominus eam in uxore accepit, erigit eadem decim. minime iniqua. Arg. l. matrimonij causa. si p. & q. & r. & l. viii. C. commun. de manus. quod ad hanc conculcit maxime notanda.

Quarto animaduertendum est conditionem illam, si quis suo liberis deficerit, deficer omnia, si es decadet relatis liberis, etiam in seruitute conceptis ex matrimonio tamē, text. in l. ex fado. §. i. ff. ad Tract. iuxta communem omnium interpretationem. Ego sum hoc admitterem, quando liberi, qui deficerit faciunt conditionem, sibi ipsi acquirent, vice pati ex matre libera, patre vero seruo: fecus enim arbitror eo causidicenti effe, quo dominus acquirunt, vt nati ex matre serua: & id ex mente testatoris præsumendum esti certifico.

Quintum his addendum erit, dominum tradentem seruum in matrimonium etiam scienti eis conditionem eundem seruum ex hoc liberum efficeri, si dotalia insumenda ad hoc matrimonium constituerit, text. in l. viii. §. vi. quod homini. C. de lat. liber. sol. gl. per tex. ibi ins. illud. de prejunct. vbi Abb. id esse dicendum cenit ex caufo, qui ipse seruus haec instruimenta fecerit praefente, & tacent domino, ne tamen contradicente: & hoc fauore libertatis induxit esse maneficiiuris est. Haec igitur agitur de errore conditionis.

Is autem, qui contrahit cum Maria pauperem, credens Mariam in eius persona non errat, nec in eius conditione efficitur, in illam contentit, & matrimonium contrahit. Idem in eo dicendum est, qui credit Mariam esse nobilem: cum tam ignobilis sit. Quia error "in qualitate seu in fortuna, non impedit confidens in illam tamen: qui confidens consuegit est: quod probabatur. in d. 1. 29. q. 1. Regia l. 10. cum frag. st. 2. p. 2. & Bald. in L. Armentor. C. v. imp. lega. Ial. 1. & J. f. de lat. n. 1. 3. Burgen. C. eum dedit. de emp. l. 59. Atq. haec diffinitionem, quia error non impedit actum, quando contingit circa ea, que sunt de festa acus. Sic in matrimonio error impedit illud quanto est circa ea, que sunt de eius effectu, ne circa personas, & circa mutuam corporum potest latere. Error igitur circa conditionem, cum contingat circa ipsam mutuam, liberum traditione corporum, impedit. Seruus nō dominus non est, nec habet libera potestatem, vt explicat eleganter Tho. in q. diff. 30. q. 1 col. 3. Nam eti seruus per se substantia matrimonij non obficit, vt dixit in initio ihu. §. ref. si tamē ignorare tamē obficit eius causa: ne libenter contibent. Hinc potest inferri illud est: eti matrimonij, quod inter duos habiles ad contrahendit, licet alter eos credat subesse inter eos aliquod impedimentum. Nullus est error circa personas, nec circa conditionem ad mutuam corporum traditionem necessaria, cum

nullum vere subesse impedimentum. Est tamen in oppositum tex. in l. qui putat, si de acquirend. hereditat. vbi qui patet se necessariu[m] h[ab]endem esse, repudiare non potest, eti vere voluntarius heresit. Ita qui putat, non potest dari corporū mutuum traditionem, nec cohabitatione, propter consanguinitatis impedimenti, errat in substantia coniugii. Igitur Matrimonio non est. Cui inductione respondeo in d. 1. Opinione preferentiam esse veritatem, quia ad illum actum est necessariu[m], agentem fecire ex qua causa & quo iure eundem actum agit, vbi no. 1af. 2. ad. At in Matrimonio non est necessariu[m], contrahentem illud certo fecire, nullum subesse impedimenti ad contrahendum: quemadmodum potest huius operis tertia editionem Dom. Socio adnotauit in ap. sentent. diffa. 29. q. 2. art. 1. & diffa. 35. q. mīca art. 2. Qui & simili tractat, diffa. 27. q. 1. art. 3. ver. sed alia hinc nascent. Sat enim illud impedimentoum non subesse, & contrahentem contentire Matrimonio, etiam refragante lege canonica, que illud prohibet inter consanguineos. Iuris equidem canonici est, illum contraūrum retractare; contrahentes autem est contractū contentire, quod patet. Nam alias canon in Clem. vni. de consangu. non puniret consanguineos matrimonii contrahentes, si ex eo quod scierte consanguineos esse, nullus esset consensus ad matrimonium sufficiens, semota iuris canonici prohibitione. Nam eti consanguineos contrahit matrimonium cum consanguineo, abfite coniugali consensus, certe non incidit in illius canonis p[ro]nam: ex his qui dicemus in tractatu impedimenti publica honestatis, & ex eleganti tex. in l. ap[er]t. de sponsib[us]. in 6. vbi auctor, impedimenti publici honestatis oriri ex matrimonio contractu inter consanguineos non alia ratione, nisi quia consensus naturalis ad coniugium praedictis fuerat a contrahentibus. Qui quidē consensus efficeret matrimonium, nisi canones illud impidiret.

¶ Ex his etiam inferitur, quod dolus contingens in contractu matrimonij circa qualitatem personae, tunc circa fortunam, non vitiat ipsum contractum, tunc etiam de cautela contraf[ac]tiva. ut. nov. gl. Singul. secundum Abb. ibi cap. cōsiderat. de h[ab]ita quia vi metuere causam non. Bal. in rub. de videlicet. 1. dicit. 20. l. 2. glo. in l. 4. dico. P[ro]p. ff. de retumptis armis, quam dixit esse singul. Bald. in l. 1. column. 2. Cod. plus valer. quod agi. Carr. Iusti. in Interpol. Tit. Cod. de tractat. column. 1. profitat idem text. secundum Abb. & Propofib[us]. in cap. 1. in ap[er]t. de sponsa. vbi mandat. feci repurgio non vitiat ipsum matrimonium contractum. Hinc etiam est perpendendum id quod not. Abb. & Rauen. in d[icit]. cap. 1. ap[er]t. ap[er]t. dicentes Matrimonium secundum contractum sit pendente super primo quod nullum est, minime valere, si contrahens credebat, primū matrimonium validum esse. Videtur etenim omnino ficti, & non vere, illud matrimonium secundum contractum fuisse, quam opinio nem dicit esse receptum communiter. Pr[ae]pos. ibi. Ego tamen intelligo, in foro interiori, vbi defectus coniugis ex causa coniugio confare potest. At in foro exteriori non arbitror contenti credendum esse.

¶ Præterea ex hac libertate? confessus infertur, non posse p[ro]p[ter]a primi triplo matrimonio contrahendo, etiam in ipsi sponib[us]. text. in cap. Gemma de sponsib[us]. neque. C. de nupt. l. fine. Col. de sp[on]ib[us]. impedit enim liberu[m] contentum timor admittit[ur] illa pena: tamē non sempertim hic contentur cadens in confitante vir u[er]o. Sed nihilominus est prohibita à iure promissio p[ro]p[ter]a in sponib[us]: & iustitiae: non tantum inter contrahentes: sed etiam inter eos qui ipsos sponos iure consanguinis attingunt, ita vt timor p[ro]p[ter]a ipsos contrahentes iure proximitatis comprehendat, ex mente Abb. & Doctor. in d[icit]. capi. Gemma. Bartol. & communis. T. Tit. ff. de verb. obliga. & probatur in d[icit]. capi. Gemma. secundum vnum intellectum, iu[m] intelligamus p[ro]p[ter]a promissionem, factam ibi à Gemma matre sponse, vt frequentius intelligitur ille text. probat idem text. in cap. accedit. inca. glo. de procurato. Imo etiam si p[ro]p[ter]a promittatur in modica quantitate, nihilominus promissio p[ro]p[ter]a non valet. Abb. Communiter receptus in d[icit]. capi. Gemma. Bartol. quem ceteri sequuntur id. d[icit]. Titus.

Sed quamvis p[ro]p[ter]a promissio a matrimonio coram claudatur: arra tamen potest prefari in eodem sponib[us] contractu. ¶ Etenim Arra propriæ id, quod inter sponsos traditur in pignus complendi matrimonij text. in l. arra. & l. ff. C. de sponsib[us]. nota gl. in l. 4. Gemma. Dd. in d. l. Titus. Regia l. tit. 1. part. 4. in princ. d. exemplum eius quod in venditione, certe rigide contractibus traditur in venditionis, vel rei contractu argumentum, tunc pignus l. ex empio. §. i. qui vina. ff. de aliis.

empt. l. 2. Cet. quandoque ab empe. d. l. contratu. C de fide instrum. quae in significatione vntuntur, hac dictione Teren. ac Plaut. ceterique Latinii frequentius teste Gellio lib. no. 17. c. 2. Plinius etiam de anno agens d. 3. c. 1. celebratur, inquit, vius cum fenero coepit debet, argumento est consuetudo vulgi, ad sponsiones etiam, annitis existente, tracta ab eo tempore, quo nundina erat arra velocior. Quamvis Graeci hoc pignus, arrabona appellent, itaque dictione, pro obfidiis viis est. Q. Claudius, Cunis ipse Gellius meminit. Est enim arrhaba auctore Suda, ca pars pretij, quae ad emptoribus firmandi conractus gratia representatur, cuius dictio- nis Varro de lingua Latina mentione facit, quamvis postea inter sordida verba haberi copierit apud Laciinos, Lucianus vero apud Graecos in libello de Rhetorice magistri, hac dictione vti maulite quam *arrabona* Diuis Hieronymus in epist. ad Ephes. existimat, pignus ab arrabone differre. Nam pignus, quod Graeci vocant hypothecam, datur in mutuo: Arrabo vero in contractu empionis, & venditionis quo firma sit obligatio. Ita siquiescere arra, in sponsionarium conractu, permittitur. dicitur arra. p. Cod. de spons. Regial. i. tit. 1. part. 4. Non enim ita facile arra constituitur, sicuti promittit peccatum arra realiter tradi debet. Vnde non est mirum, in matrimonio permititur: cu[m] matruo con filio arra tradatur. Quod locum habet, sive arre traditorum in quantitate, sive in specie. Prapropos. in d. Gemma. col. pen. Bal. & Salye. in d. f. C. de sponsa. Imo. Cum. Paul. Areti mon. & laf. in f. in d. l. Tita. contra Bart. & Abb. in d. e. Gemma, quorum opinio vulgo reprobatur. Procedit, & hec arrau traditionis, etiam si viri que fiat. Bart. in d. f. l. Areti mon. & laf. mon. 3. in d. l. Tita. quia tuis Bart. ibi, quem alii communiter sequuntur ut laf. statetur, tenet arram ture permissum esse, quando ab altero tantum traditur: aliquo idem estet quod prae promissio, & facilime viri que tradetur, idem notat Abb. in d. cap. Gemma. Sed probabilior est sententia Bart., nulla enim videtur constitutio differentiae, quae efficaciter viri que, ab altero tantum arra tradatur. Nec ita facilis est traditio arraru, etiam si viri que fiat sicut ipsa permissum. Hoc etiam i. traditio arrau potest fieri in quacunque quantitate, ex d. l. que generice loquitur Paul. Imo. Ang. Cuma. & laf. in d. l. Tita. n. 21. etiam si Bartol. & Abb. ind. locis, velint arras non posse excedere quantitatē dotti, vel donationis propter nuptias, seu contentum in l. subemo C. de regop. Eit tamē intelligentium totum hoc quod arris diximus, in arris promissis, & traditis omnino; non in promissis tantum, etiam ab altero solum, secundum Bart. Ang. Imo. & Paul. in d. l. Tita. & Soc. con. 2. 1. vol. post Bart. con. 4. Quia l. f. C. de spons. que arras permissum, in realiter traditis loquitur, unde earum traditione constare debet Barto, tamē in d. l. Tita quiem ibi sequuntur Cuma. Aret. laf. & Ant. con. 7. o. Abb. in d. e. Gemma. Paul. in d. f. C. de Epif. & cler. dicit. super has traditiones standi esse confessio nillius, qui aliter, se arras recipi, interim dum contrarium non probatur. I. Publia. §. f. f. de prop. sed si confessio viri que fieri, maximam eam fraude presumptionem, que quidem Bart. dictio placet: licet Pra. pos. in dict. cap. Gemma. 2. dixerit, communiter receptum est l. f. in. C. de spons. non habere locum in arris promissis, & Tiraq. de virgo. reprob. 2. part. §. 7. num. 55. idem aferat, quod ego non nego, tamen super earum traditione, standum estis confessio recipiens ipsas arras cum Barto-contendam. Vnde non recte dixit glof. cap. accedens de precario, licet illa arras viri que promitti in sponsionarium contractu.

13 Horum autem pignorum, quae arras appellamus, illud proprium est, ea amittere cum, per quem fiat, quo minus matrimonium sequatur. At matrimonio fecuto, ea redire ad dantem manifelum est, ita Abb. & ibi Prapropos. col. 5. m. d. e. Gemma dicens hanc opinionem communavit, quam & Frederic. assertit. con. 6. contra Holt. in d. l. Gemma.

Hic tamen illius adnotare liber, Hispanos, omilla hac arrarum significatione, arras vulgo appellare, donationes factas voxibus ante, vel post matrimonium contractu, vto se consummato, statim si eis acquirentur, in premio pudicitie iuxta illud Iustinianus Satyr. 6. Nec illud quod prima pro nobis datur, quod conitat ex. i. tit. 1. 2. 3. 4. & 5. l. f. 1. 2. 3. 4. 5. in Taurini legibus. [que est. tit. 2. lib. 5. Recipiat] J explicit Zuaras in repet. l. tit. 1. lib. 3. for. in prim. Nec possunt ita arras decimam partem bonorum mariti excedere, vt constat in dictis ll. Nec me lateat Reg. l. tit. 1. part. 4. antiquitas apud Hispanos, donationem propter nuptias, arram esse appellatam. Do-

natio autem propter nuptias differt plurimum ab historiationibus, quae hicce repüblos Hispanos arras dicimus usque quidem donatio propter nuptias est id, quod conferatur a viro pro matrimonij oneribus, ad similitudinem eius, quod ab uxore ad eadem onera conferatur, & dos appellatur. §. off. & aliud null. de don. l. summa multa. Cod. de don. ante mpt. dict. leg. Reg. 1. in 11. part. 4. Ex qua & ex d. §. off. & aliud. constat evidenter, donationem propter nuptias re, & nomine a sponsalis largitate differre, si propriam significacione obseruare velimus, id probatur in dict. leg. 1. 2. & 7. in d. tit. 11. Et ex Azou in somma. Cod. de donat. ante mpt. & Guidone Pape dict. 1. 5. quamvis & si aliqua tradiderit, quae aliena sunt ab Azonis fentis & junioris quidam ab ipso Guidone alia adnotauerint, quis est, minime scriperit. Hec autem donatio propter nuptias matrimonio solito, etiam postquam fuerit consummatum, reddit ad donanitem, nec penes uxorem remaneat, cap. fin. de dom. mpt. vir & uxore. Bald. per text. illi m. 2. Cod. de bonis que lib. Deci. in auctor. præterea. Cod. de vir & uxore. solam. 8. Aymon. con. 18. prob. l. Reg. 7. 2. 3. tit. 1. 1. part. 4. Vnde mihi non placet quod notant Ioa. Lupi. in lib. de donato inter viru & uxorem. §. 12. & 24. & Roderic. Zuaras in d. 1. tit. 2. 1. 2. for. in part. dicitur donationem propter nuptias, dici in hoc Castell regno arras. Id enim quāsus poterit procedere atētis partitū legibus, non tamē procedit per p̄s legib. fori, atq; Taurinis.

Illiud tamen non omitam, donationem propter nuptias, as pro soluenda dote uxore speciali quodnam titulum hypothecabili est, arg. text. in auth. fori, in me. Cad. Velleian. in auth. vi immobilia ante mpt. §. si quis iurat. collat. 5. notat in specie Ioa. Lupi. in d. lib. §. 17. num. 16. & Ant. Burg. in e. peruenit, de emp. col. pen. Coral. fol. lib. 1. Cod. fund. heri. f. mon. 12. 5.

S. OCTAVVS.

De consensu parentum in nuptijs requisito.

S V M M A R I A.

- Pilus, vel filia licet honeste exigit patri consentium ad matrimonium, tamen ex necessitate teneri contractus coniugalium.
- Legatum virginis filium si Tria nuptijs, & ministris amitis, si ipsa legitaria alteri subhat ex consensu patris.
- Intellectus ad l. consensu talis, reprobatur si deconsensu & demonst.
- Filia etrabsen matrimoniis facultatis patrois potest ab eo exheredari.
- Leges quendam Regis intellectus.
- Statutum de alimento vel legimina amittendis, si filium sine consensu patris nuptijs contrahat, nullum est.
- Pater cognitus de cibis patrum, que ab his cuiuslibet nuptijs nro digna.
- Lex Regia, i. tit. 1. part. 1. explicatur.

Constat deniq; ad matrimonium esse necessariū con. r' sensu liberum illius, qui contrahit, ita vt nec patris consensus requiriēdus præcile sit. Quamvis enim honestū sit patrem pro filio impetrare matrimonio contrahere, & cōligare pactum inter e. & t. de son. impab. istamen contractus fine consensu filii, tacito, vel expreso, minime perfectus. e. 1. 5. f. de depon. impab. in 6. Abb. & Carter in d. l. de son. impab. imo folius contentus filii familias puberis matrimonij contractum perfectum facit, quod lo cum habet etiam in filia. reprob. 1. in son. impab. 27. q. 2. atque idem probant viri que iuris interpretes quorum sententia potissimum suffragatur Lucij teretijs [decreta] Regis opus, in e. causa derap. Leges enim, qui in filia nubente patris consensum exigunt, vt in ea que patrum f. de son. etiam si filia vidua sit, & extra patriam potest, modo intra vicefinum quantum statim annuit l. vidua. & l. in coniunctione. C. de mpt. que etiam leges parentum consensum exigunt, in ipis nuptijs filiorum, qui patrum potestati subditi sunt. l. f. de rit. mpt. l. son. impab. 1. f. de son. §. 1. tit. fit. de nap. Et Euarij canon. c. aliter. 30. q. 5. & c. 5. qui mari. accus. posuit. ad honestatem referuntur, non quo matrimonium, fine parentum consensu contrahit nullum sit. gloss. in dict. cap. f. sufficiat & in cap. com. verum. de regularib. & cap. vi. 3. quest. 2. licet Chaff. in gloria mundi. Catal. part. 12. con. 3. 6. velut probare, matrimonium a filia, absque patris consentiu[m] contrahit nullum esse: quod fallim est, & receptum est apud nos sententia omnino repugnat. Nec mihi placet quod nouissime probare conatur Coral. lib. 1. Misf. cap. 17-dicens, & matrimonium absque parentum consentiu[m] a filiis contractu restringi sententia posse, modo carnis committitio fecuta non fuerit, multo minus recipienda est opinio Ioa. Oldendorpii, qui q. classe altissim. 16. act. septem rationibus nititur probare matrimonium a filiis abiit; parentum consentiu[m] contractum

tratum, nullū omnino esse: is enim subscriptit Challeano, cuius palam repugnans. Quamvis & doctissimis Dua- remus ad eam opinionem probare conetur in *ir. 5. fol. matr.* et. 2. de nuptiis quibusdam tamē expofitis conditionibus, quibus & aliis in hac eadē controverſia vñus est multa lec- tōnis atq; eruditōnis vir Claudiuſ Spenceo, poft in priorem ad Timoreum commentatoris, ſententiam fācili matris Eccleſie, & fācili fedis Apolitice iudicio fibubſcam etenim opinionem præciat: autores in his filiis p[ro]p[ter]e b[ea]titudine, qui in patria fūni potestate: atq; eo animo, ut fi quid in contrarium ab Eccleſia foret diffinatum, syn- cere quidem admitteret. & omnino probarent. Denique S. Tridentina Synodus, cui & ipſe interfui, anno 1563. ſeff. 2. 4. anath[em]a dāmnum ei[us] quod alio affirmant, matrimonia filialiſtis linea contentis parentum contrafacta, irriter effe-

3 Attam ex prefatis decisorum verus intellectus ad *Tl. contale & secreratum*, *ff. de cond. & denovit.* vbi probatur, legatum Titia factū, si arbitratur Sempronij nuperiter, reiecta conditione, purum esse atque valere: cum enim condito illa liberum conseruari adseretur. Secus tamē dicendum fore, si efflet legatum sui conditione, si cum confilio Sempronij nuperiter. Qui enim temere confilii ab aliquo exigere, minime obligatur illud sequi sic dicit intelligunt Pau. cons. 300. 1. vol. Alex. in *l. torp. s. i. f. delegat.* Felin. m. et parte coll. 2. de *conf.* Aymon. Sallust. *dicens han opemone cum communis confit.*

Secundo hinc deducitur *tex.* in *L. Ridae. C. de nupt. dicentem,*
¶ *filiam emancipatam, ante vicefinitum quinque annū non*
posse secundas nuptias contrahere, sine licentia patris; pro-
cedere de honestate, non de rigore, nec de necessitate, quo-
tamen glo. Ibi recepta communiter, ut contat ex adducis per
Ioann. à Garsone, in rubr. de fœcund. nupt. annū. 69.

Terio exprimitus appetat filium matrimonium contrahentem in facie, quod aiunt, Ecclesie, etiam fine licentia patris, non posse iure a patre excluderari. Nemini enim facit iniuriam filia, qua iure permittente matrimonium contraxit. At ius Canonici permissit contrahere filium matrimonii fine confidens patris, quia idem us liberi constituit cōdilem ad coniugium: quia si filia coitabatur fine et cōfide patris non posset agere, quia dicatur iniuria minima, non

Quarto subinferunt patrem compellendum fore donec
soluerit filius, qui sine eius consensu nupluit viro digno, cuius
ante vigiliūm quinatum annum, si filia dote marito pro-
misit, Abb. in d. cap. 7. de despon. pugnat idem Abb. cap. 12. 1. r. viii.
idem in c. t. de aduol. Campe. de dote. i. part. 9. 3. loan. Lupin.
d. g. 9. lai in d. aufer. fed. p. post Dec. in d. nuptiar. in quo opin.
N. 3.

Tomus I. De Matrim. Pars II. cap. 3. §. 9

250

omnes conuenient testis Ripe. in l. ma. 57. ff. foli. matrim; idem probat decisio Tholof. 9. Bart. ad oblig. matr. ff. de etia & oblig. gen. quanvis ipse ferenter hoc intelligendu est, quando filia nupti post vigib. m. quinque annum. Sed si filia dotem non promittit, quia tamen absque patris consentia nupfit, etiam tunc patrem teneri ad constituantem docent ei, notant Bald. Ang. Pau. & Ial. in subiecto que. C. commun. de leg. et. Ad duo etenim tenetur pater, scilicet, ad tradendum filiam marito, & ad constituantem ei dotem. Et licet a primo fit liber ipse pater, quando ipsa tam nupfit non tam est liber a secundo, quam opinione dicit esse communem Carti. junior. in d. amb. eti. que 25. & Ripa in l. ma. 57. & Paris. 19. vol. 2. nos. 62. pro quibus est glof. cap. 12. q. 2. quam dicit Abb. lingul. in cap. accedita de confit. n. 20. eam tamen intelligi, facta promulgatione dotois filia, quod glof. non aperit. Solet & ad induci auctor. oblig. amar. ff. de etia. & oblig. illa veronon dicit patrem teneri ad constituantem dom. filii nubentis absque eius consentia, tamen communem vestior. et. & Ial. Bart. ad d. oblig. amar. & Abb. in d. cap. 1. de deponib. aduersus hanc communem teneant.

Hoc vero omnia cessant, quando filia nupti indigne, ac ignominioso viro tunc enim pater non teneat ei dotem constitueret, etiam li. can promulgarit alii patre marito gl. in c. de raptori. 56. q. 1. & ibi Archid. notant Io. Andr. Card. & Anto. in c. auctor. de prescr. Bart. in l. ff. foli. matr. Abb. consil. 12. in 1. nov. 2. Non enim illi compellendus pater a filia affectus iniuria, & ignominia, ei dotem dare, quod receptum est communer. vt Ripa Auctor in d. 1. 59. & Paul. P. art. d. l. consil. 29. n. 65. vol. 3. Sed hoc procedit, vbi filia, vel maritos esset ita diues, vt congrua alia menta vterque haberet, quod si pauperes essent, cogendus pater est, sibi filia alimenta pristare, ex ratione tis. in c. can. habetur de quo dux. in matrim.

Ex quo potest 3 dantur intellect. ad l. reg. 8. in 9. p. 4. vbi fiancata parere esse cogendum dotem allignare fili etiā diuin, quod gl. notant in l. p. C. de donis propositi communis ibidem approbat. & in l. ff. foli. matr. vbi Vincen. Hesychianus na. 3. & Fran. a Ripa. 54. offerunt hanc opinionem esse communem, & cum sequuntur aduersus Bart. in Lmder. ff. cum propositore. sicut Theophilus cuius opus probat Soc. in d. l. Prohibit. ret. ma. 6. expando inferius, ibique communem opinionem probat, qui fuit & Iacob. de Arenis in d. 6. can proponeret. & Ang. son. 1. 09. & Bulgar. lat. in d. l. irrepet. nt. 2. 4. & seq. Canon. lib. 8. c. 3. Acta de presumpt. reg. p. 1. p. 1. 09. 2. 6. idem Alciat. lib. 8. parerg. d. 3. & Ioan. Corinald. in lib. 1. ff. de rapt. nov. 53. & Ial. in 1. nov. 2. d. l. 108. super quo idem Ial. dubitavit in d. l. 6. & Ioan. Lupini. per vota. 3. notab. §. 14. Atque ipse malem Bar. opin. sequi, ni effec Regia lex, qui communem opinionem probat. Hec tamen communis non procederet, quando filia nupti ignominioso, & indigne, sine licentia patris. Imo idem dicendum forte existimor dignissimum nupfitter absque licentia patris. Nam si filia diues est, & habet unde promissam, vel non promissam dotem constitutam marito, minime conuenit patrem cogi, dotem ei constitueret.

§. N O N V S .

S Y M M A R I A .

1. Rupta libere patre, matrimonium contrahere non possit ab ipso.
2. Rupta contrahente matrimonium cum raptore, non amittit bona, à legi p. 1. delata propter invenitam rupturam.
3. Dots à legi causa taxari posset, atque ex hec Regia l. defenditur. Statuta Venetorum de dots quantitate.
4. Discutenda & discriminata in raptis & nuptiis.
5. Secunda nuptiis iustitiam omnino ejus caducem quoddam hereticis.
6. Prima & legata iusta contra exponit, iusta annos nullis nubentibus, iure coniugio & conjugio iusta autem nubentibus cessant.
7. Mater secundum nubent, non petit iure filio, nec necessarium redditum, punctum posito a iure conditum.
8. Mater secundum nubent, atque ex causa patre, reteatur filii, ex primo matrimonio, sive patre, sive utra, sibi ex illo matrimonio debita.
9. Domina incursum patre, iure Regio acquisita, non eff. filii priori confitetur & referatur.
10. Mater secundum nubent iusta annos non eff. a deinde abheret filii maritus, etiam nubentibus dots bonis mobilis reficiuntur.
11. Alimentorum appellatione reficitur continuo etiam prestito.
12. Mater secundum nubent, amittit usque lugubres, aliquid admodum in tristis filii prestitis.
13. Legatum à marito ex raptis fallit, reteatur illam admissit conjugium, si non dimicat separari.
14. Legatum à marito ex raptis fallit & calce uictus perditur si ipsa se sita subuersa.

Ex predicta non semel hac consensus libertate, quam in matrimonio exigimus oportet intelligere, teatrum in finaliter rapti, vbi "rapti contra patrem potest libera matrimonium cum raptore." Ex ne id impeditur iure cuiuslibet, hoc matrimonium prohibente, atque antiquis quibusdam canonibus, capit. placit. cap. de pauli. 36. q. 2. I. syn. C. de rap. vng. aura illa esse correcta alterius. Etiam si raptor matrimonium contrahat cum raptis, priusquam eam restituat his a quib. demand rapuerat, ita I. oan. Major. in 4. d. 19. q. 2. contra Matt. de Magistris, in tract. de tempore antea. q. de rap. cuius tamen opinio post Synodi Tridentina Decreta partim admitti debet. Statutum enim S. Synodus, inter raptorem, & raptam, quemadmodum potestate raptoris manerit, nullum potest matrimonium confitetur. Imo licet iure cuiuslibet boni raptoris, que rapte mulieri applicatur, si ipsa rapti nubat raptori, ea omnino amittat, autem de rapti mulier, quia rapti nups. tamen ne liber consensu impeditur, illa peccata omnino cefata canonica sanctio, glof. in d. cap. de pueri. quae singul. est secundum I. oan. Lupi. in caput. per vestras. 3. notab. §. 20. non. vbi est probatur & eadem probatur. Abb. Areti. Felin. & Dec. num. 34. in capitul. Eccl. de confit. Abb. in capitul. de sponsal. f. red. capo. 36. Archidiac. in capitul. cum secundum leges de heret. in 6. Alexander in 1. oan. §. Angerius ff. ad l. Falt. Deci. in capitul. ff. de regul. sur. num. 11. quorum ratio est, ne timore amiliorum honorum, liber contentus ad coniugium impeditur. Nec lex ciuitatis potius hoc statuerit modo diximus. Q. q. fit, vt fala fit senatus glof. in d. cap. cum secundum legi, qui dixit ponam dicta authent. etiam iure Canonico procedere, & locum habere. Quia l. ciuitatis non proprii poenam infert contrahenti: sed potius auctor lucrum, quod raptis formis ipsa lex dederat, que guidem glof. singul. est secundum Abb. in capit. final. de profaci. 3. colum. & sequuntur eam Anton. in capit. 1. de ipsos. & I. oan. Felin. contra numer. 15. Ioan. Lupi. in d. 3. notab. §. 3. num. 13. Ioan. Andr. Anch. & Dominic. in d. l. cap. com. faciunt leges. Anas. in cap. penult. de rapt. & Salyc. in leg. misericordie. C. de rapt. virgin. numer. 13. fed corum ratio, qui in tollendo lucro consistit, fallit omnino, vbi lucrum iam absque aliqua conditione contractum fuerat, quod alibi trahtauimus. Hic enim bona raptoris fine aliqua conditione, a lege ipsi rapti defeturunt: & licet illi ex multis prohibeat matrimonium inter raptam & raptorem, in d. misericordie illa tamen lex non adiecit poenam predicta hinc prohibitionis: sed similitudine matrimonium prohibuit. Vnde non potest eadem ciuitatis lex auferre in poenam matrimonii contrahenti bona illa, que absque conditione raptis detulerat. Preterea, cu iure ciuitatis sit poena illa statuta, ut poenam matrimonii ipsa autem prohibitor, si poenam sublati sit, ab aliis: abolitione ratione contentit ipsam poenam ceillare, tanquam poenitatione connexam.

¶ Hinc tamen aduersus oportet. Nam Hippol. de Mar. in leg. §. 9. se tribit legem à iace fanticam, qua prohibent parentes dare filiis "dote in certam, atque taxata, quantum liberteat in matrimonio, quodlibet non credo. Nullam enim poenam dicta lex contrahenti matrimonium inungit, nec prohibet contrahenti coniugio: sed ad reipublicam utilitatem parentibus occurrat, qui fluido tradendis filias in coniuges, maritis generi, & motes promittunt. Hinc & innicillimus Calat Caral. Hispaniaru Rex anno 1534. in Comitis Madrichi habitus, et. rot. lege lata diffinuit, quantia in his repnis foret habilius assignanda de parentibus. Cui decisio in plurimum conuenit, quod norat Fcl. ms. Eccl. f. 1. & Ma- rie de coniugio. 5. 8. Sic & a Venetis statuum est, ne quantum dices Patri, ius ultra sex milia' ducatur aurorum dotes nomine filia, aut daret, recert Poitellus. lib. de magistris. Albertinus. c. 33. Has vero leges, qui de dotib. constitutis praescrribant mediocrem quantitatrem iutiles esse tradit. Aristot. b. 2. Poit. c. 7. [Et in Hispania a Gothis iata finis haec de re, coniat exilio indicitalib. 3. 2. 1. prefert Recusatio Gothorum Rege. Tradit. & alias leges lib. 8. 2. pag. 3. post Plutarachum in Solone, Alex. ab. Alex. duxerit genial. lib. 4. c. 8. Plat. lib. 6. de legib. Strabon. de Massiliensis lib. 4. Plutarach in 1. 3. pag. & incis. vita Demothemis in oratione distinctione, ratione celus tradit ipse Plato vno & altero loco. lib. 6. & tradidit l. 5. tradidit & Athien. & Aethien. Arifol. lib. 2. Politicorum. c. 1. Plutar. in Solone. Iul. Poilux lib. 8. mili viudeo Platonis lege de dotibus l. 6. alter qualiter latini interpretes intel-

lexere. Sic eadē, ut iuxta quātor classium census quid esset ratione vestrum virginibus loco dictis dandum, ipse Plato præscripsit pena dupli his, qui excesserint in dicta.]

Ex his etiam confat, non iniuria canonibus iubilatis esse leges papiae, secundum as nuptias solitus primis varis penis punitentes. Cum secundum de s. ap. adducta Pauli autoritatem ex qua etiam conuinctor harchis Montau, Nouatis, & Cataphrygum dicentium non efficitas secundas nuptias, as quibus & Tertullianus ad id ex protelio scripto libello de Monogamia, adhuc contentus. Horumque omnium mentione Augustinus, de libro hisc. 26. & 27. eos inter hereticos commemorans, quos & Hieron. excusatur in Symboli explanatione ad Damasum, & in commentariis epistola Pauli ad Titum. c. 1. & in epist. ad Marcellum, & in Augustinus de baptista c. 15. quia herefim etiam conuinctor Alfonius a Castro, de heret. farib. nuptias. c. 2. & 10. Arborces. hib. 3. Theophylax. c. 29. Libere enim nuptias vidua contrahebit. Lex igitur, quia ob id eam punit contra libertatem matrimoniis est: & ideo minime valet. Verum hoc intelligendum est de legibus que penas inferunt viuidis, ad nuptias festinantis intra annum feuerint aliud simile tempus: ex ea autem leges, que statuta sunt, non in penam ad nuptias festinantis, sed favent filiorum prioris coniugii, non concienter a carnibus, abrogare. ita Inno. io. And. Ant. Henric. & Propof. ac. f. de secunda nupt. & fin. f. 2. q. 3. Bart. l. c. 12. C. de secunda nupt. Vincent Hercul. 47. sol. 3. & Hanc optionem fatentur esse Abbat. in cap. ecclias de confit. sv. reperit. n. 22. Feli. m. 5. & Dec. a. 35. Sylva nupt. 2. lib. m. 8. & Ioan. Garronius. m. d. l. c. 12. C. de secunda nupt. 4. super. f. & Cor. lib. 3. & Cor. lib. 3. contrahens. 2. c. 1. Quia res caedeni est a Iacobu Curtio, qui t. 3. contrahens. 2. c. 9. nimis audax ciuitates leges quod penas nobenij intra annum luctus, ab illo iura detinunt. Imo rationibus efficacibus dicebat Abb. in d. cap. ecclias quem ibi sequuntur Act. Fel. & Dec. ab quo aliqua distinctione leges ciuiiles, penas inferentes contrahentibus secundas nuptias, iure canonico immixtum corras esse. Sed cum a recepta ab omnibus sententia non futuris redirexerit eo infero. Primum, penas omnes m. l. c. 12. secunda nupt. contentas, atque item i. Regia finit. 12. pars. 4. aduersis feminis intra annum luctus contrahentes, locu. hodie etiam in foro ciuili, non habere, ex d. cap. fin. cui continent Reg. l. y. nov. 1. lib. 5. artus. [d. l. 3. art. 1. lib. 5. Regop.] & Pragmatica fandio Henrici Regis, inter hunc regim leges quas Pragmaticas appellamus. Quo fit, feminam intra annum secundo nubibus, minime amittat proprietatem nec vium fructuum bonorum quia sibi prior maritus reliquit. Quantius d. l. contrarium flauerit: quam illationem in hoc peculiaria causa comprobato Ioan. Garronius. m. d. l. 12. m. 10. quia omnia locum habent, etiam si post mortem mariti intra mensum, videlicet secundo cubito, vt Panor. alferit in d. e. idem in d. cap. ecclias. 2. o. Act. & Feli. finit. m. 5. & alijs quos refer Joan a Gerro. m. d. l. super f. m. 2. quatinus in hoc contrarium teneant Bal. m. d. l. & idem lib. liberius. §. 1. q. 1. quia huic nra. inf. & Cor. Bal. m. 1. lib. 1. in vol. 2. 3. propter periculum, quod infat ex commixtione sanguinis primi, & secundi in arti, ad certitudinem prolis.

Secundo ex dicta opinione, quam communè esse diximus, colliguntur: *familiam filiorum tutricem, non petio tutoris filii, ad ministracionis rationibus redditus*, secundo numero in lege primaria penitus expressissim in l. 1. et in *autem eiusdem* p. 6. *C. de causa sua*, quia quidem iura canonibus substatu no[n] sunt, secundum *communem*, quasi veram afferit in *S. auctor.* lo[ro] a *Garro* num. 7. *Nic. Arelat.* i. reg. de *fecondo* sive *S. auctor.* p. 9. r. 1. et c. 5. *Imo dicta famina priuarum successione filii, cui utorem minime petet ante secundas nuptias,* si filius interflatus moriatur. *I. monem.* & *Bald.* i. reg. ad *Tertium* aut. de *matre*, q. 5. p. 2. *autem iuriam.* Sed ut *pater* locum habent aduersus fecundum no[n] dubitet: *opertior matronam* secundum esse carna-
li copula columnatum, nec *Alb.* in *l. feminæ* p. 1. et *enarr.* & *pre-
batur* in *l. 1. f. 8.* apertus *l. Regiam* p. 1. p. 1. p. 1. quo fit, ut minime
placeat opinio *Bald.* in *l. monem.* & *c. 2.* sive *l. 6. vol. 4.* dicentes
decimatione *dilecti monem.* habere locum citam et ante coitum,
& consummationem in matrimonij licet *Bald.* subcribat *Soc.*
Iunior. *q. 8. v. 1. num. 4.*

Tertio hinc appetet, etiam iure canonico procedere
minima. C. de secundis. mps. qua cauetur, freminā ^{secundum} secundum niben-
tem, reverstū debere filii prioris mariti, quicquid lucra-
tivo titulo ex bonis prioris viri acquisitum. Atque idem in
viro locum habet, glost. Bartol. & alijm d. l. fassus, quo Risi-
pabi in p̄m̄p̄d̄ dequitur. & Oldrad. coq. 33. Dec. son. 220. vbi

anc esse communem episcopum fatur, & traditum late loam. à
sarro. m. generali. C. de secund. nosq. sup. 2. quam etiam opinio-
nem legi late compobant Regina Ioaanna. Caroli C. fa-
mater sal. 15. Taur. [aut. d. 4. t. 11. f. 15.]. Id est etiam condu-
ctum platinum d. generali. t. 1. stat. 5. Id est debet
pratiare filii prioris coniugii, si ad lecundum transierit ea,
ut ad ipsium ex dot. vel ex bonis prioris vxoris perene-
re. In quo idem dicendum est in acquitibus ex legis disposi-
tione: si lucratum utile alteri coniugi ex alterius bonis,
deferatur: ut filii deterat superfluit, ex bonis alterius coniugii
quisque aliquam parente lucratum utile, nullo habito repre-
sentat, ad onus precedens, id debet filii prioris matrimonij
refuerari. Sicut reloluti Ripa d. l. 1. num. 15. & loam. à
sarro. d. generali. t. 4. m. 25. dicens in eis communiter recipit
quidem opinionis videtur esse loam. Lupi. in rubr. de dim. 9. 10.
9. 15. dicens fecus esse in illis bonis, qui t. 1. legi Regia dete-
nuntur ad coniugem, ex acquitibus matrimonio constante,
qui ad dimidiam acquituum patrem. Hac enim pars, &
legedetur, propter societatem coniugalem detinatur,
& quia centenar dicta bona virtutique coniugii inducitur
et ab ore aquititia, quod in specie Ripa aliter et in m. 43. & 25.
& idem loam. Lupi. in num. 35. & m. 1. 4. Tertius dicens se ita re-
pondit de detra. priuia quia t. 14. 10. conderetur: quia tandem
dicta opinio compobatur. Tamen et loam. Fab. in aut. in do-
cumento, C. de don. ante not. contraria t. in cuf. d. Reg. dicitur. Ex
quibus etiam coniug. h. fab. edicul. C. de secund. nosq. cadre ratione
canonico non sibi sublati: quod omnes pallium fatetur.
Quare quoniam mariti defunctori heredes, iure tenan-

Quarto quantum maris deum deinceps recte, et
reliete vxori, donis bona immobilia latini tradere, mo-
bilis vero intra annum, i.e. ex. & ex. C. de reis rex. art. no. 10
10. 3. C. de den. inter vir. & vx. quorum mobilis fructus efficien-
tum forum heredium, nec tenetur ipsi reliete eis post
annis dilatione in cum bonis ipsi, ut videt gl. & communem m.
d. diversi s. f. s. matrim. & c. & communis in d. & ex. 20, quam optimè
reprobat Pau. de Catt. ad d. diversi. B. Alix. n. 18. dicti eius
opinione verior enim est de iure, & Zat. eam definis fatis
constante lib. 2 sing. respon. c. 2, qui omnino legendis est ad
uersus prefatam Dd. opini. Interim tamen dum mobilia do-
ctrina relictuntur, eis alenda vxor vidua ab heredibus
maris, si ipsa vnde possit seipsum alieno glo-
fie intelligenda in d. diverso in primis ibi communis recepta glo-
Bart. & communis, in d. & ex. 20, quam opinionem communis
enim esse afferit Alex. in d. diverso. t. 2, & eam esse & quod
dixit Abb. m. 39. & r. tenet idem Cyrius & Dd. in l. f. C. de
monstrat. Zatus in d. c. 3, inquit, quamvis Abb. m. conf. 39. &
Pau. in d. diverso, teneant contrarium. St. tamen vidua intra
annum ad secundum matrimonium transire, & heredes
prioris mariti, nec tenetur mobilia reddere intra annum,
neec alimenta prestat, senitus Cynus in fiduci. s. Pratic. Fer-
rarien. in forma debita, quoniam agit ad datum, res. de etiis alimentis
& La. 5. s. fuerat. de actione. m. 25. Ioan. à Garrone in rub. C. de
secundis nuptiis. p. 2. p. 17. 27. quorum opinione meo minime
probare, si maritus hic secundus elicit pauper, non habebit
bona vnde posse & xorem alei: quo cufi, vel debent heres
des alium & xori prefigere, vel eidem restituere. Hinc
bifurcatur: quod quamus dictio calu quo tenetur heredes
maris alieno vxori? vidua enim teneantur ei dare ve-
11
tis viduale ac lugubres etiam preciosas, livore vidu. de
viro sign. Ang. in l. decree. C. ex quib. eu. infan. trist. Angel. Are-
d. & f. quatuor ad suum. attenta per sonatum & regionis qualitate
imo si heredes videt has vidue vxori deducunt, calu quo
bare minime tenetur, donec etiae & vestes pri sumuntur,
tempore viduatus. Alex. in l. q. quadrangula. & fin. ad
legem Falid. ad suum. Nec in cubitum videtur probatio conser-
vandis deducere has velles ex viri mortuorum hereditate. Sed
illius tantum coliquidutinis, ex qua videt his, vel illis ves-
tibus solent logere maritos, ita explicit Ant. Capitius in Neap.
dec. 2. & Urum 7. si tecum ita annum locutus nubat, redi-
teneat heredes has vestes ipsius hereditus. Notat Iordan. Lupi
in rubr. de dom. S. 1. p. 8. & ante eum notauerunt Bal. conf. 47. 8.
vol. 5. & Campig. in tract. de doce. 2. part. 4. 5. Et fieri Campig. ac
Iona. Lupi de preciosis vestibus loquuntur item in aliis dis-
cendit quia tuba. Bald. indifferenter loquitur, & exprefsum de
omnibus idem scribit. Alex. in l. q. quadrangula. & fin. in fine
& Ioan. de Garro in rubr. C. de feodal. quis numeru. 43. para. 18.

Quinto, eadē principali distinctione p̄emilia, appare iu-
re canonico minime esse correcta id , quod iure ciuili est
statutum, in authent. eiusdem. Cqd de iudic. iud. coll. & in authentie.

quod lo. c. *secundum nupt. vbi probatur, legati t. a marito vxori factum, si vidualem vestem erigeret, vel donec secundo nuptiis, et amitti ab uxore, si secundo nubat. Nam conditio celibatus, ac viduitatis, & si recessus ab ultima voluntate in his, qui non dum coniugium contraerunt, sed post hoc, cum sequentur, si de conditi, et de demissione, in his tamen, qui iam primas nuptias contraxerant, non recesserunt. i.e. C. de iudic. vid. julian. nota to de Garro, in rub. C. de secund. nupt. q. 9. ponit & idem in l. t. super gl. n. 2. 3. C. re. quod comprobatur, quia nuptiis est a secundis nuptiis abstinere. e. in fin. 31. q. 1. hoc conditio, si de conditi, & demissione, vbi hoc notar. Soc. & optime *Coral. libro miscellan. 3. cap. 1.* Nam & ex secundis nuptiis anima prioris mariti contrillatur, aut de sonc elig. secundum nupt. finem, & perpessum, & ant. d. nupt. §. quia vero in 2. fitque iniuria filii prioris mariti, vt in d. & perpessum probatur, Hinc & Plutarach, in prole. Rom. 10. scribit, foudre illius viduis, multis praesentibus nubere cum secunda nuptiis fint trifles, aque lugubres. Sic quibus int. fertur, & vxori enim, cui maritus legitum mille, sic cafe xixeris, secundo tubentem legatum amittere, licet cafe viuire is dicatur qui utiam coniugalem elegit, cap. Nicia, ita distinet, Thom. 22. q. 151. art. 2. Sit etenim hanc illatione aferunt Angel. & Alex. in *l. m. l. s. cum proponeretur, f. ad Trebell.* idem effidientes, si dicta conditione adiecta sit ab aliquo filio premotui mariti, fecit vero si a patre aliove extraneo, qui non effet prioris virti confangueamus, sicut vel alteri feminam subdia conditione legatu factum enim non amittere feminam illud legatum, etiam si nobat, secundum costitutum quorum distinctio communis est, vt testatur Claudi in dat. l. modis, §. c. proponeretur & lat. in l. fin. col. viii. C. de secunda vid. & loan a Garro, in rub. Col. de secund. nupt. numer. 89. & can sequitur Tirachelus in L'bozies. §. hoc sermone, a. 19. de verbis signis, multa de secundis nuptiis adducens, quamvis hanc in dat. l. fin. proponatur, indistincte teneat, legatum vicecum a marito factum vxori, si calle xixerit, minima a mitti ab uxore, etiam si contrahat secundas nuptias. Cuim opiniione defendere conatur Hippolytus, q. 57. scribit tamē Angel. in dat. l. §. cum proponeretur, minime calle viuire eam feminam, que tertio nuptiis idem Barbara, cap. 17. volum. secund. Parisii, consil. 260. videlicet, quorum opinio non aliter milii placet, quam si referatur ad maritum, vel cuius filios dictam clausulam proprio testamento adiungentes.*

C A P V T . I V .

Qualiter consensus exprimatur.

S V M M A R I A.

2. Verba non esse necessaria praeiudice ad matrimonium contractandum, sed sufficiere figura.
3. Matrimonia contractare potest.
4. Signa exteriora eis omnia de essentiis matrimonii.
5. Annulis traditio an contractum coniugium, & se ferat.
6. Subscriptio. & dictio annularum.
7. Taceat, et proficit contractare valorem matrimonii ab eius parente, propterea taceat nomine contractum.
8. Contractum agere ad dona Romani Pontificis, substantiacione literarum contingit, matrimonium quod nullatenus erat, validum efficit.
9. Non resert quod prius interrogatorum in causa, ita contrahit, non se ferat.
10. Matrimonium contractum regi quodiuscunq; inducatur.
11. Procurator habens mandatum ad iudiciale, nomine alterius potest matrimonium contractare.
12. Procurator, & co-qui quo contractandum est coniugium, ignorans ibus mandatis rescursum potest.
13. Procurator mandatum ad matrimonium contractandum etiam incaecis, & reuocatis, matrimonium non potest contrahit.
14. Procurator mandatum contractandum matrimonium, facere, non tantum expressi, reuocatur.
15. Procurator mandatum ad remittendum beneficio eradicatio, & si remittetur, hec taceat reuocatio, hec taceat facta, est ipso procuratori demonstrata.
16. An epistolam matrimonium contrahatur.

AD huius materie cognitione scire oportet: num verba sunt necessaria praeiudice ad matrimonium contractandum? Et: gl. i. in cap. tue de spou. videtur dicere verba esse praeiudice necessaria, in valentibus loquuntur at in his, qui quoniam non possunt, exteriora lucentur signa, ex quibus coniugalis contractus est exprimatur, quod probare videntur ex d. c. m. & id antiquiores quidam sequuntur: quos Henric. ibi refert col. 1. Circa tamen est etiam in valentibus loquuntur, verba non esse praeiudice necessariarum satis esse consentium exprimi per signa. Nam si de substantia matrimonii essent

verba, etiam in mutis matrimonium minimis darentur.

Si quidem substantia non mutatur ex accidentibus. Et tam Mutus contractare matrimonium potest. cap. cum apud de spou. Igitur de substantia matrimonii non requiriuntur verba. Sic glo. a prima opin. recedere & ictetur in dat. c. m. vbi hoc notant Holt. Anton. Cardin. Abb. & Praep. atque ibidem optimus Joann. Imo. in rep. col. 7. Abb. in cap. ex parte, na. 8. & 28. de rett. spou. gl. in cap. sufficiat. 27. quæst. 2. Palud. m. d. d. 27. quæst. 3. & ibi loan. Major. quæst. 1. 1. locut. 2. part. t. 1. cap. 19. §. 1. Are. & coll. 1. 5. col. 1. ibi hanc opin. alterit esse communera. idem profiterit Sylvestr. in verb. matrimonium, 27. quæst. Abb. dicit. etiam Nico. Boer. dat. 1. n. 18. & Gaius. in dat. c. m. pri. col. peccati. verborum ligat. vbi loan. Crot. & alii id testantur, ac posse eos de Socini. Junior. quæst. 2. col. 2. Nec Thom. contrarium affectum tametis ab aliquibus pro prima opinione citerat. Is enim d. d. 27. quæst. 1. 2. 2. dicit, verba requiri, signa tamen verba & aquilatere. Ex quibus test. in dat. c. m. dum dicit, verba esse necessaria intelligentius est, id est ut illa quo ad certiorum probationem confessus, non quod alius probatio non sufficiat; sed quia illa, probatio ex verbis certior est, ita Imo. ibi. col. 7. de mente Abb. Vel exponi potest verba, id est, signa exprimantia contentum inter quae verba obvient principium, secundum Sylvestr. in d. §. 7. Ex his etiam notandum est ad clementiam matrimonii exigere exteriora signa: & ut sacramentum: atque ideo requiret signum exteriorum sensibile. Pal. m. d. d. 27. q. 1. art. 2. & Sylvestr. d. §. 7. Nam quod loan. Major. in 4. d. 26. q. 1. ad 3. scribit matrimonium constitutum potest aliquis signis exteriori confessus, si per Del reuelacionem ille interior confessus vtrique constaret: ad diuinam reuelationem speciat. Nec alias dies potest matrimonium, etiam si interior confessus vtriqueque ad coniugium concurredat, quod Holt. Henric. & Dd. in d. t. sue. fatentur.

Hinc deducitur ratio ad gl. quam ibi dicit singulariter Abb. 4. in cap. penitent. de spou. vbi scribit: "matrimonium contrahit ex co-quo feminis contentum coniugale exprimitur, vt ipse annulum tradiderit. Id enim signum contentum coniugale in viro exprimit, premiso & feminis confessum, verbis expresso, & hanc opinionem sequuntur Dd. ibi. Clement. Traditur equide annulus in pignus matrimonii contracti, ficiuntur a lolet tradiun pignus contractis venditionis. Vnde deductu est verbum, Subscriptio. Atque illa annulus, in matrimonio contractu, signum præ se fert illo, pignore corda maris, & feminæ coniugis & ob id quartu digitu finitrix manus inferunt, quia ibi vena sit ad ipsum cor tendens. Sit l'fodus in, c. fauise, q. 5. hoc explicatur, & idem ex Apponice in Egyptiacis adnotatur. Gellius ib. 10. c. 10. Macrob. lib. 7. Saturnal. 13. Virgil. Polidor. de mentio. ter. l. 2. 6. 21. Plin. item. l. 33. c. 1. quo arguit, in quo inquit, etiam nunc sponis annulus ferunt mitit, nisi fine gemma. Et tunc gl. in cap. tenor, de re indicat, singul. fecundu Abbatem ibi, & si finit in fin. de despons. impub. velint per annuli substantiationem matrimonii pignus, quod verum esse contendit Aret. consil. 3. col. 3. id tamen locum habet vibis altero contrahentium præcedunt verba coniugio apta, & fecunt a subratio, vt allicit dicti gloss. in cap. penit. & notat Abb. in dat. cap. finali, cuius opinio magis contentum est, notat idem Imo. in dat. cap. tenor, vel quando est contractum inducit, ut in matrimonio annulus detur certa signatus forma: & sub illa daretur, ac fieret annuli traditio. gl. in dat. cap. finit. 2. q. 5. & commonis. In d. cap. vbi. vbi. hanc distinctionem exacta diligenter Henric. ex Holti. & aliis auctoribus scriptis & nouissime Parisi. consil. 55. n. 4. & conf. cap. viii. vol. 4.

Secundo inferitur matrimonium vere contractum confessum, et parentibus filiorum nomine expremitum coniugale contentum præstantibus, si filii præsentes taceant, text. in cap. 1. 5. & de despons. impub. in. 6. Contentus enim illa paternus expellem præstans, filio præsente, & taceante signum exterrit inducit, quo filii contentus ad matrimonium exprimitur. Hoc autem ex parenti contractu a ure, præsumptione quadam inducitur. Nechabit locum in aliis extraneis gl. in dat. cap. tue. Abb. in cap. ex parte de relinguendo, postul. loan. Andr. & Doct. in dat. cap. 1. q. jn. Henric. in cap. 1. de despons. impub. los. de Imo. in dat. cap. tue. col. 2. vbi Prepos. col. penit. hic opinione alterit esse contentum, quam etiam sequuntur Abb. col. 3. & Felic. in cap. nomine de præsumpt. & Hypopyl. singul. 1. 4. etiam si filii nullum aliud signum exterioris præcesserit. Sylvestr. in verb. matrimonium, 2. quæst. 7. & predicti Docto. idem diceret videntur. Vnde fata est gl. in d. §. 7. vbi. vbi. que in extraneis idem, quod in parentibus asserit.

Terzio,

Tertio exprimis conclusione deducitur veritas gl. 10. q. non debet rectificari de causa, ex qua ego colligo matrimonium? contrahit expresso contentum, qui tam nullus est, sed ob impedimentum aliquod iuris humani, effici legitimum, si adducta principis facultate ad contrahendit illud, vir & femina scienter in eodem coniugio per leuerauerunt, quo ad carnale commercium. Ex hoc enim videtur exhibere nouum contentum & validum ad coniugium, per illa signa exteriora, quam opin. Abb. & Dd. approbant communiter, pro ea cetera. ut capi proposuit, capi fin. de causa, ser. vbi ex Bern. gl. notatur, ex eis carnali tempore idoneo scienter subsequitur, matrimonium præsumit, si prius contentus verbis expressis, sed propter aliqui causam nullus praeficerat. Sicut ex copula poti spousalia subsecuta matrimonium præsumit, hanc etiam opinionem accepit esse communiter Ferdi Lozaes procul illerden, tract. de matrimonio, lib. 12. n. 1. Ex quo subfinitur declaratio ad glo. m. 1. de eo, qui dicitur, in matrimonio dicentes nouum contentum esse necessarium ut vir, qui videtur prima vxore cū secundo habere ignorante contraxisse, mortua prima coniugia cū secunda contraxisse dicatur, idem ibi notant loam. Andri. & Dd. communiter, ac Bald. Nouell. in tract. de doce, parr. 1. q. haec uero, ut & probatur in capi. venient. cetero tunc, & hanc opinionem communem esse fateatur, eam sequuntur Paris. conf. 52. col. 1. vol. 4. quicquidem intellectu addit. col. 2. Satis enim erit tacite aliquo sufficiunt signum nouum contentum praeficerat. Nempe si vir, & femina scientes primam vxorem morte obiisse, in coniunctione, & cohabitatione perseverent, que causa exigunt scientia in ipsa femina ante hanc coniunctionis perseverantiam. Oportet enim ipsam scire priorem vxorem iam mortuam esse, & si primum matrimonium solutum fuisse, quemadmodum in lib. 4. 1. Holtiens. Prepol. & alii explicant, pro quibus glo. facit, quae similes sunt conclusionem in d. fin. de coniug. seru. ¶ Huius sententia Iurisconfusoris Paulus. sibi. 1. p. 2. rit. nupt. suffragari videtur, si tamen iuxta legittimum fennum intelligatur inquit enim, eti contra mandata contrahit ut matrimonium in Provincia, tamen poti depositum officium, si in eadem voluntate perseverat, iustas nuptias effici, & ideo liberos postea natos ex iusto matrimonio, legitimos esse. Perseverare autem eos procul dubio intelleixerim, si per cohabitationem coniugalem aut aliquo sufficiunt signo contentum praeficerantur, & ante capi. praefitus nullus omnino fuerit. Sic & in Lg. qm. in feitorio, eti. tunc. dum Vlpianus scribit si quis in senatorio ordine libertinam haberet uxorem, quamvis interim vxor non sit, attamen in ea conditione est, vt si omnes it dignitatem vxor esse incipiatur. Hoc Vlpianus, vxor esse incipiatur, ut ipse interpretor, si nouis contentus vniuersitate exprefsis vel tacitius acceperit, neque latius priori contenti non contradicere. Aut planè hec iurisconfusoris responda, ad hanc cuius coniugis alios prohibiciones pertinent. His denique addit que ipsi superius e. 3. num. 5. tradidit, & que prius tradideram parte prima. e. 3. §. 2.

Hac autem exprelio contentus coniugalis non referatur quo incipiat, a viro ad feminam, quamvis honesti fit feminam prius interrogari. ex. scilicet intellectus in cap. pen. de spons. & inc. tunc. duo. Post enim contingere, quod feminam non requiri a viro vt ei accepit in coniuge, responderet: accipe tu me prius in vxore, ac deinceps ego te accipiam in virum. Aut cuius cam exprefsi vxori accepit, posset ipsa feminam plura virum irridere, ac liberare refragari. Nec crie ex hoc matrimonio, quod apertissimum iuri est, & consuliuit in hac specie Ludou. Gozadini. 77. nec necessariavit, trileque coniugium tempore exprimit, licet mutuus contentus ad coniugium exigitur, uta deponit. Satis enim est enide contentum praetemptuose concurrere, veluti si quis contentat prius, ac deinceps contentum non renovaret, sed tacit durante, & contentat alter, etiam ex intervallo efficiunt enim tunc matrimonium secundum Maior. in fest. dist. 27. q. 1. gl. & ibi propofit. in dilectio. de spons. idem Prepol. in cap. pen. & Sylvestri. in verb. matrimon. 2. quæst. 4. 6. Hofst. in cap. de elect. & Cardi. & Herig. 1. 2. per tex. ingenuum in cap. vi. de procurat. in festa. quorū opus commissum est, ut altera Alex. in l. p. stipular. in fin. 1. de verb. obig. & id manifestū est, in omn. 4. 8. inter quæst. 2. q. 1. quo in loco author primū intellectu, qui statim sequitur ad Abb. opinionem verū esse offedit: atq; hac ipsa qualiter late ibi disputatur. cor. 3. & 5. & in effectu comunius afferito recipitur, quā ita explicit. Paris. conf. 55. vol. 4. n. 15. Tamen Abbat. & dilectus. dicat contraria opiniōne, etiē de iure veriore, atq; idem

fentiat Ant. conf. 64. col. 2. ad fin. quorum opinio procederet, si interullum fore longum inter primam, & secundam contentus expressionem, tex. ita communiter, in electio. in l. 16. 1. fin. de verb. obig. Haberet etiam locum, quidam is, qui contentit, credit enim qui prius contentat non penituisse, cū tamen penituerit. Nam licet ille primus post praefitum contentum ab altero contentiat, nō est matrimonium, quod Ann. notat in d. conf. Febo. in ex parte decatu. de rescript. n. 11. pulchrit Anch. in cor. 2. 8. cum dubio sequitur, & potest hoc notari ex glo. in fin. de coniug. seru. & c. t. venient. de eo, qui dux. in matrimonio. Hofst. Prosp. m. 1. ed. tu. & huc quidem locum habent, vbi praefitentes contrarie volunt matrimonium.

Sed inter absentes contentat matrimonium contrahi per procuratores, sibi de processu, textu in quo pluram nota sunt. Primum mandatum exigit specialiter ad contrahendum cum certa, & exprelio designata persona gl. ab omnib. recepta in d. fin. text. in l. generaliter, sibi riu. nuptiar. not. optimi est Abb. m. 2. in casu de electio. col. 6. decan. 1. 2. 2. 2. Nec referuntur quibus ver bis hunc contractum procurator conceperat, an ipse contrahat ab entis nomine, an pronunciet verba in persona absentis. Nempe si dicat: contrah tecum matrimonium nomine Titi, an dicat, Titius te vero accepit, me intermissione vicunque enim contrahatur, matrimonium est. Bart. quenam ibi alii approbant inl. qui bona. §. fin. d. fin. de dom. infelix. Alex. conf. 1. 49. 5. volum. pen. Tametsi vectus contractum fecundo modo quam primo, ex Bal. in l. vna. c. 2. s. 2. s. 3. C. de cad. tollen. col. pen. Abb. in cap. ex parte. in 2. de coniug. seru. Fran. & Domi. in dicto c. 3. Sylvestri. in verb. matrimonio. 5. 4. fin. Hic enim procurator nuntius, contenti potius debet, cum his actus non tadaat in procuratore.

Secundo adnotandum est minime valere matrimonium, id contractum per procuratorem, si tempore, quo procurator contentat, si qui mandatum dederat, id in renovaret procuratorem etiam, & eo cū quo contrahit ignorantibus, tex. in d. fin. inf. quem putat fin. Fel. in Rahr. de spons. lib. col. 5. Ex quo inferit Dom. in conf. 33. col. pen. quem lequitur Ludo. Gozadini. 77. matrimonio contracto inter confangulicos, sub conditione, si Papa dispensaverit, coniugi utilid impetrat, ita, vt admettere dispensatione Papae, nullus fit matrimonii, si alter, etiā altero ignorant, reuocauerit contentum, quē prius praeficerat. Procedit vero hæc secunda conclusio, etiā si, qui mandatum dederit, iurauerit id non reuocare, etiā in d. fin. vbi cū sequuntur Dd. & eit fin. secundit Soc. conf. 58. 3. vii. qui dicit eile auream Fel. in cap. diligenti. col. 6. de for. cap. aque flung. la. fin. b. non for. §. de conf. col. 2. §. de conf. du. secundum etiam Abb. Fel. 1. 2. & Dec. n. 7. in cap. cū ac. confessum de confit. idem Dec. in c. ad no. 7. tunc. de conf. vili. vel matr. Roch. C. de rat. paton. in verb. bonijs. q. 12. Et Fel. in ex parte decatu. de rescript. n. 12. quæ tandem opinio quo ad matrimonio ita frequenter recuperatur, vt minime fit in dubium renovanda.

Tertio etiā notandum non esse necessarium mandatum reuocationem expellat, sed tacita sufficeret: vt si, qui mandatum dedit, ante contractum matrimonii ex proprio mandato, dederit secundum mandatum ad contrahendum cū alia, textum in cap. vi. du. de procurat. in 6. atque idem dicendum, si ante contractum matrimonii à procuratore, qui mandatum dederit, cum alia matrimonium contraxerit, etiam ignorantie procuratore, quod Abb. tenet, in cap. causa. de elect. col. 6. vbi fortius afferit, electione factam à canonice, qui alteri eligendi potestate dederunt, præferri electioni facta postmodum ab illo compromissario, etiam ignorantie, quo fit, vt quāvis clavis 1. de renunciatio. statuum fit, reuocationem mandati ad renunciandum beneficio Ecclesiastico nihil prodebet, nisi mandatario nota fit: tamen si, qui mandatus dederat prīusquam mātūratus ex vi taur. renuocauerit, etiā mandatario ignorantie, prima renunciatio secundum est præferenda: cum ex etiam etenim vacet beneficium, non potest ex secunda vacare, hoc idem afferit Roman. conf. 3. 42. & Felin. in ex parte decan. 1. 6. de rescript. Blafius Aureli. in additionibus, ad Gal. de Monte. Laud. & Philip. Probus. additionibus ad Iwan. Monach. in cap. fin. quorū opiniōne dubia mihi videtur in renunciatione beneficiorum, quia reuocatio tacita mandati, qui fit constituto alios procuratores, etiā deducenda ad mandatarij scientiam glo. in d. clavis. 1. de renunciat. rescript. quod mandatibus & ibi Cardin. 4. 5. quam glo. & alias rationes ad hanc fentient adiutacur Bart. conf. 8. in 4. vol. hanc ultimam opinionem, quā & ego teneo, liberrime profelus, quo non relato Philip. Pro. libi parum confians, id em afferit in rub. de renunciatio. 6. cap. 8. & Iwan. de Selua. in tract. de benej. 3. part. 4. 16. in fin. Nec Roma;

Roma est pro contraria opinione: solum enim aferit, beneficium item vacans ex vna causa, non posse ex alia, sed quia noua collatione, vacare. At hic nos negamus vacare ex propria renuntiacione. Id vero quid Abb. notas, & si dubitavit, nam & Innoc. ibi contrarium dixit, concedi tamen potest; ubi non fita reprobanda variatio, ficut in causa dicta elem. i.

Quarto circa eandem c.s. conclusionem, idem dicendum creditum in matrimoniis, quod per epitolam contra hebreos erat, ex gl. memorabilibus in c. nec. illud. 4. q. 9. 5. nota. Fel. in d.c.p. exparte decimam. 10. Repentit latè Zafius, ac plures alij Dd. in eadem centrotrae disputantes. con. 1. 2. 4. 5. 7. 10. 11. 12. Parif. conf. 55. vlt. 4. col. 1. & 2. Dora. 3. Miscellan. 4. vbi tradit. an per epistolam matrimoniis probetur? quibus omnibus addo quilibet hunc proximan & similem, dicendum à Carolo Ruino conf. 6. num. 7. vol. 1. quam diligenter oportere perpendere ex auditoribus per cum nuncupatum citatis.

S. PRIMVS.

**De verbis in contrahend. Matrimon.
adhibendis.**

SYMMARIA.

Plant administration contrary

1. *Verba que sufficient ad matrimonium contrahendum.*
 2. *Verborum communis sensus qualitas, & conditio personarum, attendenda
Matrimonium contractum frequenter per interpretem.* (sunt)
 3. *Verba hec solo contrahere reciuit matrimonium, et efficiunt sponsalia
de profecto.*
 4. *Verbi causa, nubes tunc uxorem, et matrimonium iudicantur.*
 5. *Verba hec non habeantur in uxorem nisi te, neque non intelligenda.*
 6. *Nec matrimonia ex seipsis una infraferuntur.*
 7. *Nisi sibi qualiter sit explicanda.*
 8. *Quam partula, utrum quod, nisi, operatur.*
 9. *Pecuniam non diminuit, nisi restitutum debet, et eius non est infelicitas.*
 10. *Afflito his perspicueris in indicio, &c.*
 11. *Intelleximus illa. Tunc si quis de matrimonio testimoniare.*
 12. *Ad dominum non industra non possunt arguiturum operari.*
 13. *Iure ihesuici, quibus diebus, & quibus Tunc, et secundummodum & denique.*

Ver autem verba sufficient ad matrimonium contrahendum, plane constat hoc canone, **v**erba presentē conjugalem consensum exprimata, matrimonium significant, **t**extus ē **p**endit **f**ons, cuius hactenū est communis interpretatio. Si quis enim feminam dicat, **a**ccepio te in uxorem, feminā vero e coniugio respondeat, **E**go te in virum accipio, matrimonium cœnitus tibi contractum dico, ita viro dicente, **A**ccepio te in meas uxorem respondet feminā placet. Veritas non minima est inter nostrates controvèrsias, quibus verbis pre-sens conjugalis consensus exprimatur. Illud tamen primo aduertendum est, in dubio quam significatio habeat verba prolatā, communem eorum accependum fore, s. ex literis, **s**ed **f**ons, & **L**ab. **ff.** de **e**st **l**egat, notanda in **L**iborom. **q**uod tamen **C**apit. **ff.** de **legat**, 3, qui afferit **t** communē sensum verborum, priuilepere propriæ dictiōnis significatiōnē. Bart. **M**. **I**tal. **ff.** in **pe** **ff.** de **legat**, **A**bal. **ff.** **legat**, **C**. **de** **legat**, hard. dicens fermōnes prolatis vulgarī lingua, uti vulga-rem sensu esse intelligendos, notat. Ant. **B**urg. in **R**ab. **ff.** de **empti** & **vend.** **co** **f**. **i** **al**. in **l**ib. **ante coem**, **f**. **C**. **de** **succo**, **edit**, gl. in **commissi**, **vers** **dictio**ne **re** **script**, & hoc ipsum in conjugali contractu notat Ioann. in **S**umma **confessio** **L**. **4**, q. in quo etiā adiuncta est loquentium qualitas & conditio, **cap**. **solti de matriu**, & **obedit**. Aabb. **conf**. **78** in **2** **vol**. **c**, late Francic. Niconitus in **Rab**. **ff.** **de** **nostris** **maritatis** sum. **196**.

Ex quibus primo inferatur, matrimonio^m contrâto per interpretrem quod fieri potest. *Id.* *communis approbatum in causa litteris t. de spes, et alib. t. 3. § 5. p. 15 de verbis cui dari debet fides integrâ cum fuerit electus communis contrahentium consensu. Bart. & alij in d. s. fi. aliquod incidunt dubium ex eo, quod alter contrahentium dicit: *Si non intellexisse verba interpretis, in illa significativa, ad communem lenitum recurrit, ita probat test. in d. cex. litteris.* Imo & si fine interprete, Galli & Hispanus verba apta coniugio pronunciatione, vendicuisse inter eos matrimonium contrâctum fuisse ad actum inter eos subfuctos vel ab eius præmissis, deveniendum est, *an ex communis, yili us illi sunt coniugatae.* Ahi in d. cex. litteris. *Pal. in A. fin. test. 27. a. art. condicul. 1.**

Secundo hinc conifat, contracta coniugio inter eiusdem idiomaticis, si alter contendat verba prolatâ accepisse in sensum distinctum à matrimonio, communis illorum verborum sensus erit considerandus ex sententia omnium, in d.

ex literis. Atque erit exemplum: si contrahentium alter dicat, promitto te in uxorem habere, donec terra cooperia oculos meos. Est enim hic fermo intelligendus iuxta communem sensum, id est, donec moriar: non autem donec ipsa virtus terra cooperia oculos. Eruntque obvia illi exempla filialis, vides igitur quanti momenti sit communis verborum intellectus. Hinc etiam confutillit Felix Malcolmus in tractat. de matrimonio, vol. 9, non contra matrimonium his verbis, *qua nuptiae derelinquuntur.*

Sed quid dices. Num hac verbas, *velo contrahere tecum matrimonium*, significent praefitem coningulare concinum? Et si verbū *vobis* in his, quæ à sola voluntate loquentis pendit, adiungatur infinitus dignagni actus illius, cuiusque suspensio nō est, et contractus sponsaliorum, ut *velo contrahere*, *velo te ducere in uxorem*. Ita Ioan. And. & Abb. quorū opinio est *magni communis* in d. cap. ex literis Sylvestri, in verb. *matrimonium*, 2. q. 9. Matth. de Affl. in confit. Neop. cap. 3. i. t. 9. col. 2. In qua discussione refellenda ait opinio Ioan. in jam. confess. lib. 4. tit. 2. q. 4. Atenisi. lib. 8. nos. 3. q. 7. dicentum isto calu nec esse sponsalis contracta. Sic ex diametro auertenda est. Card. Tentit in d. cap. ex literis, alferentes per dicta verba contractū esse verum matrimonium. Cuius opinioni posse fācere intellegi, si dubia verba forent prolatā de libertate, & ad interrogatiōnem alterius, ex mente Barto in i. gerit. col. 3. dñe acq. heret. vel quando praecepsit tractatus de matrimonio contrahendo. Cardin. in elem. vii. de confus. q. 20. vel si communis viis loquēti hanc significatiōnem matrimonii reperiret, ex codice Cardin. d. 6. ex literis. Sin autem verbum, *vobis*, adiungatur verbo prantoxi exceptum actus perfeci, & sic matrimonii exercitum, cunctum matrimonium contractū, ut *velo habere in uxorem*, *velo te tenere uxorem*, illi enim actus primitū contractū matrimonii, & ideo illa verba matrimonii praeferuntur, in que conuenire evidenter Dd. in dñe. cap. ex literis vbi Holtiens. & Abb. hoc tenent, & sylvestri in d. 6. 9. Henric. in capis, ex parte de suis quoniam sit dubium ex his, qui dicetur in quā sequentiā tamē est apud omnes in confesso, matrimonium contractū ceneri, quando verbum *vobis*, adiungitur relex exemplum, *velo te in uxorem*; idque sensit Bald. in l. 1. v. 2. C. de Sun. Trinit. Dd. in l. ferui electione. §. fin. ff. de leg. 1. & l. v. 1. v. 2. C. de contrah. emp.

Soler etiam dubitari, an matrimoniu[m] sit contrac[tum] illis
verbis. *Habeo t[em]p[or]e, iure, suo, pro missio[n]e, quod te h[ab]eo in uxori*.
Et ex cap. ex parte de fovea, probari videtur matrimoniu[m]
his verbis contrac[tum] esse, & ibi glossi communiter recepta
eandem opinionem afferunt. Qui etenim conseques vult,
antecedens illi prae[m]ium velle videtur. illud fidei aqua-
re, cap. preterea de officio deleg. Is ergo qui habere aliquan[t] in
vxore promittit, cum ea matrimoniu[m] modo contrahere
se ostendit, idem profiteatur glossa cap. si que datur per text.
ibi quoque 5. in principio tenet Abb. & Dec. in cap. sursum de
probato, collat. 1. & ehec op[er]um communem, & conflat ex
Abb. & Propol. in d[omi]n[u]i cap. ex parte, & fatetur ex p[re]fete Ha-
dria[n]i 4. f[ac]tient. q[ui] 1. de maritiu[m]. Sed magister in f[ac]tient. d[omi]n[u]i
2. 8. cap. 2. tenet in hoc contrariu[m]: cuius opinio probatur
ratione. Verba enim quia proprie[tes] competunt contrahendo
matrimoniu[m], si pronuntiantur in futuro tempore, inducunt
sponsalia, secundum Palud. in 4. dig[es]ta. 27. q. 2. artic. 4. consil. 4.
ergo & ista, cum in futuro tempore pronuntiantur, non de-
signant matrimoniu[m]. Et preterea illa verba *habeo te in uxori*
intelligi possunt vera omnino esse, quamvis modo non
habeam te in vxore, vt confitam ergo non sunt necessario
referenda ad matrimoniu[m] praesenti conuenienti contrac[tu].
Ego autem tunc praesentem conuenientem coniugii prae[m]iu[m]
et[em] opinioni, quando ex verbis prolatis conuenientis est de pre-
sentis necessario sequitur. At in hac questione si conuenientis
non sequitur necessario, igitur matrimoniu[m] non est. Quo
fit ut Hadria[n]i 4. f[ac]tient. q[ui] 1. de maritiu[m]. a frequentissima no-
strorum sententia discedat. Magis si sequitur, in qua senten-
tia antiquiores quidam canoniste fuerunt nempe Hugo
tio, & Laurentius quos Henri. refut. in d[omi]n[u]i ex parte idem nifi-
matus Ang. in amb[itu]s quibus mod[us] natura, s[ic] legi, & s[ic] colla. 6. Et quo ad
text. in d[omi]n[u]i cap. ex parte, et p[ro]p[ter]e[m] ostenderet, ibi ex illis verbis, ab hoc
tempore & familiibus conuenienti fuisse ad praesens tem-
pus deduci. Vnde illum text. ad hanc questionem notare
rationi non congruit. Nec obstat ratio: qui enim vult id,
quod sequitur, censetur omnino velle id, quod prae[m]iu[m]
necessario illo tempore, quo confequens execu[ti]onem traden-
dū est. Vnde qui habet aliquā feminā in vxore acut[er] pra-
mittit

mitifice cū illa matrimonii cōcratissime. Non sic ille qui praesenti tempore actu non habet, sed habens promittit, in futurū. Item quanvis sic promittens statim tenetur illa habere in vxorē sī tamē non habeat, matrimoniu[m] nō elciduo pulchra ratione Hadrian. cōprobat. Igitur optime sēqueretur h[ic] argumētatio tenetur statim eam habere in vxorē, ergo statim tenetur cū ea contrahere: et quo spōnialia cantum probantur, non matrimoniu[m]. His tunc de aliis, que Hadria, adducit *Spōnia spōnia* non applaudet, sed quā & sī vera fore, locū non haberet, vbi post verba spōnialiorū, h[ic] rūbigerentur, ita conceptio cōtractū: *promitte ducere te vxori*, ac te habere in casuag. Verba enim iubiciā ex cōpendiis intelliguntur, sī. *autem ducit a te vno, tristis & deles, lega, fides de refri simili,* ac p[ro]v[er]e. In h[ic] iubonia futura iustificanda sunt, ita Hōstii Abb. & Pregop[hi]us ex parte Roma, *fing. 328*. Deinde cōtrahuit de probatis, col. 1. Alex. de I mōn[u]m. 152, vol. 5. Nam qui ita contrahit, promittit cum illa feminā matrimonium cōtractare, & eo cōtractato, illam coniugali affectione, tradare.

quiamur de dictione, nisi cum id sit dicere, non remittat domini habe-
nus iuris; non rendat dominum hunc aliquem nisi, adnotante Lauricio
Valla lib. elegant. cap. 5, q. 4, et probatur in Leontia dictata. C. de refuta-
tione. Nec circa illa p. penitentia, intellectu libet hic immorari,
quem tamen tradit Ludovicus Gomez, iuscap. 3, de confit. in d. n.
91. Et 107. item Gomez, in princ. de iure, p. 57, post loilo ibi. Ex adie-
cione extra extinse fecia potest oratio negativa aliquid affe-
rere. et ponere: qui quidem res exemplis manifesse consta-
bit. Homicidiu hodie comitium est, et nullus, nisi Ioannes illud
illud commisit: iurio Ioannes illud homicidiu commisit.
Si primitus vendet domum, et non alii quam tibi ergo promitto
vendere domum tibi. Promittit Caspar hoc agnoscere bel-
lum, & non contra aliqui, nisi Turcam ergo promittit ger-
re bellum hominum contra Taurum. Nec valit isthac colle-
ctio, nullus nisi Socrates curritur Socrates currit. Cum
igitur dictio, nisi subsecetur negatiuum orationem, tollit
illam in calu et excepto nihil tamen aliter ex propria vi ac
natura negatiuum orationes, nisi aliquid extrinsecus affirmatio-
ne adiutum fuerit, aut subtilitate ex materia subiecta
quicquid alter rem hanc disinficitur laf. & Gomez, in d. m.
de a. 2. art. vnde deducitur intellectus ad reg. pecuniarum de reg-
istr. in d. nam dum eo dicitur, peccatum non dominus, nisi regiatur
ablatu: non statim sequitur, ablati restitutione facta peccatum
dimittit sed id aperte intelligitur, facta restitutione: non
sed locum illi negatur orationi praecedenti dictione, nisi
sed potius dimittit peccatum, modo alia contingat, quia ad
peccati remissionem necessaria sunt. Si dum in eiusde iuris
canonicis regulis scribiatur, neccat non dat, nisi cor-
rectio cum appearat ex natura rei peccati veniam concedi
vere, correctis, materialibus et dictiōne, nisi, ibi affir-
mare, et ponere, quod praecēdēs oratio negauerat: nec hoc
ex propria vi, sed ex materia subiecta: et id maxime ea ratione
procedit, quod regula illa loquuntur de remissione
peccatorum, que remitti a Deo conflat: et tamen non nisi
correc̄tis ergo correctis datur peccatorum venia.

Rufius ita libet argumentari, acio? tñ aliquid est, & nihil aliud quam ius per lequeñid in iudicio quod sibi debentur, agit actio eius per lequeñid iudicis quod sibi debetur: vnde hac negantia, quia ex natura rei præmittit affirmatio nem, ponit omnino, æque intelligendus est tex. in principio de actionibz. Item peccati dimittitur quo ad proximi inuriatorum; & tandem non dimittitur nisi restituatur ablatum: ergo faœ restituitione omnino peccatum, quo ad proximi inuriatorum dimittitur, ecce qua ratione oratio negativa nihil dona ex se ipsa nisi aliquid extrinsecus addatur, vel expressum, vel ex materia subiecta & natura ref.

Ex quibus audacter opinor, nec matrimonium, nec sponsalia per verba supra concepera contrahiri. Totanquam oratio negat utraeque hunc lenitum habet prominentem contrariorum matrimonium cum illa feminis, seu illam habitudin in uxore si coniungam vitam promittens elegerit: non tamen promittre se abolitione coniugalem statim elektur, erique promissio sponsaliorum sibi conditione, si coniungam vitam promittens elegerit. Poterit tamen se cointinere, atque in celibato vineare, nec reus erit fracta promissio, quod P'alud. aliter fit in 4. difinit. 27. q. 1. art. 1. et 2. art. 1. dicimus ex oratione negativa non contractari sponsaliam, & subdit exemplum, non dicam aliam in uxore mea, qui fit, ut nec matrimonium, nec sponsalia ab solute contractantu his verbis, nisi aliam in uxorem, nisi te, contra Ioan. Brunel. in tral. de sponsal. confus. 1. 3. secundo, subfinitur matrimonium contractri his verbis, *contrahere matrimonium & non casare, nisi te.* Sic etiam erunt sponsalia. *Dicam uxorem, & non aliam, nisi te.* Atque premilla nostrarium opinionis, & uix minimum in contractis questione, si dixerit, habeat uxorem, & non aliam, nisi te, erit cum illa contractum matrimonium. Quibus ita disculps exacte poterit docto'r u' cotorueria explicari. Hinc & ipsa Adrianus factur, et se sponsaliam contractari, si dicatur, *promissio coniugare matrimonium & non casare, nisi te.*

Terio ex cīdē ego deducō intellectūm ad tex. in dī. Tātīa
ſ ī ſī vībā verba illā, liber oīneſphōrē, ita accipīdā fūnt, vt
omnī ſublātā fit hāredī faciliā dāndī liberatē Oīneſphōrē,
& pīc pōtītā, vt Dōc. aſterī ſīlā orationē tolilitū,
nō actū. Aliter enim verballā vana forent, cu ētā nō
prolatīs, liber Oīneſphōrē nō erit, quod Bal. animaduertī-
rī in dī. tātīa ac cīdē, de confī. Dīctiō ergo, mīfī abidacī
cōdītīonē, ſā, iudīcūt, vt liber Oīneſphōrē eīlē nō polītī, nīa
reddītis rationibī, liber vero eīlē polītī, ſī rationes reddīde-
rit. Hac autē cōdītīo vīlīs eīlē teſtātī, qui volūt rationes red-

di ab Onesiphoro, pona adiecta seruitus perpetua. Sic tamen defendendum est communis illius & intellectus, & si Rimanus in d. a. i. a. negligenter eum servat, quia in non placet, nec recipiens est Alciatus sensus, dum illos parados. 6.4. contendit, redditis rationibus Onesiphorum liberum fore, & verba illa testamente esse referenda ad actum, ratione per cum adducta, quam prius subtilis Rimanus excogitaverat in d. Latrone. Eodem pacto non est admittendus Stephanus in Nectomantia iuris, qui dialog. §. 2. Magico carmine. Scuela iuris consule, ab inferis euocato, ut illius §. proprius, ac germanum ienam ostenderet, eximatis, redditis rationibus Onesiphorum liberum ex testamento fore, cuius opinio ex eo etiam corruit, quod inducit ad diminutionem non possunt argumentum operari. Sic ergo verbilla retentantis inducunt ad admittendam libertatem minime possum manumissionem dare, quaretonne nouissime Nicola. Bellos. abr. 2. suppedit. cap. 17. praeferunt communem opinionem defendit, Onesiphorus redditis etiam rationibus liberum non esse, hanc tamen ratione prius scriperat Dyon. in reg. peccati de reg. art. 6. & Benedict. a. Plumbino in d. §. v. d. Tit. Quarto hinc apparet, non contempnenda interpretatio ad d. leg. Tit. §. v. v. vt non procedat quando oratio affectiva libertatis, premilla fore illi negativa orationi. Nempe si telator dixisset; Onesiphorus liber gl., & nisi rationes redideris, liber ne esto.

Tunc enim redditis rationibus, liber omnino est Onesiphorus, qm ita libertatis & sua fida statu liber sentientia sicut & Alciat. in d. leg. §. a. t. ex illa oratione alterius libertatis, que redditis rationibus manet in sua propria significacione, & libertatem conferre.

Quinto, ex hoc apparet verus tensus ad quibus deb. §. qui dant Tit. §. de conditionib. & demiss. vbi per illa verba, heres meus ne des Tito centum nigris inter measuratur, condicione legatum est: & mortua matre debetur ex enim procedit, quia ante illam orationem premilla fuit oratio afferma, quia centum illa dederat Tito ex legato. Sic enim dixit teletor, cum lego Tito, & subdit, heres meus ne des Tito centum, nigris matre mea moratur,

CAP V T Q V I N T V M.

De aetate ad Matrimonium requisita.

S V M A R I A .

1. Etiam conuenient in repub. ad matrimonium contrahendum.
2. Actus ad matrimonium ure causum necessaria.
3. Puerus quo.
4. Actus ad Caeruolum requirit ad matrimonium malitia praeventori potest atq. mibi declarari omnis sit hec malitia.
5. Potest omnia non suffici ad matrimonium, nisi etiam adfuerit discretio.
6. Infans non potest matrimonium contrahere, malitia praevinciente etiam, ut Heli. expositus.
7. Proximus pubertatis quis doceatur, in matrimonio, certius alibus.

Vix aetate conuenient reipublica Matrimonium contrahere, quae contrahe id possit, vt valeat, plorimum distat. Et philosophi varie scribunt de aetate qua conuenit marie & frequentiam matrimonio coniungi. Marem enim fere in tricessimo anno, feminam vero pubescentem decimoquarto anno, polle decimoquartu copulari, author est Hesychius carmina fons. Stobaeus adducit sermonem, 69. multo diligenter quam Ludo, Celi. i. leg. Antiqu. cap. 26. Arribautem lib. 7. Peut. cap. 16. admonet marem esse contingendum cum feminam pauci ante tricessimum lepidum annum, & feminam vero in decimo octavo, qui scribit Andr. Tiraquell. in legibus consul. d. §. finem. Canonibus tamen ad matrimonij vinculum atas diffinita est duodecim annos in feminam, & quatuordecim in viro. cap. puberes. cap. 17. etiam aetates. cap. 20. etiam aetates. cap. 21. ex parte de defensionibus. Legibus lib. in confabulatione gloria, p. 1. p. 2. p. 3. p. 4. p. 5. p. 6. p. 7. p. 8. p. 9. p. 10. p. 11. p. 12. p. 13. p. 14. p. 15. p. 16. p. 17. p. 18. p. 19. p. 20. p. 21. p. 22. p. 23. p. 24. p. 25. p. 26. p. 27. p. 28. p. 29. p. 30. p. 31. p. 32. p. 33. p. 34. p. 35. p. 36. p. 37. p. 38. p. 39. p. 40. p. 41. p. 42. p. 43. p. 44. p. 45. p. 46. p. 47. p. 48. p. 49. p. 50. p. 51. p. 52. p. 53. p. 54. p. 55. p. 56. p. 57. p. 58. p. 59. p. 60. p. 61. p. 62. p. 63. p. 64. p. 65. p. 66. p. 67. p. 68. p. 69. p. 70. p. 71. p. 72. p. 73. p. 74. p. 75. p. 76. p. 77. p. 78. p. 79. p. 80. p. 81. p. 82. p. 83. p. 84. p. 85. p. 86. p. 87. p. 88. p. 89. p. 90. p. 91. p. 92. p. 93. p. 94. p. 95. p. 96. p. 97. p. 98. p. 99. p. 100. p. 101. p. 102. p. 103. p. 104. p. 105. p. 106. p. 107. p. 108. p. 109. p. 110. p. 111. p. 112. p. 113. p. 114. p. 115. p. 116. p. 117. p. 118. p. 119. p. 120. p. 121. p. 122. p. 123. p. 124. p. 125. p. 126. p. 127. p. 128. p. 129. p. 130. p. 131. p. 132. p. 133. p. 134. p. 135. p. 136. p. 137. p. 138. p. 139. p. 140. p. 141. p. 142. p. 143. p. 144. p. 145. p. 146. p. 147. p. 148. p. 149. p. 150. p. 151. p. 152. p. 153. p. 154. p. 155. p. 156. p. 157. p. 158. p. 159. p. 160. p. 161. p. 162. p. 163. p. 164. p. 165. p. 166. p. 167. p. 168. p. 169. p. 170. p. 171. p. 172. p. 173. p. 174. p. 175. p. 176. p. 177. p. 178. p. 179. p. 180. p. 181. p. 182. p. 183. p. 184. p. 185. p. 186. p. 187. p. 188. p. 189. p. 190. p. 191. p. 192. p. 193. p. 194. p. 195. p. 196. p. 197. p. 198. p. 199. p. 200. p. 201. p. 202. p. 203. p. 204. p. 205. p. 206. p. 207. p. 208. p. 209. p. 210. p. 211. p. 212. p. 213. p. 214. p. 215. p. 216. p. 217. p. 218. p. 219. p. 220. p. 221. p. 222. p. 223. p. 224. p. 225. p. 226. p. 227. p. 228. p. 229. p. 230. p. 231. p. 232. p. 233. p. 234. p. 235. p. 236. p. 237. p. 238. p. 239. p. 240. p. 241. p. 242. p. 243. p. 244. p. 245. p. 246. p. 247. p. 248. p. 249. p. 250. p. 251. p. 252. p. 253. p. 254. p. 255. p. 256. p. 257. p. 258. p. 259. p. 260. p. 261. p. 262. p. 263. p. 264. p. 265. p. 266. p. 267. p. 268. p. 269. p. 270. p. 271. p. 272. p. 273. p. 274. p. 275. p. 276. p. 277. p. 278. p. 279. p. 280. p. 281. p. 282. p. 283. p. 284. p. 285. p. 286. p. 287. p. 288. p. 289. p. 290. p. 291. p. 292. p. 293. p. 294. p. 295. p. 296. p. 297. p. 298. p. 299. p. 300. p. 301. p. 302. p. 303. p. 304. p. 305. p. 306. p. 307. p. 308. p. 309. p. 310. p. 311. p. 312. p. 313. p. 314. p. 315. p. 316. p. 317. p. 318. p. 319. p. 320. p. 321. p. 322. p. 323. p. 324. p. 325. p. 326. p. 327. p. 328. p. 329. p. 330. p. 331. p. 332. p. 333. p. 334. p. 335. p. 336. p. 337. p. 338. p. 339. p. 340. p. 341. p. 342. p. 343. p. 344. p. 345. p. 346. p. 347. p. 348. p. 349. p. 350. p. 351. p. 352. p. 353. p. 354. p. 355. p. 356. p. 357. p. 358. p. 359. p. 360. p. 361. p. 362. p. 363. p. 364. p. 365. p. 366. p. 367. p. 368. p. 369. p. 370. p. 371. p. 372. p. 373. p. 374. p. 375. p. 376. p. 377. p. 378. p. 379. p. 380. p. 381. p. 382. p. 383. p. 384. p. 385. p. 386. p. 387. p. 388. p. 389. p. 390. p. 391. p. 392. p. 393. p. 394. p. 395. p. 396. p. 397. p. 398. p. 399. p. 400. p. 401. p. 402. p. 403. p. 404. p. 405. p. 406. p. 407. p. 408. p. 409. p. 410. p. 411. p. 412. p. 413. p. 414. p. 415. p. 416. p. 417. p. 418. p. 419. p. 420. p. 421. p. 422. p. 423. p. 424. p. 425. p. 426. p. 427. p. 428. p. 429. p. 430. p. 431. p. 432. p. 433. p. 434. p. 435. p. 436. p. 437. p. 438. p. 439. p. 440. p. 441. p. 442. p. 443. p. 444. p. 445. p. 446. p. 447. p. 448. p. 449. p. 450. p. 451. p. 452. p. 453. p. 454. p. 455. p. 456. p. 457. p. 458. p. 459. p. 460. p. 461. p. 462. p. 463. p. 464. p. 465. p. 466. p. 467. p. 468. p. 469. p. 470. p. 471. p. 472. p. 473. p. 474. p. 475. p. 476. p. 477. p. 478. p. 479. p. 480. p. 481. p. 482. p. 483. p. 484. p. 485. p. 486. p. 487. p. 488. p. 489. p. 490. p. 491. p. 492. p. 493. p. 494. p. 495. p. 496. p. 497. p. 498. p. 499. p. 500. p. 501. p. 502. p. 503. p. 504. p. 505. p. 506. p. 507. p. 508. p. 509. p. 510. p. 511. p. 512. p. 513. p. 514. p. 515. p. 516. p. 517. p. 518. p. 519. p. 520. p. 521. p. 522. p. 523. p. 524. p. 525. p. 526. p. 527. p. 528. p. 529. p. 530. p. 531. p. 532. p. 533. p. 534. p. 535. p. 536. p. 537. p. 538. p. 539. p. 540. p. 541. p. 542. p. 543. p. 544. p. 545. p. 546. p. 547. p. 548. p. 549. p. 550. p. 551. p. 552. p. 553. p. 554. p. 555. p. 556. p. 557. p. 558. p. 559. p. 560. p. 561. p. 562. p. 563. p. 564. p. 565. p. 566. p. 567. p. 568. p. 569. p. 570. p. 571. p. 572. p. 573. p. 574. p. 575. p. 576. p. 577. p. 578. p. 579. p. 580. p. 581. p. 582. p. 583. p. 584. p. 585. p. 586. p. 587. p. 588. p. 589. p. 590. p. 591. p. 592. p. 593. p. 594. p. 595. p. 596. p. 597. p. 598. p. 599. p. 600. p. 601. p. 602. p. 603. p. 604. p. 605. p. 606. p. 607. p. 608. p. 609. p. 610. p. 611. p. 612. p. 613. p. 614. p. 615. p. 616. p. 617. p. 618. p. 619. p. 620. p. 621. p. 622. p. 623. p. 624. p. 625. p. 626. p. 627. p. 628. p. 629. p. 630. p. 631. p. 632. p. 633. p. 634. p. 635. p. 636. p. 637. p. 638. p. 639. p. 640. p. 641. p. 642. p. 643. p. 644. p. 645. p. 646. p. 647. p. 648. p. 649. p. 650. p. 651. p. 652. p. 653. p. 654. p. 655. p. 656. p. 657. p. 658. p. 659. p. 660. p. 661. p. 662. p. 663. p. 664. p. 665. p. 666. p. 667. p. 668. p. 669. p. 670. p. 671. p. 672. p. 673. p. 674. p. 675. p. 676. p. 677. p. 678. p. 679. p. 680. p. 681. p. 682. p. 683. p. 684. p. 685. p. 686. p. 687. p. 688. p. 689. p. 690. p. 691. p. 692. p. 693. p. 694. p. 695. p. 696. p. 697. p. 698. p. 699. p. 700. p. 701. p. 702. p. 703. p. 704. p. 705. p. 706. p. 707. p. 708. p. 709. p. 710. p. 711. p. 712. p. 713. p. 714. p. 715. p. 716. p. 717. p. 718. p. 719. p. 720. p. 721. p. 722. p. 723. p. 724. p. 725. p. 726. p. 727. p. 728. p. 729. p. 730. p. 731. p. 732. p. 733. p. 734. p. 735. p. 736. p. 737. p. 738. p. 739. p. 740. p. 741. p. 742. p. 743. p. 744. p. 745. p. 746. p. 747. p. 748. p. 749. p. 750. p. 751. p. 752. p. 753. p. 754. p. 755. p. 756. p. 757. p. 758. p. 759. p. 750. p. 751. p. 752. p. 753. p. 754. p. 755. p. 756. p. 757. p. 758. p. 759. p. 760. p. 761. p. 762. p. 763. p. 764. p. 765. p. 766. p. 767. p. 768. p. 769. p. 770. p. 771. p. 772. p. 773. p. 774. p. 775. p. 776. p. 777. p. 778. p. 779. p. 770. p. 771. p. 772. p. 773. p. 774. p. 775. p. 776. p. 777. p. 778. p. 779. p. 780. p. 781. p. 782. p. 783. p. 784. p. 785. p. 786. p. 787. p. 788. p. 789. p. 780. p. 781. p. 782. p. 783. p. 784. p. 785. p. 786. p. 787. p. 788. p. 789. p. 790. p. 791. p. 792. p. 793. p. 794. p. 795. p. 796. p. 797. p. 798. p. 799. p. 790. p. 791. p. 792. p. 793. p. 794. p. 795. p. 796. p. 797. p. 798. p. 799. p. 800. p. 801. p. 802. p. 803. p. 804. p. 805. p. 806. p. 807. p. 808. p. 809. p. 800. p. 801. p. 802. p. 803. p. 804. p. 805. p. 806. p. 807. p. 808. p. 809. p. 810. p. 811. p. 812. p. 813. p. 814. p. 815. p. 816. p. 817. p. 818. p. 819. p. 810. p. 811. p. 812. p. 813. p. 814. p. 815. p. 816. p. 817. p. 818. p. 819. p. 820. p. 821. p. 822. p. 823. p. 824. p. 825. p. 826. p. 827. p. 828. p. 829. p. 820. p. 821. p. 822. p. 823. p. 824. p. 825. p. 826. p. 827. p. 828. p. 829. p. 830. p. 831. p. 832. p. 833. p. 834. p. 835. p. 836. p. 837. p. 838. p. 839. p. 830. p. 831. p. 832. p. 833. p. 834. p. 835. p. 836. p. 837. p. 838. p. 839. p. 840. p. 841. p. 842. p. 843. p. 844. p. 845. p. 846. p. 847. p. 848. p. 849. p. 840. p. 841. p. 842. p. 843. p. 844. p. 845. p. 846. p. 847. p. 848. p. 849. p. 850. p. 851. p. 852. p. 853. p. 854. p. 855. p. 856. p. 857. p. 858. p. 859. p. 850. p. 851. p. 852. p. 853. p. 854. p. 855. p. 856. p. 857. p. 858. p. 859. p. 860. p. 861. p. 862. p. 863. p. 864. p. 865. p. 866. p. 867. p. 868. p. 869. p. 860. p. 861. p. 862. p. 863. p. 864. p. 865. p. 866. p. 867. p. 868. p. 869. p. 870. p. 871. p. 872. p. 873. p. 874. p. 875. p. 876. p. 877. p. 878. p. 879. p. 870. p. 871. p. 872. p. 873. p. 874. p. 875. p. 876. p. 877. p. 878. p. 879. p. 880. p. 881. p. 882. p. 883. p. 884. p. 885. p. 886. p. 887. p. 888. p. 889. p. 880. p. 881. p. 882. p. 883. p. 884. p. 885. p. 886. p. 887. p. 888. p. 889. p. 890. p. 891. p. 892. p. 893. p. 894. p. 895. p. 896. p. 897. p. 898. p. 899. p. 890. p. 891. p. 892. p. 893. p. 894. p. 895. p. 896. p. 897. p. 898. p. 899. p. 900. p. 901. p. 902. p. 903. p. 904. p. 905. p. 906. p. 907. p. 908. p. 909. p. 900. p. 901. p. 902. p. 903. p. 904. p. 905. p. 906. p. 907. p. 908. p. 909. p. 910. p. 911. p. 912. p. 913. p. 914. p. 915. p. 916. p. 917. p. 918. p. 919. p. 910. p. 911. p. 912. p. 913. p. 914. p. 915. p. 916. p. 917. p. 918. p. 919. p. 920. p. 921. p. 922. p. 923. p. 924. p. 925. p. 926. p. 927. p. 928. p. 929. p. 920. p. 921. p. 922. p. 923. p. 924. p. 925. p. 926. p. 927. p. 928. p. 929. p. 930. p. 931. p. 932. p. 933. p. 934. p. 935. p. 936. p. 937. p. 938. p. 939. p. 930. p. 931. p. 932. p. 933. p. 934. p. 935. p. 936. p. 937. p. 938. p. 939. p. 940. p. 941. p. 942. p. 943. p. 944. p. 945. p. 946. p. 947. p. 948. p. 949. p. 940. p. 941. p. 942. p. 943. p. 944. p. 945. p. 946. p. 947. p. 948. p. 949. p. 950. p. 951. p. 952. p. 953. p. 954. p. 955. p. 956. p. 957. p. 958. p. 959. p. 950. p. 951. p. 952. p. 953. p. 954. p. 955. p. 956. p. 957. p. 958. p. 959. p. 960. p. 961. p. 962. p. 963. p. 964. p. 965. p. 966. p. 967. p. 968. p. 969. p. 960. p. 961. p. 962. p. 963. p. 964. p. 965. p. 966. p. 967. p. 968. p. 969. p. 970. p. 971. p. 972. p. 973. p. 974. p. 975. p. 976. p. 977. p. 978. p. 979. p. 970. p. 971. p. 972. p. 973. p. 974. p. 975. p. 976. p. 977. p. 978. p. 979. p. 980. p. 981. p. 982. p. 983. p. 984. p. 985. p. 986. p. 987. p. 988. p. 989. p. 980. p. 981. p. 982. p. 983. p. 984. p. 985. p. 986. p. 987. p. 988. p. 989. p. 990. p. 991. p. 992. p. 993. p. 994. p. 995. p. 996. p. 997. p. 998. p. 999. p. 990. p. 991. p. 992. p. 993. p. 994. p. 995. p. 996. p. 997. p. 998. p. 999. p. 1000. p. 1001. p. 1002. p. 1003. p. 1004. p. 1005. p. 1006. p. 1007. p. 1008. p. 1009. p. 1000. p. 1001. p. 1002. p. 1003. p. 1004. p. 1005. p. 1006. p. 1007. p. 1008. p. 1009. p. 1010. p. 1011. p. 1012. p. 1013. p. 1014. p. 1015. p. 1016. p. 1017. p. 1018. p. 1019. p. 1010. p. 1011. p. 1012. p. 1013. p. 1014. p. 1015. p. 1016. p. 1017. p. 1018. p. 1019. p. 1020. p. 1021. p. 1022. p. 1023. p. 1024. p. 1025. p. 1026. p. 1027. p. 1028. p. 1029. p. 1020. p. 1021. p. 1022. p. 1023. p. 1024. p. 1025. p. 1026. p. 1027. p. 1028. p. 1029. p. 1030. p. 1031. p. 1032. p. 1033. p. 1034. p. 1035. p. 1036. p. 1037. p. 1038. p. 1039. p. 1030. p. 1031. p. 1032. p. 1033. p. 1034. p. 1035. p. 1036. p. 1037. p. 1038. p. 1039. p. 1040. p. 1041. p. 1042. p. 1043. p. 1044. p. 1045. p. 1046. p. 1047. p. 1048. p. 1049. p. 1040. p. 1041. p. 1042. p. 1043. p. 1044. p. 1045. p. 1046. p. 1047. p. 1048. p. 1049. p. 1050. p. 1051. p. 1052. p. 1053. p. 1054. p. 1055. p. 1056. p. 1057. p. 1058. p. 1059. p. 1050. p. 1051. p. 1052. p. 1053. p. 1054. p. 1055. p. 1056. p. 1057. p. 1058. p. 1059. p. 1060. p. 1061. p. 1062. p. 1063. p. 1064. p. 1065. p. 1066. p. 1067. p. 1068. p. 1069. p. 1060. p. 1061. p. 1062. p. 1063. p. 1064. p. 1065. p. 1066. p. 1067. p. 1068. p. 1069. p. 1070. p. 1071. p. 1072. p. 1073. p. 1074. p. 1075. p. 1076. p. 1077. p. 1078. p. 1079. p. 1070. p. 1071. p. 1072. p. 1073. p. 1074. p. 1075. p. 1076. p. 1077. p. 1078. p. 1079. p. 1080. p. 1081. p. 1082. p. 1083. p. 1084. p. 1085. p. 1086. p. 1087. p. 1088. p. 1089. p. 1080. p. 1081. p. 1082. p. 1083. p. 1084. p. 1085. p. 1086. p. 1087. p. 1088. p. 1089. p. 1090. p. 1091. p. 1092. p. 1093. p. 1094. p. 1095. p. 1096. p. 1097. p. 1098. p. 1099. p. 1090. p. 1091. p. 1092. p. 1093. p. 1094. p. 1095. p. 1096. p. 1097. p. 1098. p. 1099. p. 1100. p. 1101. p. 1102. p. 1103. p. 1104. p. 1105. p. 1106. p. 1107. p. 1108. p. 1109. p. 1110. p. 1111. p. 1112. p. 1113. p. 1114. p. 1115. p. 1116. p. 1117. p. 1118. p. 1119. p. 1110. p. 1111. p. 1112. p. 1113. p. 1114. p. 1115. p. 1116. p. 1117. p. 1118. p. 1119. p. 1120. p. 1121. p. 1122. p. 1123. p. 1124. p. 1125. p. 1126. p. 1127. p. 1128. p. 1129. p. 1130. p. 1131. p. 1132. p. 1133. p. 1134. p. 1135. p. 1136. p. 1137. p. 1138. p. 1139. p. 1140. p. 1141. p. 1142. p. 1143. p. 1144. p. 1145. p. 1146. p. 1147. p. 1148. p. 1149. p. 1150. p. 1151. p. 1152. p. 1153. p. 1154. p. 1155. p. 1156. p. 1157. p. 1158. p. 1159. p. 1160. p. 1161. p. 1162. p. 1163. p. 1164. p. 1165. p. 1166. p. 1167. p. 1168. p. 1169. p. 1170. p.

men matrimonium firmum est, etiam vitroque casu non obstante dicta prohibitione glofli. in cap. 2. de posuere. & remisi. Regia. i. 4. & i. 5. nra. part. 4. Quia in se illud adnotandum est, ob crimen eius communis cum propria consanguinea, non prohiberi conjugium Thom. in qd. diffidit. 3. que. 1. art. fin. Floren. 3. cap. 11. i. 16. & 4. Sylvestri. in verbo matrimonio, 7. impedimento ultim. & Aliomius a Castro libro 1. de pacifico legi pene. l. cap. 1. ad fin. contra Angel. in somnia, in verbo, &c. & Ragi. l. 13. nra. 2. part. 4. & Abb. in cap. 1. de eo qui cognoscant. vixer. vbi hoc fenerit per te ex. m. cap. fiduc. 35. q. 6.

Tertio, si quis clericus Presbyterum occidet, in penam prohibetur matrimonio contrahere: tamen si contraxerit, tenet contractus tex. na glofli. & Doctor communis in fui intellectus in cap. Presbyterum de penit. & remisi. Regia. l. 14. nra. 2. part. 4. Sic Iponius prohibetur cum alia, quam spōfa contrahere matrimonium, & tamen si contrahet, matrimonium tenet, & conatur ex his, quae prima huius operis parte adduximus, cap. 5.

Quarto, configutum² contrahi non debet contra prohibitionem iudicistamen si contrahatur, valer contractus. text. in cap. 1. cum aliis de matrimonio contra interdict. Ecclesie. Idem erit, si contra prohibitionem legis, aut Romani Pontificis, quando illa prohibito habet tempore, non perpetuam causam prohibitionis glofli. in cap. tua de defens. dub. vbi Abb. idem Abb. in cap. de defensione de defensa, implo. Domin. confidit. 3. cap. 5. cap. fin. de matrimonio contrah. contra interdict. Eccles. nota. Dec. in cap. 2. cœla. 2. de festi. notat & glofli insignis in eis. 1. versio. subiectus. de mortuorum. quam Alexander. in mol. commendat in l. 1. cap. 2. ff. de tr. & pofm. dicti folennem In usl. nra. dubium. C. d. de legib. nra. 8. adicit tamen Deci. in dicit. cap. 2. hoc esse speciale in matrimonio, quod dubium est ex predictis. Fit autem separatio ait matrimonio ita contracti, ad iep. pus in peccato. glofli. in dicit. tua quan dicti ordi. Felin. in cap. præ. cap. 2. de confit. Hinc pacet, matrimonio ex legi proibitione lite pendente contrahit non debet, & cap. sua de defens. dub. cap. cap. apofolica. de defens. tamen contractum tener. text. in dicit. cap. cum apofolica. iuxta communem eius intellectum. nili contrahens crederit primatum matrimonium, super quo ligatur, validum esse: tunc enim effet defectus confensus, ita Abb. idem. cap. cum apofolica. cuius mentionem egimus parte hac secunda, vbi tractauimus, quando error matrimonium impedian.

Quinto, si matrimonio contractum clam valet, cap. nec illud. 3. quæst. 5. cap. 1. vbi Abb. & alijs de claud. de pos. Thom. 4. forent. diffidit. 2. 8. art. 3. Deci. confidit. 31. num. 6. idem deci. conf. 1. 6. num. 3. Præ. cap. post alios usurbari. de claud. defens. Prohibetur tamen ab Ecclesiis hic clandestinus matrimonio contractus proper damna, quae reipubl. ex his contingit. clandestini contingunt quotidie. Lites enim orium plurimes, ac discordie maxima. Vnde in 30. quest. 1. potius, inquit text. hæc clandestini matrimonio adulteria appellanda sunt, quam conjugia: quia etiam doctrinam reprehendit Coloniense concilium, tradit. de matrimonio. cap. uectient. de ratione. & cap. verbum in qua. Regia. lex finit. 3. part. 4. Nam & Apuleius. lib. 6. sibi Ares inducit Venerem argumentantem, non videri legitimas nuptias inter Cupidonem & Pylychen, ob distantiam, & quod res acta defertur, & fine tellibus, patre non cognoscente, quæ verba resultat Virgil. Polyo. lib. 5. de inuen. ter. cap. 5. Quo fit? vt mortale peccatum sit matrimonio clandestino contrahere, nisi adit causa aliqua, ex qualis contractus, circumstantia illa videri possit licitus. Quemadmodum si virgo sub tutela iniqui tutoris constituta claudet in contractu, ne tutor eam viro ignobilis, ac indigno tradat in uxorem, ita Caeta. 2. Thom. apofolorum. quest. 2. de pos. matrimonio. & Henric. in cap. fin. in fine de claud. in defens. Sic intelligenda est glofli. in cap. supradict. 30. quest. 5. que dicit, peccare mortaliter contrahentes clam: vix eam perficit. Prepol. in Rubr. de claud. defens. glofli. tam non addit illud aduerbiu. mortaliter. Ex quibus ego etiam dicendum censeo, non peccare mortaliter clam contrahentes, quando ipso prius in facie Ecclesiæ bona fide contraxerint, qui tandem post modum sciant, subesse aliquod impedimentum, ac lecente impetrant dispensationem à Romano Ponifice, & non præstito consenserit ex vi dispensationis ob euitandum scandalum, clam contrahent matrimonium, vt res tuus agatur: si eidem non peccarent mortaliter, in modo venialiter, vt docet Caeta. in dicit. quest. 2. tacit. vere & proprio hoc matrimonio minime dicatur

clandestinum, auctore Ambrosio Cathari. lib. quinto contra Caeteratum.

Hinc in pluribus³ dictis, synodal constitutione ex. 11. communicant ipsi vero clam contrahentes matrimonium. Quæ quidem constitutio Salmanticensis sancta est nra. 42. vbi etiam additur poena pecuniaria: atque ibidem cauterit excommunicatis vitandos eis abique denunciacione, quorum primum frequentioris fecit matrimonio clandestina. Secundum apparet repugnare constitutioni Martini quinto, quæ incipit, ad euitanda scandala, quæ fluant non teneri quem citare excommunicatos, etiam autem donec nominatum denuntiantur. Vnde contra legem superioris lata dicta Synodalis constitutio, hoc in parte dubia videri potest, ex capitulo. cum inferno. de misere. & obedi. Verum post sponsalia de futuro, si sponsi cognoverit carnaliter sponsionem, haec excommunicatione virtutem ligari, expressum nota. Adrian. in 4. quest. 1. 1. de matrimonio, in pofm. ad 3. dicentes hoc præsumi, ab eis contractum fuile matrimonio clandestinum. Oportet tamen tractare, quod dicatur matrimonio clandestinum E primo, 7. dubium non est, illud dicti clandestinum, quod sine rebus sit. Sed tota controversia est, an illud matrimonium dicatur clandestinum, quod contrahit non premissa solennitate, quæ in eis cum inhibitis, de claud. defens. ex primitur. & l. 1. nra. 3. part. 4. quamus publice contractum sit, in competitior maioris pars vicinis, seu vicinis ipsi scientibus: & Abb. idem. cap. cum inhibitis, ascribit ex ratione illius text. hoc matrimonium non dici clandestinum: cum publice contrahatur aedem Ioan. Lupi Segobius in tract. de matrimonio. fol. 6. col. 4. Sylvestri. in verb. matrimonio. 2. in fin. & hec opinio moribus recepta videtur. Telle. in 4. sentent. digniss. 2. 8. quest. 2. artic. 3. conclus. 3. Id enim, 7. quod fit 13. scientibus vicinis, dicitur publice fieri, notat Ioann. Lupi in cap. refract. 3. nota. §. 21. num. 4. Nec obstat Bart. sententia in pofm. 1. p. 1. fin. in rati. nra. 7. id est. illud fieri clam, quod fit omis. his, quæ in eis actu a legie requiruntur id enim procedit, nisi aliquid a quia qualibus in actu interueniat, ex quo & effectus a legie prætentus deducatur, vt in hoc matrimonio contrahito publice essent. Ceterum quando dicatur aliquæt clam fieri, explicat Ias. in claud. postmod. col. 1. fin. de ag. pofm. & Dec. in l. 1. quest. 1. fin. de reg. in. Hæc vero opinio Abb. comprobatur extext. in dicit. cap. cum inhibitis. §. 1. adiuncta eiusdem Abb. & prepol. ibi. colom. 5. & 6. incep. pretiatione, vbi scribunt matrimonium dicti contractum in facie ecclesiæ, quod contractur in congregatione fidelium. Hinc plurimi addecedunt, vt dideamus quam iniorioe clandestina matrimonia contrahantur, quamque fini ipsi canonibus, ac legibus ciuilibus iniuncta.

Primo, ex hoc vito matrimonii clandestini insurgitissimum Vincen. sententia in cap. 2. de claud. fin. de pos. qui afferuit, "matrimonium secundum publice contractum, pra. 14. ferri primo clandestine contracto, quod probatur vno integrum teste, & fama, etiam si secundum duobus tantum testibus probetur. Nec standunt ei priori contractu, sed illi, qui ex Ecclesiæ constitutione clariori ex probationem habet: tamen si alias vnu telis cum fama plene probet. id est. Abbas exterius dicit. 4. 2. & 6. ita speciale in hoc casu, vnu testem cum fama, non probare matrimonium clandestinum in predictum secundum facie Ecclesiæ contractu. Felin. in cap. 1. 1. ist. non contul. 2. colom. ex decisione Vincentii, qui communis est, telle Socin. confidit. 119. 2. volum. & confidit. 270. 2. vol. Aretin. confidit. 1. 3. in dub. Ludovic. Cozad. confidit. 77. hec de opinione Vincen. dubitet. Cardin. in dicit. 2. Aret. d. confidit. 1. 2. Barba & Dec. in locuplat. pofm. eti. Verum intelligenda est Vincenti opinioni, ita locum non habeat, quando secundum matrimonium in facie Ecclesiæ contractum fuit habita scientia primi, & sub conditione, si primum clandestinum vere non præcesserit, vel irruunt fuerit. Hoc enim casu refertur secundus cor actus ad primu, qui probari potest per legitimas probationes & ordinarias. Ita Barba confidit. 60. col. 2. in 3. volum. Secundo, locum non habet Vincent. assertio, quando secundum matrimonium receptum contractum fuit ille pendente super prime clandestino: ex enim quod lite pendente fuit contractum, amittit priulegium illud quod ei Vincentius tribuendum fore existimat. Sic notat Ioan. ab Imol. in confidit. 135. & Deci. confidit. 16. 3. colom. 4. Tertio, ex eodem Deci. communis opinio locum fibi non vendicat, vbi pro matrimonio primo clandestine contracto adiunt aliquot indicia præter dictam probationem: nempe nomi-

De impedimentis Matrimonij.

nominatio coniugalitatis, subratio copulare ex quibus opinor, ut plurimum hanc rem arbitrio indicantis diffinientiam esse, quod placet A retin. conf. 8. cibm. 4. senit. Bal. cap. 51. volum. 4. Pluribus enim dicta Vincet opinio dubia videntur; atque dubium magis videtur potius, quod Abbas ex eis ibi adnotato dicens, data probatione, ad duos facta, de titulo aliquo reci, non praeferendum probantem plene priorem titulum, sed cum, qui plenius probuerit, ceteri & sequitur Anton. Cor. in fung. in verb. proposito. Sed esto quod Vincet opinio procedat, propter vicuum, quo matrimonio clandestinitum contrahitur: non tam in videtur opinio Abbatvera.

15 Secundum ex eodem *vito* clandestini matrimonij ab Ecclesia cautum est, *prolem* legitimam fore ex clandestino matrimonio sive copulati etiam bona fide vtriusque conjugis, si matrimonium illud ob contumaciam, vel astititatem, iurum nullum confiteatur. *Ex dicit. cap. cum inhibito.* §. 7. de clandest. deponit. Reg. leg. 2. titul. 5. part. 4. Atque item erit in quocunque alio impedimento. Incoquuntur & Cardin. in dicit. 5. prime. Etioficius Ioann. Andri. Anton. Anch. Abb. & Præpoli. in cap. ex tenore, qui p[ro]p[ter] fuit legit. Nam quamvis text. in dicit. §. prime, penalis sicut non tamen ob restringendus est, cum tamore animi & fit conditus amplius latuit, ita Abb. in dicit. cap. ex tenore, p[ro]p[ter] fuit. cunctis de celeri. & veraci. alias Bart. & Iason. in dicit. 72. in auctor. sacramenta p[ro]p[ter]a. Cod. fi aduers. rend. Ioan. Andri. in cap. 1. de hom. in 6. Barb. in tradi. de pref. Card. 1. part. quaff. 7. §. fin. Catellians Cotta in *vita* Alfonso dicit. Anna. Vnde fala est Gotred. & Vincen. opinio dicentium in dicit. cap. ex tenore, prestatum text. in dicit. §. 1. non habere locum in impedimento alio quam ibi expresso, *quos Domini. leguntur conf. 66. & 104.* Lupi Scobiebus in tract. de matrimonio. 6. colum. 3. & seqq. Hec tamen dicit. §. pena locum non habet, quando matrimonium sicut clandestini contrahit in periculo mortis cum ea, ex qua prolem ipse rigorosus fupererat: licet enim & talis contrahit nec illo tempore vacat, publicate colimenter contrahere, quod leganter probat Domin. conf. 6. cap. 6. fin.

16 Tertio, ex hac cetera prohibitione Presbyter parochus, qui negligit clandestina conjugia impedit, & suspensus est per triennium ab officio, atque eadem pena puniendis est quilibet aliis Presbyter, qui clandesino coniugio interfuerit text. ita communiter intellectus in dicit. cap. cum inhibito. §. fin. Hic vero ab officio nullipens, sed h[ab]et etiam certetur interim suspensione durante legatus. Præpoli. dicit. §. fin. glossi. Abb. & ibi in cap. latere de cler. censu. munific. glossi. & ibi Anch. in dicit. 1. de penit. Sylvestri. in verb. suspensi. 9. 5. Abb. in cap. 1. fin. 4. decobat. dicit. & m[od]i. Ex q[ui]bus constat, suspensus ab officio ob crimem gracie, etiam suspensus est a beneficio. Sin autem luppenus quis est ab officio ob contumaciam, vel ob crimen leue, non est illi hoc a beneficio suspensus, quemadmodum dicit. dicit. afflent. Ab hac vero suspensione dicit. §. fin. Episcopus absoluiri, secundum Præpoli. ibicunq[ue] non fit referenda Papa, cap. 1. non per se[ns]u. excommunicati qui text. locum habet, etiam in suspensione. Isnoch in cap. 2. de fin. Dicit tamen in interpretatione Præpoli, quoniam prius Hosienf. & Cardi. probarunt, falli eti[us] docet virginifilium a argumentatione, utris virutis viri confitillimus. Ioann. Bernardi a Loco qui ob eius summan interpretavit, vberinamque doctrinam, ad indicem editionis iurum publicorum prætoriorum, & Calciatensis Ecclesiæ præfut ab ipso Caesar de designatis, tandem Romani Pontifices, & Cardinalium iurimo iuris regno, ut Christiani res publicæ etiam maximum ornamentum. Episcopi titule infiguntur. Siquidem illi Inno[n]cius decimo tuncdem locum habet, vbi quis utraeque suspensione indubitate nulli prædictum termino invi[bi]t? vero terminus suspensiō ad eius effectus constat Episcopū intra illum non posse à suspensiōne absoluere glossi & ibi Imol. in dicit. §. veram de b[ea]t. quam Præpoli. sequitur in summa 50. distinct. colum. 2. Fe[in]. in cap. 1. p[ro]p[ter] defensione, excommunicati cicit tam tingi. Abb. in cap. 1. fin. glossi. & ibi de excep. prædictam in cap. 1. sum. lucru de refid. 2. colum. afficit. Communiter eti[us] approbatum, licet ab ea cedat. Sed in dicit. cap. 1. cum inhibito. §. fin. suspensiō certum fuit adiectum tempus: ergo Episcopus ab ea absoluere nequit.

Præterea multo minus locum habet Hos. Card. & Præpoli. intellectus, si eligamus opinionem illam, qua dictas, suspensiōne in canonis inducām propter delictum. & in penam, non posse ab Episcopo tolli. glossi in cap. 1. ceterum, verba, p[ro]p[ter] fuisse, de reliquo in 6. quamvis illa, qua ob contumaciam inducita sit, bene posse ab Episcopo remitti. Domi. in dicit. §. ceterum. Paul. in Clem. 1. de reb. Eccl. Abb. in cap. 2. de folia. idem Abb. in dicit. cap. tam. litera. colum. 2. Fe[in]. in cap. p[ro]p[ter] folia. §. præterea de off. ord. Siquidem in dicit. §. fin. negari non potest, suspensiōne in penam delicti, non ob contumaciam àure inducita. Vtique ergo sit, Episcopus non potest illam suspensiōne in tollere, que in dicit. §. fin. pro illo criminis infurter Præpoli. Maxime cum sit illa confirmatio à consilio condita, & Episcopi nequeunt contra concilii dispensare, ex frequenti sententiā Doct. in cap. 1. s[ecundu]m clerici. §. p[ro]p[ter] decader. Nec tamen mili placet quod Paul. Abb. & sequaces, de suspensiōne à ure ob contumaciam lata scribunt, dicentes, posse ab Episcopo tolli. Aut enim contumax ad certum tempus suspenderit & tunc suspensiō non est inducta; vt ceteri suspensiōs à contumacia: sed in penam delicti commissi contemnendo superioris mandata: quo calo ipsi silentur, suspensiōne ab Episcopo non posse tolli: aut similiter inducitur suspensiō ob contumaciam, & censeatur retributa ad tempus quo durat consummatio text. & ibi Communi in cap. 1. litera. de confus. Sed suspensiō ad tempus tollitur abſque aliquo abolitione clapo illo tempore in ea designato. glossi in clero. 1. de decimi. verba. dicit. dicens fecus esse in excommunicatione ad tempus lata. quam glossi. dicit. fin. Abbas. & ibi erant Fe[in]. in cap. 1. ad finis. dicuntur eam Abb. & Anselmo cap. annua de r[ati]o. Domin. in cap. 1. §. 2. vero de r[ati]o. in 6. colum. 2. & est hac communis opinio secundum Feli. Dec. & R[ati]o. mat. 6. in cap. 1. de fin. vbi Abb. num. 6. idem tener, iacet Alci. ibidem 6. probare nitar, idem esse in excommunicatione, quod in suspensiōne. Imo communis locum habet, etiam in interdicto ad tempus latos nam lapsi temporis cellulariabile indicis telatione, vel abſolumine, glossa mihi insignis in cap. 1. non ex reb. de presa, à qua Doct. ibi non recessant, tam eti[us] R[ati]o. in dicit. nota. 6. in interdicto duerunt esse opinetur. His vero, quo diximus & illud addendum erit, Presbyter, qui matrimonio clandestino interiit, non esse legitimum testem, nec ad Probationem ferme plenam, vt notat. arti. conf. 57. numer. 37. volum. 4. p[ro]p[ter] Præpoli dicit. cap. cum inhibito.

Quarto, in ceterature Regio cautio virtutem contrahentem est clandestine cum aliqua feminâ tradendum fore eū ipsa simul & vero, ipsi consanguineis & xori proximioribus, in fertuteam perpetuam. *I. in dicit. 3. cap. 4.* que quidē lex vii rigorosissimis antiqua fuit. Sed. *I. in dicit. 7.* autem codita à Regia loanna Caroli Caesari matre. *I. in dicit. 1. cap. 1. vol. 5.* Recipi. I tributuri facultas parentibus, exhibet undi illi contrahentem matrimonium clam: ipsi vero contrahentibus ac teſſula pena amissionis bonorum omnium imponitur, cum exilio perpetuo à regno, sub mortis pena minime violando. Cum tamen a principe seculari abdicata iusteſſula potestis flattu[m] leges circa sacramentum matrimonij, *cap. 1. fin.* ut de ordin. cœg. c. cap. 1. can. 1. que in 2. quo suis fini legit. cap. 1. de fin. dubium el[igit] quia ratione dicit. defendi possit. Et Ioan. Lupi. eius interpret. quin dicit. condenda. I. sum. tentantem dixerat, quippe qui vnuis esset e summis Regi pratorij iudicibus, testiflatur conditoris illius legis credidisse potestem habeat ad condendam illam legem, ex glossi in clero. ne Roman. de exilio. testis. dicit. posse iure canonico. inferiorem addere penam prohibitioni & legi superioris: & sic contralegi superioris isti flatture non possit. quam glossi dicit. fin. Fe[in]. in cap. 1. de sp[irit]u. 13. c. metu. dat idem Felin. in cap. 2. colum. 2. de proba. & Dec. in cap. 1. quanto Eusebium de coniunct. colum. 4. Iguit princeps secularis, eti[us] non valet flatture in matrimoniali materia: poterit tamen prohibitioni Roman. Pontificis hac in re penam addere. Nec observunt quod ex Fe[in]. in dicit. cap. 1. possunt oblixi, scilicet non procedere a gloria predicationis argumentum: quia in calo illius glossi. Episcopus habilis est, & capax statuendi in qualibet Ecclesiastica, at principi seculari minime. Item lex ciuilis, quae penam imponit contrahentibus matrimonij est nulla, etiam si aliquam honiſcam solennitatem in nuptiis contrahendis inducerit. notatur in cap. 1. de sp[irit]u. & alibi nos diximus. Ergo & dicta I. Regia nulla est, quorum primum dilutum facile, si consideres, ab Episcopo

esse potest statim condendi canones, contra ius à Romanis Pontificibus statutum, ac codice pacto à secularibus principibus ius condendi leges, contra Pontificium decretum in materia ad Romanum Pontificem pertinenti, esse remotum. Vnde sicut ille potest ponam addere causa, quo non potest statuere, iuri & hinc. Nam & in hoc codice tracta de matrimonio. lex principis secularis, iusta alioquin & honesta, valet quatenus non repugnat iuri canonico. text. in cap. 2. de defens. simular. quem ibi not. Abb. & Fortu. in tracta de virg. filia. 10. volum. 5. idem probare videtur Calixtus Papa in cap. confirmationis 35. questi. 2. & 3. Secundum multos minus obstat: quia per eam imponere contrahentem matrimonium, quod iure Pontificis validum est, & iustum, non licet seculari principi. Cur tamen non licet ponam adiuvare contrahentibus matrimonio? que canones ipsi prohibent? argum. cap. de lege. 2. de sentent. excommunic. in 6. Alioquin dicendum fore, leges punitentes contrahentem incestas nuptias minime valent: quod ipse dicere non auctor. Præterea, licet crimen viriarum mere ecclesiasticum fit glossa in cap. 1. de offic. ordin. & Commun. in cap. cum suis generale. de fore comparsa, potest tamen à legi seculari pena aliquia viriarum puniri ita. Buting. in l. improbus fuisse. Cod. ex quib. cap. in fav. irreg. Corne. confil. 19. 3. volum. Ioan. Mona. Arch. Ioan. And. & Do. in cap. 1. de rebus in 6. & nonnulli. Car. Mol. de tontr. questi. 1. ipse tamen contendit non esse crimen illud merer ecclesiasticum. Fortu. in tract. de virg. filia, filia. 5. ad finem. Alciat. in dict. cap. 1. de offic. ordin. num. 7. 6. vbi fatebitur hanc opinionem receptam esse contra Deci. confil. 17. 2. quem defendere conatur Aymon. Sauli. confil. 60. num. 104. Sed & Corneum refert & loquitur Anton. & Rube. confil. 56. Ex quo defenditur Reg. L. tit. 2. lib. 8. in regulare. que viriarum penas quibusdam perficere: & iustificare. ? Sic etiam lex cuiuslibet contra prius ponam potest statuere: licet crimen ecclesiasticum sit. Roma. confil. 512. Sic & per iuramentum punit. Ibi quis maior. C. de transit. Nec inveniuntur crimen aliquod ecclesiasticum esse, ita ut nullus nisi iudex ecclesiasticus de illo crimen conferre possit: ponens vero temporales aduersus id crimen committentes à secularibus principibus statutisq; ad laicam potestate pertinente, vt probat eruditus Alfonius a Castro lib. 2. de iust. heret. puni. cap. 2. 6. & probatur in cap. cum secundum. de heret. lib. 6. Eadem etiam Taurina lex comprobatur potest ex eo, quod lex principis secularis in quaconque re disponat, etiam si mentionem clericorum faciat si iusta sit, honesta, nec contraria canonibus, feruari debet, quia ab ipsis Roman. Pontific. tacite videtur recepta text. in cap. 1. de naupier. summis. cap. 1. de iuris. calmo. cap. 2. de iure. cap. angustissimo. de heret. in 6. probat signanter Fortu. in tracta de virg. filia. 14. Cuius opinio nihil admodum placet licet pluribus iuris virtutique profectis libet. Canones? enim quibus disponuntur quod laici, secularesq; potestes per personam ecclesiasticos, ante rebus earum nullam habent potestatem disponendi, condendi leges, vel statuta, sicut secundum dispositionem naturalis aequitatis interpretandi: quod optimus probat Ioan. Driedonius de libert. Christi. pag. 15. 3. candem opinionem, quam ex Fortunio retulimus, aliquot rationibus sequuntur. His quinque: rationibus Taurina lex defendi potest. Atque hinc etiam Matth. ab Ailiensis legem Regiam Neapolitanam, que puni clam matrimonium contrahentes, lib. 3. Rubric. 19. determinare conatur: anxius tamen ac dubius est. Et fortassis attendat grauissima pena. lib. 1. 49. & quod 7 ex ea quodque matrimonio, quia liberere contrahentur, impeditur, ac seipsum libere non audent eos, quos cupiunt, maritos accipere, videbatur impenie, & pie rem ipsam considerant, legem illam quodammodo liberaliter à canonibus in conjugio requirunt, aduerfari. Tametí semota grauissima pena, dicentes omnino, atq; honesta sit filii parentum consilio & consentio, maritos sibi eligere. Hinc iudices ecclesiastici ad effectum, ut contracte de matrimonio libere, & telles libertus dicant veritatem, iudices secularis ad monitum, ut ad forum ecclesiasticum remittant contrahentes, ipsosque testes, quos captos detinent ad Regie legis ponam exequendam. Atque inhibent iudices ecclesiastici ipsos secularis a cognitione huius causae. argum. eius, quod notat Ioan. And. Domini. & Fran. in cap. statutorum. 1. de heret. m. 6. Has vero inhibitiones agere ferunt secularis iudices, eisque renuntiantur, quod agendum non est, vbi de matrimonio plene adhuc non constat: ne etsi probatio impeditur timore peccati.

Est tamen intelligenda Regia lex quando matrimonium clama contrahitur cum filia line contentu parentum, non alias: quod patet ex ratione legis, quo accusationem huius delicti, ipsi tantum parentibus defert.

Et constat minime illam legem habere locum, quando filius maestulus inuitus atq; ignorante patre contrahit coniugium, etiam clandestinum, idem tam & in filiis maestulis nona legi statutis Philipus Secundus Anna 1. 6. 5. cap. 58. In filia vero vidua, an lex illa procedat, dubium videri potest. Crederet tamen eam procedere, vbi filia sua habet simulum cum parentibus, & sub coram cura degit, argumen. glass. in authent. sed quaevis. Cod. de revis. actione. Nec illa lex Regia considerat patrem potestate miscum etiam matrem, huius criminis querelam praestet: licet Didacus à Castello eius legis interpres alterat, legem illam non procedere in dico. Nec omittendum est, iusta punitenta contrahentes matrimonio clandestina, non habere locum quo ad penas, contrahentibus sponsalia futuro gloria recepta Communi, in Clementina rmc. de confess. & affiat. in verb. contrah. Cardinalis in d. c. cap. inibito, in princ. benefic. Felin. in art. de sponsa, 7. col. 5. Et licet Abb. & ali. in dict. cap. 2. inibito, teneant alii capi. solemnitatem seruandam fore in contrahendis sponsalibus de futuro: non tamen opinor id esse verum quo ad penas, quamvis omnius dictum Didacus à Castello in dict. leg. 49. Tanti existimat eandem legem quoad ponam habere locum in sponsalibus de futuro. Eandem vero Taurinam constitutio nem Carolus primus Pintianis comitiis comprobauit anno tricelimo septimo. 41. vbi cum extedit, vt quidam, quorum opinio satis dubia est, & incerta opinantur, ad filium maiorem virgininquinque annis, quod tamen nouerunt non habeat: ceterum S. Tridentina Synodus scđ. 24. irritum esse decreum matrimonium, quod non fuerit coram Parochio, vel alio sacerdote de ipsis Parochi, vel ordinarii licentia, & duobus, vel tribus libitos contradicit.

¶ Et alia iure Canonico inducta matrimonij prohibitio, ex eo quod quis eam in vxori, quam prius adulterio poluerat: & hec conflat in capitulo primo de eo qui duxit in matrimonio, quam pol. per adult. cuius intellectum tradit Paulus Parisi. confil. 52. col. 2. & 3. vol. 4.

S. P R I M V S.

De impedimento affinitatis & seruitutis.

S V M M A R I A.

1. Affinitas ante matrimonium contingens, impediret in dñi coniugio, aut ei potest contractio accedit, illud erratum fecit.
2. Seruitus post matrimonium contrahendum, alioquin ex causa euenienti, ipsam non uitat.

Vadim * autem impeditum matrimonium, si eo non-contrato eueniat: non tamen dirimunt matrimonium, si eo tam contracto acciderint: nempe Affinitas, quae impedit matrimonium contrahendum, etiam si contingat contraxis iam sponsalibus de futuro. Sponsus enim cognoscens carnaliter confanguineum sponsum, non potest cum sponsa matrimonium contrahere, cap. literas de sponsa. impab. cap. 2. de quo quisque confit. vxori. sua. Regial. 8. titul. 1. part. 4. Sed ex Tridentina Synodo scđ. 24. conflat definitum est ab eadem, impedimentum affinitatis ex fornicatione contrahendo restringit tunc ad primum & secundum gradum, quo ad dirimendum matrimonium potest contrahendum.

* Sed si matrimonio contraria maritus cognoverit consanguineam vxoris, non diffoluitur matrimonium, cap. 1. cap. discretione. cap. penalis de eo, qui cognit. vxori. sua. Sic & fertur, que consiglio a liberis contracto, alteri corum contingat, ex eo quod liberus ob ingratisudinem in fernitu reuocatur, non dirimetur matrimonium. Licet hoc consenserit, & hoc ignoraret vxor, quod probatur ex his que diximus de errore impedito concubinum, cap. 3.

& diximus alias, cum tractauimus de matrimonio contracto
à seruis.

S. SECUNDVS.

De impedimento publicæ honestatis.

SUMMARY.

1. *Publicæ honestatis iustitiae impedimentum*, etiam ex confessione nullius consensu tamen registrato contra alterius.
2. *Publicæ honestatis iustitiae impedimentum*, oritur ex matrimonio, vel postulatio a monachis contra illam.
3. *An consensu interior ab his impedimentum sit necessarium.*
4. *Publicæ honestatis impedimentum*, non oritur ex sponsalibus sub cœlesti, etiam quia si ure et usq; satis latit.

Vedam ita impedimentum matrimonium contrahendū, ut quorum aliquo existente matrimonium contrahit nullum sit. Quorum primum se exhibet publicæ honestatis iustitiae impedimentum. Honestum enim est, ut frater cum illa, que frater sponsa fuit, etiam fratre p̄ mortuo, minime contrahat matrimonium. Oritur ergo impedimentum hoc ex sponsalibus de futuro, vel de presenti contigit. Hunc etiam honestatis meminitur iurisconsultus in l. p. q. 1. & 1. super s. de ruris nuptiis. Et in §. xxv. Institutio de mōz. vbi Theophilus idem nos. Nec refert an sponsalia nulla sint, modo consensu tamen regis fuit. cap. ad audiendum, cap. inquit, cap. gen. fam. de glos. pulcher tex. acr. t. in prim. o. s. n. 6. Quo quidem impedimento confanguinete contra quartum gradum prohibetur, matrimonium contrahere cum sponsa cognati, etiam proximi, ut ab omnibus recipiūt et in die cap. sponsam, vbi portulimus, ut nobis abb. & Prop. glo. Ioh. And. & Franc. in dīc. cap. i. in prim. Abb. m. dīc. matr. de sponsis et o. s. Ioh. intrat. de p̄f. accl. n. 10. Nec item refert secundum Anch. in dīc. cap. sponsam, an fint confanguinei ipsius, vel illegitimi, an legitimi. Ex quibus pluradae dicuntur.

Primum, ex sponsalibus vituperare cum minori sepeñio contrahit, hoc impedimentum non producit cum ibi confessus de lege, licet de defens. impb. ita communiter intellectus. Nisi discrecio ad atatem illam peruerterit, attra opinione, quam i. p. c. 2. retulimus.

Secundum, matrimonio, sive canonico impediente, contracto, dari impedimentum publicæ honestatis, si cogito preflitus consensu fuit talis, qui celante impedimento coquum efficeret, cap. ad audiendum, de sponsa, etiam si contra unum effet cum monach. vel moniali glo. s. p. q. s. de sponsis xxi. 27. q. 2. quam approbar. Praep. o. d. cap. ad audiendum, et al pro quo text. apertus in d. e. t. de sponsa, n. 6. in p̄k. quibus Calder in dīc. cap. ad audiendum, contra unum opinetur. [Hec vero refutat omnino ex decreto Synodi Tridentini, que ex prefatis statutis, impedimentum illud non oritur ex sponsalibus quicunque ratione invalidus: vbi vero valida fuerit, primum gradum non excedere.]

3. Tertium ex his inferno, illud impedimentum oriū ex sponsalibus contractis per verba, seu extiora signa consensum exprimita, & si interior consensus desit. Et enim hoc impedimentum ab Ecclesia constitutum, ob publicam honestatem, quia quidem adest hoc facili, ut exstitim paled. in 4. distill. 27. q. 2. art. 5. & idem distill. 21. quasi 2. art. 3. Floren. 3. part. 2. cap. 10.

4. Quarto hinc perpendi potest eleclitus ad text. mes. i. q. fin. de sponsalib. in 5. vbi non oritur publicæ honestatis iustitia impedimentum ex sponsalibus sub conditione contraitis, nondum ea adiutorum. Tunc enim consensus deficit, sicut nullum in de subiecti impedimentum, etiam si conditio adega, a fine inesse contractu, ut si ecclesia placuerit glo. in dīc. q. fin. quia ibi approbat Ioh. Andri. Dom. & Franc. dicti fr. Felin. in cap. secundu. col. 1. de spons. com mendat. Abb. in cap. sponsalib. de electio sum. 7. Hac enim conditio, quanvis a iure infit, ac in agit conditionem, quia aliter ex propria fuit quam inerat. Ilerat enim hoc pacto, ut si impedimentum aliquod apparet, propter quod ecclesia coniugium displaceat, consensus ab initio in contractu praefitus, & voluntas illa abfolire exhibita, euaneferet. At exprimitur aliter, cum nullus consensus ab initio praefatur, donec ab ecclesia indicetur, an licet contrahere. Ergo ergo cōfessus in pendenti, haec expresa conditione: non sic ea tacita, ex his, que Felin. notat in dīc. cap. ad audiendum, de scriptis. 10. his ita legatur. & illi votis ff. de leg. 1. adiunxit Paul. Cat. interpretatione, dum dicit ergo Tunc enim si volerit, etis conditione legatum, id est, si declarauerit se velle. Hoc ipsum in haec quizzione de matrimonio adnotauit Sylvestr. in verb. m. arr.

mansio 8. quāl. 1. subobscure Angel. in verb. / matrimonium, impedimentum 3. §. 1. atque Adria. in 4. de matrimonio. q. circa que finem. 4. dicens a ure inesse dictam conditionem actui, & contraui, non voluntati. Quo fit, ut si conditio effe de praefacti, vel inesse necessario ex natura actus, non haberet locum opinionis glossi, quemadmodum, si quis ita contraxisset, si visu, te accipio in exercitu. Illa etenim conditio vice ad actum est necessaria, & unde actus conditionalis non eit. Ex quo intertur Ioh. And. Domin. ac exteris plurimum aberrare a vera huius rei cognitione, dicentes, ex dictis sponsalibus in specie questionis principali, contraxisitum denrum oriri impedimentum, quando conbarat, illa sponsalia potuisse contrahi atque ecclesie placere. Nam & si hoc conbarerit, ex dictis sponsalibus non oritur impedimentum ante cunctum conditionis, cum ante ecclie declarationem nullus fuerit prelatus contentus. Nec recipiendus est Arch. qui in dīc. cap. 1. §. glo. illam reprobavit.

S. TERTIUS.
De impedimento Sacri ordinis.

SUMMARY.

1. *Sacerdos in matrimonio impedit omnes, & irritant facit.*
2. *Calatibus quo iure intradit, & an bonis.*
3. *Conatus sufficiere non debet, et non ordinis, alioquin puniri si eum suscipiat.*
4. *Conatus sui possit ex confessio ex exercitu sacrum ordinem recuperare.*
5. *Ordo maior non impedit matrimonio contra dicti contractus, tamen amittit vocem ecclesiasticam.*
6. *Conatus in omnius confessione a missa vegeat, ac possit, & dicitur, ad beneficium ecclie pugna, sed competenter ante matrimonio competentes, ut vacari per matrimonium contractum.*

Scundo est matrimonium impeditur a sacro ordine. Is enim, qui sacerdos ordinibus vel corum aliquo in initio est, coquimus contrahere non potest: quod si contraheret, necentur contractum. cap. 3. quāl. & cap. 7. et 8. dīc. 32. dīc. 33. Imo in regulari est ut si qui fecit contractum, cap. 3. & 2. quāl. 1. et 2. ipso quod iure excommunicatus. Clement. vñc. de confus. vel adj. aliiisque penitentiandis quas longius explicat. Ioh. Bern. Catalogitanus Præful. in sua præf. cap. 7. 4. Sat enim est, quo ad nostrum institutum de matrimonio sic contracto trahatur. Nec vñq; licuit in Ecclesia, sacerdos ordinibus initiatis, matrimonio contrahere. Ima ab initio renatares ecclesie hoc prohibetur est: quod contractum ex canonicis Apostolorum cap. 2. 5. Cuius verba ex Halandri translatione hac iuntur: Ex his qui celibes in clerus peruerterunt, ubiemos lectorum, & cantores, si velint, nuptias cotabunt. Hac enim. Canon. Secd & hoc impedimentum iure diuino institutum esse probare constat ut Iodoc. Clitombe. lib. de communi facta. cap. 1. 3. Ioh. Maior. in 4. sentent. distinc. 2. q. quāl. 2. & diligenter Franc. Torrensis lib. 2. de dogmat. charad. quorum opinio eti p̄ videatur, [se fortassis defendi poslit.] communiter consensu non est recepta: nam & S. Thom. 2. 2. 8. art. 11. afferit, hoc impedimentum iure humano, & Pontificis, non diuino institutum fuisse: cuius opin. post aliis sequitur Domin. Soto lib. 8. de iust. & iur. quāl. 4. art. 2. & 4. 5. art. 1. & 2. art. 2. & 4. 6. statut. dīc. 38. q. 1. art. 1. Sed & coniugium non obesse factordio ex diuina institutione fatebet Alfonsus à Castro Italiæ citandus heref. 4. [A quibusdam tamen quariatur, quoniam tempore Ecclesia fit prohibuerit factio ordinibus additios matrimonio contrahere, aut contractum iurum esse confituerit. Patetur enim vetustissimum esse in hac specie prohibitionem matrimonio, in sensu villicite contrahatur: negant tamen ex hoc sequi, contractum non valere. Ego vero existimo, codem temporis ab Ecclesia matrimonium his, qui factis ordinibus iniciatis erant, ut in iuris & nullum interdictum fuisse, quo se eidem matrimonio contractum eadem Ecclesia interdixit. Cuius opinione mihi plane præstat maximum argumentum Galitius Papam in penit. dīc. 2. did. agit enim de presbyteris, diaconis & subdiaconis: ac subdit: contra factum quoque matrimonio huiusmodi per sonis distingui, iuxta factorum canonum distinctionem iudicamus. Et vt apertis, quid in hac cōfessu sibi sentiam, explicem, existimo primū a tempore Apostolorum, nec in Ecclesia Orientali, nec in Occidentali his, qui factis ordinibus erat iniciatis licet matrimonio contrahere: item & illud mihi compertū est semper in Ecclesia Occidentali, & in aliquo pronunciis Orientalibus aliquo tempore interdictum fuisse coniugalē vñsum, quod

thorum his, qui iam coniugati ad sacros ordines fuere promoti. Gracis vero folis licuit ut coniugio contracto ante facrum iuscepsum ordinem, non autem post sacram ordinem contrahere. e. s. om. lib. de clericis. conig. e. de synodis. 8. d. p. pulchri Alfonius a Castro [baref. 4. verb. facter] idem probat: conatur Michael Medina lib. 1. de celib. quo in loco canones ex sexta synodo, ac Nicena, a Gratiano adductos multis rationib. defendit. Ioan. Eckius contra Lutherum, cap. 9. Enchiridij. Alfonius Virgilius in phil. 3. 9. Docet & post alios Ioan. Maior. in 4. sent. d. p. 2. 4. q. 2. & d. p. 27. q. 1. Ioan. Arborius Theophilus lib. 5. c. 7. doce & eruditus Albertus Pygmaeus contra me. 15. diligenter Robertus Arboricensis in tral. de facter. celib. Hinc est intelligendus textus, m. 6. 3. 31. d. p. dum dicit, quod orientales clerici in facris matrimonio copulantur, id est, utnunt copulato. ita gl. lib. & in q. questione de patrem. & rem probat optime Innocentius tertii responsum in concilio generali, in ca. vi clericorum de vita & honestate clericorum, etiam si hac interpretatio dispergit Caetano 2. Tam. q. 24. quem reprobat, p. remissum glo. intellectus fecutus Ambros. Catha. contra Caet. lib. 2. cap. 2. Scribit tam Hieronymus. Paulus in pronunci. fol. 18. ex collatio Cardin. Alexand. Roma domum fuisse liberam licentiam contrahendi matrimonium cuidam subdiaconi, qui illo ordine fuerat insignitus ante puberetatem: & priuilegium est doli capax. Is 3. tamen, 1. qui matrimonio contracto ordinem facrum supercepit, vt coniugio non potest in occidentalibus ecclesiis, d. c. quodlibet. Imo irregulares cit. text. metra. antiqua, de 10. Nec exigere potest coniugale debitum ab uxore: reddere tamen tenetur uxori debitum coniugale, notant omnes in cap. 2. de clericis. conig. text. ad id in cap. quidem de conuers. coniugis. Sic fane & Canon quintus Apollotorum: Ne Episcopatus presbyter. aut diaconus uoxis suam praevestit religionis iniciata intellegendus estime qui eiuscet uxori, p. quida a confusione corporis, sed a virtus eura scilicet & velutus: ino ut cū ea cubet, sed vt eam al. & velet. cap. numero. 31. distill. Ex Leone nono in epistol. Niceta Abbat, cuius meminit suo Carnotensis lib. 2. de coniugis. clericis. cap. 1. 15. Panormus probat Thronensis Synodus 2. cap. 12. atque Arelatensis 2. cap. 2. hoc ipsum quandoque apud Græcos vñ receptione fuisse, praesertim vbi canonum obseruatione indulgebatur, et illis est Epiphanius aduersus hareses lib. 2. Tom. 1. in catharis. & lib. 1. Toma. 3. baref. 2. & lib. 3. in computariaria doctrina fidei. Tame- si confite in Ecclesia Græcorum permittant fuisse copulam coniugalem presbyters, diaconis, & subdiaconis, cum ea uxore, quam ante sulpceptum facrum ordinem habuissent: atque ita iuxta sententiam istam accipendum est, quod ex Nicena synodo Gratianus referit in cap. Nicena. 31. distill. Ita præterea text. in cap. quindecim in Roman. ead. distill. ex sexta synodico canonibus. cap. 13. in cap. Nicena synodo lib. 13. distill. ex sexta synodico canonibus. cap. 13. in cap. Nicenam, & Sozomeno lib. 1. cap. 2. Nicophorus lib. 1. cap. 19. idem ipse legi in actis synodico Nicenae, que Græci nondum typis tradita fuere. Sed & idem Socrates lib. 5. cap. 22. & Nicophorus libro 12. cap. 34. tradidere in Theflai, Macedonia, & ea Græcia, quæ Hellas dicitur, moribus receptum fuisse eam continentiam, quæ apud occidentem continuâ traditione obtinuerit, ut maritus ad facrum ordinem promotus, coniugali thoro minime vtratur. His accedit Novella sexta Iustiniani, quæ hic coniungit videtur, quod modo ex piphanio adnotauimus: idemque Caesar Novella 12. 3. dicitur, neminem ad facrum ordinem esse admittendum, nisi qui velit continentem vivere: quod & Zonaras in capite 26. Apoll. & Photius in Nomocanone tu. 9. cap. 29. planterunt, tametis Zonaras ipse, & Balliolus aliquia in hoc tractatu scripferint, quæ nec vera sunt, nec admitti debent.

[Ex Socrate & Sozomeno lib. supra Georgius Zedrenus, in historiâ Epiphanie, & Nicophorus lib. 8. cap. 19. Exstat eadē sententia in actis Concilij Nicenae, quæ apud Italos manucripta circumferuntur. Idem tamen Socrates d. s. scribit, in Theſſalia id seruatum fuisse, quod ex occidentalis Ecclesiæ canonicis superius annotauimus.]

Hancipiam opinionem, imo catholicam assertionem de cōtinentali clericis, quæ ab initio huius paragraphi probavimus, probat eleganter aduersus Græcorum & Hæreticorum impudentiam Franciscus Torrensis in libro vno de canonicis sexta. synodi, super canonem 13. lib. 2. de dogmatibus charact. b. Quo loco conatur ostendere, fallo tribui synodo Nicenæ, quod in dist. capitulo. Nicena, traditur: nec in sexta synodo

statutum fuisse canonem illum, quæ à Gratiano in dist. ca. 90. num. referuntur: licet inter canones synodi sex. psalmi relatius sit. Idem tradit pluribus de contentione clericorum expositis conclusiobus Dominic. Sor. lib. 8. de off. & syn. q. 6. art. 1. & 2. vñcunq. fit, siue cohabitatione thori cum vxori permitti fuerit in oriente iure canonum his, qui post matrimonium ad facrum ordinem promoti fuere: siue prælatorum coniunctiva, vel temporum iniuria ea permissio contigerit: illud constanter alleverandum est aduersis hereticorum impudentissimam temeritatem, misquam nec apud orientem licuisse ad facrum ordinem promotis, post ipsam promotionem coniugalem contractum inire: id iritum esse. Quod quidem institutu adeo probauit Sancta Tridentina synodus, vt feso 24. canon. 9. Athanæa indixit in his, qui aut siuerint alleverare clericos in facris ordinibus constitutis, non obstante lege ecclæsticâ, matrimonium contrahere posse, aux contractum validum esse. Sed & illud ad maiestatem, fincamque fidem, p. declarâ morum instituta occidentalis Ecclesiæ pertinet, atque miris est laudibus afferendum, quod divino beneficio, ac peculiari affectu mitiquam permissio ritimo continua traditione interdixit, ad facrum ordinem promotis, vt coniugali thoro vicerent: etiam si post matrimonium promoti fuerint. Imo & in ipso oriente ex dist. capo. 13. si vere est sex. synodi vt à Gratiano traditur in dist. capitulo. quoniam, & eodem titulo in Græcis synodis habetur, ministri altaris, tempore, quo sacra erat tractatur, coniugibus abstinerre omnino tenebantur, quamvis & coniunctiva, vel alio iure etiam quo ad thorum matrimonio vtererunt copulato. [Sed & decimus terius canon sexta synodi in secunda eius pars statuit presbyteros, diaconos, & subdiaconos, qui iuxta primam illius canonis partem uxores habebant, tempore, quo Altari seruire debent, & sacra tractare viciis ratione, a coniugibus omnino debere esse continentes. Epigonus enim proper status dignitatem & eminentiam, canum enim synodi duodecimum, continetiam omnino post ordinationem indixerat, vt tandem tenerentur a propriis uxoris fecederet. Atque in hoc quinto Apolitorum canonе exp̄lism derogari, eadem synodus fatetur, quoad cohabitacionem: non tamen quad curam & sollicitudinem extra ipsius Episcoporum domū. Sed & Georgius Cedrentis, ex tentativa Nicenæ synodi refert id, quod de contentione Episcoporum sexta synodi canonstatute de quo iterum agemus c. 7. & 8.]

Exst & inter canones sexta synodico can. 6. quo subdiaconis diaconis, & presbyteris matrimonio contractis interdicturisque tamen lectoribus, & psalmistis ex clericorum ordine ante subdiaconatum permititur traductio: ut canon Gratiano. m. quoniam & lib. gub. 32. distill. atque conuenit canon 1. Apol. 23. quām Constatinius Harme n. p. h. 5. n. 4. ex eadem sexta synodo sexum canonem etiatur ad probandum, interdictum fuisse per eum monachis testamento factorem. Vnde non leuc argumentum sumit aliquor canonem a Græcis supposito sexta synodo fuisse, & quod submonos præfert eos, qui vel frouent vel impugnarent matrimonij viam, qui apud Græcos aduersus canonicum legitimam censuram diu obtinuerat. Memoriz tamè lapid. Constantinus tribuit præcitatum canonem sexta synodo in Trullo: cū effet potius tribundus illi synodo, quæ fuerit celebrata Constantiopolis sub Adriano fecundo, & Basilio Imperatore in templo Apolitorum: & que dicta primâ, & secunda sub patriarchis Photo & Ignatio.]

[Scribit tamen Zonaras in cap. 26. Apolitorum, permisum fuisse clericis minoribus, qui non effent ad facrum ordines promoti matrimonio contrahere, & post matrimonij contractum promoueri ad facrum ordines, quem admodum & m. d. 13. sexta synodi probari videtur. Sed a Græcis libenter ego quæsicerim, si ab his qui promoueri volent ad facrum ordines petebantur an velint continentem vivere, & si id pollicebantur promoueri poterant: quod si in orientem polliceri minime promouebantur, ut idem Zonaras scribit, & ante eum Phorius in Nomocanone tu. 9. a. 26. ex Novella Iustiniani. 12. cur post coniugium contractum, habentes iuxtoras ad facrum ordines promouebantur: cu[m] in minime possent cōtinerre viuere: ab aliis alterius coniugis consensu in permisum fuisse cu[m] uxore cohabere, etiā quod carnalem copulam, sicut & ipsi Græci, ex aliquo Canon. adnotare conantur. Vnde quæ ab his in retraduntur, & ab Ecclesiæ Romana institutis diffisa sunt, profecto ad decorum facti ordinis.

ordinis, quem maximè obseruare debemus, nullo modo pertinere possunt. Ceterum hoc impedimentum Sacri ordinis ut ad eius ratione matrimonium contrahi impeditur & dirimatur, contractum iure humano Ponitio nec naturali nec diuino institutum fuisse, affuerat plane S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 1.

Illiud affirmauerunt in Ecclesia Orientali quicunque regulariter his, qui sacris ordinibus, etiam sacerdotio essent mancipati vixi matrimoniorum prius contracto, etiam quo ad thorum. Falsum tamen esse censio, quod quidam temere assertere ausi sunt, in Ecclesia Orientali non fuisse admisum ad sacros ordines nisi eos qui forent coniugati. Neque certe affuerat eis autem praecitatis canones suppositos fuisse sexfynodo, etiis multe sint conjecturae, quibus id affuerari possit. Nam & quod de Paphnutio Gratianus retulit, ipse in aucto concilio Niceni, qui Grace & manuscripta habeo, relatum esse video. Sed & ex his quae scripti error Gratiani constat 2. dñi. lib. cap. diaconus, quies Synodus Orientalibus quis Martinus Bracharenus Episcopus in unum collegit, canonem quendam nonum & tricetum adducens, quo diaconus post orationem sacerdotum matrimonium contrahens a ministerio & clero alieno esse censemtur, ex peruerse ac falso colligit, matrimonium contractum legitimum esse. & eo licite diaconum vitæ posse, modo velit à ministris celare. Canon enim non approbat, nec ratum esse censemt matrimonij contractum, sed grauissima pena contrahentem afficit. Quod Gratianus non debuit prouferi & ratione quam perperam excoquiuit, prorius tuerere. Dicit vero canon editus illius, in Ancyranay Synodoy, id quoniam eius prior pars non conuenient omnia Canonia Gratiano ex Martino libro adducto, id vero quo ratione contigerit, diligenter examinat lector poterit obseruare, fortassis enim à Martino id confituto factu fuit, quod in Ecclesia Occidentalib[us] non fuerit admisum, nec admissum in orientalibus debuerit, nisi ex Episcoporum incauta conuentione ciuiolandi protelatio : quia, qui ordinem diaconatus petebat, vobat, dicens, se velle matrimonium contrahere post factum ordinem sacerdotum, nec posse contineat. Nam si admisssia ea protestatione ab Episcopo ordinabatur, & poslea matrimonium contrahebat, ex eo canone id permittimus finitum, cum faci ordinis ministerio : et enim non priuabatur. Quod si Gratianus Canonem, de matrimonio ante diaconatum contracto in tellexerit, poterit aliquid ex parte iuxta Gr[atianus] corrum mores defendi.]

⁴ Ex licentia tamen, & consensu vxoris, potest maritus facris ordinibus in signari: ipsa tamen, si iunius est, aut suspecta circa continentiam, compellitur religionem proteri. Si vero suspecta non est, nec iunius, tali est, quod extra religionem vocat continentiam. *cap. coniunctus de confess. coniug. vbi Abb. idem Abb. in cap. 1. editem titulus. Sylvestr. in vero. matrimonio. I. impedimento 2. qual. 12.* Quia ratione fit, ut quo tempore iuxta canones illos, quorū memini Epiphanius, apud Graecos mariti ad sarcos et dines promovebantur, runc confensus vixorum p[ro]t[er]e debet. vt a cohabitatione thor[ac]i ablinere, abfuge vxoriis iniuria, poscent, quantum non cogenerent ipse vxores in monasterio vitare: licet continentia fortassis que suspecta forent proterentur: nam ex Gratia canonib[us] nihil, quod certum sit de clericis: vxoribus hac in parte affirmare possum, deniq[ue]: ex eo coniunctus de carnali matrimonio coniugium spiritualiter fieri constat, quod Leo Nonus in epistolam Nicetam Abbatibus afferit apud Ioannem in Panormita 3. cap. 117. & Gratianum in cap. 7. cap. 32. dñi. non enim dimittit vxorem, qui cum ea spiritualiter viuit, duuo Augustino te libro primo de fernis Dominii mente cap. 25. In Episcopitamen uxore id speciatim cauetur, ut quācum suspecta non sit, religionem proteri cogatur. *text. isti ab omnibus intellectus in cap. sane de conser. coniug. id est constat ex canon. 48. sexta f[est]i*, qui tunc obtinet. cu[m] vxoris consentient: quod & illuc Theodore Balamon adnotauit: cum aliquo elec[tio]rit irrita. Sed & is canon erit intelligentius, etiam matrimonio nonendum per copulā coniungim, quācum non sat per spicula id explicari Balamon. his accedit ciuidem synodi canon. 12. qui colibitationem thor[ac]i Episcopis post contractum matrimonium promotis intercixerit: eadem alii ministri permisit: quod & ex Paphnutio lententiam synodo Nicena Gregorius Cedrenus in epitome scripsit, ad-

dit & Nicephorus lib. 12. cap. 34. eo tempore impudicum haberit Episcopum, qui vel in iornis quadem cum vxore sua concupiscent. Sed diuus Chrysostomus *Homilia. 2. in Job. 10. lib. 11. fol. 10. t[ext].* suo tempore obtentum moribus fuisse, vt mariti in Episcopis nequaquam eligerentur. Sed & is, qui in minoribus ordinibus eis constitutis, licet, & absque peccato contrahit matrimonium ante subdiaconatum. *cap. 1. vbi Docto. moral. de cler. et mag. & Sylvestr. dñi. 4. 12. idem in vbi. eti[am] quod. 4.* Ecclesiastica tamen beneficia, quae obtingebat, amittit. *text. in dñi. 1. cap. 1. qui hoc sperre probat, ita vtp[er]ne vacent omnino per contractum coniugalem, quod no[n] targlofisi ibi Communia recepta, etiam ante carnalem copulam. Rota Nōra 2. 6. Ioan. Lupi. in Eborac. donat. 9. 3. numer. 7. & Ioan. Staphil. in lib. de iust. grat. & off. fol. 7. 3. qui idem nota, quando matrimonium eis est contractum cum impubere, ita ipse Staphil. fol. 7. 4. post discipulum Rotae annuat. 103. Sed cum hi contraeas cum impubere sit sponsaliorum tantum: nec per sponsalia de futuro vacant beneficia ecclesiastica: videtur haec vltima opinio dubia: maxime certius est per tam contractum non vacare ecclesiastica beneficia, quae per matrimonium contractum amittuntur, & vacant, & ita optimè probat Henricus in cap. dñi. 1. fol. 10. 7. de cler. coniug. 10. 2. 10. 3. 10. 4. 10. 5. 10. 6. 10. 7. 10. 8. 10. 9. 10. 10. 10. 11. 10. 12. 10. 13. 10. 14. 10. 15. 10. 16. 10. 17. 10. 18. 10. 19. 10. 20. 10. 21. 10. 22. 10. 23. 10. 24. 10. 25. 10. 26. 10. 27. 10. 28. 10. 29. 10. 30. 10. 31. 10. 32. 10. 33. 10. 34. 10. 35. 10. 36. 10. 37. 10. 38. 10. 39. 10. 40. 10. 41. 10. 42. 10. 43. 10. 44. 10. 45. 10. 46. 10. 47. 10. 48. 10. 49. 10. 50. 10. 51. 10. 52. 10. 53. 10. 54. 10. 55. 10. 56. 10. 57. 10. 58. 10. 59. 10. 60. 10. 61. 10. 62. 10. 63. 10. 64. 10. 65. 10. 66. 10. 67. 10. 68. 10. 69. 10. 70. 10. 71. 10. 72. 10. 73. 10. 74. 10. 75. 10. 76. 10. 77. 10. 78. 10. 79. 10. 80. 10. 81. 10. 82. 10. 83. 10. 84. 10. 85. 10. 86. 10. 87. 10. 88. 10. 89. 10. 90. 10. 91. 10. 92. 10. 93. 10. 94. 10. 95. 10. 96. 10. 97. 10. 98. 10. 99. 10. 100. 10. 101. 10. 102. 10. 103. 10. 104. 10. 105. 10. 106. 10. 107. 10. 108. 10. 109. 10. 110. 10. 111. 10. 112. 10. 113. 10. 114. 10. 115. 10. 116. 10. 117. 10. 118. 10. 119. 10. 120. 10. 121. 10. 122. 10. 123. 10. 124. 10. 125. 10. 126. 10. 127. 10. 128. 10. 129. 10. 130. 10. 131. 10. 132. 10. 133. 10. 134. 10. 135. 10. 136. 10. 137. 10. 138. 10. 139. 10. 140. 10. 141. 10. 142. 10. 143. 10. 144. 10. 145. 10. 146. 10. 147. 10. 148. 10. 149. 10. 150. 10. 151. 10. 152. 10. 153. 10. 154. 10. 155. 10. 156. 10. 157. 10. 158. 10. 159. 10. 160. 10. 161. 10. 162. 10. 163. 10. 164. 10. 165. 10. 166. 10. 167. 10. 168. 10. 169. 10. 170. 10. 171. 10. 172. 10. 173. 10. 174. 10. 175. 10. 176. 10. 177. 10. 178. 10. 179. 10. 180. 10. 181. 10. 182. 10. 183. 10. 184. 10. 185. 10. 186. 10. 187. 10. 188. 10. 189. 10. 190. 10. 191. 10. 192. 10. 193. 10. 194. 10. 195. 10. 196. 10. 197. 10. 198. 10. 199. 10. 200. 10. 201. 10. 202. 10. 203. 10. 204. 10. 205. 10. 206. 10. 207. 10. 208. 10. 209. 10. 210. 10. 211. 10. 212. 10. 213. 10. 214. 10. 215. 10. 216. 10. 217. 10. 218. 10. 219. 10. 220. 10. 221. 10. 222. 10. 223. 10. 224. 10. 225. 10. 226. 10. 227. 10. 228. 10. 229. 10. 230. 10. 231. 10. 232. 10. 233. 10. 234. 10. 235. 10. 236. 10. 237. 10. 238. 10. 239. 10. 240. 10. 241. 10. 242. 10. 243. 10. 244. 10. 245. 10. 246. 10. 247. 10. 248. 10. 249. 10. 250. 10. 251. 10. 252. 10. 253. 10. 254. 10. 255. 10. 256. 10. 257. 10. 258. 10. 259. 10. 260. 10. 261. 10. 262. 10. 263. 10. 264. 10. 265. 10. 266. 10. 267. 10. 268. 10. 269. 10. 270. 10. 271. 10. 272. 10. 273. 10. 274. 10. 275. 10. 276. 10. 277. 10. 278. 10. 279. 10. 280. 10. 281. 10. 282. 10. 283. 10. 284. 10. 285. 10. 286. 10. 287. 10. 288. 10. 289. 10. 290. 10. 291. 10. 292. 10. 293. 10. 294. 10. 295. 10. 296. 10. 297. 10. 298. 10. 299. 10. 300. 10. 301. 10. 302. 10. 303. 10. 304. 10. 305. 10. 306. 10. 307. 10. 308. 10. 309. 10. 310. 10. 311. 10. 312. 10. 313. 10. 314. 10. 315. 10. 316. 10. 317. 10. 318. 10. 319. 10. 320. 10. 321. 10. 322. 10. 323. 10. 324. 10. 325. 10. 326. 10. 327. 10. 328. 10. 329. 10. 330. 10. 331. 10. 332. 10. 333. 10. 334. 10. 335. 10. 336. 10. 337. 10. 338. 10. 339. 10. 340. 10. 341. 10. 342. 10. 343. 10. 344. 10. 345. 10. 346. 10. 347. 10. 348. 10. 349. 10. 350. 10. 351. 10. 352. 10. 353. 10. 354. 10. 355. 10. 356. 10. 357. 10. 358. 10. 359. 10. 360. 10. 361. 10. 362. 10. 363. 10. 364. 10. 365. 10. 366. 10. 367. 10. 368. 10. 369. 10. 370. 10. 371. 10. 372. 10. 373. 10. 374. 10. 375. 10. 376. 10. 377. 10. 378. 10. 379. 10. 380. 10. 381. 10. 382. 10. 383. 10. 384. 10. 385. 10. 386. 10. 387. 10. 388. 10. 389. 10. 390. 10. 391. 10. 392. 10. 393. 10. 394. 10. 395. 10. 396. 10. 397. 10. 398. 10. 399. 10. 400. 10. 401. 10. 402. 10. 403. 10. 404. 10. 405. 10. 406. 10. 407. 10. 408. 10. 409. 10. 410. 10. 411. 10. 412. 10. 413. 10. 414. 10. 415. 10. 416. 10. 417. 10. 418. 10. 419. 10. 420. 10. 421. 10. 422. 10. 423. 10. 424. 10. 425. 10. 426. 10. 427. 10. 428. 10. 429. 10. 430. 10. 431. 10. 432. 10. 433. 10. 434. 10. 435. 10. 436. 10. 437. 10. 438. 10. 439. 10. 440. 10. 441. 10. 442. 10. 443. 10. 444. 10. 445. 10. 446. 10. 447. 10. 448. 10. 449. 10. 450. 10. 451. 10. 452. 10. 453. 10. 454. 10. 455. 10. 456. 10. 457. 10. 458. 10. 459. 10. 460. 10. 461. 10. 462. 10. 463. 10. 464. 10. 465. 10. 466. 10. 467. 10. 468. 10. 469. 10. 470. 10. 471. 10. 472. 10. 473. 10. 474. 10. 475. 10. 476. 10. 477. 10. 478. 10. 479. 10. 480. 10. 481. 10. 482. 10. 483. 10. 484. 10. 485. 10. 486. 10. 487. 10. 488. 10. 489. 10. 490. 10. 491. 10. 492. 10. 493. 10. 494. 10. 495. 10. 496. 10. 497. 10. 498. 10. 499. 10. 500. 10. 501. 10. 502. 10. 503. 10. 504. 10. 505. 10. 506. 10. 507. 10. 508. 10. 509. 10. 510. 10. 511. 10. 512. 10. 513. 10. 514. 10. 515. 10. 516. 10. 517. 10. 518. 10. 519. 10. 520. 10. 521. 10. 522. 10. 523. 10. 524. 10. 525. 10. 526. 10. 527. 10. 528. 10. 529. 10. 530. 10. 531. 10. 532. 10. 533. 10. 534. 10. 535. 10. 536. 10. 537. 10. 538. 10. 539. 10. 540. 10. 541. 10. 542. 10. 543. 10. 544. 10. 545. 10. 546. 10. 547. 10. 548. 10. 549. 10. 550. 10. 551. 10. 552. 10. 553. 10. 554. 10. 555. 10. 556. 10. 557. 10. 558. 10. 559. 10. 560. 10. 561. 10. 562. 10. 563. 10. 564. 10. 565. 10. 566. 10. 567. 10. 568. 10. 569. 10. 570. 10. 571. 10. 572. 10. 573. 10. 574. 10. 575. 10. 576. 10. 577. 10. 578. 10. 579. 10. 580. 10. 581. 10. 582. 10. 583. 10. 584. 10. 585. 10. 586. 10. 587. 10. 588. 10. 589. 10. 590. 10. 591. 10. 592. 10. 593. 10. 594. 10. 595. 10. 596. 10. 597. 10. 598. 10. 599. 10. 600. 10. 601. 10. 602. 10. 603. 10. 604. 10. 605. 10. 606. 10. 607. 10. 608. 10. 609. 10. 610. 10. 611. 10. 612. 10. 613. 10. 614. 10. 615. 10. 616. 10. 617. 10. 618. 10. 619. 10. 620. 10. 621. 10. 622. 10. 623. 10. 624. 10. 625. 10. 626. 10. 627. 10. 628. 10. 629. 10. 630. 10. 631. 10. 632. 10. 633. 10. 634. 10. 635. 10. 636. 10. 637. 10. 638. 10. 639. 10. 640. 10. 641. 10. 642. 10. 643. 10. 644. 10. 645. 10. 646. 10. 647. 10. 648. 10. 649. 10. 650. 10. 651. 10. 652. 10. 653. 10. 654. 10. 655. 10. 656. 10. 657. 10. 658. 10. 659. 10. 660. 10. 661. 10. 662. 10. 663. 10. 664. 10. 665. 10. 666. 10. 667. 10. 668. 10. 669. 10. 670. 10. 671. 10. 672. 10. 673. 10. 674. 10. 675. 10. 676. 10. 677. 10. 678. 10. 679. 10. 680. 10. 681. 10. 682. 10. 683. 10. 684. 10. 685. 10. 686. 10. 687. 10. 688. 10. 689. 10. 690. 10. 691. 10. 692. 10. 693. 10. 694. 10. 695. 10. 696. 10. 697. 10. 698. 10. 699. 10. 700. 10. 701. 10. 702. 10. 703. 10. 704. 10. 705. 10. 706. 10. 707. 10. 708. 10. 709. 10. 710. 10. 711. 10. 712. 10. 713. 10. 714. 10. 715. 10. 716. 10. 717. 10. 718. 10. 719. 10. 720. 10. 721. 10. 722. 10. 723. 10. 724. 10. 725. 10. 726. 10. 727. 10. 728. 10. 729. 10. 730. 10. 731. 10. 732. 10. 733. 10. 734. 10. 735. 10. 736. 10. 737. 10. 738. 10. 739. 10. 740. 10. 741. 10. 742. 10. 743. 10. 744. 10. 745. 10. 746. 10. 747. 10. 748. 10. 749. 10. 750. 10. 751. 10. 752. 10. 753. 10. 754. 10. 755. 10. 756. 10. 757. 10. 758. 10. 759. 10. 760. 10. 761. 10. 762. 10. 763. 10. 764. 10. 765. 10. 766. 10. 767. 10. 768. 10. 769. 10. 770. 10. 771. 10. 772. 10. 773. 10. 774. 10. 775. 10. 776. 10. 777. 10. 778. 10. 779. 10. 780. 10. 781. 10. 782. 10. 783. 10. 784. 10. 785. 10. 786. 10. 787. 10. 788. 10. 789. 10. 790. 10. 791. 10. 792. 10. 793. 10. 794. 10. 795. 10. 796. 10. 797. 10. 798. 10. 799. 10. 800. 10. 801. 10. 802. 10. 803. 10. 804. 10. 805. 10. 806. 10. 807. 10. 808. 10. 809. 10. 810. 10. 811. 10. 812. 10. 813. 10. 814. 10. 815. 10. 816. 10. 817. 10. 818. 10. 819. 10. 820. 10. 821. 10. 822. 10. 823. 10. 824. 10. 825. 10. 826. 10. 827. 10. 828. 10. 829. 10. 830. 10. 831. 10. 832. 10. 833. 10. 834. 10. 835. 10. 836. 10. 837. 10. 838. 10. 839. 10. 840. 10. 841. 10. 842. 10. 843. 10. 844. 10. 845. 10. 846. 10. 847. 10. 848. 10. 849. 10. 850. 10. 851. 10. 852. 10. 853. 10. 854. 10. 855. 10. 856. 10. 857. 10. 858. 10. 859. 10. 860. 10. 861. 10. 862. 10. 863. 10. 864. 10. 865. 10. 866. 10. 867. 10. 868. 10. 869. 10. 870. 10. 871. 10. 872. 10. 873. 10. 874. 10. 875. 10. 876. 10. 877. 10. 878. 10. 879. 10. 880. 10. 881. 10. 882. 10. 883. 10. 884. 10. 885. 10. 886. 10. 887. 10. 888. 10. 889. 10. 890. 10. 891. 10. 892. 10. 893. 10. 894. 10. 895. 10. 896. 10. 897. 10. 898. 10. 899. 10. 900. 10. 901. 10. 902. 10. 903. 10. 904. 10. 905. 10. 906. 10. 907. 10. 908. 10. 909. 10. 910. 10. 911. 10. 912. 10. 913. 10. 914. 10. 915. 10. 916. 10. 917. 10. 918. 10. 919. 10. 920. 10. 921. 10. 922. 10. 923. 10. 924. 10. 925. 10. 926. 10. 927. 10. 928. 10. 929. 10. 930. 10. 931. 10. 932. 10. 933. 10. 934. 10. 935. 10. 936. 10. 937. 10. 938. 10. 939. 10. 940. 10. 941. 10. 942. 10. 943. 10. 944. 10. 945. 10. 946. 10. 947. 10. 948. 10. 949. 10. 950. 10. 951. 10. 952. 10. 953. 10. 954. 10. 955. 10. 956. 10. 957. 10. 958. 10. 959. 10. 960. 10. 961. 10. 962. 10. 963. 10. 964. 10. 965. 10. 966. 10. 967. 10. 968. 10. 969. 10. 970. 10. 971. 10. 972. 10. 973. 10. 974. 10. 975. 10. 976. 10. 977. 10. 978. 10. 979. 10. 980. 10. 981. 10. 982. 10. 983. 10. 984. 10. 985. 10. 986. 10. 987. 10. 988. 10. 989. 10. 990. 10. 991. 10. 992. 10. 993. 10. 994. 10. 995. 10. 996. 10. 997. 10. 998. 10. 999. 10. 1000. 10. 1001. 10. 1002. 10. 1003. 10. 1004. 10. 1005. 10. 1006. 10. 1007. 10. 1008. 10. 1009. 10. 1010. 10. 1011. 10. 1012. 10. 1013. 10. 1014. 10. 1015. 10. 1016. 10. 1017. 10. 1018. 10. 1019. 10. 1020. 10. 1021. 10. 1022. 10. 1023. 10. 1024. 10. 1025. 10. 1026. 10. 1027. 10. 1028. 10. 1029. 10. 1030. 10. 1031. 10. 1032. 10. 1033. 10. 1034. 10. 1035. 10. 1036. 10. 1037. 10. 1038. 10. 1039. 10. 1040. 10. 1041. 10. 1042. 10. 1043. 10. 1044. 10. 1045. 10. 1046. 10. 1047. 10. 1048. 10. 1049. 10. 1050. 10. 1051. 10. 1052. 10. 1053. 10. 1054. 10. 1055. 10. 1056. 10. 1057. 10. 1058. 10. 1059. 10. 1060. 10. 1061. 10. 1062. 10. 1063. 10. 1064. 10. 1065. 10. 1066. 10. 1067. 10. 1068. 10. 1069. 10. 1070. 10. 1071. 10. 1072. 10. 1073. 10. 1074. 10. 1075. 10. 1076. 10. 1077. 10. 1078. 10. 1079. 10. 1080. 10. 1081. 10. 1082. 10. 1083. 10. 1084. 10. 1085. 10. 1086. 10. 1087. 10. 1088. 10. 1089. 10. 1090. 10. 1091. 10. 1092. 10. 1093. 10. 1094. 10. 1095. 10. 1096. 10. 1097. 10. 1098. 10. 1099. 10. 1100. 10. 1101. 10. 1102. 10. 1103. 10. 1104. 10. 1105. 10. 1106. 10. 1107. 10. 1108. 10. 1109. 10. 1110. 10. 1111. 10. 1112. 10. 1113. 10. 1114. 10. 1115. 10. 1116. 10. 1117. 10. 1118. 10. 1119. 10. 1120. 10. 1121. 10. 1122. 10. 1123. 10. 1124. 10. 1125. 10. 1126. 10. 1127. 10. 1128. 10. 1129. 10. 1130. 10. 11*

Ecclesie nulliter gerenda vel gesta; aut quando ex voluntate Romani Pontificis colligunt eum velle pensiones per co*ius* iugalem contractum non extingui. ita Joan. Bapt. in tra*ctat.* de *pensione.* quist. 30.

Tertio, ob aliis contractus impeditur, ac omnino resolutur religionis solemnis voto, & professione praemissa. At si primitatur simplex votum, impeditur matrimonium co*tra*hendum: non tamen disiuntur, si contractum fuerit.

memorandum. et rursum ab aliis qui cleri vel beneficiarii de reo filio. 6.

S. Q U A R T U S.

De cognitione spirituali.

S V M M A R I A.

- 1 Cognitio spiritualis matrimonium impedit ex constitutio ecclie.
- 2 Cognitio spiritualis prima species.
- 3 Cognitio spiritualis secunda ex illico causa.
- 4 Cognitio spiritualis dedicatur ex baptismate, etiam collato a laico, tempore necessitate.
- 5 Cognitio spiritualis saltem contrahitur cum leuitate, vel sufficiente a sacra fonte, sed plures illud interstat.
- 6 Cognitio spiritualis nec per nuncius, nec per procuratores contrahitur.
- 7 Cognitio spiritualis non contrahitur sine responsione ipsius sufficiens, vel leuitate a sacra fonte.
- 8 Cognitio spiritualis secunda species.
- 9 Cognitio spiritualis tertia species.
- 10 Cognitio spiritualis aequaliter non tamem defecit.
- 11 Cognitio spiritualis non ortu ex catechismo.

¶ **Q**uarto, spiritualis cognitio matrimonium impedit, ne contrahatur, & contractum post hoc impedimentum, dirimit. Atque hoc impedimentum iure canonico constitutum fuit, non naturali, nec diuino: quod ab omnibus receperunt est. Quantus non esse hoc recente institutum, probari posset testimoniis Originis, qui explicatis illius Pauli locum ad Romanos, 16. Lucius Iason, qui explicans illius Pauli, Hanc inquit, cognitio, vel cognitio aeterni auctor esse ex baptismo contractum. Nam & quod sive fultepe, qui patrem vocantur, adhiberi conueniat in baptismio ex traditione Apostolorum, testis est Dionylius de ecclesiastica Hierarchia cap. 7. Orietur vero ex baptismio confirmationis sacramento, in quo is, qui sacramentum conferit, parentis vicem gent: is autem qui baptizatus, aut confirmatus alii sit, ac pro eo responderet ipsius in sacramento Baptismi venet, aut a fonte inscripti, pedagogus confiteretur, et per recte omnes de confess. diffr. 4. quos sequuntur. Heinr. in ver. matrimoniis 8. qu. 7. cito. 14. & Joan. And. in rect. potest quis de regulis, in 6. l. Brun. in tract. de fons. confit. 20. cap. 12. Petrus Loriotius in lana. scilicet. Cognitio, ff. de gradu, affirmata. Nec etiam contrahitur per noncium ad id speciali confitencia delegatum, quamvis Abb. & Cardin. in d. 4. venient, contra Bart. ad heri polle opinentur, quoniam opinio apud posteriores in procuratore, & numero communiter est reprobata. Nam & Henricus d. 4. venient, Archid. Domin. & Francisc. in d. 4. cap. 1. de cognit. ipsa in p. 1. primam opinionem admittunt. Sunt tamen, qui existimant non sufficiere ad contrahendum hanc cognitionem, sufficere a fonte, nec in fonte ipsam baptizatum tenere, nisi si quis uter, vel sufficiat, respondere nomine ipsius baptizandi, & filium Holti. In summa rituali de matrimoniis 8. qualiter contrahit, resp. & nonquid. Archid. veteritatem habet dubio, n. p. annis de confess. diffr. 4. quos sequuntur. Heinr. in ver. matrimoniis 8. cap. 7. cito. 14. & Joan. And. in d. 4. 2. redempta, in 6. colum. Lancel. Galian. in l. 1. ip. princip. ff. de verbis obligat. colum. 5. 10. 14. Brun. in tract. de fons. confit. 20. cap. 1. in ratione, quod patrinus tenetur respondere, & profiteiri Christianam fidem propriam, qui baptizatur, & nos ante omnes & parvuli de confess. diffr. 4. Ignoti patrinus loqui debet, que in hoc ab uteris requiretur. Sunt & ali, qui hanc opinionem Holti. Archidiac. veram esse existimant, quod baptizatus est infans, qui respondere non potest: si vero responderet posset, quippe qui adulteri erat, nulla verba esse necessaria ad contrahendum hanc cognitionem, existimant, quia is, qui baptizatur, tenetur respondere, non patrinus. cetero pro patribus de confess. diffr. 4. quecum text. dicit Sing. Roma. 15. 4. idem probat Regal. 6. 11. 4. part. 1. quia ratione Holti. sententiam ita intelligunt Domin. in d. 4. Præpos. in. contracto. colum. fin. ed. 1. Alcibiad. in d. 4. in fonte princip. Henric. in d. 4. venient. de cognit. His tamen opinionibus omisitis, veretur est opinio illa, que dictat, non esse verba patribus respondentis vlo calo necessaria ad contrahendum hanc cognitionem, siquidem sola sufficiunt a sacra fonte est sufficiuntia: cetera autem ad solennitatem spectant, ut in d. 4. cap. 1. vbi hoc nota: Archidiac. quem in hac specie Bartholomeus, in d. 1. 15. colum. in princip. de verbis obligat. idem alleget. Floren. 3. part. 1. cap. 15. §. 3. Joan. in funina m. 1. Atenies, & ali: quos Heinr. refersit in d. 4. redempt. col. fin. quorum opinionem nem est probat Sylvest. in verbis patribus. 8. impedimentum 8. 7. vers. 13. dicunt apud Summarium anchoras receptissimum esse. Quibus omnibus illud addendum est, minime contrahit hanc cognitionem inter procuratorem, alterius nomine patris officium exercentem, & ipsum baptizatum seu confirmatum, secundum Card. & Abb. in d. 4. venient. Fred. confess. 1. Paul. Caff. in d. 4. forsan contra Ioa. And. in d. reg. 108 quoniam alium.

¶ Secundum huius cognitionis species, inter spiritualites parentes baptizati, seu coniuncti & carnales, constitutio. c. venient. red. in. A dyxotem tamen parentis spiritualis extenditur, que carnalis cognitio fuerit tempore contracte cognitio. Is. Mari. in editio. non sic ac vxorem patris carnalis, etiam cognitam. Nam licet cognitio contracta a parente spirituali: & communis sit eius vox carnaliter iam cognitio non tamen illa cognitio, qua per parentem carnalem contrahitur, eius coniugis etiam cognitio communis est, vnde glori. gratitudinem. 10. quist. 4. dixit in hoc impedimento inter coniuges communis esse actiones, non palliones. Idem aperte glo. 1. 1. de cognit. ipsa in 6. Flor. 3. part. 1. d. 4. 15. §. 3. fidentur Thom. & Palud. in 4. sent. diffr. 42.

Tertia huius cognitionis species post diffinatur inter filium spiritualiter & filios carnalis ipsius patris spiritualis, & super. c. sua. ed. in. super quib. 30. q. 3. Quo fit, ut inter filium spiritualiter, & carnalem filia vxoris ipsius patris spiritualis, ab

alio viro suscepitam, matrimonium contrahit posse. Cum nulla inter eos sit cognatio, sicuti confundendo respondebunt Antonium, ipsi enim factetur in d. cap. *Matrimonio*, cuius opinione esse veriorum aucteriorum Dec. *confidit*. s. i. col. 1. s. *Sylvestr.* in *ver. matrimonium*, 8. q. 9. *tertia sexz. et Angel.* *tertia matrimonio*, 3. *magis 7.* contra Dom. & Franc. in d. cap. 1. s. *q. 10. sed ut. in 6.* Atque adeo mini peripsolutum est Ant. respontiam, ut opinor Dec. *Sylvestr.* & Angel. nimis animis distinxisse, ante contractum matrimonii, confundendum esse iuxta Donini opinionem. Hinc etiam constat 7 patrem spiritualium posse matrimonium contrahere cum carnali ipsi filii spiritualis, gl. per tez. ibi in d. illud. 30. q. 3. cui similitus in c. 1. de cogn. spir. in genet. Flor. 2. pars. illud. 34. 15. §. 1. Abb. & alij in c. 1. de cogn. spir. Palud. in secul. ad. 2. probat Reginald. s. i. 7. part. 4. Ascendit enim hec cognitio species, non delendit.

Nec illud hac in re est omittendum, ex Catechismo cog-
nationem spiritualem minime oriri, quia matrimonium
post catechismum contractum dirimat: tametsi contra-
hendum impeditur, 1. de cognatione in 6. Regia 1. 2. in 7. par. 4. etiā
si catechismus fuit ex intercalario maximo post baptismum,
vt docet Hier. Paulus in Provinciale, fol. 16. col. 1. Ex hoc tamē
deduci potest, irritum fore Romani Pontificis dispensacio-
nem, ad matrimonium contrahendum concefanum, sibilato
aliquo canonico impedimento, quod legitime illud mar-
rimonium contractum diimeret, si in eadem dispensatione
mentio non fecit, de cognitione spirituale, que inter impe-
ditos aderat, per catechismum tantu' contrafacta. Forsan enim
Principes, si eius cognationis notitia habuerint, contigui
non permetterent argum. & penitenti. de resp. Sic singulare hac
opinione docet Dom. in confess. 33. Veri Tridentina syno-
dus f. 24. circa hoc impedimenti decreuit, cognitionem
spiritualem tantum contrahi inter fuscipientes, & infuscptū
ipsum & illius patrem, & matrē: Nec non inter baptizan-
tem, & baptizatum ipfusq; baptizati patrem, & matrē, ac
idem ferundum esse in ea cognitione, quæ ex sacramen-
to confirmationis oritur, aperte manifestis verbis statut.

§. QVINTVS.
De cognatione legali.

S U M M A R Y.

- ¹ Cognatio legalis qualiter contrahatur.
² Cognatio legalis etiam viritur inter filium adoptantem, & el arrogatum, &
iussum adoptatum, vel arrogatum.
³ Cognatio legalis in perpetuo fit.

Vinto, [†] matrimonio impedit legalis cognatio, qui ex adoptione vel arrogatione infurit. Ex adoptione, inquam, cum quis in proprium filium alium eum, qui sub patris carnalis potestate est. Ex arrogatione vero, quia quis liberum a patria potestate accipit in filium, quo cau arrogatus in arrogans potestatem transire. Est igitur legalis cognatio inter filium legalem etiumpx ore, et patrem item legalem, enifc: coniugem, aliquipf personas expressim nuncupatas in adoptione, *q.d. deriu. cap. 1. 30. 3. 8. 8. 10. 11.* *cap. 1. de cogn. leg. Regia. l. fin. att. 7. q. att. 4.* Hinc inferatur matrimonii contrahendi non posse inter patrem, et filiam legalem, nec inter filium et matrem legalem; cum vix ore patris legalis, etiam finita adoptione, vel arrogatione quod notar glof. *l. 1. de regn. leg. quam iuris canoniciter interpres approbat, & non temere per iura paulo ante adducta. exquisitius idem prorius dicendum est censimus in ceteris per a. d. apud. commenatoris notat. Petrus Loriotius in l. non facie, §. in adiunctione *q. deriu. grad. affin.**

2 Contrahuit etiam ^hæc legalis cognatio , inter filium arrogantis. & ipsum arrogatam. Nec differt in hoc adoptio ab arrogatione. Imo idem vtroq; casu dicendum est glof; per text; ibi in cap. i. de cogn. legat; quam ibi sequuntur Docto; committuntur, ut facetur ibi Panorum, aquo idem *Propos. 1.* & *Sylvestr. vel matrimoniis.* b. quip; .8. tamet ille velut ita oriri cognitionem hanc, vt maritum suum impudenter, inter filium adorantis, & ipsum adoptatum, ex eo, quod non adit patria potestas in adoptione; Verum prima opinio re-cepitor, atque verior est quam etiam probat. *ib.* i. 30. 4. 3. & *Henr. in d. a. m. i. o.* Ipatalem ^hæc adoptione, seu arrogatione finita, hæc legalis cognatio inter fratres, & forores cedat, & dirimatur. Matrimonium tamen, eadure contractum inter prohibitos minime valeat, nec subsistat, nisi natus ac- celeriter confiteatur. *ib. in d. i. a.* quia nostrates commissari sequuntur Sylvestrum, *ib. in d. i. a.* quia can. approbat. Et

uit opinio Hugois, quam in d. e. vs. sequentia Ios de Lig-
piano, Panor & Henr. atque in hoc feni accipienda est op-
tio. Io. And. quam illic Prop. communem esse aut, dum
pro priori opinione agumentatur. Hoc aut, quod mo-
dum diximus, intelligendum erit in filia adoptantis, sub pa-
riate potestate existente. Nam cum ea, qui si iuris fit, potest
contrahere filius adoptatus, in d. c. Hoit. Innoc. & Henr.
& Sylvestr. in 84.8. contra Abb. in d. c. Conuecti tamen
inter omnes excepto Hoft nullum subesse impedimentum
inter ipsos filios legales, ex legali cognatione: nisi aliud ca-
nonicum obfer.

§. SEXTVS.

De consanguinitate.

S U M M A R I A.

- 2 Confusione: unde dicitur, et id de propinquis, uterum, proximum corporis et agnati.
 - 3 Confusione: antequamque distinctiones reselluntur.
 - 4 Linea cognitiva quodlibet.
 - 5 Linea patrum vel materna, quae ex cognitione continetur.
 - 6 Gradus quid sit in copulatione.
 - 7 Gradus et regula computatio.
 - 8 Gradus computatio causa autem utrum forficienda sit.
 - 9 Confusione: quia gradus matrimonium contrahere, et etiis inter prohibiti.
 - 10 Confusione: ut non videat causa dignita.
 - 11 Corporis humani computatio.
 - 12 Cognitio non connubio matrimoniale, sed rebus litem, qui per perpetuo probatur.

Te consanguinei recipit post fulminis fessum.
Intra fin.
Ex eadem vero matre dicuntur *vierini fratres*, *Auct. de consang.*
& vier. fratr. col. 6. tamen & *cateri remotiores*, *consanguinei*
dicuntur, quod eodem lenguore fint geniti. *Cic. ad Attic. lib. 2.*
Sed Boebois non soli *confanguinei*, non mediocres terro-
res facit, *arque denunciat* id. *Cicer. lib. 1. de incunio.* Parcere,
inquit, liberis, coniugies, & confanguinei. *Tacitus lib. 3.* cum
super Agrippinam, & Drusum, & Claudiu[m], *ceteri quo-*
que conianguinei nominantur praescripti sint. *Sicut et cognati*
appellantur, quasi quod vna communiter venati, vel

ab eodem orti, progenitive sunt. Non facile. §. i. de grad. affin. li. utriusque consilii. S. cognationis numeri. f. sed. grad. Etiam et cognatione ad natos ex feminis, & procreatos a mariibus, naturali iure generale: tamen illi ex civiliis propriis descendentes a mariibus. Nam et appellat, lib. non usitata. §. i. lib. merito confusa. verba cognati. f. de grad. et affin. Quia ratione frequentius habet in libertate vii consanguinitatis nomine, quippe quod sit communem descendentes a feminis, & a mariibus. I. 2. pp. vnde. cog. lib. vel. §. i. anglo. f. de manus. r. reddit. explicit optime And. Traq. in lib. 2. de res vita. S. i. m. folio. 4. Vt enim eterni & patres alios habent distinctionem, cognationis. Titus Tit. libr. 7. ab aliis condita. Certe in inquit, populum misericordia confanguinitatis. Tarnquinib[us] adiunctum, fama crebat. Laetissima. & lib. confanguinitatis. C. de legi. hard. Dicimus praeferre dilinitione: vel quatuor vna descendit ab aliis maximam illam patris, & filiorum coniunctionem excludenter in primo parente. Cunenam Adam & Cain ab eodem sibi minimi ineruerunt deducit, non forent consanguinei dicendi, nisi ita compata fuerit dilinitione. Cararebant etiam propagacionem exiguum, ne dicendum sit, Adamum & eum suos consanguineos. Ex quibus sequitur, dilinitiones per loan. And. in expiacione arboris alii, patras, imperfetas esse, nec admittendas, quamvis Thom. de lat. 40 illam sequitur, quia ita dilinitionis. Et "consanguinitas, vinculum per sonarum, ab eodem sibi descendenter, carnali propagatione contrahunt. Nec altera admittenda est, que dilinitionis efficitiamen per sonarum ex eo provenientem, quod vna descendit ab altera, vel ambo ab eadem. tamen illi praeponit in arbore cum eligat. Prima enim ex his ostendit omnes homines esse consanguineos: negat vero Adam & Cain cognatos suos. Secunda Adami & eum consanguineos. Juile probat ac subinde omnes homines cognatos fore et consenserunt quia omnia abunda fuit.

Supereit cognita conflanguitatis diffinitio, eius gradus, ad discrimina cognoscere. Hoc etiam nobis plurimū conductit. Cumque ea ex lineis, gradibique contineat: quid linea fit. Ioan. Andr. in arbore expoit. Pratef queum linea dici potest clariss., Collectione perfonarum, qui iare sanguinis propinquè censentur, gradus conuenient, numerotque distinguuntur ex Paliud. in dgl. 40. Linea vero in hac materia dici potest ex eo, quod linea ipsa linea fit, quod ex linea, ant alia re simili fieri solet, unde linea marginaria apud aquil. ruris confutatis in hecām. ss. ad l. Fab. in f. seru. g. si. cu. m. r. ss. ad l. Aqu. quo in loco explicat hoc elegatur Baud. & Lud. Cælius 3. lib. Annot. 4. Hinc igitur linea iteris, atq; ordine cognoscere significabit apud eum illius l. fit. In hecām. g. de grad. fab. g. sed ex altera, quod & Tigr. adnotant lib. 1. de retrat. g. in mag. g. in princip. Rinc. & Roman. Ponit. vñtrum eadem dictione liepiline. Cuins vñs poterit ex etiam deduci quod linea longum fedenti ordine quondam configurari, vt nonnulli illud Ouid. t. de art. animad. interprætantur.

Qua tibi tangenda cit, lege psella loci.

Item illud euident in amoris ill. 3. b. 2.
Quid frusta regis? cogit nos laus songi.
Eriam illi propriis quidam intelligentiis dictis carminibus, lineam longiorum esse, seu longiores perticulas ad arcedum populum in Iudorim spectaculis, dicimus item linea signum de creta factum, quo vibrabantur Romani in Iudorū celebrationē, vi. non. Ludovic. Cet. 4. 3. e. 14. His addo lineam, ac Latinos accipi pro tunculo, cui alibiger hamus a pectoribus. Plin. 9. 9. 4. 24. Vulpes marinus, timili per pectus, glutinam amplius, vifque ad infirmā lineam, quae facile perfringit. Idem ep. 1. 6. 5. 2. eadem distinctione la pellitum vixit.

Verum ex prefata linea definitione illud dubium explicari potest, que dicunt linea paterna, materna, quatuor in testamentis contractibus, cetero sique vienitum acibus, mentio fit quotidie. & Socin. consil. 33. q. 5. vol. 3. opinatur illam dici lineam paternam, cum caput est pater maternam autem, cuius caput inter fieri sententia ante eum dicitur. Anch. 159. p. 93. dum linea paternam distinguit effectiva, & comprehensiva : effectiva intelligens lineam paternam, cuius effectu fit pater, comprehensiva, in qua pater continetur, que ludit, primi modus intelligenti obseruantur si fore omnino, nisi aliud ex mente agentis, teitanis, donatis, sur aliquo pacto disponentes, colligi possit. Ego tamen vix in intellectu alienigena etiam existimo, cundem locum lacuum melior, Gallia, sive pars de lege, de libertate, & politione, &

Cur. Iun. consil. 5. num. 10. ex ipsa diffinitione, ac propria linea significacione. ex quibus etiam perpendi & examinari potest responsum Alexand. consil. 5. 3. volum. 6. vbi explicat, quod dicatur linea masculina testatoris, vel alterius: quo in loco eleganter citus opinionem interpretatur Carol. Mol. ipsum legit.

^{ipm regis}
Gradus vero dicitur habitudine, id est, mensura distantiæ perlorum, quia cognoscitur, quot agnatiōes vel cognatiōes distantiæ duæ pluteae persone differant, ita lo. And quem Præp. in arbore sequitur. Gradus autem dii sunt a fulitudinē scalarū, locorumve procliviū, quos ita ingredimur, ut et proximo in proximum: id est, in cum, qui quasi ex eo nascitū, transeamus, auctōne Paolo I. C. in L. iurisconsultis, vers. gradus, fol. grad. Sed, ut computatione graduum explicitum, regulas qualidam prenotare oportet, quatum prima sit:

Iure ciuilis & canonico ,ascentientium , & descendientium ,
linea ,quot sunt personz ,vna adiecta ,tor sunt gradus .Filius
ergo primo gradu patri coniungitur ,ac nepos aro , secun-
do .Pronepos proimo ,tertio .Abnepos abatio ,quarto .

Secunda regula. In linea transuersa et qualibet est, quando
terque distat eodem gradu ab his ppter: quanto gradu alter dis-
tata a communis istipite, rato distantie se, & sibi attingent.

Terria regulia, in linea transfluerat in irregulari, et sic, quando alter dicitur à communis fratre, gradu remotori, quia alter, quo gradu remotori diffat à communis fratre, codice distant inter se. Necin his regulis est ceterorum in apud veteris resurgit canonici professores, quamvis Hoc ita, quod dilecta de confusione & affinitate, quodā calū ab hac terria regula dicitur esse ceteris videatur: eūque opinionem defendere concut Frane. Duar. in tit. ff. fol. matr. c. 3d. mpt. Iure vero cuius vniac consilii potest regula pro omnibus lincis. Quot sunt perline, vna dempta, tot sunt gradus. His evidēti regulis graduum computatio dītinguitur, quas Ioan. Andr. Prosp. & Steph. Coita in arbore exactior diligenter exponunt. Sed ita facile illace sunt, vt nec repente fore existimemus. Sat enim nobis sit, prædictas antiquas regulas, veluti præstat ad matrimonii prohibitionem, tradidisse, que Petro Lorio in elegantia interpretatione tit. ff. mpt. aliquot rationibus minime applandente. Penes quem poterit: ceter nouas hac re traditiones inquirentur. Et omnino expendere, que scripti Theophilus, Iustit. de jure locutor & impr. Inglit. de legator, Sacell. & Constat. Harman. a. t. c.

Ex his tamen^{et} contat, inter nos ciuile, & canonice in hac gradum computatione, differentiam esse, cuius rationem agit textus in cap. 2. 35. q. 1. Canonis enim, quo ad iuramenti gradus dilinguuntur, quod quidem matrimonio inter se peritos contrahitor: & ideo in transflueribus, ex iubus vniuersitatis contradicit in iure Pontificis. At ius Caeruleum quo ad successione, que ab uno in aliis deferuntur, coangumitatis iure, & gradus dilinguuntur. Qui fit, ut promiscue utrōque foro, quo ad contingit canonice computatio procedat, et ita gloriatur in arbore consanguinitatis, cui similitus §. 5. autem. Inf. de gradibus computatione, quam putat Sing. esse Franc. 1. 2. de arbor. in 8. huc est magis communis opinio, idem non Dec. 1. 2. 1. vel 2. vel 3. In hereditatibus vero ac successione utrōque foro, legalem computationem effide aduerteriā, & obsecrandam, predicti omnes sentire videntur. In iis autem contractibus actibus ceteris similibus, quae libet computatione proprio foro eit fernanda, ex Ioa. And. in additionibus ac Specul. ritual de successione in ms. §. 1. in fine magnae additionis, quem in capitulo sequitur in dicta arbore interpretatione, col. 19. & 20. Cuius conclusionis plurima exempla cuicunque facile erubentur, maxime ex his, que radit Iraq. lib. 1. de retin. &c. al. o. n. 1.

Prohibitio autem coniugii inter consanguineos varie contingit in antiquis canonibus: siquidem Fabianus sumus Pontifices, anno Chirisi fere 245, matrimonium omnino etiam contrahiri in tertio consanguinitatis graduat in quartu' ita prohibuit, ut contractum non obstante prohibitione, inimice dissolueretur. cap. de propria, 35. 4. 2. Sed Inilius prius in Iepitimo gradu matrimonium omnino prohibuit anno fere 340. cap. ad Iulian. d. c. & 4. Verum Innocentius, anno solitus fere 1. 02. ad quartum gradum hanc prohibitionem deduxit in capitulo de coniug. & affiat. huius vero varijs sanguinis memini Virg. Polyd. 5. de iure, veram. 4. 5. Porro ad quartum gradum matrimonia prohibentur, ad similitudinem compaci corporis humani, auctore ipso Innocente, quod

quod confitat etiam ex cap. in quodam de celeb. mis. confiat etiam humanum corpus est quator elementis, que Bernardus explicat in d. s. in quodam intelligit frigidum; calidum, humidum, & secum rectius glosso in proximo sicut. & agitur. Nam humanum corpus compactum est ex pectore seu phlegmate, quod humidum est & frigidum; cholera, que calida & secca est, melancholia, que frigida & secca est. Item languine, que humidus & calidus est. Sanguis enim elementum repräsentet, qui humidus & calidus est: principi tamen humidus Centem: atque ob id humidum est hoc elementum. Choleram igni similes est, qui & si calidus & seccus sit calidum tamē hoc elementum ex propria vi dicitur. Atrabilis, seu melancholia, terra elementum confert, quod propriam habet faciem, etiam si frigidum sit. Pitta comparatur aquae elementum, quod etiam si humidum sit, id tamen peculiariter habet, quod frigidum sit. Hęc ergo quatuor elementa corporis humanum constitutum. Humidum, id est, sanguis, calidum, id est, cholera. Secundū id est, alia bullis. Frigidum, id est, pectus, & sic s. ignis, terra, & aqua quod Ludo. Cilix adnotavit. b. 2. l. 1. cap. vñdēcim. ante eum Galen. h. ad elem. quem Latinum fecit Ioann. Andernachus explicavit idem Laon. Fucus in compendio medicinae. 8. & 10. Ceterum ne antiquitatis iuria haec in re omnino in cognita finit, non alienum certe ab hoc trahatur & etera de 7-gradu patrum testirionia expedere diligenter, quo confitare possit, an 5. & 7-gradus prohibitus facta fuerit habita ratione computatorum, qua iuris potestio professores nunc vñtrum, an cito qua iuris consuli vñ fuit. Exstet etenim Calixti Pontificis R. decretum epist. 2. Anna Domini 218. apud Gratianum cap. consanguinitate 35. quæf. 2. & Iuonem par. 9. cap. 2. Burchard. lib. 7. cap. 1. quod illi consanguinei matrimonio conungi prohibetur, quos Romanorum leges consanguineos appellant, & in hereditatem sacerdotum vero tunc erant, & iure Pandectarum sunt, qui ad septimum vñque gradum attingunt, dubio procul ex computatione graduum à Jurisconsultis, si gradus tradita. Idem probatur in cap. 6. Synodus Agripennis lib. Iulio Papa huic nomini primo, apud Iuonem 150. & Burchard. cap. 5. Idem etiam confitat, ex Aurelianensi Synodo cap. 7. & cap. de affinitate 35. quæf. 2. apud Iuonem cap. 41. & Burchard. 16.

Eandem diligendi gradus rationem quoad coningalem prohibitionem sequitur est D. Ambrosius Epist. 66. ad Pat. apud Iuonem cap. 5. dum fratris patruelis quartu gradui tribuit, & auncunculum ac lororis filium tertio gradu coniunctio efficeretur, cum iij finx Pontificia computatione in secundo gradu constituente. D. item Iudorū lib. 9. Etymologiarum cap. 6. apud Gratianum 35. quæf. 5. cap. primo gradus: & Iuonem 145. & 46. quo in loco plenius & luo ex eodem Iudoro hoc ipsum deducit. Hęc præterea rationem sequitur fuere Gothorum leges. 3. Fort. cap. 5. Constantinus Harmenopolus lib. 4. cap. 6. cap. 1. & cap. de pena, & de verbis magistris. Theodosius etiam Vallianus Patriarcha Antiochenus in libro de Omocanonicis tit. 13. cap. 3. Quod si humi medietate in distinguendis gradibus consanguinitatis omni quoad matrimonia habita fuit, eo etiam tempore quo septimus gradus prohibitory continuebat ex prelini, non video quare ratione fuerit necessaria iura vetera, de septimo, sexto, & quinto gradu, per Innocentium III. Pontificem maximū abrogari in cap. non debet, de confess. & affirm. Siquidē quia iusta haec computatione septimus gradus est in linea trans fuerit, non excedit cum gradū qui iuxta iuris Pontificis quo vñtrum computatione erit quartus: quod lector poterit facilime obseruare, si velut gradum notare ad contrahendā matrimoniu cū filia neptis patrui magni, nempe cū filia fabrini, qui dicitur *surrogatus* Hiliane. Primo secundo, cuius filia dicitur *huius primi* secundo. Vnde collat⁹ septimus iure Casafaro gradus, & Pontificis quartus, nam & duos fabrinos qui ex patruelibus aut colobrinis progeniti sunt filios quos Gracii 1794. 1800. coligunt mutati Hispani primos loceros appellant, ex computatione Casafara in 8 gradu necessario contumus, ac collide iuris Pontificis computatione in quarto collocaamus. Sed & septimus gradū veteri iure in prohibitione coniugali comprehendit probatum D. Gregorius lib. 12. cap. 31. cap. originalis 31. quæf. 2. apud Iuonem cap. 2. & 35. & 36. Burchardum cap. 11. & cap. quedam. sed cap. 35. quæf. 2. Iulius Papa Primus cap. nullum. 35. quæf. 2. quod ab Iuone cap. 49. & Burchard. cap. 10. Aurelianensi Synodo cap. 13. tribuit. Nicolaus Papa, cap. de confanguinitate 35. quæf. 2. Synodus apud Theod. Villa cap. 8. apud Iuonem cap. 47. & Burchardum. it. & Luggdunensis cap. o. cap. nulli 35. quæf. 2. apud Iuonem 149. & Iuonem 149. & Meldenis paulo ante citati simul. & Agripennis D. tamen Iudorū d. lib. 9. cap. 6. hanc conjugale prohibitionem retentam in sexto gradu ac septimo prius excludit. Exstet & apud Gratian. cap. 1. 35. & 4. apud Iuonem cap. 46. & Burchardum. idem probat Synodus Catolonica cap. 3. c. contraadūcim. 35. q. 2. traditur & Burchard. cap. 18. a quo cap. 30. Synodus quoddam refertur apud confluentiam celebrata anno Domini 922. quæ decretum fuit ne quis infra sextam generationem nuptias celebraret. Eadem Synodus extat apud Iuonem cap. 66. vbi legitur *intra septima*. Quæ quidē lectione minime refragatur Iudoro. Hęc vero quæ ex veteribus constitutio[n]ibus & authoribus antinomia videbitur potest, it disoluenda erit ex iis, quæ Theodosius Balfamon d. it. 12. & Constantinus Harmenopolus in d. it. 6. cap. de pena in effarci mpt. tradidit: his siquidem authoribus, Iudorū præsertim, constat tamen dubium fuisse maxime controversum, an prohibitio conjugalis ipsum septimum gradum comprehenderet vel intra limites sexti se ipsa contingeret. Tandem Alexius Confit. Roma IIII. Imper. anno Domini. 133. coacto synodo statu septimum gradum cōiugium pena quadam statuta impedit, non tamen contradicte dissolueret. Ex eo, quod septimum gradus ne quiescat, exp̄lē prohibitus, neque evidenter permisus. Sed & postea Lucas Patriarcha dedit. Constantinus sub Imperatore Manuele prope annum Domini. 1150. haec antiquitate Synodal constitutione decrevit, matrimonio contraria inter eos qui septimo gradu consanguinitas continentur, irrita omnino fore. Quæ quidē Synodus constitutio, ab eodē Cesarē confirmata fuit. Vnde conlat. D. Iudorū de sex gradus impedimento ioli tractasse ex eo, quod in controveria apud veteres patres questione ea libi placuerit sententia, quæ multis ante placuerit. Idem fecit Synodi quæ superius ad eandem opinionem adduximus. Hinc sommopere mibi, ut & diplomatico Antonio Concio libro *Synodarum* cap. 10. quod Gratianus fecit, absque Villapriore ratione, neque illa virginem necesse statuit dum in cap. 34. 35. 36. numeratis ex Iudoro, utipm̄ Gratianus testatur in eam gradibus, statim subdit in his sex gradibus omnium propinquitatis nomine continentur, quafi D. Iudorū ad eius opinionem probandum voluerit septimum gradum omittere, cū eodem Gratiano, Iuone Burchardo, & legibus Gothorū minime cogitare tñ wanefitum. Constitutus enim ab eo septem gradus, ex Jurisconsultis, si evidenter ex liberis sententiis Pauli, exiliimauit, non vñtra sextum gradu contingat prohibitione procedere, sed infra septimū ipsam continet. Fidelius tamen eadem verba extant in Agripenni Synodo, ex libris sententiis Pauli, quæ ratione vicinque sit, de Iudori autoritate, censendū non est, constitutus septem gradibus admittendum, quod statim Gratianus de sex gradibus iniuit. Disputatione fecerat Gratianus pati ante, cum statim post septimum gradus ferribit in eis filios idcirco gradus constituti sunt lex, quia veteris per secum natura, nec nomen inventuri, ne vñtra successio potest propagari. Nam si sexti gradus rationē tantū cū Iudoro quoad conjugia habere voluit Gratianus: quia obsecro quoad successus septimus voluit omnino tollere, contra eos omnes authores, quorum modo in eis mentionem fecimus. Eadem ratione forsan erunt, qui dubitant, cur in aliquot Iudorū codicibus adhuc typi non trahiuntur in d. cap. 5. fuerit septimū gradus exp̄nūs cōtra Gratiani Burchardi, & Iuonis Codicis, refragantibus & libris sententiis Pauli, legibus Itē Gothorū, quoiū auctor ipse Iudorū censetur. Nam quod de sex gradibus tantū prohibitis adducitur ab Iudoro cap. 6. scriptu ēt longe à computatione gradus consanguinitatis quam cap. 5. tradidetur, & hac tan̄ diligitur iure improbatur si permittamus. D. Iudorū fecutum fuisse Pauli primi de gradib[us] sententiam, & quidam exstimatorunt, à quibus est, qui septimum gradū omiserat in Institutionibus: quia Iulius Pauli septimē exp̄s̄ editiū xerit. Quia ratione Burchardus, Iuon. & Gratianus saltem Iudoro tribuit, quod erat Iulio Paulo tribuendū. Non me latet Gratianū præstatam antinomiam alter disoluenda conatu fuisse, dū in cap. 1. & 2. s. non quidam, 35. quæf. 4. quandam computandiarationem ex eodem Iudoro tradit, ex qua probare nititur enim gradum, quem fextum dicit Iudorū cap. 6. cīc quem aliex lūrif-

Iurisconsultorū responsis septimū appellant: & quamvis idem Burchardus cap. i. c. & Iuo cap. 45. ex Iudoro lib. 9. Eymo leg. cap. 5. tradiderūt, nūtī maxime displices hac conciliatio, ideo quid emenderū computationi, quā d. 5. Ifidorū probat contraria sūt, & locus ipse, quem Gratianus, Burchardus & Iuo ex Iudoro adduxerūt, apud ipsum Iudorū non extet.

Ex his omnibus nū fallor cōstatibit vera interpretatio Decreti Fabiani Pontificis, cuius paulo post mentionē faciam, atque itidē ratio quare is Pontifex dūtū ex gradū quartū à tertioī enim ab eo factū est, obseruat iūs pontifici, quā vītiū computatione, & ob cā forfalsū opinionem, quā oīm de septimo gradu controvērsiam fuisse probauimus, & plane id fecerūt, quod pofea Alex. Cōstantinopol. Patriarcha in Synodo decreuit. Sed admissa constanter iure vīeti septimi gradū prohibitiōne, cā tunc obseruat fuisse iūris pontifici cōputationē, qua eius interpretes vītūtū, confitit ex Fabiano Pontifici, cuius opinio extat etiā l. tit. 5. L. 7. Petriano Domini: 240. m. cap. de prop. 3. q. 3. c. D. Greg. Papa. primo Anno Domini: 60. ad Augustū Anglorū Episcopū. r. 6. epif. 31. b. 1. 2. & c. quadam les. 35. q. 2. ad sed. 35. q. 4. & hæc. & q. quæda. apud Burchardus cap. 19. c. 20. & Iuonem. c. 55. & c. 6. Item ex Zacharia Pontifice Maximo, anno Domini: 506. c. 2. ad sed. 5. q. 4. apud Iuonem cap. 6. cuius quide Pontificis testimoniō apparet ēandē computandi rationē à sanctis paribus in Ecclesia Catholica & traditā, & omnīno seruata oīm fuisse. Vnde sit vt ab ea iudicando vel consilendo dicendere fit iūcū, & Innocentius III. abrogationē quīnti, fexti, & septimi gradū necessariū extitile, neque Pontificia hāc computatione ratiō, debet temere improbari. Et si iūniorēs eīdūm id facere tentauerint: quā in re non possum non laudare Antonij Contii industria, quā potiuslūm de gradibus vitūtū.

Quartus igitur ex diō concilio prohibitor, in transiuerla cognationis linea. At in linea recta aſcedentīū & descendēntīū, nullis finibus prohibitiōne contingit, quibūdū placet, quorum primas obtinet. Causa iurisconsultū in Iurisprud. in 4. de iuris nupt. vi gl. idem nota, cui simili in art. cōf. quām ibi approbat Prap. colom. 2. Abb. in d. cap. non debet. colom. 4. Regia l. 4. tit. 6. part. 4. Sylvestrī in verb. matrimon. 8. quest. 6. col. 4. Scot. & Palud. in 4. sentent. distinc. 4. c. qui inde confluunt hoc, quod rationes huīus prohibitionis in linea recta aſcedentīū & descendēntīū, semper quo-
cunque gradu locū habeant. Tota enim hāc prohibitionē con-
tingit inter confanguineos, ex co iūta cōſentir, & rationē
contentanea, quid amicitia ex fanguine oritur facit fit suffi-
cient, abīque matrimonii contractū ob charitatem in rep-
cultodiendam. Oportet ergo coniugia inter eos contrahi,
qui à fanguinis vīculo remoti sunt, quō in te nos coeat
anīscitūm rationē & alias Plutarach. adducit in problemātī.
Roman. 11. 10. & D. August. lib. 1. de civit. Dei. c. 16.
Gratia m. 1. 35. q. 1. pofet adnotari & ex Cīc. lib. 5. de ſub. His
etī ſuffragatur quod reuertentia eīus naturali parentibus
debita, minime patiūtū hanc coniunctionem. quod Thom.
tradit 2. 1. q. 1. 45. artic. 9. exācte huius prohibitionis rationē
inquirentibus plura adduītūt poftant ex Tiraquell. 7. legē
commod. num. 13. rūtus quibūdū placet, iūcū linea recta
foli quartū gradū, & cōteriores prohibitor. Sic Goffred.
scribit in Summa tit. 1. de confang. quem Angel. fequitur in verb.
matrimonium, impedimento. Ego vero nullo paēo his aſſectionis
opinionibus. Prima enim corrūtū manifeſtū, quārationes
huius prohibitionis in tricēmo gradu cōſtant, poftant, nō
tantum in centēmo, milleſimō, & idocet. Caiet. 2. 2.
q. 1. 4. 1. 4. 2. 9. Secunda autem opinio manifeſtū falso est.
Conitatēm adiuc in quinto ac decimo linea recta gradibus,
rationēs prohibitionis omnīno vīgēre. Illud tandem
in hac controvērſia plura fatēmū nihil effit, quod nos ad eam
definientiam cogitūt, ut in iudicīo, aut regimine &
republica minime contingit, si probabili conjecturā dī-
cōnare licet. Et tamē in disputātione, hanc coniugalem pro-
hibitionem ultra vīgēm gradū non extenlibilem con-
tendit. In collateralī linea qua tranſuerla à iurisconsultis
dicitur, id manifeſtū est, quāntū gradū nulla prohibitionis
vīgori, quo sit, vt quis poli vīxōt accipere ſemina à fra-
tre, re cā linea, quāntū, ſeu quarto gradu diſtantē. Ita Isp. Ad
in glo. 1. 1. 1. in ſu. quē fequitur Antonius & Cardin. in ea.
Anchar. in cap. 1. per lextum ibi, & Henricus in cap. non debet.
de confang. quamvis Hollin. in Somma, titul. de confang. §. vī-
que, vīque, nūquid contrarium teneat.

S. SEPTIMVS. De Affinitatis Impedimento.

S V M M A R I A.

1. Affinitas diffinitor.
2. Affinitas vnde dictatur.
3. Affinitas ex causa etiam illūcito oritur.
4. Affinitas frequentē concurreat cum publica honestate.
5. Affinitas impedimento sublatū per diffinitem, publica honestate.
6. Affinitas matrimonium impedit, ſolum in prime generat., & intra qua-
rum gradū.
7. Affinitas ex deinceps inter virum & uxorem.

Septimo loco agendum erit de affinitate, cuius cognitio a diffinitione pendet, quā lo. Andri. ita conceptū. Affi-
nitatis eft perfonarū proximitas, ex coitu prouinciē, omni-
ni carens paremela. Ita ipse in arbore affinitatis, quod si in
vītūtē verbi vīlūt loan. And. ex affinitate conlanguinatē
neccesariorū non deduci, planū erit id, quod diffinitor
proponit. At si ſenſit, affinitatem non poſſe concurreat cū
cōfanguinitate, falſum est. Si quis enim carnaliter cogni-
uerit alteram ex duabus fororibus, que tamē erant eius cō-
fanguineūtē intra quartū gradū, non poterit alteram ex
hīs vīxōt deinceps, impeditum matrimonium impedit
affinitate, atque etī cōfanguinitate, vt Prapof. not. poſt gloss.
in arbore affinitatis, colum. 4. Vnde in dispensationē ad contra-
hendum matrimonium, à Romano Pontifice impetrata,
a poþebit vītrūm impedimentū ſublatū fuisse. Ego vero affinitatem effe arbitror, proximitatem perſo-
narū, ex coitu deducatā. Sic tamen dicitur, eo quod
duæ cognationes, quā diceret ſunt, per nuptias copule-
tur. I. non facile. 2. affinitas ſe gradibus aſcendit, vnde affines proprie-
dicuntur in iūcem, vii & viii cognati: licet quandoque
affines dicuntur, qui cōfanguineūtē ſunt, ſicut optime ad-
notauit Tiraq. lib. 1. de retrāt. g. 1. in ſu. 9. ſu. 20. Diximus in
diffinitione ex contūtū, non ex nuptiis, quā non ad coniugūtē
impeditūm, affinitatem ex coitu deduci, conſtat, etiam si
coitus fit, i.e. t. m. discretiōne, de eo, qui cogn. consang. vītūtē ſuā.
Nec refert, an fit ex vi pīcīla, an ex conditioni al: vt ibi
probare videtur textū dūtū dicit, quanto potuit retinentem.
Quinidū coitus cum dormiente hanc affinitatem produci,
quod ibidem notant Cardin. & Prap. ex eo, quod copula
carnalitatem cum dormiente cōtingit. Vnde conſtat col-
lūtē effe de ſubſtātā affinitate, vt tradit poſt alios Ferd. Loa-
zus Praefil. Illeſenſis in trac. de matrim. dub. 1. fol. ſu. & dub. 15.
Atque etīam ex coitūlūtō affinitatem orīti probat text.
meior carieris, ſecondū Abb. ibi, m. d. discretiōne, vbi Henr.
idem not poſt gl. in arbore affinit. aptifilium text. ad id. in ſu.
terti. ſecondū Abb. & Aret. ibi de teſt. text. in ſu. 2. de confang.
not. Capel. Toloſ. & ibi Aſtr. 9. 6. quam opinione aſſerit etī
communē ſyl. in verb. matrimonium 8. ſupradū. 15. carieris
tenet Hier. Pauli in Prouincia. fol. 18. & probat eadem ſen-
tentia in lib. I. C. de mpt. qui prohibet ob affinitatem filium
patris cōcubinūm in vīorem accipere: non tantum ob for-
lām honeſitatem: quod falſo exilitim Coraſ. lib. 1. Mſc. 3.
dicens ex concubinatu minimē orīti affinitatem, nec eis
ad nuptias impedimentū: cum iure ciuilis permittit fuerit
concubinatus: ea enim confiderat ex deficit, quod
coitus cōtigilis licitus omnīno eft: ex eo tamen deducit
dubio propter affinitatē ſupradū. Vnde conſtat, ex
ſponsalibus, etiam de preſentē, ante copulam non orīti affi-
nitati, etē D. Thomas contrariā opinor in q. dīf. 4. 1. q. 1. art. 1. sol. 4. dicens, ex ſponsalibus de preſentē ante coitū,
affinitatem orīti, non publica honeſitatem, impedimentū:
cū titulop. Floren. 2. pan. II. 1. 1. 1. in ſu. princip. quod ta-
men falū ſit, licet Magister ſentent. eadem opinione
probare videtur, dum ſcribūt, ex matrimonio tato, non
tamen cōſummatō publicam honeſitatem orīti, vel forte affi-
nitatē, quod & Dom. Soto in d. q. 1. art. 2. admittit & tamē
iūcū probari non potest. Nam orītū ex publica honeſi-
tatis iūſtitū in impedimentū, non affinitatē, Abb. & Pre-
p. in cap. ſponsal. ſyloſt. in verb. matrimonium 8. q. 4. & Pa-
lud. in d. ſu. art. 4. 1. q. 2. col. 1. & q. 1. art. 3. Regia l. 5. m. 6. ſart. 4.
Illud tamē animi aduentū ſit, cōcurrere poſſe re-
quātū ſe ſpōſos carnali cōiunctione. Vnde in dispēlationē
à Rom. Pontifice impetrata, nō erit ſatis derogare impedimentū
affinitatis, niſi de cogētū etī ſupradū ſe ſpōſos honeſitatem.

Honestatis, ibidem concurrenti, gloriꝝ recepta communice in arboꝝ affinitatis. Abb. in cap. 1. p[ro]p[ri]o de bonſal. Dom. confi. 33. folio 4. Verum h[oc] opinio quia vulgus approbat, subseruit manifeste. Nam Prop. & Steph. in arbore affin. plane fatetur fatis esse, si in 1 petitione ipu Roman. P[ro]p[ri]o libola affinitati ex coniugio ortam huius mentio fiat. idem nota Sylluci, in verb. diffinat. quaf. 5. & in verb. matrimonij. 8. quaf. 14. & Ferdinand. Loazes intrat. de matrim. d[omi]n. 10. numer. 10. & tamen Roman. Pontifex derrogat affinitatis impedimento, potissimum de licita intelligit, acque ei simpliciter etiam derogare videtur, abſque alia explicatione. Sicut tradit Franc. de Ripa. lib. 2. cap. 1. Licitam tamen affinitas non potest esse abſque publica honestate: igitur sublata affinitate simpliciter, etiam publica honestas tollitur, que cum affinitate aderat, ea exprimitur. Nic. Milis. in verb. diffinat. quae referunt & sequuntur Pel. in cap. p[ro]p[ri]o de reſta. 17. folio 1. Nicol. Boer. decif. 2. 6. column. p[er] dicens, se ita videlicet in indicio obtentum mota controuerſia. Huic etiam opinioni accedit Hier. Paul. in provinciali. fol. 5. column. 2. quibus conducit plurimam tentationem gloſſi, quam ibi Abb. Steph. & Alij approbant, in cap. non debet, deconſang. qua dict[us] sublata affinitate vltra quartum gradum, publicam etiam honestatem sublata, & antiquatum esse: pro qua opinio notari Abb. & Propof. ibi statutum in vna re, in alia que ei fit coniunctio, sublata profus habere: sic ergo, inquit, sublata affinitate vltra quartum gradum, publicam etiam honestatem conferi comedere remisum, cum ea ex affinitate omnino conseq[ue]tur, & affinitatis sit foia. Ex quo ipſi d[omi]n[u]s gloſſi ad probandum hunc argumentandi modum inducit, perperam tamen, cum abſque affinitate detur publica honestas, non fecuta copula inter sponſos. Item affinitas sine publica honestate, vbi ex coitu illicito illa oritur. Reclus tandem ex d[omi]n[u]l. colligentib[us] alium argumentandi modum: nempe ex e[st]udib[us], quorum alterum inferior alterius est etiam tam[en], si deum vnum lege noua corrigitur, sublatum & alterum conferi, quod eius in star ante laicacionem fuerat, notari Dom. in cap. ver. quinto folio. & Ibi Franc. virg. 9. de temp. ord. in 6.

6. Affinitas autem gradus ab i[nt]er peculiares non habet, preter eos qui in coniunguitate distinguuntur. Is enim, qui Sempronius per cotium adiungitur, affinis erit ipsi Sempronius propinquus per gradu[m], quo illa c[on]sideratur. Genera tamen affinitatis habet. Nam persona alteri addita per carnis copulam genus mutat, non gradum. Gensis, in quam, ita, v[er] prima perfugenus mutet vinculum: ex certe autem genus affinitatis ipsius. Is enim qui cognovit Semproniam, non mutat genus affinitatis, sed vinculum, quippe qui nouit h[ab]it affinis ipsi Sempronius coniunguitur. At ea que Sempronius v[er] per copulam adiunguntur fuerit, mutat genus affinitatis erit enim in secundo generi affinitatis ipsi Sempronius coniunguitus. cum v[er] Sempronius esset in primo genere, que omnia aperte docet Ioan. Andr. in gloſſ. arbor. affin. & ante eum Bernar. in d[omi]n[u]l. cap. non debet. Nec secundum genus affinitatis hodie prohibetur, vt vbi ac ecclesia est decimus. Ex quo patet posse quem in uxore accepta reliscam a propriez uxoris fratre. Item polle quicunque diuersis temporibus duas, vel plures feminas uxores fibi accipere: que tamen cum duobus, plurimib[us] fratribus matrimonium contraxerat. secundum Cardi. in d[omi]n[u]l. cap. debet, Steph. & Propof. in arbore affin. contra Ioan. Andr. & Inſiog. qui in his calibus videtur prohibitionem matrimonij adhuc admittere.

Ex quo subin fertur, legem municipalem, qua fanciū fieret, compromittendis fore omenis lites, quae inter affines orientantur, minime locum habentem affinis secundi generis, hoc enim genus nullum iam habet et electum ita non lativo. quid Seruus. 2. column. folio vnde conf. notari idem lat. in lib. quid Seruus. 2. column. folio vnde conf. notari idem lat. in lib. quid patris. C. vide liber. numer. 59. & ibi Curt. l[ib]. numer. 78. adiutorius Paul. Capit. qui ibidem contrarium dixerat. Solent tamen quandoque dari litterae apostolice declaratoria super factum generis affinitatis, telle Hier. Paul. in provinciali. folio 19. quod fieri opinor ad secundum contrahentium fructus.

7. Secundo, hic notandum est ut viu[m] & uxorem non esse affines: ex ea tamen producitur vinculum hoc affinitatis, ita gloſſi in arb. affin. & in affinitatis. C. am. de secer. notari Theophilus. 8. d[omi]n[u]l. m[od]us. 1. folio de nupt. Abb. & alij in cap. quod super b[ea]titudinem & aff. Bald. in lib. 1. C. vnde vir & ix. Thom. in cap. 41. quaf. 1. contra Porcius. & Laf. in d[omi]n[u]l. folio 11. p[ro]p[ri]o. Prædicta tamen municipalis, de controuerſis affinitum compromitem-

dis, in viro & uxore locum habere pebet, secundum Iaso. in libro. quid Seruus. 1. col. cuius opinio communis est, secundum Curt. l[ib]. in d[omi]n[u]l. p[ro]p[ri]o de patru. num. 79. In sponsis tamen ante confirmatione de presenti, id non credere ita facile recipiendu fore: tamet[ur] si in libro. quid Seruus. contrarium opinetur dicentes post gloſſi, ibi, ipatos sponsos imprimito[rum] esse affines: quod ego non admitterem, siquidem eodem pacto dicere possesse illas improprie affines, eos qui nec centesimo gradu sanguinis vinculo coniuncti sunt. Fortasse tamen lat. opinio, remota a predicatione, propter illa sp[ec]ie matrimonij, erit ex quadam exequitate feruenda. Nam & sp[ec]ie matrimonij maximos effectus habere constat, & nos superius quandoquid probauimus.

§. OCTAVVS.

De contrahentibus incestas nuptias.

S V M M A R I A.

1. Incestus definitio eiusque denominatio.
2. Pena latra committentia incestus.
3. Clericos proper cramer incestus ex perpetuo dependent.
4. Clericos proper non dicunt, si qui cognatus consanguineus sponſo non dum ab eis cognatus.
5. Incestus nuptiis contrahentibus, quia penas sibi præmetulas.
6. Pena amercia bonorum ipsi iure sublata, etiam ab heretibus delinq[ue]nti exigitur.
7. Conſideratio in forum habeat, quia crimini ante condemnatione defundit.
8. Prædictio per feloniam beneficio, vel alia qualib[er]e, et non faciat fraudis suos p[ro]p[ri]os delictum.
9. Prædictio boni quatuor qui ipsi iure præsumuntur a die commissi criminis, sicut gloſſi adiungunt.
10. Prædictio bona p[ro]p[ri]o iure, a die delicti, nec alcovis p[ro]p[ri]o rem ultimatum significat, sed locum habens in foro confiteantur.
11. Heretici excommunicati locum habens in foro confiteantur.
12. Pena ipsi iure exigitur, si defensione hereticis scuerit.
13. Pena excommunicatio, et non faciat fraudis suos delictum.
14. Pena cognatus ab aliis, etenim sicut latitans, an exilio in interiori sit reservata.
15. Valores multos, et in linguis in foro confiteantur. (C. vnde d[omi]n[u]l. Capit. 1. folio 1. invenit) invenit quandoquidem quando quae in ostendit, et ibidem intellexit.
16. Culpa in lib. 1. folio 1. Aequal.
17. Incestus quoniam culpam praefertur ex legi p[ro]p[ri]a p[re]sumptione.
18. Incestus est ad adulterium.
19. Pomerit coram nobis: sicut etiam detaret, secundum confitendum.
20. Pena ex p[ro]p[ri]o p[er] malam fidem.
21. Constitutio non placuit, neq[ue] p[ro]p[ri]o p[er] malam.
22. Prædictio p[er] petra et criminis, p[er] quoniamem, a morte hereticis. (C. de. Capit. 1. folio 1. invenit) invenit.
23. Pena excommunicatio, non comparsa p[er] op[er]a p[er] p[ro]p[ri]o ipsius.
24. Regia l[ib]. 1. folio 1. excommunicatio illis 3. ord. intelligetur.
25. Pena excommunicatio ad iure confiteantur debetur.
26. Pena excommunicatio ad iure confiteantur debetur.
27. Pena excommunicatio ad iure confiteantur debetur.
28. Incestus restituere tenet res donatas in foro confiteantur, cum donatori liberti notari.
29. Incestus nuptiis in legione et p[ro]p[ri]etate ex p[ro]p[ri]o iure sunt confideantur.
30. Statutum de incestis nuptiis interpretandum ex iure canonico. (C. vnde. 1. folio 1. invenit)
31. Incestus nuptiis quando prohibetur.
32. Incestus nuptiis contrahentes h[ab]ent fidei: sed p[ro]p[ri]o detinet impenitentem in excommunicato, per legalitatem p[ro]p[ri]o p[er]manentur.
33. Incestus nuptiis contrahentes, a p[ro]p[ri]o p[er]missu liberis sunt, si matrimonium non nominis est carnali copula conformatum.
34. Error iura est ignorancia cruxis, an exculpet a p[ro]p[ri]o contrahentibus incestis nuptiis. (C. vnde. 22.)
35. Dolus ex requisiſtione ex parte iusta culpa non sufficit.
36. Lucifer nuptiis locum non habet in nuptiis incestis. Et ibidem intellexit.
37. B[ea]tus ad. 1. folio contra. C. de. in lib. 1. folio 1.
38. Maritus non potest excludere ex iure fratre, ut enim d[omi]n[u]l. representante quae nuptiis omiscaſt sententia contraheretur?
39. F[ac]tis p[er] nomen in appos. potest agenti in iudicio exceptio fieri.
40. Maritus in due parentis filiis, non habeat connubium dilaciones.
41. Maritus non luxurians fratre datus putatur.
42. Maritus ad d[omi]n[u]l. putatum evanescit ultra quam facere posse.

H[ab]emus, quae in duobus proximis paragaphis distinctum, addendum 7 est, incestum dici coitum inter coniunguitos, vel affines, cap. lex illa §. incestus. 36. quaf. 1. lib. 2. adulterium cum incestu in primis, if de adult. notari optime Thom. 2. quaf. 154. art. 9. Abb. in cap. 1. & in cap. remeni. de eo qui cognovit. sex. tem[po]r[is] sue gloſſi in lib. 1. folio 1. de adult. textu. in 8. ergo. & ibi Doct. in lib. de nupt. Regia. lex. 1. m[od]us. 18. m[od]us. 2. istud. 19. part. 7. Erit tamen h[oc] diffiniri intelligenda quando coitus contingit inter affines, vel coniunguitos qui iure prohibent matrimonium contrahere nequeunt: in his enim incestus dicuntur: atque nuptiis ab his contractis vtroque inter incestis appellantur: quia in his nuptijs minime adiut

celitus sibi cingulum illud, quo Venus vitetur ad honestas nuptias. Has tamē nuptias, quae inter eosanguineos contrahuntur, appellat quandoque lex nefaria, & natura contraria teat, ut in absentia deinceps nupt. in princip. patet, & Cانون. et eam secundum leges de heret. in. Sed istius denominatio ad nuptias in gradu naturali, vel diuina iure prohibito, contrarias referenda est, ita glossa in lib. 1. deinceps nupt. & in Rubric. Cod. ex*cep*. nupt. Archidiac. Io. And. Dominican. & Francisco, in dicit. cap. 2. secundum leges. Vnde non est admittenda glossa, que in dicit. cap. 2. secundum leges, intelligit, nuptias nature & contrarias esse, que ex viro Sodoma & cocontrahuntur, id est text. habentur scriptum penam minime tractet, nisi glossa interpretationem referamus ad text. in Lib. 1. cap. 19. C. de adulter. vbi puniuntur nuptias, quae inter mares fidelium celebrantur. Hinc etiam apparet, non esse omnino recipiendam distinctionem Constantini Harmenopoli, quibz. q. n. 6. ad finem scribit, Inceps dicit eis nuptias, quae ratione fangunis prohibentur, ut inter eosanguineos. Damnat autem eas, quae a iure vetantur intertorem, & pupillam: liberum & patronum, seruum & dominatum. Nefarias vero eas, quae inquit in causa improbanter: sicuti cum monial, rapta, & similibus.

Inceps autem crimen absque matrimonio commis-
sum, iure criminali poena adulterii punitur: glossa Barto. & Doctoris in lib. 1. adulterium cum iace. in princip. ff. de adul. & tradit. & alia ad id Cuiac. Non. 12. I. glossa & communis in lib. 1. inter libertas. ff. eiusdem tituli. Angel. in tractat. de malef. vers. 1. hec yd adulterio. coll. peccatum. Paul. Gril. lib. 2. de pauci omnes tamē. quae. 3. Regia. l. 3. nro. 18. part. 7. Poenam vero adulterij trademus statim cap. 7. §. 6. item iure Regio hinc crimen committens, dimidia bonorum parte punitur, eaque fisco adjudicatur. l. 7. nro. 18. lib. 3. lib. 8. in ordin. Regis. Quod si clericus hunc delictum committerit, deponitur ab ordinibus per perpetu. argum. text. in cap. tuta. de pauci glossa in c. Maximianu. 81. dign. & in cap. 1. 2. q. 7. quas dicit Singulato in cap. clerorum, de vit. & hompl. cler. & eas sequuntur Abb. & Doctor. Mac. cap. si clericis. & fin. de sud. dicentes, clericum pro fornicatione, qui simplex non sit, sed maximam habeat deformitatem, deponendum fore: sicuti pro adulterio, inceps, stupro, & similibus, quod etiam notat Paul. Gril. lib. 3. quae. 3. & 7. Quia poena punitur & si, quae carnaliter cognovit feminam intra quartum gradum eosanguineum eius, quam antea cognoverat, ita egregie Ioan. Berna. Callaguritanus Antitites. in præc. crimin. 7. 8. quod comprobatur ex eo, quod affinitas etiam ex coitu illicito oriatur, ut in predict. §. notauimus. Si vero quis fornicietur cum ea femina, cum qua habet publice honestatis iustitia impedimentum, quippe qui eius confangueina intra quartum gradum deponitur, ab ille carnali commissione punitur arbitrio iudicis, non his pœnis, quas modo prædictum licet gl. 4. s. test. illa, existimat, hanc fornicationem posse inceps dici: id enim locum habet ex imprædicta definitione significativa, que in poenis admittenda non est. Pro qua opinione est insignis glossa in Lib. 1. cap. 19. in verb. cor. de con-
sanguine quia ibi Dd. cummunt approbat, dicit ex ea, & co-
trahentem matrimonii cum feminam, impedita publica honestatis iustitia, non esse excommunicare illo canone, qui eosanguineos, affines, religiosos, moniales, & cōstitutos in sacris matrimonio contrahentes, ipso iure excommunicari.

* Is autem, quinque nuptias contrahit, iure cuius, si humilis & vili sit, verberatus in exilium mittitur, bonis omnibus fisco adjudicatur, non exitemebus ipsius delinqutis filii legitimis, qui fisco in bonis preferuntur. Vir autem honestus, infamis effectus, ac bonis eodē pacto omitti, in iniūliam perpetuo relegatur. text. in Lib. 1. deinceps. cap. 2. Art. in predict. Cod. denegat. spes. Regia. l. 3. titul. 18. part. 7. Angel. in tractat. de malef. vers. 1. hec yd adulterio. col. penalis. & Paul. Gril. lib. 3. quae. 3. quia in re plurima sunt adnotanda.

6. Primum bona contrahebit inceps nuptias, fisco ipso iure, a die cōmītiū criminis, eis adjudicatur, probat text. in d. eam secundum leges. & in Auth. de mecl. nupt. vnde non est iudicis sententia ad condamnationem necessaria: quod pluri-
mū refert. Nam licet alias morte delinquente criminis extinguntur. l. 1. & 2. C. freat vel accusat mort. fuerit. admovere. 33. quae. 2. & auſam que. in 2. quae. 2. freat legi vbi gl. & nob. in 2. & vbi gl. de mort. excom. tamen quando a lege, vel canone pœna am-
fissionis Bonorum inducit ipso iure, etiam mortuo delinquenti illud crimen trahari potest, & in iudicium deduci contra heredes, ad effectum, ut fiscus bona illa omnino

consequatur. gl. est in lib. 3. §. quod autem si quod quis iure, quae Doct. ibi cōmunitur approbat dicit ordin. Io. Anan. in. in literis de rape. 2. col. & singul. Bald. in lib. 1. vni. C. de pris. doct. col. pen. & secundum Bart. & Doct. ibi in lib. 1. cōmunit. de publ. & in. Caius. in lib. 3. vni. f. de priuat delict. Dec. in lib. 1. populam. §. in heret. ff. de regu. in. quae opinione probat text. in signis. in. accusatio. §. penal. iudicis. e. cōmunit. de heret. in. 6. & elle eam cōmunit. afferit. Andr. Tiraquel. in lib. 1. vngu. C. de rebus dom. in verb. reuer-
tatur. nro. 24. 1. & 1. lib. in. 6. quod. autem. vbi ipse. & Ioan. Ign. in d. Caius. in lib. 1. vngu. cōtra hanc cōmunit. disputant. Hinc etiam & illud est tractandum, an fructus bonorum, quae ipso iure fisco propter criminis deferuntur, sint ipso fisco adjudicari, & a die cōmītiū criminis, an a die litis cōficiatur, quae in re diligicis est & que in bonorum amissione, quae ipso iure a lege non inferunt, sed per sententia. Nam is, qui priuandus est per sententia de propria ob delictu, donec sententia feratur, aut salēte item in criminis accusatione cōte stetit, ha fructus recipit. vt nec iudex in sententia possit cōfici fructus fisco adjudicare, sive fint extantes, fuit cōfumpti. notat Car. in Clem. confutacionem. §. ceterū. ad fin. de elect. & Fel. in 2. de quare. de pres. 2. 33. ea ratione, quod hic delinqens, donec perdidicis pietate propria, tene dignitate, officio, aut beneficio, titulum habet, qui ipso iure fructus recipit, ut optimo percipiat. idem notat Corn. in lib. 1. C. de bī quibus vñ indig. cuius opinionem Felin. in d. cap. de quarta. pluribus rationibus comprobatur, quibus tamen respondet Anton. Burgen. in ea. ad nat. stram. de empio & vendit. 34. contraria opinione fecutus ex qua fructus percepti ab ipso diligiente ex ipsius bonis, quibus priuandus est per sententia, fisco adjudicatur a die cōmītiū criminis propter malam fidem, quam delinqens habuit communis criminis, & quia titulus illus, quae in re habuit, renocatur per sententiam, probat hanc opinionem text. in lib. 1. C. de bī quibus vñ indig. vbi Paul. Cast. Salycet. Ale. xand. & Iaf. idem notat, quorum opinionem idem Paulus afferit in pred. per text. his. de piet. heret. post Bald. & Angel. & elle eam communite tantur Ioan. Bernar. in præc. crimin. canon. 3. 12. qui opinione Card. Corn. & Fel. exiliat. procedere, quando ipso delinqens etiam post delictum, in dignitate, beneficio, aut officio debitu ministerium exhibuit, quod tamē ego intelligerem, nisi delinqens, etiam occultu, etiam peracta penitentia delinquentem ipso iure, ministrare impediatur, vt si esset crimen, quod irregularē cōministrando in officio, quod exercet, non poterat, dignus esset maioris pena, ac delictum maxime augeret: quo fit vt fructus ei non fint iusta ratione concedendi, nec dimittendi, & quo facit quod Felin. notat in em. in predict. 3. col. de accusat. dicens, delinquentem non possit esse in anima iudicio retinere beneficium ecclesiasticum, cui ei annexu ordo faciat, quem ipse propter crimen exercere non potest. Verum si a lege, vel in canone, bonorum, beneficii, vel dignitatis priuatio ipso in re fit: & sic ipso commissio criminis, fructus a die criminis perpetrati, per iudicem fisco adjudicatur indistincte. text. in Lib. 1. cap. 1. in princip. ff. de bu. quibus vñ indig. gloss. notab. in Absent. de inceps. nro. 6. & 7. iuste. immone. quia ibi Dd. cōmunit. sequuntur. & dicit fin. Report. inquisitorum, in verb. confessio. & ar. rem. Pet. in Vellugia. in Spec. princip. Rubr. 1. 4. §. naus. videamus. nn. 8. notat idem Felin. in cap. Rudolphus de rescript. mon. 3. idem in d. de quarta. nro. 33. Tiraquel. in lib. 1. vngu. in verb. reuerteratur, numer. 219.

Hic accedit, quod retinens beneficium ecclesiasticum, quo est priuatus ipso iure, dicitur intrusus: vt ex Brixienis not. Fel. in c. in. magistr. de resp. corola. 2. quod ipso intelligerem, quando quis fuit per sententiam priuatus, & retinet illud beneficium, vel quando ipso iure primatur, & fuerit sententia declaratoria: ex c. cum secundum lego. de heret. in 6. & Nicol. Mylis. in verb. intrusus. in quo requiritur vtroque cau sententia executio, vt ferbit additio Rota 16. in nro. & Probus in Prag. farr. 1. 1. de pacifico pessib. in verb. violentia, vbi Chof-
masidem quod Brixienis adnotauit.

Ab eadē uris decisione, quia bona contrahebit inceps nuptias, fisco ipso factio deferitur, & illud infungit, quod a die cōmītiū criminis administratio bonorum ipso delinqutis auctorit, atq; bonorum dominū statim in fiscum translatur censetur, quod probatur in Lib. 1. communia. ff. de publ. & vbi Bart. & Imol. hoc notat. Ioan. And. & Dd. in d. c. cum secundum Cyn. & Bart. in auth. inceps. C. de inceps. nro. quo fit, vt res qualibet

bet ex fisco delati per delinquentem alienata, ab ipso fisco vendicari possit, precio ipsi empori minime soluto. Nam si dominum in fiscum transferat, & fiscus agit rei vindicatione, lequitur minime debere fiscum precium empori solueri siquidem agens rei vindicatione, ad precium non tenetur. *In casu.* C. de furt. hoc ipsum in hac specie notat Bart. in. pof contrarium sive dona, cetera. 4. Decius conf. 2. 35. col. 3. And. Tiraq. in d. petr. 6. et stat. num. 267. Iste Ioannes Hannib. in repe. d. L. pof contraria in 2. tempore. n. 360. Sitamem precium datum ab emptore reperiret utrius bona ipsius delinquentis, teneret fiscus bona illa capiens, illud emptori reddere, sicuti notar repertorium inquisitorum, *in verbis alienatis.* id est dicens, quando precium illud fuit conuertitur in utilitatibus bonorum delinquentis, atque illa virilitas ad fiscum cum bonis suis delata, quod Bar. not. 3. in 3. de his infraand. cred. per Temp. or. res vend. & vtrquin probat Conran. straf. 1. de ob- trad. quod. 8. zenz. 3. Sed & si alienatus ad delinquentem facta fuit ex causa necessaria, nempe pro alimentis, alienatus licita videatur, nec potest res alienata per fiscum vindicari, vt notant Paul. de Monte Pico op. 19. 8. Ioan. Hannib. 48. m. d. 1. pof contraria. & Sylvestr. in verb. heresi. 1. q. 8. & licet ex Bart. in d. pof contraria, in ceteris temporibus, possit contraria colligi: sequitur tamen & verior videatur primitiva opinio. Ex his confiderandum est delinquentem non esse a fraude, nec a peccato immunitum, si praecepto caui, quo bona eius sunt fisco iure fisco delata, et in aliqua alienauerunt, ipsum emptorem hoc ignoranter decipiens. Sylvestr. in verb. heresi. 1. q. 8. & Ioan. à Medina de refut. fol. 9. colum. 3. & Hadrian. quodlib. 6. art. 1. illat. 3. cum ipsi emptori in minatu, ex culpa venditoris periculum amittendi rem & precium. Hinc etiam confit, fiscum non tenerat sed fons debita, ab ipso delinquente contraria potest cōsumifum delictum: illa vero qua tempore criminis perpetrati delinquens contraxerat, solueret fiscum. *C. de furt.* 1. §. *in bona.* & ibi Bart. ff. de ure pof. late Gal. Benedict. in e. Raymone de tell. ann. in verb. & stat. num. 5. o.

11. Sunctetiam qui ex illo exibitione bonorum amissione, pof. ipso iure a legi inducitam, tantam habere vim, vt etiam in conscientia foro locum habeat. Vnde fit, vt nullam sententiam expeftata, pfo delinquens illa botanectare fisco restituere, necesse ea polif obtinere, quia pana ipso iure indicata per leges exteriores, locum sibi veditac in foro interiori. Abb. & Felic. deconfit. 44. idem Abb. m. dilecti ab art. cui opinio & plures ali. Doctores accidunt, quos refert & fequitur And. Tiraq. in d. p. iniquam, in verb. reuenerat. num. 236. pro quibus est optimus text. m. 2. de pof. in p. 6. per quem aper- te probatur, heredes heretici, scientes defunctum heresis crimini comititi, non posse vivacem bona defuncti aduerfus fiscum, quia in aliam fidem habent uitigur non posse sunt iuste bona illa possidere, quippe qui ea dinatur inusitate. Secundariam opinionem est illa probamus, nulla etenim pena, etiam ipso iure itaqua, in conscientia foro debetur, nec exigenda est necessaria ab ipso factore, qui ponenter indicat, quod probatur primo, ex l. pof. 5. ver. ro. C. de ure delit. 1. q. in 2. C. de ure vi. quibus legibus imponitur pena ipso iure, & tamen communiter id, asserunt illarum legum penas in foro conscientia non deberi. At tenta quorundam interpretatione, qui tenent non effecto inveniuntur, heredem in foro anima vtrum vites hereditaries minime teneri: vt tradit in Rob. tradit. q. 9. hoc ita intelligens d. §. in ver. quod ipse latius deduxi in 1. t. de testam.

Sed & quod illi qui in testam, esti gl. ibi communiter recepta vel illius legis pena, sententia exigere cestate Ripa in. 1. pof. colum. pen. de refut. pof. non dicunt tamen, quippe ipso iure parnam ibi facient exsilium, quod apparet ex traditis per Tiraq. in. d. verb. reuenerat. num. 1. 26.

Secundo cadem sententia coadiuantur ex cap. cum secundum de bref. 6. vbi statut. Rom. Pontificis in penit. & etiam in foro interiore, curia, et carum ex exercitu fieri iuste possit, declarationem iudicis. Igur autem hanc declarationem non tenetur delinquens in interiori iudicio pena solueret, non idem text. m. L. in. quis delatorum, & ibi Bart. ff. de ure pof. Fel. in. 2. Radulph. num. 37. de refut.

Tertio eidem alterius fuffragante ratio illa, quia copia ob- tur, parna legis exterioris, non habere vigore in interiori foro. Id etenim exterioris probatur, quod iure diuino, delinq- uens nihil tenetur restituere, praeceps dianum quod proprio delicto intulit: parna autem, per exterioris leges ita statuta, non tenetur solueret, quia illa actum iudicis, id est, executione ex-

gitis vero qui deligit, nulla lege tenetur pena aduerfus fiscum executioni madare, candide iudice minime exequere, quam rationem D. Tho. tradit. 2. a. 9. 22. art. 3. & ibi Caet. Fel. in. ad audiuimus de finem optime Fortun. tradit. de fin. fil. fil. 18. de fin. & Adria. quodlib. 3. art. 1. ex quo plura inferuntur.

Primo. ratio vera ad gl. me fraterpatens. 12. q. 2. que insigniter alterius, ponam in conscientia foro non deberi, quam Dd. omnes commandant in 1. de confit. maxime Abb. Felic. & Dec. dicit singul. Cor. in sing. verb. pan. Adria. quodlib. 5. art. 1. illat. 3. Ludon. Gomez. in 9. fit itaque no. 6. & in 9. ex maleficis. no. 1. q. de actione. Atque illa est in communis opinio, licet Gomez. in dictis locis, & Dec. in d. 1. art. 2. dubitent, & quibusdam tri- ualisationis reprobare, vel fallo refringere velini pre- dictum a glo. affertionem, quam etiam Dynos probat in regal. predictum 2. col. de regal. nr. 6. Nec Theologi differentiant ab hac communis Cononitarum sententia, vt praedicta etiam paulo ante ad- ductis, ex quibus procedit predicta opinio, etiam si Pena ipso iure a legi, vel cathone imponatur, si quod in specie nota Caet. in d. art. 3. Fel. in. ad audiuimus. Dec. in d. 1. de confit. 1. o. & Sylvestr. in verb. pna. q. 2. & Adrian. quodlib. 6. art. 1. Pulchre & eleganter Dom. Sord. t. de infi. & sur. q. 6. art. 6. Nec nobilis text. ibi appellatur, respectu prescriptionis, que ignorantiam criminis requirit. Ceteru quo ad hanc primam illationem omni- legum legendum est Alphononis à Caet. 2. de nulla heretice pen. vbi cap. 7. & latifine ibid. 2. de pof. leg. pan. aliquot foru- mis rationibus probare nuntiat: pena ipso iure imposita à lege, in conscientia foro, statim commisso crime, ante sententiam deberti, & omnino soluendam esse, hoc expectata iudicis declaracione, nec execuzione. Nos vero adhuc probamus, & veriori est esse conscientiam opinionem, quam communem esse dicimus. Nam licet rationes in cōtrarium ad- ducent vrgere videantur, refelli tamen possum.

Secundo, inferunt ex ratione, quam communis opinioni a- ptauitus, etiam laia sententia condemnatoria, vel declaratoria, non teneri delinquentem ad solutionem penae in conscientia foro. Solum etenim tenetur iudicis & exequenti sententia obdecere, nec ei restitire potest: non tam tenetur ipse sententiam executioni mandare, nequissima bona ipsa offere, quod Hadr. in d. illat. 3. notauit Caet. d. art. 3. & Dec. m. 1. 20. contra Felib. in. 4; qui pro se allegat Tho. 2. 2. q. 6. art. 3. dicentem, ponam in foro conscientia non debe- ri, donec reus sit condemnatus, ergo reo condemnatus debe- tur pena. Nam, vt Fel. respondet, intelligo. Th. donec reus sit condemnatus, & sententia executioni perciuē & tridi- datur ex ratione ipsius Tho. & aliorū, qui Tho. ipsi sequuntur, quibus fel. opinione ante ipsu Bal. probata est in 1. id quod paterius. C. de pof. & cler. 9. q. Horū vero authorū opinio for- tale tunc procedere, cu index exp̄ simum reum condemna- ret ad soluendum, seu aliquid agendum, quod non pertineret ad corporale lesionem, quemadmodū celiat Dom. Sord. d. art. 6. conc. 5. probans, in hicie calibus reum post condemnationem teneri ad solutionem, etiam ante executionem, ita & teneri ad agendum id, quod in sententia fuerit iniun- cū. Practici autē indices cum reos condemnant ad pnam amissionis bonorum temporalium, non damnant eos ad iolitionem, sed familiicriter vntur condemnatione bonorum omnium, vel partis eorum, ea fisco regio adiudicantes. At vbi fit condemnatio ad rationem aliquius mulier pecuniaria, tunc etiam reum condemnant ad eius solutionem.

Tertio, hinc deducitur, penam non deberi in foro interiore, etiam si lex penalis addiderit, ad incurriendam penam nullam requiri declarationem, nec sententiam. Ad- huc enim erit iudicis executio necessaria, quia si laia condemnatoria sententia non debetur pna in conscientia iudicio, nec etiam debetur cau, quo nulla sententia est necessaria, quia illationem aduerfus Sylvestr. in verb. emplo- testis q. 2. & verb. Agapit. in fin. proponit. Is enim dixit, nullā require sententia, si lex penalis praedicta, verbis vtar. Cuius opinio vel est falsa, vel intelligenda in foro exteriori, non iudicio interiori sed in illa exaderet penam, quam inferat, soluendam esse in conscientia foro: crederem communem opinionem non esse hoc cau adiudicandam,

172 Tomus I. De Novis
tamen si causa à legibus sit hoc statendum. Sic Regis leges
fini. 14-15. f. 14. 15. 16. 2. tit. 9. lib. 3. m Regard. pernā quandā im-
ponentes ad dexterū, eā in foro cōscienti eī omnis sol-
uenda, quod quibusdā nimis aperū videbitur, tanē vir-
gentilium tamen probatur ab Alfonso de Calat. lib. 2.
p. 15. Et proficere poterit admitti huic modi ri-
gor, et quando tuxa in aceriam subiectum p̄fectōrū ne-
gligentia p̄sumitur: vel quando aduersus tēs legū p̄cepta
pena: sic candēt, ut tene nūlū sūlālū opportunū cōcedi.
arquesta video Domi. Soto, alioquin maxime refragantiā hu-
mīndopanis, hoc ipū alī mīctere, lib. 1. tit. 1. 2. lib. 4. art.
6. fol. 6. [Ceterū de re ipū de qua dīx̄ leges Regis & tra-
uerant, exārē ferme humiles cōstitutiones inter Philippī regis
noī trileges, lib. 1. lib. 2. 16. d. 1. lib. 4. tit. 2. l. 1. Quis ta-
men ion cōsciētia mentione non fecerunt.] Ilid tamen
cōsiderandū est, esse ponas quādā, quā ipis delinqū-
tibus inferuntur, vt eas illatas patiantur; in quib⁹ cōmuniū
sentientia locū habet: quādā vero, quā imponuntur ipū delin-
quenti, & curā nūrā dicit, vt eas exequatur, vt perge-
nūrātio, exiliū, habitatio in certo, & à iudice constituto lo-
cū: has quādā etiā cōsciētia iudicio, condemnatiō
cōglēdi, effe perangere, manifestū mihi videtur, & id exprimil
corat Dredon. lib. Chri. 11. 2. p. 6. Caiet. 2. 9. 6. art. 3.
¶ Quartū ex emend. ratione non tenetur quis in foro

24. ^a Quartus; ex eadem ratione non tenetur quis in 16.8
conscientia penam etiam conuentionealē soluere, nisi ab
aliis petatur, quod non. Corn. cons. 69. 2. vol. & cons. 5. 5. iii. volum.
quem sequitur. Rebut. in 1. vni. C. de sent. qua pro. et. p. 1. m.
pro. sent. m. 6. Nam sicut iudicis exequenti legislata non
licet restituere, ita petentipenam ex conuentione pro-
miliione, non habebit refragari & fieri iudicis executio in
legali pena etiā necessaria, ita in conuocationali petito cre-
ditoris expectanda est, cum si quis pena promisit, iusta con-
iectura primum, altera nolle penam recipere, si can non
petet. Vnde Anch. l. tentatio in reg. poliph. 3. q. de reg. iur. m.
6. quem referunt & lequantur Dec. 1. art. 1. qui aliter pos-
nam conuentionealē in foro conscientiae debet, et intel-
ligenda, si ab illo , cui soluenda est petatur. Is vero qui ex
conuentione, vel ex iuste penam exigit, & extorquet, nullus
peccatum committit, quod probat Fortunatus art. de vit. sua. illat.
18. & et apud omnes probatib[us] opinio, quando les est
iusta, vel penam conuentionalis licite in contractum deduc-
itur. non. Corn. cons. 69. & Bal. m. 1. C. de sent. vni. vol. antep.

¹² Quinto ex eadem opinione defenditar a quibusdam
Inno. qui in sc̄it dignum de boni scripti, dānum? alteri infer-
mentem culpeū, vel leuitinā, non teneri in conscientia
foro illud refarcere equum in iudicio exteriori, per iudicium cogi debat ad illo fundendum. per līg. s. ad leg. 44.
Hoc enim dānum in pœnam solutum precedens culpeū
iguit in iudicio interiori non debetur. & Inno. sequuntur
Abd. in c. sc̄it prefū de mur. idem Abd. in c. amicis s. ad. 5. de te-
bīb. & in c. dicta de abr. Abd. Dcc. n. 31. in c. quantum contra de-
prob. Aret. in c. sc̄it. col. 2 de regib. Roman. iug. 105. Anan. in d. c.
sc̄it dign. §. jn. in. & ibi Fel. idem Felian. 41. & idem no. 10. in
2. leit. m. c. de confi. pot. Abb. sib. vol. 7. & Iaf. in c. sc̄it. num. 13.
de abr. Barb. m. 1. c. de comod. quam opinio alterum comu-
nem esse Ant. Cor. l. in ing. verb. forū conscientia. & Iaph. in ver-
bo. culpa. §. 4. & verb. adiutor. §. 4. & verb. sc̄it. in 2. 12. & 15.
pro qua considerandum est, quod in foro interiori volun-
tatis nocēdit est attendenda, quia tamē cellulat in culpeū
& leuitinā. Verum adiutor hanc opinionem in communi-
nem tenet idem Ab. m. c. de mur. Barb. m. c. Raymold. de te-
fiam. col. 31. & Ang. in iunia. in verb. culpa. 10. & Adria. in 4.
gent. in tractate refutacione. & viran. in foro conscientia. quibus iuffra-
gatur quod lex culpis. modo iusta sit, ligat quoniam in foro
conscientia. & in eo feruanda eti. communiter recepta
in c. qua in eius legejano de confi. Diinus l. hom. 1. 2. q. 96. in 4. Lex
autem cuiuslibet has in re iusta est, igit erit in interiori foro
feruanda. Item prædicta lex dum mānū restituat dānum
illuc, non invertit panam: quia illud dānum est in par-
te patientis interelle, & proprie rei amissi acquifitio. Nec
de voluntate dānum inferens curandū est, cū polliit cum
lex obligare ad dānum solutionem. Ex quibus responderem
rationibus pro prima opinione adducis: & dubia valde
reditur huius quæst. definitio. Atque in culpa male
ego tenere opinionem vltimā, quam & in culpa leuitinā
probabiliter est opinior, maxime viā natura contraria us
iens di pōtū etiam leuitinam culpanū considerat.

Est tamen adnotandum * text. in d.l. sive lge. procedere in cul-
tissima in facto, non in culpa quia in omisione commissa
est gl. notab. secundum Pauli ibi in 1 Timo. 5. p. 50. marimo-
quam dicti ante eam Cor. 1. singul. in verb. p. cui et filialis
lege Cornelia, ss. d. Syllau. quis communiter Doctor. app. obat
tardus Alex. in d.l. p. 100. col. 6. maius enim criterii est quod
facto committitur, quam quod in omisione perpetratur.
autbore Thom. 2.2. caput. 7.9. artic. 1. hunc etiam intellege-
mus ad i. in lege. notat Bart. in l. quad. Netus ss. deponit. n. 2. i. In. ol.
.de command. m. 28. & Alex. In. ol. m. 1. p. 100. ut ss. de clauso. col.
Salic. in Lais forsanus ad in. C. de pugna. 210. Stephan. Ber-
nardi. cap. 140. in 3. vol. Ex quo infertur intellectus ad globo in s.
Iustitia. iste. quibus modis re contraria obligata dicentem in linea. 18
tempor presumi culpam in leuitissimum. quam dicit singul-
larice d. I. que forsan col. 20. & idem in lib. in ratioc. 2. S. Celsi. &
Lam. 1. prator. & g. prator. ss. f. Alex. 1. 1. & Info. in Iudicio. &
distracta ss. de leg. 1. vbi laton assertio hanc opinionem esse
convenit. Est enim intelligenda dicta opinio, quo ad cul-
pam leuitissimam in omittendo, non quoad leuitissimum in
omittendo contingente. Vnde nisi ex natura contras-
veniat leuitissima culpa, ex incidio non tenetur quis,
actione legis Aquilae, ex illa leuitissima culpa a lege pralum-
pata Alex. in d.l. Tom. & in d.l. g. prator. Bald. confit. 1. 6. nro. 4 &
Gerrand. in confit. 10. vol. 3. licet contraria non teneat. Tho.
Grammat. de c. 3. in fin. Hinc subinferior text. in lib. q. 10. das.
de iure. rati. & natus. dicentem, teneat qui ad d. amittit
solutionem, quando dannum illatum in fuit & incen-
dio propter illius negligientiam. Et interligendum de ne-
gligentia, quo culpam leuem praef. fer, perpenitus ipsius facti
circumstantiis: non de illa, qua ex culpa leuitissima contin-
guntur conget ex supradictis, neminem teneat ad satis-
factionem damni, quod est illatum, propter eius omisionem
data culpa leuitissima. His etiam exacte animaduerteris costar,
qualiter fit intelligenda Regula. 10. cap. 15. part. 4. quae in inci-
dio optime considerat per aliquot exempla culpam ex qua
incendiarius teneatur. Est tamen hac in re aduentendum,
contra communem opinionem veras esse: tunc deum
lege Aquila quem tenet ex culpa leuitissima, quando natu-
ra actionis, cum qualeque Aquilae scito concurrit, id expo-
nit, non alias quod subtlerit comprobatur. Car. Mol. lib. m.
C. de sent. qui pro eo quod interest. juan. 1. 30.

Sex. ex glo. m. d. fratres. adiuncta premilla declarati-
one, constat, peccata etiam in foro conscienti deberi, quando
ex parte recipiens non est peccata, sed aquila rei acquisitione
& de interesse Dom. in c. commissa. col. de sloff. 6. 1. Febr. 43.
& Dec. m. d. 1. de confit. m. 2. d. 1. l. 1. & Anch. m. 2. p. 100. car. de
reg. in. 6. col. 23. quorum opinio est intelligenda iuxta in-
con. opinionem omni modo explicimus.

Septimo inferunt intellectus ad textum *in c. 1. & 2. de adultis*,
vbi expresse caetur, ⁷ vt vitante virginem esse compellere
dam eam dote congrua donare: hoc enim procedit in foro ¹⁹
exteriori. Nam iudicio interiori & conscientie, solum
tenetur quodam plurius egere corripere: & si ipsi illeputrate date tantum
quodam plurius egere corripere: & si ipsi illeputrate date tantum
sibi corqualem, quam indigeret, si esset virgo, non tamen
integrum domet: hoc enim est dannum illatum restarcere:
solvare autem domet integrum & necessariam, ad huben-
dum viro equali, ut ex incolleto communis illius *s. de adul-*
colligatur, ad penam criminis speciat, que in foro conci-
entis non debetur ita hunc intellectu expresse nota: l. foro
2. par. tit. 5. c. 6. 8. Ioan. Bernar. m. ita elegans m. praxim. 1. 6. 7.
Et licet textus in c. 1. responderit: quod corrumpens
*virginem, si tam non duxerit uxore, teneatur in foro*20**
ciali tam dote iusta dote quam virgines accipere
conuertere dicunt tamen Iordan. And. Abb. & alijs esse vi-
teris ad textum supplerunt, quod teneatur item dare illud, quo
pluris indigeret corrupta ad inuenientiam virum aquale-
bit. Quod illic Anania agre admittit *c. 2. scribens*, quod illi
textus sit simpliciter intelligendus, vt iaceat, si ne vla addic-
tione, quando corrutor vult contrahere matrimonii ipsa
vero, vel pater hoc recusat. Tunc enim fatigat constitutere
ei ditem, qui sufficiens tuific ei, si esset virgo. Ego tandem
Ananis accedo, bvi corrutor et vir conuentiens ipsi virgi-
ni ad matrimonium, & iniuste reculatur, aliquo legeor Abba:
& confirmo ciuitatibus eum procedere: quia textus illi
intelligitur, quando corrupta cum dote coniux dari
virginibus potest consequi, aut conquefuit maritum sibi
a qualem & conuenientem atque parem.

²¹ Octauo, quamvis mala fide praescriptio non procedat, e. p. p. f. de reg. iur. in 6.c. fin. de praef. poena tamē praescribi potest, etiam cum mala fide, eo quod non debatur in foro conscientia ita Abb. & Fel. in d.c. fin. col. 2. & Franc. Bald. in tract. de praescript. 2. par. 3. par. p. q. 1. & t. 4. idem not. 10. Crot. in l. nemo. pag. fol. lance. col. 2. fol. de leg. 1. quibus non obstat tex. in c. 2. de praescript. lib. 6. cuius mentione paulo antefecimus, vbi bona fide requiritur ad praeferib. dam ponam. Ille enim tex. procedit, quando penitentia iure est per legem ita ut aquo calce licet in foro conscientia non teneatur delinquentem, nec eius haberes eam fisco offertur: tamē ipsi hæredes bona illa fisco detinata, non posunt abique bona fide praeferib. ad hunc effectum, ne bona illa per tentientem iudicis auferatur. Ab his quanto autē tēpore, in bonis fisco delatis aut defteratis, procedat praescriptio, traditum Bart. in l. omniib. fol. de diuers. & temp. praescript. Imo. inl. quatuor. fol. de q. cap. Ang. §. 7. res. q. 1. fol. de y. cap. & ibi Dd. in l. 2. de p. f. in 6. Abb. m. c. m. not. 3. & pen. Fel. b. v. col. pen. de praef. Verū si ratione Abb. & Ieucuamus diligenter per dampnum, minime latius faciet responsum præfata ad text. in d. 2. Cū etiā ipso iure imposita pena conscientia foro debita non sit, idcirco eredere præscriptione cū mala fide in penitibus procedere etiā iure canonico, sicut si p. f. præscriptio que iure ciliui, cū mala fide approbat, nō aliasque ideo in d.c. 2. bona fides exigit, quia illius capit. præscriptio à iure ciliui inuenta non est, nisi latius omnino: etenim à iure tantum Pontificio inducitur, & cū bona fide, seclusa penitus mala fide: hix quo infero iure ciliui ad aduersus fiscum seculare, bona? ob non solū vestigia ei ipso iure delata vñscapit aut p. f. quinquennio, etiam mala fide. 2. C. de vel. & comm. quem text commendat. Abb. in c. vñscap. col. 3. de praescript. Rom. fol. 47. 2. Bartach. in tract. de gallo. part. 6. no. 5. addo tamen hac in re leges Regias 5. in l. 7. par. 23. & 9. in l. 10. 6. ord. Infertur etiā iure ciliui p. f. quinquennio ab obitu hereticorum nondū acculati, & tute ab hereditibus boni illius obtineri, eisq. dicta præscriptione defendit, licet scilicet illi hereticum p. f. sentit Bart. in l. 2. c. de ap. cuius opinione in fisco seculari procedere exultimat Abb. m. c. m. not. 3. col. 2. & ibi Fel. col. pen. Franc. m. 2. de praef. in 6. col. 2. Bal. de praef. c. par. in p. r. col. 1. pro quibus facit g. l. Manichæus. C. de her. dicente, in crime la se maiestatis, non posse quem accusari p. f. quinquennium ab eius morte. item notat Röding. 431. Ex quibus illud sane colligeris, tuis, cuius hanc temporat statuisse in his penitibus actionibus, etiā data criminis sc̄iētia in hereditibus delinqutētis. Verū in fisco Ecclesiæ aliud disponit tex. in d. 2. cui addit. tex. in c. acutans. §. pen. de her. col. lib. quo confat hereticum quod bona, etiam posse post mortem accusari, ut in eo ex p. f. poterit definiri hereticus accusari, ut eius memoria danietur, vt ibi loan. Mon. ac cateri adnotatur, quibus accessit. Fel. in d. c. m. nobis. vñscap. p. f. Abb. in l. 2. & Gonfial. V. Villadiego de 19. 4. 22. col. 2. atque item erit in apostolito, licet Affl. in cons. Neap. in l. 3. teneat, non posse p. f. quinquennium accusari. Imo in his regnis, quod honorū conificatione fisco seculari applicandum, locū habet illius c. constat. ex his, quae hotar Repertoriū inquisitorum, in verb. p. f. scriptor. & missori inquisitorum. 20.

²⁴ Verum ex premisso considerandū est, bona ob delictū femei fisco delata, & per tentientia etiā tradita, non posse vñscap. mala fide, nec præscribitur enim non agitur de p. f. præscriptione, sed de re propria ipsi fisci p. f. præscriptione non acquirendā, sic fane intelligo in l. omniib. C. de praescript. 30. vel 40. annos, ex qua anni quadrangita ad hanc præscriptionem requiruntur, quod Bart. in l. omniib. 1. m. l. quatuor. Angel. in l. 2. fol. 26. 4. 26. 21. qui etiā examinat questionem item de p. f. scribendis bonis fisco delatis, aut defterendis, hoc inquam adeo verum est, vt & bona fides sit in hac præscriptione necessaria.

²⁵ Nono, ex premisso probari potest, poena? censurę à canonibus indicatis, item pena irregularitatis, ac etiam qualius alias, quibus propter crimen aliquis efficiunt indignus, atque incapax aliius rei, in foro conscientia vim & effectū habere, quia nullum actum iudicis exigunt isti poena, quod notat Caet. 2. 2. q. 62. 1. 3. & probatur ex ratione, quan ad gl. m. c. fratrem, nota nimis. Tameneti Dom. Sot. d. art. 6. in censuris Caet. sequitur, ab eo defederis in caritatem quam ipse tradit. & hoc loco loquimur.

²⁶ Decimo hic notandum est, non tantum in foro penitentiali, sed & in indicati, quo ad tollendā penā spiritualē, quæ infertur non latitescit, minime considerari ponam

temporale, quæ danni vel debita rei satisfactionem non spectat. gl. in clew. 2. ver. offi. de her. quam dicit sing. Are. in l. 5. Cato. 1. col. 2. de fide. ob. Ex quo subinfertur intellectus ad l. Regiam, quæ prima est tū. de excom. lib. 8. ord. quæ ponat importunit periculum excommunicatione per mensem, aut annum. Nam hic excommunicatus, si omnino satisfaciat alterius, cuius causatio excommunicatus, absolvendus est, licet ponam illius l. non foliat: tametū possit ab eo illa pena exigi, præfata femei abolitione.

Vndequid & illud est considerandum, quæ p. f. a. t. eff. 27. adiecit in foro conscientia debet, vel ea ratione, quod nulla sit iudicis executo necessaria: vt exultimat Abb. in e. Ramadani, de tellam. n. 2. & Crem. fog. 7. vel ex eo, quod euenniat causis, quo tellator noluit hæredem vel legatum eius bona possidere, vel volum eorum aliquam partē amittere, quod facere iure optimo ponit. I. ab. e. C. de fideicom. l. fin. nom. 1. notat Caet. in sum. verb. pana. Flor. 2. par. tit. 10. 3. 9. 11. Ex quo infertur, remittant ex mariti relictum viufructum, ex relicta est in bonis ipsius mariti, hac lege & conditione, vt caite viuat, omnino teneri viufructum reliquerit mariti hereditibus, in iure iudicio, ex quo casitate non feruantur.

Duodecimo, nec illud est: omittendum, donarium, fil. 29. cepitis à donatore filii, teneri in conscientia iudicio recipiunt res donatae, iuxta l. vii. quād. C. de renos. don. Necid improbatur ex cōmuni opinioni gl. in cap. 2. termini 12. 9. quia reuocatio donationis per illud inducā, non fuit facta in p. f. nam donatarij, sed ex p. f. sumpta ipsius donantis voluntate, plurimum à lege coadiuvata, quod ibi notat Tiraq. in verb. reuocat. m. 2. 3. 8. in quo forsan diuersum erit dicendum, quidam donatio reuocatur ob ingratisitudinem donatarij ex l. fin. de rest. dom. & c. fin. de don. Tunc enim in ponam criminis & ingratisitudinis fit reuocatio.

Ceterum, vt illuc, vnde ab i. redeam, t. p. dicit a pena a. 30. millionis bonorum omnium, quæ authenticorum iure, cōtrahentibus etiā in cōf. nuptiis interfur, ita est intelligenda, vt in celis nuptias dicamus eas, quæ gradibus ut canonico prohibitis contrahentur, licet iuri civili prohibiti non sint. Lex enim ciliui in hac re ad canones ell omnino referenda. ita Card. Abb. & P. Prap. in cap. & si necesse. de don. m. uer. vir. & vx. Alex. in l. fin. 4. C. de fuce. ed. in fin. Dec. m. 2. col. 2. de teſt. idem Dec. conf. 8. vbi hanc etiā communem opin. fatetur, licet contrarium notatetur Anch. conf. 391. Dom. conf. 71. Cald. conf. vñscap. idem Dec. conf. 268. num. 5. & And. Alci. in cap. clm. comingat. de iure, num. 53. 3. dicens: statutum prohibens ince-3. tias nuptias, & ponam contrahentibus adiiciens, eis referendum ad iuri canonici prohibitionem, quia tempore quo statutum fit, iuri canonicum viget. At iustiniū leges non posse hunc intellectum accipere, probatex eo, quod ille tēpore nondū iuri canonicum coniugalem prohibitionem induxit. In quo t. fallitur aperte: cum ante iustiniū, imo & ante Valentinem, Theodosium & Arcadium Cæsares, 32. qui l. quæ contra. vñscap. m. p. ediderunt, Calixto, Fabianus, & Julius Roman Pontifices, coniugia inter cōfanguineos, & affines prohibuerūt, paulo latius, quā p. f. debet prohibi- tuerint. vnde cōmuni opin. iure senior videtur. Conflat enim Constantini Magni zelo religionis Christianæ, ince- tias nuptias prohibuerūt nondū a Romanis Imperatoribus venitas, authore Sozomeno l. 1. eccl. h. 6. à summis ve- ro Pontificibus, Fabiano & Calixto ante ipsum damnatas. De quo traçanteū rūtus Iac. Cuiac. lib. 7. obser. 28. & Briss. in lib. de res. com. [& post eos Antonius Contius, lib. 2. successio- rum L. c. 1. r. post Gratianum 35. quæf. 2. & 3. atque Iuonem g. de retor. m. p.]

Secundo, t. legē punitentes in celis nuptias & etiā cano- nes locū habent, vbi ab initio scienter contrahēruntur. fe- castum ē si ab initio bona fide contractis nuptijs, postea de- tecito impedimento, vir & feminam in eodem coniugalē cō- tractū perseverant glo. eit in Clew. vñscap. verb. scienter, de confon. quā Dd. ibi approbat, & eam dicit auream & sing. Fel. inc. examinata. col. 4. de iud. & not. Franc. in c. decebat, de hebet. in vñscap. fin. eandem fententiam probat, quā & Dd. ibi sequuntur.

Tertio legē cīviles in celis nuptias punitentes, sunt in- telligendæ, quando sunt cōtracta spousalia de prefenti. Bart. 34. 1af. & alij in l. fin. de cond. jure eau. Imo quo ad leges cīviles de in celis nuptijs, vt locū habent, est neccesarium matrimoniuū copula carnali consummatū. tex. in d. & si necesse de dena. m. uer. & vx. quæ ita intelligit ibi Ant. Abb. & Prap. & Bald. Nouel. in tra. de dote, par. 1. 2. 11. Nam cū leges cīviles in his

nuptiis in celatum punire velint, copula requiritur, sine qua in celo vere committi non potest, ut superius diximus.

inceptus vere communicationis p.
Quarto, pena amissionis omnini bonorum, que iure
authentici contrahentibus inceptis nuptiis infertur,
minime locum sibi vendicat, dicitur in ipsi contrahentibus
ignorantia iuris, sed si etiam craefata, & que ex lata culpa
contingit a Bart. in*s. fiduciariis cui in iustitia, in prima, t. 1. s. 1.*
adul. optime Imo in Clem. in de consang. col. 3 & ibi Anch. col. 3,
Bar. expellim sequitur, pro quo quia opinione facta ratio, que
ab ipso Imo, adductior nam vobis exprefit ad t. peñam
requisitur, lata culpa non sufficit. *q. s. & generat. ss. de*
liber. can. not. Bart. t. 1. s. 1. q. s. & t. 1. s. 1. lib. s. de infusoriis. Angel.
pertex. ab*t. 1. s. 1. q. s. id. quod. & de. s. de. iur. omni. ind. text. opt. in*
c. s. verio. a. 2. de. f. ex. unio. n. q. s. quid. s. 1. 9. 4. not. Abb.
& Fel. col. 2. t. 1. s. 2. de. conf. id. Fei. in d. s. s. verio. dic. t. 1. res. t. ad
hoc esse finge. mot. gl. abi. recepta communiter teit. lat. 1. s. 2. 3. in
l. m. att. ss. de. in. facit. lat. leg. C. de. sciripi. notat. Bar. in. quod
Nerua. 7. col. 1. deponit. Nes oblitant que cōtra hāc communem
adducunt Dec. 1. 2. & late Zalius in b. 1. singul. intel. cap. 2. illa
enim intelligi hāc sum, quando lata culpa veritatis per-
fert, & ita dolum admixta habet, ut conflat ex adducitis
perenniund. Zal. probatur etiam opinio communis in. 1.
a. ver. doli. mab. & ver. s. qui ignor. sum rem. s. s. bene. s. q. s. ex quibus
infertur, ex communicationis pena in d. clem. mi. statutam
non comprehendere ignorantem, etiam ex lata culpa quod
non. ibi. Imo. & Bonif. vol. 1. quibus patrocinantur, que loan.
Cort. adducit. inc. 2. a. 2. praece. conf. in 6. colum. 3. quamuis gl. s. d.
Clem. mi. res. s. s. contra. in. contrarium notarerit.

Venerem in hoc ediderit tractatu ante iura authenticorum statutu*n* fuerat, contrahentes ⁱ nuptias, ex eisdem nihil lucet, aut commodi capere posse. Imo ex lega vxor doce*n*, arsa, spousalit*n* largita, maritus donatione propter nuptias amicitiae habet: eaque omnia ad fiduc*n* deferebantur. Ipsi contra. C*e* in*c* i*n* nupt*n*, de cuius intellectu prae*t* adducta agendum viteris est, quia iub latet non est, licet per iura authenticorum quo*rum* argumentum reperitur. Etenim d*l*, qui contra intelligenda, in cuius fieri scienter matrimonium contraverteret. N*a*, hi qui ignorantia facti incelas nuptias contrahunt, imminentes sunt & liberi ab illius legis poena: quod et recipiunt. Sed & ignorantia iuris*dictio* excusat a prae*t* p*re*ia non affittendi propria bona, licet non operetur lucri acquisitionem. Tex. & ibi gl*l*. In*ter*. illuc*rum*. Bart. & Alber. in*l*. s*u* adulteriu*m*. §. 5. ff. de adul. in*l*. d*l*. q*u* contra. Bar. & Pau. Cat. contra gl*l* in*l*. f*u* de adul. condic*u* s*u* gl*l* & ibi Doct. in*l*. d*l*. & n*ec* esse, quam opin*u* aliter esse communem Bald. Nouel. in*tr*. de adul. p*ar*. 1. col. 8. T*u*nam tamen procedit, quando contrahitur matrimonium palam, scit*u* si clam contra*dictio* fit, tunc enim non excusat ignorantia iuris, etiam humani, & cunilius tex. in*l*. f*u* de ri*u* nupt*n*. nota. At*b*. in*l*. d*l*. adulteriu*m*. §. 1. gl*l* in*l*. q*u* contra, q*u* comm*u* Rom. f*u* 7.14. Secunda communitas opinio procedit quoad p*onam* l*l*. q*u* contra. In ignorantia probabili, non tamen in ignorantia crassis, & quis in ipso iure gentium veratur. I*l*. f*u* de ri*u* nupt*n*. contra. I*C*. I*C*. gentium fit ignorantia non excusat, quod Baro. ne*sc* d*l*. f*u* de adul. p*ar*. 1. col. 8. ibi doct*u* ad d*l*. l*l*. i*n* contra ha*g* diffin*u*ctio*n* videtur. 3*l*.

38. [¶] Sed & si mulier, qui scienter matrimonium in gradu prohibito contraxit, datem [¶] a marito revertere vel, non repellitur a marito criminis participe, qui fieri ius contra vxor allegat, dicens, datum fisco debetur, ita habere, in l. sui ff. de cons. fine tan. in fin., quamvis dubius, sicut Raph. Fug. & lat. ibi etiam dobitant, sed tenet candem opinionem Card. in d. c. & se necesse, & Francise de Ripa in Rub. ff. sol. matr. m. 29. ex test. iuncta gl. celebrauimus in alijs capitulo. ¶ §. 1. fam. estice, vbi non tatur nemine in posse aduersus agentem in iudicio his fieri.
39. Opponere. dicit practicā glossi. ting. Alex. ff. si parere. §. qui fidem omnem ab Trib. p[ro]c. cal. in l. 2. C. de vir emplo. n. 6. not. Bal. int. tua. de pro. vir. Bar. in l. 3. fide except. res iud. lal. 1. ff. serua. plur. ff. §. qui ff. de leg. t. probat. test. in l. 3 ff. ager. vest. vel emp[er]. per ex quibus opinio Bar. probari videtur. Nā & si ipsouire haec bona ad fieri deferantur, non tam postum per alio delinquentem, etiam per indicem auferri, donec feratur sententia declaratoria. cap. cum fecundū de heret. in l. 6. Ius qui. de vir. ff. que tamē sententia in praefenti causa minime feratur, nec traçatur in uxori excludiō debet à marito excipiente ius si. etie potentes, quā vxoris, canij à lege. illa a dote priuari. Aut quis uxori ad dote confundit fine causa, & quo modis

utimonium propter quod dos data fuit, lecutu' non habet, nec
contrahi poterit. Nec causa dandi saltum proxima, turpis
est censenda; sed potius nulla, ut explicant Bart. & alii in d.
fin. ss. de cond. fine car. dicentes, non competere ipsi vxori actio-
nem de dose, sed conditionem fine castis, etiam si matri-
monium effigitoranter contrahitum. I. i. C. de cond. ob eay d.
si tam datur. § 5. p. fol. marit. text. & blig. in c. 3. de do. in. vir. & vx.
Cum ergo actio de dose non competit, plurima sunt hie
notanda, ex quibus quid hoc referat, apertissime confitibile.

*l. nica, C. deo, vxi, d. s. exaclo, qui marito triboz dilectionem⁹ annuam ad reliqua nobilita mobilia donis. Imitatim erunt omnia bona dotalia restituenda gl. sing. in d. s. exaclo, quam ibi pr̄ altero alios sequitur Salic. Alex. *in l. s. cu m. dom. g. s. fa. m. pat. abb. & Cal. in d. c. 3.* quam etiam dicit sing. Bald. Nouel. in tract. de don. part. i. n. m. 27. quibus suffragatur text. in l. 2. s. fin. if. de priu. cred. in d. s. cu m. dom. g. s. fa. vi. respectu mulieris ignorantis & bona fide contrahentis, non respeçtu ipsius viri. bona, que vxor dedit marito, dotis nomē habet. Atque hanc est communis opin. contra gl. & Anton. in d. c. 3.*

Secundo hinc deducitur, maritum hucus dots fructu non lucrariqua nra fuit ⁊ vera dos, nec matrimonio, arg. at l. s. ante, s. fol. matrim. & auctor. s. de riu. sp. & probato in l. s. in iust. l. s. fructu, s. fol. mar. nota Alex. in d. s. cu m. dom. g. s. fa. nulla bona fide maritus illorū fructus perceperit: tunc enim eos percipiat tanquam bona fide pofessor, no tanquam maritus, & idea eos reliquias tenebitur, eo pacto quo pofessor bona fide glof. in d. s. fructu, per tex. ibi, quam approbat Paul. Imol. & Alex. ibidem Alex. in d. s. ante. & Bald. Nouel. in tract. de don. part. i. n. cal. pen. & fin ex quibus ita intelligenda gl. 1. de don. int. v. & exoren, que exprefſe voluit, maritum lu- cens exponit, doris entutig. *

terio confat ex his, ^{ad} prædicto casu maritum conueniri ab uxore posse, ut ipsa dorem exigat in iudicio exæcie, & ita integræ, ut nihil à marito deducatur alimentorum ratione, immo ultra quam facere possit condemnandus erit: quia nec maritus fuit, nec vt maritus ad iudicium vocatur. lo. And. & Abb. in c. 1. de dom. int. & rx. Bald. I. mol. & Alexandr. in l. di-
mio. & s. f. fil. s. fil. matt. cantr. opinionem existimat veriore esse Rode. Zuares in l. 1. tis. 3. b. 3. fori. col. 3. & esse communè asserit Bald. Nouel. in tractat. de deo. part. II. num. 28. quamvis in d. c. 1. contrarium asserat: eti videntur confentire Card. & Anch. Quid autem in his bonis contrahebitum in-
cessit nuptias, dicendum sit, quando alter corum bona fide
contrahit, dicimus c. 7. bus. part. §. 1.

§. N O N V S.

De Dispensatione.

S U M M A R I A.

- 1 Dispensare quid sit, & de dispensatione ac dispensatore.
 - 2 Inter dispensationem & declarationem non esset.
 - 3 Defensione causa hominiduum factum, hominiduum non est.
 - 4 Furtum fatus causa factum, furtum non est.
 - 5 Beneficia ducantur animaribus habentia, nobis vel laetus, nisi dispensatio habeatur non potest.
 - 6 Interpretationem dominorum & humani potestis ad quatenus possitis.
 - 7 In naturale immutabile est, & quantum.
 - 8 Deportum autem temporis redendum deponit.
 - 9 Dispensatio etiam Romanus Pontificis, sed habet effectum in iure naturali.
 - 10 Dispensatio Papae non potest nisi contra ius diuinum.
 - 11 Lex Dei mutari per Papam non potest, sed illam potest interpretari.
 - 12 Intelleximus ad textum contra i. c. 1. q. 1.
 - 13 Dispensatio prius Papa super factum iure humani.
 - 14 Concilii statuta iuris humani sunt.
 - 15 Dispensatio in iure humano, tamen sine causa facta, an reddit quem tuum quo ad Deum.
 - 16 Princeps indigentissima sua iustitia publicans Ledere non debet.
 - 17 In dispensatione circa ius humanae facta, sub sufficiens iusta dispensatio de causa facta prout principi non necessaria.
 - 18 Dispensatio contra ius sine causa concessa, non est iusta.
 - 19 Dispensatio malo, diffundit potius, quam dispensatio a circuenda.
 - 20 Dispensatio sine iusta causa valet, licet inique concedatur.
 - 21 Dispensatio ab inveterato in Princeps, nec causa habet a causa, non tenet.
 - 22 Mandatum dispensationis pro aliud dispensatione ut, non modo dispensationis facta

Hac in parte agendū erit de gradibus; naturali, diuināve
lege prohibitis. Quia in re ita celebis est cōtroversia,
vt plene doctissimis quicq[ue], conatus fuerit, exācūlissima
diligentia, id inuestigare. Huic tamen dubio de dispensatione,
qua solet à Romanis Pontificib[us] cōcedi, aliqua premittet-
ur, quo recipi possit, fuit utilitatem illuc disputatio.

Differunt apud Latinos frequentius, de tribus significantibus ad expendere. Vnde dispensator feruia apud iurisconsultos dicitur, qui impedita domus curar, quique virtutu diligenter distribuendo praefat rationibus expendit, ita sicut in L. Virg. lib. 3. de verb. genit. quod dictio vitium Alphenus in lege confitit. Et ed. tit. Item paulus in dispensatore, et in dispensatore, si de solutione, & alibi scriptim. Scribitam Theop. m. 8. recte quoque Iustit. demand. dispensatori em dicserunt, qui formare & confundere pecuniam dominii ide m. Theop. m. 8. de his infra, per quae personas ita de dispensatore loquitur. Ex re mea est, quando curando ei pollofionem metas a crediti aut permissi, ut pecunias meis mutandas praesertim, dispensatore magis ut vocatur, eum feci. Ide & dispensator deductio, pro hoc munere & officio dispensator, ex Suetonio in Othono cap. 5. Ante paucos dies tertio Celsario, pro impetrata dispensatione, decies scrierunt expidierat. Id est. Suet. haec dictio vixit in Hispania: Quendam è charis ministris, dispensatione cuidam, quasi fratre, petentem & dubitantes, ipsius candidatus ad te vocavit, ex ea que pecunia, quantum sis & suffragatorne pugnerat, fine mora ordinatus. Nos vero pro simili dispensare pro soluere legibus diciimus, ab subinde & veluti nomine vitium, pro concessione, aut indulgentia, que contra ius à Princeps imperatur, qui dicendi modus ministerio placet. Buido lib. 1. c. 1. q. 1. fidei inf. & vir. nec Oldendorp lib. de iure sive vbi scribit: Quod dispensat, ut cuque suum dispensat, & caro ne aliena sit iusta, ne aliquis ledatur, & quod summanus iustitia manu gl. Nec tamen veretur his dictiōnibus ut, quidem & his caro, quos interpretantur, vtruntur. Condominum etenim aliquid est, atque indulgentiam commodiati loquendi, & conlocundi quamlibet disciplinam profutentem. Nam & Rom. Ponti dispensator a duo Bernardo dictum lib. 3. de consider. & a Thom. 1. 2. q. 97. art. 4. atque a Diu. Paul. 1. ad Corin. cap. 9. & ab ipso Gherito Lucc. 12. ex eo, quod distribuit, ac expendit potestatem fisi à facio Deo concelellam.

Ceterum in iure duos sunt, que ex diametro, quod sicut, dilatant declarare iura, & dispensare circa ius, lus enim interpretatur quicunque illud explicat, ut offendat appetere, an ius illud, id quod agitur, includat necesse. fin. c. 1. de leg. c. 1. com. venient. de iud. 1. sive lego. cum libro proximum fidei lego. Lex namque illa naturalis. Non occides, & per humanas leges scriptim ita explicatur, vt constet per eam homicidium ad defensionem commissum minime prohiberi. Iustit. lib. de iust. & vir. Naturam enim ratio dicit, defensione omnibus permittim esse. Sit etiam les illa, furtum non facientes intelligenda est, vt furum? comititerit, non dicatur, qui fame concus, vicus gratia, alienum affluit, ac sibi proper necessitate de se, dispensat verò circa lus, qui data legis obligatione, ab ea præsumat aliquem eximti. Etenim secundum Thom. 2. 2. q. 88. art. 10. lex proponitur recipiendo ad id, quod est, vt pluribus bonis: id quia contingit humiliori aliquo caus non esse bonum, oportet per aliquem determinatum in illo particulari cui legem non esse fervidam, & hoc est aut Ebor. Thoma, proprie dispensare in lege: cuius rei fit exemplum in cap. de iust. de p. l. Iure enim humano nobiles & literati duo tamen beneficiam curam animalium habentia obtineat prohibentur: At Romanus Pontifex aliquem nobilem aut literatum, sed hancis humani prohibitione eximerre potest, ita hac explicavit Card. à Turre Crema in tract. de eccl. lib. 3. c. 55. Iacob. Almain. in tract. de eccl. c. 3. & Ambr. Cat. contra Cain lib. 6. 2. sive adf. Par. Conf. 65. n. 15. v. 4. Domin. Soto lib. 1. de iust. & vir. q. 7. art. 3. Quo fit, vt circa lus diuinum, aut naturale, interpretandi potestis Rom. Pontifici competat, non duplendi. Declaratione enim ex eo etiā continetur in iure naturali: qualicunque illud sit immutabile quod ad primis principiis scilicet ratione vivendum est, & quo ad ea, que necessario ex primis principiis deducuntur: vt sunt precepta decalogi, que & iure humano declarari possunt, quod ad actus, quos prohibit, vel imperat: conclusiones tamen, que ex primis principiis iurius naturalis oriuntur frequentius, non tamē in viventium, quiaque ex canis speciebus a iure ipso naturali deducit deficient, ratio enim distat, vt deponenti reddatur depositum, nullum exigat: id tamē frequentius est, neq; semper ratio suadet: ut iustitia ratione denegari aliquo casibus possit. Iusta fides si deposito. Plato lib. 1. robi. pulchre Cic. 1. 3. de off. cuius oratio summilla est verbis C. I. sic enim inquit, de deposito verba faciens: Multa qua benefia nostra videtur esse, tempore sunt involuta. Nec

colligit lex naturalis humana legi, sed declaratur. Tho. 1. 2. 3. & 4. art. 5. Fervit in i. relati. ss. de iust. & vir. col. 7. Ex his infertur Abb. eiusque feques erat ad mea in e. f. in confit. lib. 6. dicunt: ius naturalis posse ex causa tolli. Fallum enim id est, tex. in princ. c. de fidei. & lib. 6. sed naturalis, iustit. de iust. nec & ius declarantur in humana legi nisi naturalis potest, tolli vero non potest, ut assertio adiutoripotest. Cicero lib. 3. de rep. dicens: Huic legi nec abrogari potest, nec derogari ex hac aliquid licet, nec tota abrogari potest, nec vero aut per tenet 6. aut per populum tolli hinc legi possumus. Nec erit alia lex Romæ, alia Athenis, alia nova, alia pothæ, sed omnes gentes, & omni tempore, vna lex, & sempiterna, & immutabilis cotinetur. Haec enim Cicero, cuius verba maxima cu laude regit Lætant. Firm. lib. 6. de ver. causa Dei, cap. 8. Nam Cic. de rep. non extant: prater quoddam sexfici argumentum, quod somnum Scipionis nuncupatur. Sie & Dionysius Tyrannus respondit, auctore Phutarcho in Solone, ciuitatis leges abrogari, natura vero leges tolli nullo modo posse.

Secundo hinc etiam constat, non recte loquuntur fuisse Abb. in r. m. ej. de iust. dum fenit. Papam & cum causa in iure divino dispensare, idem non est. enim in cap. gen. eccl. in confit. lib. 1. sec. conf. 1. 1. p. 1. alio. Ford. Loazes in tract. de mar. 2. dub. arg. 2. pro parte affirmativa, dicit & hanc opinione cōmūmen fieri. Gratius, conf. 1. 2. vol. m. 3. tradit Sigismundus Lofredus conf. 50. Id enim nullo tute subfistere potest. Habet enim potestatē Rom. Pont. interpretandi & declarandi ius diuinum: ex qua declaratione conflabit, ius illud ad casum aliquem non extendi, ex aliqua causa dispensandivero in nulla competit ei facultas: nec causa aliqua id pati potest. Thomas quodlib. 4. art. 13. & quodlib. 9. art. 15. Angel. in verb. Papa. Cardin. à Turre Crema lib. 2. de eccl. cap. 107. Tho. 1. 2. 4. 9. art. 4. 4. 3. Ioan. Maior in 3. diff. 2. 4. q. 12. Amb. Cat. in 4. Lud. Goz. conf. 51. volum. 6. propria dispensationem Rom. Pont. competere circa ius diuinum. Quonamobrem fugere omnino oportet, dispensandi verbum iura diuina & naturalia trahant: si id verbum affluitur ea significatione, frequenter & stricte apud nos affluitur, ac tutus erit dicere iura naturalia & diuina posse Rom. Pont. interpretari. quod probat tex. c. 6. n. 10. de baptismo. c. 6. per venerabiles, qui filii legit. Etenim tamen lex diuina continet ea, que ab ipso Deo determinata sunt, non folium in communione ratione afflitio, sed etiam quoad singulares actus: quia ratione dispensationem ab alio, quam ab ipso Deo noncepit, secundum Tho. 1. 2. 10. art. 8.

Tertio ex his deducitur & inrelligēt̄ ad tex. in eccl. cap. 1. 2. 3. quod Zozimus Papa afferit Rom. Pont. nūlī posse contra patrum iurisfacie: est enim id intelligendum, quatenus illa statuta ius naturale, vel diuinum referuntur, ut ibi notauit gl. quae ex primis cōprobari optime potest. Dispensare autem potest Papacirice ius humanum, etiam in his, quibus ab Apollinis fidei statuta: not. Tho. quodlib. 4. art. 1. 3. etiā contra concilia in concilio totius Ecclesie gl. & communis in c. de prop. de cōc. p. 6. inc. v. 6. persiculam de elect. in 6. verb. canon. Abb. in e. significat. de elect. Iac. Almain. in tract. de potest. eccl. 1. 4. & Fel. in 1. 1. 2. 3. de conf. Late Jacob. de coucil. 5. art. 15. Potest enim Rom. Pont. ius humanum collere. At in 1. con. 14. cilio statutum ius humanum est: igitur & illud potest tollere. Vnde ius dispensandi in iure humano Romano Pontifici non auferatur, etiam si concilium vniuersale, futurus Romanorum Pontificum dispensationibus derogat, vt docet Cardin. à Turre Crema in lib. 3. de eccl. c. 5. & 5. 3. si quidem potest Romano Pontifici à Deo, non à Concilio dat. etiā c. 3. de conf.

Ex quibus dubiū illud explicari potest, num ille, qui dispenſatione Rom. Pont. contra ius humanū aliquid ruit allecutus, aut aliquem auct. egit, sit quoad Dei tutus ac pccet. In quo celebris est sententia Ber. an. mon. de iust. & vir. dicens, minime tuti esse hunc, si abf. rationabilis causa, fit ei hoc conceplum: cuius rationem Thom. adducit 1. 2. q. 97. art. 4. quo amore, nec ipse Princeps tutus erit, quin ille iusta causa ius quod subditis omnibus cōmūne est, vniuersaliter violat.

violat. Frangit enim illam aequabilitatem, que mera iustitia serga omnes feruari debet. Princeps ergo sine causa has indulgendo dispensationes peccat fortallis, & frequentissime mortaliter qui sub mortalibus peccatis penitentia subditis iustitiam exhibere. Is vero, qui à Princepe hanc iuris relaxationem petit sine causa, venialiter peccat: non enim tutus erit quod ad Deum, autore Bern. in epist. 27. ad Theobaldum comitem. Forsan & mortaliter peccabit, quippe qui rem illicitam perat à principio, & ei ut coadiutor in peccato mortali ex his, que tradit Caiet. 2. 2. q. 78. art. 4. Sed & is, qui vixit peccato ipius Rom. Pontificis, & sic dispensatione ab ipso sine causa concessa, simpliciter mortaliter non peccat, nisi secundum granum scandalo, vel damno alterius, quod & Dom. Sol. probat. l. de iust. & mis. 7. art. 3. qui in loco ex Thoma & alijs auctoribus, non esse, etiam circa leges humanas, dispensationem concedendam, nisi ex causa, que ratione conseruatur fit, & in commune bonū, pro quo lex omnis constituta est, dirigatur cap. & si illa cap. dispensationes cap. 10. 1. q. 7. vbi Gratianus idem probare conatur: contigit tamen dispensandi facilitas in matrimonij impedimentis frequenter erga diuitias, Duces, Comites, ac Principes: nec temere, cum dispensatio huc praecepit concedatur, ob firmandum pacis fodus: quod magis necessariū est magis, reipub. convenienter circa personas praecelestes his dignitatibus, quā in popularibus, vt colligit S. Thom. 2. 2. q. 6. 3. art. 2. ad feminā.

17. Verum si causa existimat, & iusta, vt Sempronius contrahat matrimonij, in gradu humanae probabilitati, iam in eo celstis ratio legis, agitur & celsare debet lex ipsa: cur ergo dispensatio est necessaria? Ex eo inquit, quod ratio legis non celstis in communī, sed in particulari actu, & ideo lex non celstis. Clem. ad nostram de her. cap. & si Christi. de irrever. sentit Fort. in tract. de her. fil. illat. 15. & 16. leges enim quā ratio continua est, & quarū finis cōmuniis est & vniuersalis, nō celsant, licet in particulari casu finis per easinantes non sequatur. Prohibetur fane curamēta finis causa, ex e o ne perjuria sequatur ex incautia irratione: fit ergo aliquis, qui nulla ex causa iuramentū fecerit ab illo periorū præmissa veritate affirmationis: proculdubio & is contra prohibitiōnem fecit. text. in dicit. cap. & si Christi. Sic & iurisprudia præcipiuntur ad reprehendā carnē tentationē, & tamē tenebiuntur ieiunare is, in quo perillū solitudinis tentationē celiſt. dicit. Clem. ad nostram, nō sicut in legibus, quāratio in finem particularē dirigitur: vt lex, de correctione fraternali, quā tendit, vt correcō fratri sequatur, & ideo celsitē causū, quo correcō non speratur. Ita explicit loan. ad Medina de contr. 9. 14. vero matrimonij prohibitions, prioris clavis sunt, vnde in nostro casu necessaria est dispensatio, etiā existente causa, quā actū videtur honestū reddere.

18 Tho. quidlib. 19. art. 15. Hoc igitur vnum ex prefatis non rāndū est, in quo inter omnes conuenit, dispensationem à Rom. Pont. concessam contrahā finis causa, & si sit contra positiōnē, animis tutam non esse: male enim agit, quid dispensatione, fine causa bīfī concessa, vixit. Caiet. 1. 2. q. 6. 1. art. 5. gl. 19 communiter recepta in dicit. cap. non est. Talis enim dispensatio, diffiliatio potius censenda est, autore Bern. lib. 3. de obj. ad Egenus. notari loan. Andr. Abb. ac ceteri in cap. quis in tantum de præb. abb. in cap. de mulier. de reg. eccl. s. 10. idē Abb. in cap. ad rebus. alijque plures iure diuiti & humani profiliores, quos hic nominatim exprimere non expedīt: nam id agit Fel. longe lateq. in cap. quā in eccliarū, de conf. num. 25. quibus addendum censeo, caniam prafumū iusta, quando Princeps in iure humano dispensat, ita advertit Bartol. post Cyn. in l. 1. Cod. si contra ius vel yll. Paul. Fel. 6. Dec. 24. in cap. quā in eccliarū. Fortun. in l. Caliss. & quā si ramsum si delibet. & p̄fblm. col. 1. 3. Hippol. sing. 8. Iaf. Conf. 1. 05. in 1. vol. num. 4. & plures alij, quos referat & requirit Ferdinand. Loazes præfū Illerdenis in tract. de matrimonij. 4. dub. num. 13. pro quibus optimus est text. in cap. quā culpat. 2. 3. quies. 1. cap. in praesentia de renunc. glo. in cap. ad aures de tem. ori. & in cap. 2. de maior. & obed. Sed si in humano iure Rom. Pont. dispensat nella causa existente, ipſa iuris relaxatio tenet, & valet: licet male faciat Princeps cam concedendo, quo t̄ ad hoc enim, vt dispensatio, vel actus ex ea sequitur valet, est in Princepe pro ratione voluntas gloſſa: quam ibi notat Bar. in relatio. q. deponit, que fingit se secundū Iaf. in L. quod minus. p. de hom. 2. col. & Fel. in cap. quā in eccliarū, de confit. 1. 6. Unde quāmis fine inula causa Princeps dispensationem concedat contra ius humanū, valet, cōcessio, auctus; ex ea fecutus firmus erit quod notat

Caiet. 1. 2. quies. 96. art. 5. ad fin. Inno. in cap. em. ad monasterium de stat. regul. sentiunt Abb. in cap. non est de roto. Et in cap. demulcta. nū. 20. de prob. idem in cap. que in eccliarū, de confit. 1. 7. & ibi Dec. num. 29. dum probant, in foro exteriori, dispensationem vñiam idam esse, licet peccet, que eam sine causa concesserit, & is etiam, qui ea vñiam. At in foro interiori animis de hoc peccato tracatur: in foro autē exteriori, de actus ipsius valorem. Tameti Fortune. in l. Caliss. §. & quid si tantum de lib. & poss. hum. colum. 1. 35. in ea sit sententia, vt opinor dispensationē contra ius humanum, sine causa concessam, etiam in interiori iudicio nullam esse, nec acūcum, ex ea sc̄entum validū fore, pro le citans D. Thom. 1. 2. quies. 97. art. 4. fed. durum est. Nam & si Princeps male agat, si contra ius humanum absque causa disp̄lent, nihilominus dispensatio valida censetur, adiūcūque ex ea fecutus in foro interiori tenet. Si quis enim dispensationē à Romano Pontifice impetrata, matrimonium in quarto gradu contraxerit sine aliqua dispensandi causa, etiam si contrahendo peccauerit, quis tamē in vñquam dicet, etiam in anima iudicio hoc matrimonium invalidū? Quis in vñquam doctus facerdos, in eodem iudicio filios ex hoc matrimonio conceptos, illegitimos esse iudicabit? Id enim admittendū est, cōmitti criminis in actione alienis rei, & tamē ipsum actū firmit̄ est, vt vñlēf. argumentatur in verb. Pap. q. 15. contrahit enim quās clam matrimonij & forsan cum mortali peccato: & tamē matrimonij tenet, quod latius superius disputationis. Nec Tho. pro Fortune. eff. quippe, quā tantū id dixit, male agere Princeps, qui sine causa, contra his dispensat. Posset tamen Fortune. opinio locū habere in inferiori à Princeps: enim si à Princepe licentiam habeat dispensandi contra ius humanū, ea uti debet causa, aliquo dispensatio non tenet. vtroque foro. Inno. in dicit. cap. em. ad monasterium. & in cap. dadium in 2. de electio. Nicol. de Mylis. verb. dispensatio. late Curt. Sen. enq. 7. 7. versiū. remansit ad quartā optime Riba. lib. 2. respons. cap. 35. Felin. in cap. ad audentiam. in 2. de refici. colum. 5. idem Felin. in cap. postulat. 1. 3. eos. fit gloſſ. Bald. & Alex. M. filius a patre. s. de lib. & p̄fblm. Ex his nūi non placet, quod Felin. scribit in dicit. cap. ad audentiam colum. 4. dicens in his, quā sunt iuris positivi, etiam in anima foro, tutum esse, eum cui Papa dispensatio concessit, nulla præxidente causa. Hoc enim fallit, et tamen si Felinū sequatur Hieronymus Gigas in tract. de pensib. q. 6. num. 1. 3. nūi intelligamus eum tuti & eile quo ad actū valorem, illud libenter his omnibus addidem, quod Præposit. in cap. quā circa de consangu. & affinit. col. 2. adnotauit, scribunt mandatus ad dispensandum circa impedimentum matrimonij eo ipso habere viu dispensationis, quās mandatarius nondū dispensari. Vtūr autōtate loan. Andr. in cap. literas de refici. expolit. verb. mandatum. Poterat etiam vñ ratione gloſſ. 1. 1. Paulus. §. per procuratrem. ff. de acqur. heret. Sedi licet Paul. Par. conf. 5. 7. lib. 4. col. 1. v. de opinione Præposit. videatur dubitare, quā omnino probatur, ego plane falām cam esse censeo. Imo ex illico ex eō mandato non posse matrimonium contrahi, neque contractum valere prūsq̄ mandatarius potestificē fibi cōmūla vñs dispensauerit. Neque video qua ratione opinio Præposit. probari posit. Sed & ingenua fidei me exītimare loan. Andr. nūfquā cogitabile id, quod ad allegetur. Scribit etiam mandatum Ecclesiā, quo ipsa mandat aurum, & vxorē cohabitare, inter quos vñ est ad impedimentum dispensabile, vel eius sup̄picio, vñ habere dispensationis. Quod quā dñuerit sit ab opinione Præposit. nō est idē cogitari. Prater hanc Anto. Maria Papazon in additionibus ad Rot. 2. 10. nūs. de fil. preb. assūterat Rot. prætori fūlēs obtinēt, non habere mandatū ad dispensandum viu dispensationis, cōtra loan. Andr. in dicit. cap. literas. Quod vero adduximus ex gloſſ. in dicit. 1. Paulus. dñuerit rationem habet, præterquam quod ea opinio gloſſ. maxime sup̄picio. vñdetur. Neque enim omnino placet Jacob. de Arenis. & Cyno. ml. 1. C. qui admittit. nec Alberico, Coman. P. Paul. Roma. & Aretin. ml. 1. Paulus. tameſi Bart. ibi & ml. gerit. ad. 3. ed. tit. Bart. idē ml. 1. C. qui admittit. q. 1. 9. & 20. vñdeantur cap̄probare, mihi profecto dubiam, & incertā etiā in speciali mandato. Sed & ne quis exītimet, me opinione Præpositi aliquā ex parte probare, facere plane ea etiā in eo calū non procedere, quā nulla est ad dispensationē per committitū adhīmittenda, profectū non dubito, ipsum Præpositū propriam sententiam hoc in casu minime intellexiſse.]

S. DECIMVS

De gradibus diuina, naturali, vel humana
lege prohibitis.

SUMMARIA.

- 1 Nullus gradus inter diuina hodie prohibitus est, quin sit ex legi naturali vetitum.
 2 Les diuinae vetu politez, aduentu Christi expirant.
 3 Gradus prohibiti Lexi cap. 18, ex officiis fidei, non omnes sunt inter diuinam.
 4 Vnde fratru vxorem ducere non est contra naturam.
 5 Intelleximus deo deuotus.
 6 Matrimonium in licetum praeceptu causam fragmentum non debet defolari.
 7 Indelegit Mofaica regulae, iuxtae Christianos, 7. 20.
 8 Gradus primus in rebus iure, secundum omnes, est relativa, iuxta finem opusmodi, non contra naturam.
 9 Parvi cum libera nuptia a plausu concipi.
 10 Matr. cum lib. q. 1. quod nuptia concipi.
 11 Les naturae genito ex coquitatione multorum violata.
 12 Matrimonium quod naturaliter non videtur illudetur.
 13 Multiplicatio genera humani.
 14 Gradi gradus in translatu linea, iure naturae et non prohibetur, in utraque partem diffinatur.
 15 Inter fratru & Sororu cum uxori inter naturam fiat prohibita dispensatio.
 16 Propinquorum & fratreu apellati.
 17 Nuptiam appellata propria & late.
 18 Sora foras Abraham non fuit.
 19 Natura rite naturae coniugium admitti non debet.
 20 Vnde fratru sive uxori cum fecerit per suam voluntatem, in uxorem accipere.
 21 Eusebii historia ecclesiastica locu[m] ambo[n]atur.
 22 Heresi cognitio.
 23 Patrum in certu et patris neptem accipere uxorem, et id mense potest Roman Pontificis dispensatio.
 24 Papale illi dispensatio in rebus gradibus, ex contento cap. 13. 7. latu.
 25 Epulopon, nec legato a latere, non possunt disponere in prohibitu.
 non debet de confusione & offendo.
 26 Gradus remuneru[m] a p[ri]stine, rautio confundendu[m] est in prohibitu coniugal, et in dispensatione.
 27 Proles ex coniugio fa[ct]a, postea postea dispensatio dispendenda.
 28 Imperatroris dispensatio non tenet, si ratiocinio matrimonium contrahit omni fine, sicut inter prohibitos.
 29 Diabolismi principes non habent tam dispensationem;
 30 Lexicula non potest matrimonio proibiri.
 31 Tatu ruptus cum pupilla contrahere posse.
 32 Matrimonium cum alienigena aut certe familiare genere non contrahatur, non potest ex magistratu prohibiri.
 33 Romanus l'ouïex, qua ratione potest probare tam galem contrahendum.
 34 Matrimonium inter contrahentes numeratur.
 35 Confundit se post aliquo personam rediree inhabiles ad cunigendum contrahendum.
 36 Confundit ista un ex prefatis Roman Pontificis?
 37 Famus an proibit impedimento matrimonii?
 38 Testi vocis an proibet matrimonio impedimentum?
 39 Fama sola, vel vicinis tellus impedit matrimonio non contrahibile, preventio spacio[m] surata.
- C Aeternum cum ex primis confite, q[uo]d non in iure possit Roman. Pontificis dispensare: opera precium erat agere, qui gradus sint quo ad matrimonia, in affinitate, & confanguntitate, diuina naturali lege prohibiti. Ac pri-
mum omnium illud notandum est, nullus in gradum inter diuino prohibitus hodie esse, qui idem naturaliter prohibi-
bitur non sit. Lex enim vetus 7 aduentu Christi exprimitur.
 7 cap. translato de emulo. docet Thom. 1. 2. qui p[ro]b. 9. art. & quod.
 10. 4. art. 3. Magistri in 4. senten. difinit. 3. & ibi exteri. Theologi. Arque Alfononis de Castro. lib. de matr. in verb. lex. In lege autem Euangelica nullum praecipuum contineat, quod non fitur naturalis, prater accepcta de Sacramentis, acque de Fide. Tho. 1. 2. quod. 1. 0. art. 1. & 2. idem quidam. 4. art.
 1. 3. iigit circa matrimonium nullus in gradus erit diuinali-
ge prohibitus, qui non iure naturali. Advertendum ergo ad gradus inter naturae prohibitos. Nec enim gradus omnes
 3. tenui. 8. prohibiti, iure naturali prohibentur, quod probat Thom. 1. 2. q. 1. 0. art. 4. Calet. 2. 2. q. 14. 14. art. 9. Rotensis in libello de matr. Reg. Anglie. & Alphonisu[m] Catro lib. de potestate legi penale. vle. quo in loco scribitur, fermentum habet in causa latam a Romano Pontifice suffice: eiusdem remittit literam, prout Roma fuit pronunciata. Quod autem prohibi-
 4. tiones iste ex parte non sint iure naturali, probatur, ibi enim prohibetur fratru reliqua fratri sibi matrimonio co-
 pulare: & constat eadem lege Mofaica licitum sufficit, fratru reliqua fratri decedentis ab ipso prolo vxore accipere. Sed si lege naturali reliquam a fratre in uxorem accipere non si-
 ceret, nullo pacto licuisse est ea matrimonii contrahere, fratre absque prole defuncto, id equidem licet: igitur dicta prohibito non est iure naturali. Præterea si naturali lege illicitum foret, reliqua a fratre accipere vxorem, non probabat Romanus Pontifex coniugio contra dictam prohibi-
 tionem contracta in fin. de duor. Verum t[ame]n cum ibi illa co-
 iugia essent contrafacta, ante conversionem contrahentibus ad fidem, ex Mofaica licentia, cur indigent approba-
 tionem Romanis Pontificis? siquidem ab infidel[i] iuxta pro-
 priam legem, naturali iuri minime contraria, matrimonio
 contractum firmu est, atque legitimum, & durat etiam
 si ad Christianam fidem convertantur contrahentes, & sit
 contra actum contra conones, cap. de infidelibus. de Chrysost. in
 spiritu enim initium contractus, & illius tempore licet
 ita vxorem ducere: igitur diffolui t[ame]n non debet hoc mat-
 rimonium, quod ab initio legitime contractum fuit, capit. 7.
 6. de duor. in princ. & in Cap. fin. qui sibi sunt legit. Reg. fin. tit.
 6. part. 4. Ille etenim contractus licitus fuit ab initio: t[ame]n cum
 iudicari, etiam t[ame]n inter Christianos habent Mofaicas legi-
 bus regantur, ex notitia per Fel[icitatem] post aliob ibi me. 1. de constit.
 cundem Felini. in cap. 1. Ind. et. 2. de iudeis. ibi. Anani. Isto. in
 quis patris. C. liberu[m]. num. 24. Soc. conf. 1. 19. art. 4. vol. etiam quo
 ad coniugales prohibitions, et notar. Barba. in conf. 1. in 3.
 24. Valerianus ex Salyc. Angel. & Fulgos. Iudicis non fer-
 iare neque recipere constitutionem 1. in princ. C. de Iudeis.
 quae ex parte Mofaicas legibus derogat.]
- Quare agitur in d[omi]ni cap. fin. de duoribus, dispensatio Romani
 Pontificis exigitur: Illud profecto responderet potest, Ro-
 mani Pontificis approbatione video ibi exigit, quod prohibi-
 tio conjugalis, quo[rum] ibi violatur, pontificis accedit prohibi-
 tionis naturalis, qui ratione auctoritas Romanii Pontificis
 ad eundam scandalum exacta fuit. Potum & altera respon-
 dere dicit obiectio[n]em, si dixerit illa matrimonia ibi
 demonstrata sufficie potest conversionem ad fidem Chri-
 sti, & propter fragilitatem coniugis, qui nouiter Christi fidem
 proficiunt, approbat summus Pontifex matrim. oni 1.
 contracta, & prohibet contrahenda, quod sensu P[ri]ori cap. 68. vol. 1. no. 27. Baque causa summus Pontifex matrimonia
 tunc contraria non diffolunt: qui illi, qui nuper Christianam
 fidem fulcerant, ignorantia quadam existimatam, ibi
 licere legi Mofaica vi circa matrimonio contrahenda. Que
 quidem ignorantia fortassis non adeo erat supina, & crassia illi
 quis, non erant ita insueti in legali celatione. Qua-
 quis haec ultima interpretatione non sic coenunt litera huius
 responsi, vt prima item non omnes gradus, & prohibito-
 nes Lexi 1. 3. expressas, esse iuris naturalis probatur ex eo,
 quod ibi prohibutum est, ne quis foroem in uxores in coniugio
 accipiat: tamen Jacobinus foroem in uxores accipit.
 Liam scilicet & Rachel. vt constit. Genes. cap. 29. Si quid est
 iure naturali non licet, minime hoc Iacob recusat. Con-
 sequitur tandem ex his, non omnes prohibitions Leuiticii
 iuri naturali esse. Quia ne possunt probare, quod Anton. Contius lib. 2. iuxcellit ut audacter scribit, verum
 ex lege de coniugio & matrimonio, a Moyse in d[omi]c. 18.
 latas, haec fecit constringere omnium hominum vitam,
 quia ipsa decalogi precepta, quod falsum esse non dubito. Im-
 d[omi]c. 1. 8. non agit de impedimento cognitione circa
 matrimonio sed ibi prohibetur, ne conlangueat, ac affines
 inincefa facinora probalunt probare conatur Alfonlus
 Virchusius in tract. de matr. Reg. digit. 3. hypotes.
- Onibus tamen diuini, & humani iuri professioribus
 id placet, primum gradum in rebus ascendentiis, ac defi-
 cendentibus linea iure naturali prohibitum esse ratione
 bus, quas nos adduximus hoc: §. 6. & notar. Thom. & Calet.
 2. 2. q. 14. art. 9. nec in hoc est controversia. Nam & idem
 probare conatur Socrates apud Xenophontem lib. 4. conser-
 vacionem, tamet i[us] apud barbaras quafdam nationes fas fue-
 rit parentibus stupro coe[re] cu[m] liberis: sicuti commemorat
 Quintus Curtius de regione proxima Scythia, quam
 quidem in regione Nauarrum appellatam esse tradit. idem
 Peris lege late faciliter confluit ex Strabo. Cant. Quintil. &
 Tertulliano, scribitur; Ludov. Cest. lib. antiqu. 5. t. 1. o. 1. 18. quod
 etiam teatulit Constant. Harmenop. lib. 1. Epistola iuri. iii. 1. Et
 idem tradit Theodoret. lib. 2. de curia. Grecorum affect. qui lib. 9.
 eu[m] legi memint, eius aucto[rum] afeuerant suffit. Zan-
 randus Sed & Chrysofo. lib. de virgin. c. 9. scribit impune
 suffit. Peris * matres in uxores accipere adem Chrysofo-
 mus Homil. 7. in priorem ad Corin. atque idem Diuis Augusti-
 in que[stion]e.

in qua est de uterque mixta. cap. 115. eius legis meministi, quia Persis

cum filiabus coire permiserebat. Sed & Philo. lib. de speciebus le-

gi, commemorat, honoratores Persis matrimonio cum

matribus contrahere. idem contates ex Dion. Chrysostom.

etiamne 10. Datus etiam Chrysostomus lib. v. aduterus gentes

retulit, Zenonem Stoicum praefecte legi sanxisse, com-

modum esse, cum mariibus & fororibus miseric. Scribit &

ad hanc Xanthus in Is. qui inscribuntur Magica, coire ma-

gos cum matribus & filiabus, & fas eis esse concrecum foro-

ribus: quemadmodum ex ipsius Xanthi testimonio tradit

Clemens Alexand. lib. 3. s. 3. idem tenet ferius moribus

tribuendum est potius, quam humani iudicij decretis: ad

hac autem plura scribit Tiraquell, 7. Lemmades. num. 22. Nec

mirum videbiqueum debet, plerisque apud gentes palam

permitti vita, & criminis, qui legaliter & adherantur:

id enim contingit ex erro in particulari, non in vniuersali-

litione licet in aliquo homine dictamen naturalis legis

extinctum, & sicutum sit in sua specie, non tam inde ie-

gitur in eo prius extundat esse legem naturae communi-

, ex qua tanquam ex principio communis illud particolare deducitur. Sic nulla est tam effragans, quae

dubitet, sit ne licitum contra iustitiam agere, aliquem in-

nocentem occidere, alium iniurijs inferre, quia item igno-

ret a malo declinandum, bonum agendum esse: sed an ex tal-

causa, nempe sacrificij ratione, licet aliquem occidere, rem

alterius faciat quam industria occupare: apud pleraque

nationes ex erro in particulari licet & probu exultimare,

turquemadmodum docet Ioan. Dictonius de liber. Chrys. pag.

25 idem explicat Domini. Sol. l. 1. de mort. & m. q. 4. art. 4. &

5. idem collat. testimonio Iustiniani Martyris in dialogo cum Try-

phon. Nam apud Ger manos latrociniis non reputabatur

iniquum, ut scribit Caesar de bello Gallico nec apud Aegyptios

auctore Gellio nec apud Lacedemonios auctore Lycurgo

eorum legis Latore, quemadmodum tradidit de Xenophon in

Lacconum republica. Ioan. Stobaeus. Sem. 42. & Cael. lib. 10.

ibid. cap. 1. apto enim viuere quibusdam honesti fuit, ex

Quintil. lib. 3. cap. 9. Scenit tamen uterque Thomas, iuris

naturali non prohiberi secundum gradum in linea recta ascendentiū, & descendentiū: idem Thom. probare videtur in

3. sentent. difinit. 40. quaff. 1. art. 3. vb. ibidem sentent. Bonavent.

& Ricard. quaff. 2. Rofen. trist. de matrim. Regis Anglia. fol. 3. &

Alex. de Hales. fol. 2. art. 6. eidem opinioni suffragantur,

dum iure naturae tantum prohiberi coniugii inter matrem

& filium, patrem & filiam constanter afferant. Sed & con-

trario Scotus, Durand. in 4. sentent. difinit. 40. Flo-

rent. 3. part. lib. 1. cap. 1. §. 2. & Sylvest. in verb. matrimonii. 8. q. 6

cel. 4. in ascendentiis & descendentiis tunc naturali ma-

trimoniis prohiberi, exultimare, pro quibus ego animadver-

to, lib. 5. fol. 11. rurisconfutus scribit, iure genui-

quod ego naturale ibi intelligo, in ceterum cōmitere cum,

qui aliqua ex ascendentiis, vel descendentiis vxorem

duxerit, quæciam opinionem tutor eis exultimo, omis-

fa Acurius interpretatione dicit. Ambrosius item Catheri-

nus lib. 5. contra Cael. 1. bi de matrim. agit, eande ultimam op-

tionem comptabat. Sed ne quis hinc questioni exempli

coniugat ex primo parente Adam, qui modo resurgentem

exponam que D. August. scribit lib. 15. de casu. Decr. cap. 18. de

longa etate veter um hominum: quorum mentio fuit in libro

Genesios, exp̄l̄m agens. Quis itaq; in qui, dubitauerit:

1. per vius hominis atatem tantum multiplicari: ponitque

genus humana, ut etiam unde constitutior, non vna, sed

plurime ciuitates. Quod ex hoc coniici facilius potest;

qua ex uno Abraham, non multo amplius quadrangulis

annis, numerolitas Hebrei genit: tantum procerata est, ut in

exitu eiusdem populi ex Aegypto se accenta millia hominum

fuisse referantur bellici intentus, ut omnina uis gentem

Idumæorum non pertinet ad populum Israel, quem ge-

nuit frater eius Eliezer, nepos Abrahæ, & alias gentes natæ ex

feme Abrahæ non per Saram coniugem procreatas. Hec

Angulitius, cui in commentatoris addit. Ludovicus Viues.

Fuit memoria patrum viues bene centum domorum in

Hispānia, cuius omnes incole erant tene quodam, qui ad-

huc viuebat progeniti, ut propinqüitatem nomē iam de-

efficeret à minimis natu vocaretur, lingua enim nontra

pro abusum non ascendit haec Viues.

[His & Sexti Empyrici testimonio addiderim, quidam. 1.

Petrinianus Hippop., cap. 14. scribit, apud Persas licet fuisse

cum matre coniugiu, apud Aegyptios cum forore. Idem de

Affyrijs legum innaturalum confusione scribit Constanti-

ninus Manasses in annalibus ad Irenem. pag. 16.]

In linea vero consanguinitatis transuerterat etiam primus

gradus iure naturæ prohibitus non est: ex Thom. & Caiet.

in dictis locis, Durando, ac ceteris, quos in quasi-præcedetis

ad primam opinionem citauimus, idem nota Ferdin. Loa-

ches in tractat. de matrimonio habitatione. 2. responsione ad fernandum,

& dubitatione, volum. 2. Hinc apud Affyrijs scribit Lucian.

in libro de sarcophagi legge late liquisce matrimonium, inter fra-

trem, & fororen: cui exempla plura aptari possunt, que

congerit Alexsand. lib. 1. diuin. genit. cap. 24. &

Andr. Tiraquell. 7. locum. num. 23. [Sed & cæd. in legem in

Caria obtinuisse, tellis est Attianus lib. 1. de rebus. Alex. mudi. So-

lois Atheniensis, quæcumus matrimonium inter germanos

verius prohibitus est, liberum tamē id reliquit eodem pa-

tre genitis: id est scribit Ariobaphianus interpres in Nebulis

contra Lacedemoniorū legislator uterius non interdicit,

sed foliis eodem patre genitis. At Aegypcius sidens utriusq;

simplificatatem & tempiperfecta placita, laxauit libidinem

permissa licentia ducenti forores fine alterutrum, fine

per utrumque parentem cognatos. Hec Philo lib. de spe-

ciali. ll. Arnob. 8. ador. gentes. Ius cl. inquit, apud Persas

miceri cum matribus, Aegyptijs & Atheniis cum fororibus

legitima coniubia: qua ratione conflat, & Amyelius Probu

in libello, quo vias quorundam imperatorum scripsit,

tradidit non fuisse turpe Cymoni Atheniensi fororen

germanam in matrimonio habuisse: cum cives Atheniensis

eodem vicerent in instituto. Et tamen Andocides in oratione

aduersus Alcibiadem afferat, Cymonem ob eam

caufam in exilium fuisse militum. Etenim Amelius de ger-

mana eodē tantum patre nata intellexit, tamē in historiā

errauerat. Et hoc quidē quo ad rationē iuris naturalis, qua

vti videtur prædicti Doctores. [Sed & Cymonis matrimonio

contra leges foissile contractū afferuerant Athenas lib. 13. & Suidas, electione Cymon. De quo legendus est Plu-

tarchus in Cymone, & de lege Numinis vindicta. Tradit &

de hac multa Brifonius lib. de iure communior. pag. 55. [Nā quod modo

prohibitus esse consulari, legi humanæ tribuendum

esse videtur his, qui præfata opinione approbat. Sed proba-

bilibus est, matrimonium iure nature prohiberi in primo

gradu lineare transuerterat consanguinitatis, non in fratrat-

& fororen. Ex Augustino lib. 15. de civitate Dei cap. 16. & lib. 22.

contra Faustum cap. 35. arg; ita notant Pali. & Florent. in praedi-

cis locis. Ioan. Major. in 4. sentent. difinit. 40. q. 3. & Abulensis Leonis

18. & Ambro. Cathr. lib. 5. contra. Cael. cap. matrimonio facta-

mento. Nec obiter quod Gen. cap. 1. scribitur 1. Abrähā matrin-

onum contraxisse cū Sarafore suo. Ibi. Hieronymus in

questionibus Hebraicis super Genesim. Sarā verē Abrā-

fororen fuisse ex parte, palam afferat. idem scribit Clemens Alexandria lib. 2. Stromat. qui tradit ex

hoc confitare, eas forores, quæ ex eadem matre nascuntur, non esse

descendentes uxores. Quia refragante Hieron. Sarā nō

fuit vere foror Abrāhā, sed filia fratris sui Arām: & sic ne-

psis ex fratre, secundum August. lib. 16. de civitate Dei. cap. 12.

& super Gen. ac ruris lib. 1. & 2. Tract. 19. lofephū lib. 1. & 19. q. 14.

& 15. etundum Hieron. aduersit Heliodum de virginitate

perpetua. Beatae Marie. 2. Tract. Graianum in præcep. 35. ques. 1. &

Abulens. fed. cap. 11. Gen. etiam Caiet. & Alor. Lippomanus

super Gen. cap. 20. adhuc contendat. Sarā verē

fuisse Abrāhā fororen, Hieronymum in capitulo se-

quidē tamē August. sentent. statim. Lucian Ciceronem . patrui

fui filium, fratrem appellat. Idem Cicerio in Philippicis C.

Antonij filiam vxorem & fororen M. Antonij vocat, cum

illud addendam est, propriæ nepotes dicinatos ex filio, &

filii. 1. f. 1. q. 1. & opus. ff. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 69

g. similiter quib. mod. feud. amic. cap. felici. & ceteris de penit. &c. cap. per tun. de probat. q. quid super his & sua nos de consanguine Cornel. Tacit. lib. 5. Crispum equitum orum loco, Causa Salustius resu Romanarum floridissimum auctor, sutoris nepotem in nomine adscitum. Suetonius in Iulio Cesare cap. 83. sed nouilim testamento tres instituit heredes fororum nepotes, id est ex sororibus nepotibus, nece Oktavianu, Luciu Pinarium, & Quintum Pedium, que quidem verba Erasmus interpretatur in adhortacionibus ad Tranquillum, cui nos addimus auctorem epitomes in Linium, qui libro. 116. Caium & Octavianum Angustum, scribit, Cesaris ex iorore nepotem fuisse, eundem appellat Cesaris nepotem Europius lib. 7. cap. 1. sic & Plutarchus in vita M. Tullii Ciceronis, cum filium fuisse fororis ipsius Cesaris, manifestissime afferit. Sicut & Dionys. Historicus lib. 45. tametii ex Suetonio in Augusto cap. 4. Appiano Alex. libro 3. da bello civili. Dion. lib. 44. & Velleio Paterculo libro 2. Sexto Aurelio, Plutarachus in Bruto & in Antonio & alijs confit. Caium Octavianum ex Octavia & Accia genitor fuisse. Acciam vero ex Balbo, & Iuliu Cesaris forore. Veru si de interpretatione aliquis testamenti, donationis, legi, vel alterius cuiuslibet dispositionis, agamus, nepotem filium vel filii intellegimus, non filium fratris ac fororis, nisi alius ex verbis precedentibus, aut sequentibus, vel ex qualitate loquentis, alijsive circumstantia manifeste colligatur. secundum Aret. Felin. Dec. & Ias. predictis locis Barb. in Lenn. acut. lama. fol. 5. column. 3. c. de fideicommiss. Sic & in regno Valentii Hispani filios fratum, aut fororum, nepotes appellant. Sic & Canticularum cap. 1. quem septuaginta interpres de apostol. id est, fratris filii dixerunt, latini eorum interpres nepotem transtulit. Diciten Ambro. lib. 8. apf. 66. non femel filium fororum neptem appellant. Sed & Alius Spartianus in Adriano filiam fororis Traiani euident Traiani neptem per fororem appellantur.]

Illi tandem veteribus Latina lingue auctoribus magis conuenit, filium fratris non recte dici intropoti: quod Iusti consultus Paul. significare videtur m. r. ff. de gradibus. In eo apud aliquot auctoressa illa verba meos ex fratre: nepos ex forore, ad patrum, vel auncunalem relata non alius significant, neptem fratris vel fororis. Sicutiudatu poterit ex Cao in leg. sunt autem f. de leg. stat. & 1. nemus. Cad. de nupt. Sed & Paulus Orosius, qui lib. 6. cap. 8. & 10. Augusti auncunalem Cesarem appellat, in cedem fenui poteri intelligi, qui Suetonius, qui in Augusto cap. 8. & 91. cedem vitam verbis: & tamen expellit scripit, Augusti nepotem fuisse filium, qua fuit ipsius Cesaris foros, qua ratione idem auctor cap. 7. Cesarem maiorem auncunum Auguste appellaerat, unde apud Dionem, & Plutarchum, vbi mentione fit matrix Augusti, & legitur & postea legendum est de apostol. cap. 1. alijs ante nos eruditae, & vere adnotaurunt. His ergo coniatis, ut ad institutum redcamus, Satam non fuisse forore Abram, hebrei subinde apparet, versus enim sententiam Augusti, afferentes inter fratrem, & fororen naturali ure matrimonium prohiberi, quod Aristo, comprobavit, qui libro. 2. polit. cap. 2. absurdum putat coniungim inter patrem, & filia, aquae inter fratrem & fororem, idem Plato libro 8. de legibus, ex lege non scripta deducit, licet priori sententie sublirabit Alber. Pyghius socrat. 15. ad finem.

29. Coniunctio & his est de nouera trahare? Nam iure naturali cum ea coniugio non prohiberi, auctorest August. 3. Toma, libro tertii quatuorquin, in quo lib. 61. propter Lentum. Is inquit scribir, illa verba Leontii 1. t. turpidissimum vxoris patris tui non discooperies, minime intelligentia fore patre viuentem, cum id prohibitum sit lege, quip aduterium prohibuit, sed ibi prohibiri matrimonium contrahere cum illis, quas seclusa lege licet vxores duceret, idem probat Thom. 34. 4. sent. difudi. 40. q. 1. artic. 3. dum afferit matrem tantum copre hendi iure naturali. Nec obserbit locus Paul. 1. ad Corin. 5. dilectis audirent inter & vos formicatio quales nec inter gentes, ita vt vxorem patris sui quis habeat. Sinner gentes, qui viuunt ex sola lege naturali, non auditor illuc formicatio, igitur iure naturali iusta coniunctione est prohibita. Quia Pauli autoritas referri debet ad incestum filium, & adulterium, ita, vt viuente patre intelligatur: vt vbi interpretatur Caietan. adnotans vxorem dixisse, non relata patris. Sic Valerius Maximus memoriam tradidit lib. 5. cap. 1. Antiochum Seleuci filium patris vxorem Statoniem in vxorem viuente patre accepisse, idem longius enarrant Lucianus in libello de Dea Syria, Plutarchos in Demetrio, & Appianus in

Syriaca historia. Hoc pertinent pulchra Phedra ad Hippol. apud Ouid. carmina:

Nec quia prouigo videat coitare nouera,
Terrecit animos nomina nana tuu,
Illa retropicta suo mortura futura,
Eufica Saturno regna teneente fuit,
Iupiter efe pium statutus quodcumque suaret:
Et sive ente facti fratre maria a fave.

Verum probabilius erit idem quod de matre, de nouera afflere cum calo loco matris fixare igitur naturali prohibutum erit matrimonium cum nouera. quod Diuis Thom. super epistol. Paul. [1. ad Corin. 7. cap. 5. propter] videtur & Abulensis, Leont. cap. 18. [Huc opinioni adserire videtur Phile delegibus specialibus dum haec connubia constanter improbat, scribens vitricum & Nouercam parentum loco debere censeri. Spartanus in Antonio Caracalla, quo in loco nouer cum matris nomine is author non alio dicendam esse plane affluerat. Tradit & alia post huius operis editionem Cuic. lib. obseruat. 9. cap. 18.] Ceterum prae gradus modo expreflos, & speciatim adnotatos, a Theologis receperunt et frequentissime, nullum gradum iure naturale prohibitus effledit iure tantum humano Romanorum Pontificis. Ex quibus deducuntur plura. Primum, iure naturae, & divino posse reliquam fratris in uxorem accipi feciit nre humano: quam illationem multis corroborat Ioan. Rofensis in peculiari huiusc dubitationis libello, & postea Ioan. Coelio Fidernan. Illerdenensis, & Altonius Conatianus Episcopus, editi super eodem matrimonio Regis Angliae tractatibus. Nec obseruit, quod Ioannes Baptista impensis Herodem incitauerit, ex eo quod fratris uxorem accipiter. Marci cap. 6. Id enim contigit, quia Herodes viuente fratre uxorem eius vi quadam fecum in concubitu habebat, quod Ioannes Coelius in dicto libello matrimonio Regis Angliae ex auctoribus probat. Siquidem habensimpe Herodes uxorem legitimam filiam Aretz Regis Arabis, ea deputata, Herodiadem filiam Ariflobuli, uxorem alterius Herodis, ipsius Herodis fratri, eo viuente, violenter in conjugale conformitatem recipit teles Iosepho libro 8. annos 9. 10. [Idem Nicophorus scribit lib. 1. Ecclesiast. lib. 1. cap. 19.] Tametii Augustinus libro vnu, de fide, & oper. cap. 19. Icerbit ambiguum esse utrum Herodes morui; an viu fratris uxorem duxerit & Ideo inquit, non ita claret, quid Ioannes ei non licere dicebat. Et Tertullianus libro 4. aduersari Marcius adseruerat, Herodiadem nupsilie Herodi mortuus marito ipsius Herodis fratre reliqua est, ex ipso Iosepho, & Nicophoro in dicto capitulo 19. & 20. & ex Graco Eusebii codice, libro primo Ecclesiast. Hitler. capitulo decimo. iuxta codicem, quem Gracis characteribus nuper Parisis excusit Robertus Stephanus typographus diligenter invenit: ex quo conflat ab interprete Latino adiectum huius nomine Philippum cum id non habetur in Graco codice, & ipse Iosephus dicto libro 18. cap. 49. nupr. 22. Nicophorus scribit, virum? Herodiadis non fuisse Philipum ipsius Herodis fratrem, sed alterum fratrem istud ipsum Herodis Tetrarch. Apparet tamen ex facio Euangelio Matth. cap. 1.4. & Marci cap. 6. virum Herodiadem fuisse Philippum: idem afferit Ecclipsus libro 2. de excede Hierosolym. capitulo. 5. & Nicophorus dicto capitulo 10. qua in re non operatus Iosephi auktoritate defendere, cum facie Euangeliorum Hitler manife stet adseretur: nec est intelligenda eo pacto, quo Caieta. Matth. capitulo 14. contatur intelligere: cum his intellectus Iosephi verbis repugnet. Obiter vero illud annotatione dignum est, Herodiadem fuisse filiam Ariflobuli, non Aretz: vridem Iosephus deducit dicto capitulo 9. & 11. libro 1. de bello Iudaico, capitulo 8. & Ecclipsus sibi libro 2. capitulo 12. quod & nominis ratio dicta ab Herode patre Ariflobuli: licet Hieronymus Matth. cap. 14. scribat eam fuisse

fuisse filiam Aretæ Regis Arabiz, cui Iosephus & Eusebius. Euseippus & Nicophorus refragauit: nec in scripto Euangelio hac de réquidam potuit Caieta. Iosephus in Herodias patre feceruntur ita Ambrosius Catharinæ libro 2. inter Caet. erroreshoc refuterit. His ergo constat non esse iure naturæ matrimonium prohibitum cù relicta fratri, tametū Ludovic. Gozad. *en. 51.* contrariū de iure responderit: & dubitauerit nouissime Hieronymus. Grat. *conf. 1. vol. 2. 1.* & Partil. *conf. 19. 4. vol. 4.* probare conatur hoc matrimonium esse contrarium diuinum & naturale.

3 Secundo tñ hinc potest comparobr. sententia Acharan. *conf. 3. 3.* qui consuuit potest Romanu Pontificem dilipere, vt matrimoniu contrahatur inter patrem & neptem ex fratre quamvis Abb. in *cap. litera. numer. 17.* de refut. spoliat. non recte prædicti expendens contraria opiniōne lequantur. Hinc & Plutarachus in Problemati Romanis. *numer. 6.* scribit virum quandam paene pauperem, exterum bonu acusatum, eo quod fildam fratris, cui dos ampla relata fuerat, vxorem accepit, iudicio multitudinis ab solutum fuisse atque inde factum plectibitum, vt licet cuiquam filiam fratris sorores accipere nec erit hinc illatione text. in *cap. cum in inventu de p. 3. 3.* vñ hoc fodus naturalē appellatur, is enim text. est ita intelligendus, vt referat Ethnicon lēmentiam non autem probet. vel dicamus eis naturale ferdus, quo ad quadrum hominem, non quo ad legis natura. vinculum. idem naturale ferdus poterit intelligi, quod ad cognationē, quam natura invenit ex his, quæ Abb. ibi notat. Eadem ratione sive interpretandu quæ Diuus Ambrosius scripsit *epistola 66. ad Paternum.* & quæ a Calixtoro tradidit *libro 7. variorum.* dum formulam tradit, qua Imperatores vñ solebant se permittendo cum cōfobrini matrimonio. [Nam quo potestat permissione matrimonii contractum per dispensationem, idem iuri est de cōfobrini, quod de patro & filia fratris.]

Tertio confat Paluda Florentin. & Maiores in precitatiss locis, fallo opinatos fuisse minime posse Romani Pontificem dispensare, vt matrimoniu contrahatur in aliquo ex gradibus prohibit. *cap. 18. Lext. 1.* Jam enim fatis manifestum est, posse in pluribus ibidem cōtentis dispensare. Nec vrgit text. in *cap. litera. de remiss. spoliat.* quo probari videtur gradus *cap. 18. Lext. expreflos.* diuina lege prohiberi. Quia ex gradibus ibi communis, quidam iure naturæ prohibentur, vt modo dixit, in quibus nulla dispensatio concedi potest. Quidam iure diuino veteris legis, que tamè adserenti Christi ceſſauit, in quibus, licet Romanus Pontifex dispensationem concedere valeat, qui tamè in veteri diuina lege prohibebantur, non conuenit dispensare: nisi iuffissima causa dñs suæ. Sic text. in *ed. cap. litera. intelligendus.* et cùm dixit, in aliquo gradibus Papam non potest dispensare, in aliquo vero non cōfobrini id agere, quamvis possit. Vnde prohibito, quo diuina legi in d. e. litera. tributus, ad legem diuinam veteris testamento spectat. Quibus addendum erit contra Abb. in d. e. litera. Nervium Imperator legem titula, quæ prohibuit, matrimonium cum filia fratris, teste Dionis Niceto, quod maximum argumentum est, id est illam legem lieueſſiſt & ex Plutarchi testimonio pauco ante probauimus.

Nullus autem, pater Romanu Pontificem, potest pre-dicān dispensationē concedere, contra iuram humana, eti si Episcopus sit. Est enim dicta prohibito in generali consilio facta, ergo non potest Episcopus ei dispensationē propria derogare, vt notant omnes in c. cl. clerici. S. fina. de m. glo. m. dicitur in p. de rebus. reg. facultat. Abb. in c. proposuit not. de conce. prob. Nec legatus etiam à latere Romani Pontificis in hac prohibitione dispensabit glo. in cap. quæ circa. de confangi. & affini. & in c. quod dicitur ed. tit. quam ibi Abb. & Doct. approbat. tent. Specul. tit. de legato. & nunc offendendum. *vers. 53.* Nam & legatus de latere, nec iulus Romani Pontificis constitutione derogare potest: nisi in casibus, quibus id potest agere Episcopus ita Abb. in d. dicitur de p. 4. notab.

Illiud autem dubium hoc in loco prætermittendum non est, an sit fatis in impetranda dispensatione, tñ vñ licet in gradu prohibito contrahere matrimoniu, mentionē agere remotoris gradus a spolite, in linea transueria, an fit necessarium simul, & propinquioris gradus, quo alter ex dispensatis ab spolite diffat minimus. Et cum consanguinitas à gradu remotori in linea inquali computanda sit, vt quo gradu remotori distat à communī dñe, codem dicit à

cognato qui stipiti propinquior est. *capitu. fina. de consangu.* sat esse videtur remotoris tantum gradus mentionē facere. Nam in duobus consanguineis, qui ab spolite iniquitate linea distinguuntur, tantum consanguinitatis gradus inter cōfobrini est, qui remotoris estab spolite, & ita de iure respondentibus, eis existimare, & id probatur Clemens Papa Sextico iustitio, que incipit, *Nuper nondum typis excusa, quam citat Calderinus confitit primo, de consanguinitate.* Quænam sententia falsa quibundam videtur potest, ex decretri; quod dicitur de consanguinitate, & affinitate: quia id non sufficere probatur: sed necessariam fore virtutem gradus mentionē. Cunis illa potuit esse ratio, quod in dispensationibus, quæ odioso sunt, mixtum sub simplici minime comprehenditur, secundum Commonem Opinione in cap. fina. in leg. 2. in princip. si de verbo obligatio. hic vero non est simplex gradus, qui remotor est, sed mixtus ex propinquitate: ergo dispensatio non est sufficiens: Sic glo. in regul. Cœnella, dictum text. intellexit: fallo tamen: quid enim obficio hic mixtum reperitur? nonne de coram, qui sunt in linea transueria, gradu trahamus? atque is folus est qui, impenitentium præberet, vñ folus est remotoris a stipite. *capitu. fina. de consanguinitate & affinitate.* ergo vñ tantum simplex gradus est, non mixtus. Idec responderi potest illam text. ex eo procedere, quod in ea prouincia consanguinitate obtinentur erat, dispensationes ad conjugia ita esse intelligendas, ut sublati remotoris gradus impenitentia, non ex his propinquioris efficiuntur, quoniam illigreditur ad computationem consanguinitatis nihil ageret, ita glo. Abb. & ali in dñs capit. quod dicitur, quod text. dicit singu. Felini, su. *capitu. fin. colom. fin. de finis.* & cum allegat, in *cap. postulati. de resp. numero 9. & 13. ex eo notans.* dispensationem ex iure communī intelligendam esse, nisi confutando can. strictius interpretetur. Sic igit intelligenda est dispensatio prædicta, ob eundam scandalum. Solet tamen dispensatio in predicta specie concedi duplicitibus literis. Prima enim datur super quanto gradu, & sic remotori. Secunda datur super tertio de claratoria, secundum Philippum Probum in rub. de cognatione spiritu. m. 6. Vnde sanctissimus Pontifex Pius quintus die viceimena mensis Auguillanno 1566. statuit non esse in huiusmodi dispensationibus necessariam propinquioris gradus mentionē, ac sufficere remotori tantum gradum ex primis, obiectis tamen potest super propinquioris literis declaratoriis: nec posse prioris literas notari subreptionis, aut obreptionis vñto, seu intentionis defectu ex eo, quod in cis propinquioris gradus mentio facta non fuerit.

Porro caufat in dispensationibus exigimus, vt is, qui eas concedit, quo ad Deum tutus sitim est, is, qui visat, eodem modo abique anima periculo, vitam sigar. Causa tamen inter alias esse potest scandalum, quod ex dissoluzione iam contrafacti matrimonij sequeretur. Proles etiam ex consanguinitate siue cōfobrini text. in *cap. qua circa. de consangu.* notans Roman. *conf. 317.* nec cogatur vir, prole fasciæ, ab eius confortio matrem filiorum expellere. Hoc tandem non est omnino verum: sed locum habet in prole bona fide fasciæ, & signoriantur: aliquo proles malæ fide fasciæ, cum crimen in celitus proferat, non potest recta iniuria Principem mouere ad dispensandum, vt contraentes peruerterent in coniugio, vel contrahant matrimonium. text. & ibi Hoffst. loan. Andr. Abb. & Propos. *in capitu. cum habetur. de eo. quæ duxit in matrimonio. libra. qui in proximis. 5. ff. de risu. not.* In quo hanc imperationem dispensationis matrimonium contractum fuit i cōlenter, vt dispensatio reheat, neceſſe est hoc in ipa p. petitione exprimer. Reg. cancell. & ibi glo. 47. ex his quæ *in capitu. postulati. de resp. notans.* Quod si matrimonium scienter a consanguinitate contractum fuerit, ea intentio, & prauo consilii, vt cum eis in dispensatione mutius agatur, atque imperet facilius ob eundam scandalum, huius consilii, & frandis mentio exponenda est Romano Pontifici: aliquid dispensatione non tenet, etiam si mentio matrimonij scienter facta fuerit, itaegregie Mart. Natura. in 17. capitu. quando de resp. colom. 14. quibus omnibus addenda est glo. in dñs. capit. qua circa. quam ibi dicit sing. Abb. ex ea notans dispensationem tacita veritate, vel obiecta falsitate, circa ea, quæ principem mouere poterant ad non concedendum, vel cum a facili concessione auertere, ex dñs. capi- p. 99-

- populi, e. f. de s. presb. in 6. m. optime Felicis ac ad audiencem in 2. col. 1. r. referre.

Sed & circādē dubius erit, an diffimulatio Rom. Pontificis habeat vim & effectum dispensationis. Et id quidem videatur per text. in r. quia circa de confusione ex interpretatione glo. abi. sicut dicit fīng. Sylvestri in verbis lex. quod. 6. & probant Abb. & D. d. ex qua circa quando Romanus Pontifex dicit quod diffimulat, aut id scribit: aliquo dispensare videatur, quamvis conueiat, text. in r. cum iudicandis, de pr. vbi Abb. istem nota, & idem in ex auct. eferat. Decr. in r. t. col. 1. ex script. & Felicis in r. t. col. 6. de treag. & pao. dicens hanc opinionem cum inuenim est. His tamen aduenturē est, quod ita intellectus illi text. in d. quia circa id folium probaret, Romanum Pontificem posse in quanto gradu dispensare quod nemini dubium est, in quecum ibi de diffimulazione agitur: cum si de ea ageretur, Romanus Pontifex scriberet his, qui matrimonium contra erant, et denō contraherent, nec diceret in contradictione matrimonij esse diffimulandum; siquidem effectus necessarius contentius expellit, vel tacitus post miliam a Romano Pontifice dispensationem, ex glossa in r. t. de eo, qui ducere in matrem. Ex quibus dictis communis interpretatio non placet Hadri. qui in quodlib. 5. art. 2. dicit, quod vbi aliquis bona fide est in eo statu, ut tantum contra legem humanam, siue proximi in iuria viram agat, abisque transgressione etiam legalis nosciens ad diuinam, in codem statu dimicendum est ac tolerandum, ex correctione scandalū graue immitteret: idque intelligido, dato errore iuris, qui atēca perlonari conditiones & qualitate, bona fidem minime excluderet. Quod fit, vt m. dicit. quia circa. id ego Papas, scriberit diffimulandum esse, quia illi matrimonio iam copulati, bona fide putabant se legitime coniunctos esse: atque ex dissoluzione graue inimicaret, candalum enim opinionem repetit id: Hadri. in 4. sent. traxit de confess. del. 7. pao. quoniam quod. Sic & Gofredus dictum textum interpellat, quem Martinus Naur. magna scientia vir le quitor me, si quis astutus. n. 6.9. de penitent. dif. 7. & Lut. Gesc. anf. 51.

3. Illud autem planum est, solum Romanum Pontificem potest statu circa matrimonia contrahenda vel prohibenda, neque id ad circulares iudices pertinet. ex cap. xxvii. de ord. cognit. c. 1. de s. presb. f. de rapt. Abb. & Felicis in r. t. idem Abb. in r. 1. de cognit. leg. late Felicis in r. acclita de confess. mun. 6.2. Vincen. Herculani in r. 3. foliis optimis in r. 1. m. 6.3. q. 3. dicens inter totum & pupillam contracrum matrimonium validū esse,

3¹ etiam filie cuiuslibet id prohibeat, cum lege Pontifica hoc matrimonium vetum non sitquam gleam nobilitate esse existimat Alexand. in l. filiis in paix ff. de los. & polita. §. 9. Hinc etiam confitat alacris, etiam tuum quis? In Principibus, nō posse legi prohiberi matrimonium cum aliengens, vel cuī cetero hominum gener, & hoc sibi pallium nostrarē fatentur, qui leges caules, aliquot matrimonia prohibentes, ut improbas refellunt. Nec in hunc latius insinuere, cum id lippis ac tonis oribus, ut auctor, nesciit fit. Sed vi ad institutum redeam, iulus Romanus Pontifex prater ius naturale legitimas, illegitimātē constituit nuptias, quod murum videlicet quibusdam potest: nam matrimonium Deo est institutum, sed inferior non potest legem superioris mutare, igitur Romanus Pontifex non potest circa matrimonium aliquid noua prohibitione inducere. Cui? argumentationi respondemus, materiam huius sacramentis esse hominem, qui quidem iuri humano subest, & tanquam reipublice membrum eius legibus obtemperare debet: idcirco humana lex potest aliquot homines a matrimonio auferre, & subfracte e materiali a sacramento, scilicet pofer Romanus Pontifex eximere a paroche subditum, quem parochus absoluere poterat a peccatis sacramenti penitentie, & ramificatione non potest: nec per hoc mutat Romanus Pontifex quidquam circa sacramentum, sed vel exhibet, vel detrahatur materia sacramenti. Sit Palud. hoc dubium explicitat in 4. sententia dif. 2.6.4. art. 3. & Adrian. in 4. sententia art. de matrimonio, fol. parvo. 3. vel ex eo procedit, quod matrimonium etiam si 3² sacramentum sit, plurimum tamem accedit humano contractus: & ideo mirum non est, si legi humana & pontifica quidam examinet ab hoc contractu propter ipsius Christianae recipub. utilitatem, & idem Hadrian. scribit in traxit de confirmatione sacrament. art. 3. virg. ad ratione sententia. Quis quidem optime probantur a Dominico Soto in 4. sententia dif. 40. art. 3. & Ruardo Tappero Louantieni Decano contra haereticos art. 2. o. quo fit, vt de materia huius sacramentum matrimonij non sit omnino necessaria rigorosa, ex auct. que dispensatio ex humanis contractibus ex Christi institutione apud Christianos etiam fit factamentum: qui vero ex parte contractus est, humanis legibus tractari, et siemque subiici iuxta canonicas sanctiones coniunct. quid & S. Thomas concedit in 4. distinet. 39. art. 1. ad 3. tradit idem Dominic. Soto dif. 2. quod. 2. art. 3. & dif. 29. 2. art. 1. art. 4. Hinc confutandi confundit non posse impunita permittere inter eos, quos mari monio copulari prohibit lex Pontificis. textus aperitissimus ad id m. quod super huius de confessione & aforas. Quod si confutatio mixta clericorum, & laicorum prohibet at matrimonium inter aliquor personas contrahi, ob uitandum scandalum, ea admittenda est: quamvis illi laicē canonica ad nuptias legitimā forent: text. vbi Abb. & aiij. 1. pao. de cognit. plur. & in cap. quod dicitur de confessione & omni. glori. communiter recepta in d. s. pao. huius non ex eo, quod prohiberi matrimonium a confutandis pollicetur inter eos, quibusvis contra here canones permisunt, sed quia cum scandalo coniugia contrahi canones ipso non tollerant, atque hec videtur vera ratio, quare sic coniuncti omnino nuptiū fieri leparandi, quafi ex hac ratione ab ecclesia matrimonium hoc irritum indicetur, in quo minū non placet. Driedonius lenientia, dum si de libert. Christian. agas. pag. 12.4. scribit confutandū posse personas aliquot habiles, inhabiles ad matrimonium facere: hoc etenim conceleto, et si facie dicendi eadem ratione, ipsam confutandū posse inhabiles non humano, habiles redire, quod ipse Driedonius omnino negat. Pofer tamē confutando circa solemnitatem in contractu matrimonij ferandas, aliquid indicare: modo effet confundendo illa mixtum a laicis & clericis introducia. traditum Abb. Prafposit. & Felicis in cap. 1. de s. presb. 18. per text. & gloss. ibi. idem Felicis. eccliesia de confit. num. 6.7. in qua confutandū exiguita scientia Principis, quia diu his quod ad sacramentum pertinent, tractat gloss. in cap. vir. autem. decendit. nupt. & ibi Hoft. Ant. Henr. & Abb. ad quibus tamen fecredit Rochus in r. fin. de confit. s. presb. 3. col. 3. dicimus etiam circa sacramentalia contractu invenimus procedere abfuge scientia Principis: si enim confutato potest aliquid inducere circa solemnitatem in matrimonio contrahendo, seu in alio faciendo percipliendo, minime nuntians, quia in codem faciendo praēcipuum vim obtinat, non video eur scientia Principis exiguita, siquidem in confutandū scientia Principis necessaria non est gloss. vbi. q. 1. pao. 4. distinet. ex quibus Abb. dict. nota. m. 2. sententia. 4. foliis optimis. ex quibus potius placet opinio Rochi de Carre. Tamen si contrarium coniunctum esse opinemur, cuius ratio ex primis optime potest refelli.

Potestrem illud hic nonandum est ante contractū matrimonij, vt illud impediat fumere fama, sine alia probata, time impedimenti. tex. in r. folio 10. de confus. & affirm. quia ibi Abb. & ceteri Doct. notant idem Abb. in s. pao. 10. de coq. confus. sive sue. dicunt eundem text. singul. Roma. foli. 6.16. Dec. m. 1. col. 4. apolo. sic t. etiam vnu teatis sufficit ad id, nempe ut matrimonio contrahendum impediat, text. m. prae-terea. in 2. de s. presb. quem ita gloss. & Doct. ibi intelligent. & Rom. d. jng. & lat. in rep. Iudicandiss. 197. ff. de iure, cui est filius in suis. pao. ed. 2. de te. & ibi Arc. in pao. & coll. pat. Id. enim permisum est, quia tractatur de peccato evitando quod imminet committendum. Vnde cum foli terimonio vnu danda fit in hoc fides, qui se fit folus, inter volentes matrimonio contrahere, tibefac impedimentū aliquod, licet probare non possit, tenetur nullū iudicū denunciare, etiam si illud impedimentum ex crimen occulto contrahere volentes oratur, si illo admittantur nolit a contractū abstine-re agiut etenim de peccato evitando, vt notat Mart. Naur. in cap. facilius de penit. dif. 6.7. 27. dicit 10. Mai. m. 4. sent. dif. 2. contrarium teneat, in impedimento, quod causam habet ex crimen occulto contrahere volentes.

Quibus omnibus fit premisisti duo addere liber. Primum quidem, dictum teitem cum iuramento debere alletere, illud in impedimentoum certo scire, aliquot tellus vnu, etiam item, auditu testimoniū pao. consignum non impedet, etiam si cum eo alter abfuge iuramento de scientia certa tefaretur. text. singul. vbi hoc notat Abb. in cap. 1. de confus. ex quo deducitur maiorem fidem soli fame exhibendam: sic haec in re, quam duobus teibus, quorum alter, qui de scientia terimonio perhibet, non iurat, alter vero, & si iurat, tamen afferit se ita audiuisse. Is tandem, qui de auditu tefaretur, sufficiet. si sciens coniunctu-

tatis impedimentū testificetur iuxta formam à canonibus expressiā in c. līcet ex quādā de tēsib. vbi optime Fel. c. 1. tex- memorib[us] in e. tua. nō de confusione & affinib[us]. vbi Ab. & Prop. hoc ipsum explicant. Is enim tētis solus sufficeret ad imped- endū matrimonium, quod nondum contrāctū est.

Secundum predictis adde, propter foliam famam impeditum matrimonium, etiam permissum sponfibus iuratis instigol. & Doc. in dict. cap. super eo de consang. quam opinionem communem esse afferit Prag. m. d. presera in 2. de sposul. non tamen sic impeditur propter dictum vniuersitatis. text. & ibi gloss. in d. 2. presera. gloss. in d. 2. super eo. notariorum Abb. Anton. Henric. de Propriis d. c. presera. probat Regales. 18. tit. 19. par. 4. contra Host. in d. c. presera. Cuius opinio extra illum text. nihil probabilior est, quando virus hic tellus est integrer. & circum specifimè testimoniun dicit: nam famam vnitatis integrer deponentes, ad impediendum matrimonium, similem est notar. Abb. in d. 2. si per eo de eo qui cogn. consang. virorum in d. 2. dicens, hanc opinionem esse communem: & tamē fama sufficiens est ad impediriendum, ut constat igitur virus tellus integrer. & integrerimē deponentes sufficiet. Quia tamē integreritate tellus deponentes debeant, arbitrio iudicis relinquendum esse nulli dubium est. Nec obserbit text. in dict. cap. presera. quia ibi testis ille non erat integrer: immo poterat pluribus defensori notari.

§. V N D E C I M V S.

De dispari cultu.

S U M M A R I A.

*Christianus non potest in alio loco contrahere cum impotest ex antiqua Ecclesiæ prohibitione.
Ambrosius rex apud Gratianum refutatur.*

Christians accipiens uxorem infidem, etiam irreibili punitur.

Si Iudens Christianum sine matrimonio cognoscerit, que eius pena: & contra fidei officium Iudicabit.

Heretici pastores mazyrani et contra eum Catholica.

Natuum dixeris nisi in impedimento non est.

C Venerest octauo agere de dispari cultu qui coniugiu im-

Spērēt oratio nōgēre de cōspicere sūmū p̄dēt. Christianus t̄ enim Iudæā, aut paganā in uxorem

peccatum, & canitatis, & ceteris peccatis, accepere prohibetur, non sive portet, et caue, 28. q. i. notat Magist. in 4. dist. 39. non nobilares nisi e. & nobilis. Et tamen prohibito natus est humanus, nō diuinus, nec naturalis, sicuti scribunt Scott. & Palud. in 4. dist. 39. quæst. 1. col. 1. & Ioan. Ekkius de sacramentis. Homil. 71. & Caet. quem hac in re non omnino iuste reprehendit Ambros. Cathar. lib. 5. de matrimonio: cum ab eo adducatur id tantum probent, ultam esse haec prohibitione. Scribit enim August. lib. vices. de fide & oper. c. 19. hac de re in nouo testamento nihil praeciput frustis, &ideo inquit, aut licere creditum est aut velut dubium derelictum est. Ab initio tamen renascentis ecclesiæ prohibitus est coniugium istud ex Apostoli autoritate, 2. ad Corin. 6. dicens: nolite coniungi cum infidelibus, & 1. ad Corin. 6. idem: Apostolus id vetare videatur. Quibus & aliis testimoniis habens prohibitionem coadiuat Diuus Cyprianus lib. 3. contra Iudeos ad Quirinum. cap. 6. Paul. item. 1. ad Corin. 6. 7. coniugium cum infidelis prohibuit dicens: Quod si dormierit vir eius, liberata est. Cui autem vult nubat tantum in domino, quem locum post alios ibidemnotat Caetanus, & pulchre Hieronymus lib. 1. aduersus Iouanninum, ita expones, nubat in domino, id est Christiano. Eandem interpretatione prius probauerat Terullianus lib. 2. ad exv. Matrimonium etiam cum Gentili ab exemplo Samsonis, & Diuus Ambrosius mire execratur in epistola 70. Atque Cyprianus in sermone de lapisi ita scribit: longius cum in fideliibus vinculum matrimonii, et scripuit propositu cum Gentilibus membra Christi. Extant 7. & ad hanc rem pulchra verba Diuus Ambros. 1. de patribus Achaia. hanc. 9. Et ideo caue, inquit, Christiane Gentili, aut Iudeos filium tuum tradere, Cae, inquam, Gentilem, aut Iudagan, arque alienigenam, hoc est hereticam, & omnem in alienam a fide tua, vxorem accerfasti. Prima coniugii fides, castitatis gratia esti idola colat, quorum precepta adulteria, si Christi negat, qui præceptor, & remunerator pudicitia: quo modo potest diligere pudicitiam: Si Christiana fit, non est fatis, nisi ab omni initatis iitis sacramente baptisatum. Similiter ad oratione nostra voxburgi fert, & coniunctis precibus obsecratus Deus. Hacenus Ambrosius, cuius verba referre libuit, cädide lector, ut vel hinc videoas quantum Gratianus tribuendu sit in referendis fæciorum Ædotorum autoritatibus qui quæde, ut in illo auro Decretorum libro diligenter

mus, ita vel memorie lapu, vel scriptorium vitio, seu quod codices, ex quibus opus illud cōcinnatum innumeris mēdis latenter, quandoque minus succinere, ac depravare, alteri diū reutitur. Sic in cap. 8. 8. 4. Amb. verbū repeteris ita à Gratiano transcripta, vt plane penitillimum Amb. tenium pericias apud Gratianum deficeret, si cum prædictis conserfas. His igitur fatis confitat antiquum fuisse hanc prohibitiōem: Sed & in concilio Toletano 36. 14. ex prefissim Iudicē probhentibus Christianis in contigis accipere. Nā quid in eodem cōcilio Toletano 4. 14. & in Iudicē 28. q. r. caueatur, locum habet, quando matrimonii inter duos infideles contrāctum est quovis alter ad Catholicam fidem transfirat: sicut & loquuntur ad Corin. 7. non enim tunc diffoluitur matrimonii, quod ab initio valuit, nisi infidelis nolit cohabitare cū fideli abscque consumuela creatoris. illud tamē considerant ūt diuina Paulum confilium potius, quā præcepit dīsde, ita fane, vt fidelis nuper, & post coniugij contrāctū ad Chriti fidem conuerterit, infidēle coniugem etiā cohabitare volēt abscque consumuela creatoris, politif, si vel dimittere quā ad thorum, tamēti faniori vete cōfilio, si illam non dimiserit, ne deterior illa fiat, quod ex Augusti & Chrysost. adnotant Ioan. Arboreus Theosophiz. b. 5. 10. & nos dicimus inferius. 7. 8. 4.

[Illud vero pratermitendum non esse existimat, ut in Christianum & Catechumenam confiteat posse matrimonium, & validum sit: Nam & viris doctissimis video hoc placuisse, matrimonium legitimum esse, & ex eo vinculum coniugale confitare a quidem ratione, quod Catechumenus caput sic sacramenta matrimonii est, *c. venientia de presb.* non habilitatis. Et per fidem etiam nondam Baptizatus fidelis est, quod in d. s. venientia probatur omnino: Et si ante baptismum mortuus fuerit, sive salutis eradicatur, quod in Non. III. docuit ad Apolloniam, sed t. S. Thom. & post eum illi Dom. Sol. in 4. dict. q. 4. v. art. 2. sufficietur enim ad salutem fides sacramenti, & sic Baptismi votum sine facramento fidei, quod Synodus Tridentina sgl. 6. c. 4. proficitur, & probatur in c. de divinitate de ipso, igitur cum Catechumenus fidelis sit, legitimus matrimonium contrahat cu[m] fidei, neque huic coniugio dispar fides obici poterit, cōtraria mentis intentio, in quo hoc matrimonium illegitimum sit ex prohibitione superius tradita, neque ex eo vinculum coniugale confitare impeditia dispari cultu docuit S. Thomas in 4. dict. 39. art. 1. add. 5. & *tertius* in 71.

in scriptis ad Anibald. &c. in priuia ad Corinth. cap. 7. leit. 3. ad fin. idem docere post eum in diu. dicitur. 29.3. Bonaventura super text. R. Edward. q. i. Paludan. Gabr. & popl. to. Major. & vnu. Soto. art. 2. ad. 3. Vigeus Granatensis. cap. 16. §. 9. Syllecl. in verb. matrimonii. 8. vers. 10. Angelini verb. matrimonii. impetrant. 10. Card. ab Ara Calbiani comp. Theologerum. cap. 71. quoniam multi ad huius opinionis propositum adducunt. D. Ambroxi locum in diu. capit. caue. vers. 10. si Christiana. viri glosa videtur idem obliterare: quoniam in verb. alienam. dubitaverit ibi tamen Card. à Turre Cremata D. Thomae sequitur. & glosa priore opinionem notat & probat Ludovicus Bolognus. ad adnot. ad Gratianum decretum. & Agydius à Bellameram in cap. matr. spes. et. caus. & q. Quo fit, ut minime dubitet hanc opinionem communem esse. & ex eo probari, quod per cultus sit ad legitimum matrimonium iure necessarium, qui tamen non in fide sacramentali, sed ex votu Baptisimi sufficit, ad salutem eius qui non potuit Baptizari, nec Baptismum ex culpa recipere diffidit, sed in sacramento fidei, id est in aque Baptisimi confitit: exterior enim, obsequium fertur respicere, ut scribit S. Thomas 3. sent. dicit. q. 9. i. art. 1. ad primum & 22. q. 8. i. art. 2. non obiret, quod Inno. III. in diu. c. venient. responderet coniugi & Eucharistie sacramenta à non baptizato recipi posse: Nam de consilio constat posse id contrahi etiam ab infidelibus: & est verum matrimonium, quod quandoque sacramentum à summis Pontificibus appellatur, non quod vere sit sacramentum & quidem actu, sed aliis rationibus quas superius adduximus. 2. cap. 1. §. viii. Sacramentum autem Eucharistie quoniam non erat dandi Catechumenis, imo id eis interdictum exitit, vt nos tradidimus ibid. q. 1. art. 1. cap. 22. tametsi eis datum fuerit. Catechumeni verum recipiunt sacramentum, & veru Christi corpus cum hostiam recipient a sacerdoti conferunt. Hi vero qui probare conantur matrimonium legitimate contrahiri posse inter Catechumenum & baptizatum, illud item obliterare debent, an hoc matrimonium, quod vinculum dissolui debet, si Catechumenus parvus, & a fide quam proptercepit, discesserit, hoc enim matrimonium, si confundit eum, contra contractum inter fideles est, profecto quod vinculum dissolui non poterit, quoniam quod cohabitacionem possit: & sic dñe videbitur, quod alter viuente Catechumeno priuiter iure accipendi in contigit alium Babizatum. At si hoc matrimonium indecandum sit, ut contra dictum, inter fidelem, & infidem, quod non cum communii verius nunc opinamus, certe omnino hec difficitur, ex eo, quod ab initio nullum fuerit.]

Ex his tamen illud dubium est, num inter Christianum, & hereticam matrimonium vinculum contrahi possit: & quoniam non debet inter eos matrimonium contrahi: si tamen contrahatur, matrimonium tenet, gloss. inc. non operatur. 2. 8. q. 1. quam eis ordi. allerit Didacus à Segura Hilpanus in tractat. de boda marim. cap. acquisit. 8. idem probat diuersus Thom. in diu. 3. 30. q. 1. art. 1. [Qui vero fint baptizatum ab Ecclesia, etiam si ab hereticis fuerint baptizati tradit, idem S. Thom. 3. art. 1. q. 66. art. 2. 3. & c. p. qui confitit. 1. quesi. 1. sex. Concilio Niceno cap. 19. & c. Paulanum facta. et. caus. & q. 1. h. vto hereticis. de confar. dicitur. 4. ex D. Gregor. h. 9. epif. 6. i. & Cyrillo Hirofolym. in prefat. Catech. 3. Cap. & omnes in c. de causa. p. optimus text. et. contrahit de boda. in 6. contra glof. in d. a. p. fin. quo dixit matrimonium contrahit cum hereticis non temere: cui convenit Regia l. 5. titul. 2. part. 4. quod non est admittendum. Admonit tandem nos Iacobus Sempronianus vir insigni prudens eruditio, in catholicis institutionibus. 4. 40. numer. 7. post secundum huius operis editionem in lucem editam: canonem septuaginta finem, secundum lexe synodi admodum virgine aduerteris nostrarum opinionem, quoniam tamen nos communiter haec nos receptam fuisse, non temere assereramus, existimatim, nullibi contrariantur probari ex his canonibus & confirmationibus, queritudo & nomine publico viri que turis palam habentur. Attamen fatetur in dicto canone manifeste probari, irritum esse matrimonium contrahit inter catholicum & hereticam. Hi vero canones in publicum superproduxisse, è Graco in Latinum traducti per Gentianum Hernetu Aurelianensem. Qua ratione qui communem opinionem fecuti sunt, nullius culpe notari possunt. Nec ipsa video congrua responsione qui iure valeat predicio canonis apartari ex velim defendere communem sententiam & is canon de eo fit intelligendus, qui proprii hereticis dici solent de eo

nemque semel catholicam fidem professus in aliquam heresies laborem incidit. Illud vero admoneamus. Franciscus Torremem libro Vno in publicum edito de canonibus sex. tynodi, contatus fuisse probare plures canones, qui sex. tynodi feruntur, minime ab eis editos fuisse, sed falso illi suppositos. Sed & hoc non est ita facile admittendum, præsentim quo ad canonem de quo disputamus. Nam & can. 14. synodi Chalcedonensis, & Laodicensis can. 10. & 31. atque Carthaginensis. 21. prohibet videatur matrimonium inter Christianum, & hereticam: quoniam non sic præcise, & in vniuersitate, ut in d. 6. 7. quo iuramento decernitur, quo tamen in loco Theodori Baliamonis & idem in Nomocanone Photii tit. 1. 2. 1. 3. euendit canonem tum in exemplo, tum in interpretatione ita intelligit, ut sub hereticis nomine in fidem fuisse interpretata, iuxta diuinum Pauli sententiam 1. ad Corin. 6. 7. qua idem canon expellit vitium: acte ita potquam Theodoti interpretationes veterum Canonum sp. legi, 3. communem sententiam veram esse ac defendi posse, & debere exilium. [Nam & idem Theodorus Baliamon in d. canon. 14. Caledonensis, scribit hereticos dici non solum eos, qui iam suscepit sacramentum Baptismi in aliquo, vel in multis opin. ab Ecclesiæ doctrina decelerant, sed & eos qui nunquam Baptismi mysteriū suscepunt, veluti Iudeos & Gentiles. Idem scripferat Hugo. & Card. d. 1. eane. Archidiac. & Bellamer. m. sq. & Ricar. m. 4. dicit. 39. col. vlt. quoniam eorum quidam adnoruerint impropte acciduum esse, & quoniam Mathewus Blathares in Nomocanone litera T. 6. 1. 2. quo ad dictum Canonem Caledonensem scriperit hereticum dici eum, qui facrum Baptisma iuxta ritu Ecclesiæ Catholice receperit, in aliquotramen doctrinis ab ea dissentient, premitur tamen author etiam hereticum dic eum, qui iuxta ritum Ecclesiæ Catholice baptismum non receperit, & sic rufus omnino rite baptizandus, & qui ante hoc ritu suscepimus baptisma dici vere Christianus non poterat: quippe qui nondum baptizatus fuerit baptismo Christi. Vide communem opinionem sequitur, à qua non sum auctoritatis animo dilectere prelicitos canones, qui de hereticis, Iudeis, & infidelibus tractauerunt, quatenus tamen de vinculo matrimonii decernunt, poterunt non absurdum ad gentiles Iudeos, & eos qui sic iure baptizati, & iterum necessario sint baptizandi, referri: ea vero ex parte quae de eis vere Christiano, heretico tamen, polline intelligi, interpretando, eis quod cohabitatio nem, eamque prohiberi separatio quoad thorax indicata, non temere asseverare facit: bene tamen Ecclesiæ catholicæ potuisse & posse matrimonium inter hereticum & Catholicum contrahit, iuritum decernere, nam virum id factum fuerit controvertitur.] Et tamen alibi dicimus ob hysen alterius coniugis, quo ad cohabitacionem dissolui matrimonium. Ex quibus omnibus apertissimum est matrimonium confare inter Christianos: nec referre virum esse Hispanum, & feminam vero Italiam: quod egregie explicatur in concilio Triburensi, cap. 39. à quo concile nimis descriptum est. cap. 1. de matrimonio coniugatu.

C A P V T VII. De contractus coniugalis effectu.

S V M M A R I A.

1. Maritus & uxor finit coetus finali cohabitare, auxiliis criminis indice scelerari petito.
2. Maritus & uxor si possit expellere a domo uxorem, propter detem non solat &c.
3. Res vendicatio uxori datar marito aduersa causa ex iure canonico.
4. Filius an citare possit patrem ad iudicium.
5. Exor fiducia eff. viri, cumque fidei debet nisi alter initio consentiti sit.
6. Seruitus eff. in vno loco habitare.
7. Pagabundum virum an tenetur uxori liqui.
8. Vir fornicari domiciliu mariti, atque iuri agitur de intellectu l. ex parte.
9. In hi que tangunt dominicum honorum, aliquid familiæ qui sit attenuatus de laudibus mariti, an exorti?
10. Insestus ad. Regiam partitariam.
11. Lex dominici mariti, an habeat locum in bonis existentibus extra illud territorium.
12. Officium mariti locum an sit confiderandus.
13. Matrimonio ieiunia peragenda secundum legem loci, in quo contrahitur.

X. Coniugali contractu præcipue duo oriuntur: 1. ipsa scilicet coniugium cohabitare, & vinculum ipsum, quo vterque ad mortem vixi, alligatur eff. Primum enim id constitut, matrimonium debere cum viro vitam agere, & cohabitare ut à iure ecclesiastico id agere cogedus sit, quod paulim iure cano, probatur. cap. litera. da ref. fol. 1. de spes. Abb. in d. c. litera

liberalis & intelleximus de adulto, t. i. de ejus ord. Quod si iudex ecclesiasticus per certas excommunications, vel interdicti, efficeret hoc non valeat, ut iudice faculari excedat, praece cogat ipsos coniuges cohabitare. Prop. & Fel. nu. 8, iud. 1. de fpm. Ab. dicitur & ceteris in f. Dec. in l. 2. iud. 8. f. dicitur. Nam quod praece ad id coninges compellantur. Et Bart. notarii in f. stipulationes non dividuntur, s. de verba obligat. q. 8. & Ialib. nu. 22. aperte nota. Poterit canem vir cohabitacione hanc fugere, si dos promissa in contractu matrimonij, non solutari. Abb. per tex. ibi in e. per vestra de domis, inter v. & xer. l. 5. C. ad Velleia, p. 2. vbi probari videtur, t. mariti posse expellere vxore a cohabitatione, propter dorem non soluti glo. insignis in autb. de nomi eligendo secundo nubent. feminin in verb. enarr. quia dicit fingu latem Baldi in t. quemadmodum de sursum, t. ad. Paul. Cast. & Alex. in l. 1. inservit. s. plaut. matr. g. r. iur. 16. Lupi. in d. per vestra. 3. matr. 2. 2. Dicit candem gl. notat. abd. Alex. in l. 5. datur. s. q. q. q. ff. de condic. ob ea usq. tunc dos sit promissa a patre fuit ab ex parte Salic. in l. quod in uxori. C. de neg. gest. in f. n. 1. Lupi. in d. matr. 4. 4. contra Abb. in d. c. per vestra. Veru ergo non ita libere his afferiuntur nec opinor posse maritum vxore expellere, eo quod promissa dos minime solutari. Quid enim hoc ad spimum ius cohabitandi attinet? Legi quidem naturali & diuina vir tenetur cohabitare cum vxore: t. cur ergo ab hac obligatio ne & emititur donec non soluta? Si Christus summus humani generis redemptor prohibuit vxori dimitu excepit formationis causa & tunc indicio ecclesie dimitenda vxor est cur. Dd. ita libere, ob non soluta domet maritus dimittere propria auctoritate vxores permittunt: quod legi diuina prohibuit est. Vnde id veru esse opinor, maritum non posse dimittere vxorem, etiam iudicis auctoritate, ex eo quod dos soluta non fitiam tamen exacte iudices current, vt promissa dos viro tradatur. Nec obstat gl. praecepta, que ut pallium a Doctoribus extollitur, ita ab eorum adnotacione prorsus dicitur, dicet etenim, iniquu' videri, quod vxor alatur a viro, non tradita fuit promissa dote. At ipse idem fateor, & contentum lequitur, iudicem curare debere, vt dos marito datur: non tamen inferitur, vxore posse a viro ex eo expelli a coniugali confortio. Quin & fui. Col. ad Velleia, iuri cuius functione referintur adhuc probat, id reciter fieri: fed quati per transannam dixit, forsan vxore expelli a viro ob non solutam dorem. Multo minus probat communis opinione tex. in d. per vestra, qui respitione non indiget. Nec tamen omitti, patre dante cogendum fore alitatem exhibere filie, que contraxisit matrimonium, donec non promissa, si ipse patre matrimonio confitens expelli vel tacite, vt notat lo. Lupi in d. c. per vestra. 3. m. 2. Quod si patre inuito coartatus filii matrimonio, alibi explicuum, quod sit in eo cau agendum.

3 Secundum ex hoc cohabitacionis iuris consit, mariti posse vxorem vendicare, adiecta causa iurius dunit, quod tribuit hoc ipsum ius agendi. Abb. & Prap. in l. 10. ff. de fpm. Idem Abb. in d. 2. fol. de prafm. ibi gl. ita exponit tex. illum, dum dicit vendicari, id est, petri caus in uxori. Imo & poterit ad officium iudicis facultas inuocare, gl. quia ita intelligent Abb. & Dd. ibi in d. 1. in l. 1. sub. Sic monachum vendicat monachum, adiecta causa iurius can. gl. in l. 1. ff. de fpm. vnde quia ibi approbat bar. cōmendat Ang. in g. praeceptu. in d. 1. fol. id. dicit non. Abb. in d. c. non est vobis. c. 2. & probatur. in c. 1. de his, que vi munitur eas. sicut. Fortius enim quod probat tex. in d. c. non est vobis, posse filii familiis agere contra patrem, reperiendo propriam vxorem: & quoniam illi inter patrem & filium prohibetur. I. nulla f. de reg. Reg. l. 2. tit. 2. par. 2. in hac tamen controvergia, que spiritualis est & similibus, lis permititur inter patrem & filium, ita Abb. Anto. & Prap. in d. c. non est vobis. Dominic & Franc. in c. 2. in d. 6. Rom. fmp. 6. 1. 5. probatur etiam in c. queritur. 2. quest. 7. & esse hanc communem opm. afferit Prap. in d. c. non est. licet gl. in d. c. si fuerit canonico constitutum regulam, que diffinit, posse item esse inter patrem & filium: quam dicunt notant & sequuntur Ang. & Paul. in d. l. in nulla. & ibi Iacob. Soc. etiam in reg. 2. 4. dicens eam esse communiter approbatam, quod minimè credo.

5 Tertio ex hoc eodem fonte & illud deducitur, t. vxorem huius cohabitacionis ratione & iure marito subditam esse. Usq. ff. de oper. liber. l. 6. quod Ds. 3. 4. sex. in cap. infra. c. 1. c. 4. 1. de frig. c. non machaber. 3. q. 5. Vir enim est caput mulieris, teste Paul. ad Eph. c. 5. & ad Cor. c. 11. ad idem optimus textus, & femme. 4. 5. pulcher text. in c. queritur. 30. dicit, & metatur in c. quemadmodum de sursum. m. gl. 5. ff. Qua ratione plurima in iure statuta coperimus. Nā ex ea videamus vxore teneri

maritū sequi quocunq; vir migrare voluerit, si domiciliu mutare velit. in quoque. 13. 2. A. Bb. in d. de iuri d. fpm. & Henr. cibidi, idem fenestr. Bart. in l. 1. M. & v. v. ff. de amnis legat. & Bald. in l. quod in manuistrit. C. de oper. libert. m. ab initio conga. li. contraquas est in pacum deducit. & ut vix cū vxore certo in loco habaret, ita Abb. dicens hoc esse. amnis receperit, m. c. q. maritum acc. pos. Sylvest. in vir. xv. 2. in q. 8. fenestr. & Henr. hanc opinionem fecutus in d. d. illa. Sitamen ex iusta causa ab eo loco vellet recedere maritus, etiā p̄missio pa. po, possit id agere, & tenetur vxor cum sequi, quod praedit. Dd. fenestr. Veru cū fit seruitur species, in uno & eodem loco habite. l. Tit. 5. 2. ff. de condit. & demonstrat. ubi hoc norant omnes. & in l. 3. ff. de hom. exhib. notatur & in Languitu. C. de vñfrat. d. nec. in l. 5. 1. ff. et quid. au. maior. q. q. neque. ff. sciat. ff. de ver. signif. nota. Rom. fmp. 6. 29. arque modus ille adiecius legato, vt in illa ciuitate legatarius perpetuo cōmōderatur, ab ipso legitato reliquit. d. Tit. 5. 2. ff. de vñfrat. & m. 2. ff. de vñfrat. post glo. ibi & in d. d. antiqua. ibi norat Salic. pacu' valere, quo quis te adstrinxit ad habitandum in certo loco ita. vt ad id, quod alterius interest, tenetur, si nō habitatetur: non ut p̄fici habeatur tenetur, non video, cur opinio Dd. in d. c. t. i. qui. matrim. acc. pos. probanda sit: cū ex illo pacto seruitus inducatur homini liberō, nec res ista aēlimatione recipiat. & ideo ex p̄dicto pacto maritum cogendum est in certo loco habere, nec decens est nec simile pacum fieri conuenit.

Ex quibus infero p̄cedere dicta p̄actione non esse obligatum maritum, ad habitandum in certo & signato loco: fed vxore debere & cū sequi: cū vxoribus competat obtremperare maritum. Sed si maritus t' tagari velit nō temere, fed in ste. tenetur & tunc vxor se marito sociā exhibere: sin vero vagatio temeraria sit, nullaq; iusta ratione fiat, vxor virtutum sequi non tenetur, nisi ab initio congratus scierunt maritū esse vagabundum, cūque vitio deditum, sicuti explicat gl. in c. signif. 3. 4. 2. & in c. in quoque. 13. 4. 2. quoniam dicit singul. in rub. ff. solut. matrim. nu. 7. nota. Alex. in l. 5. com. d. m. ff. marit. ff. solut. matrim. & cū communis opinio Abb. Henr. & aliorū in d. de spous. quibus plures alios adiungit Andr. Tirac. in l. de leg. communib; fol. 8. col. 2.

Secundo hinc subinfurter, t. non iniuria vxorem dominicū viri fortis. l. com. quadam f. de tuis d. son. iud. fin. 6. item ro. scriptor. ff. ad monic. l. 1. c. de mulier. & in quo loco, l. o. quod. & in pluribus alios locis probatur, quocongerit. Tiraquel. in l. de legib; cōmunitatib; fol. 6. quo fit vt maritus, dote recepta non sit conueniens ad eius solutionem in loco contraquas fed eo vi domicilium habeat. L. exigere ff. de tuis. vbi Bar. id notatur & eam legem dicit. f. Bald. Nouel. in tracta de dote. 9. par. prim. 18. Rochus Curt. in t. ff. de coniug. folio pars 72. colum. 1. atque hoc est p̄speciale in contraquas dote: vt cōmuniter Doct. opinantur test. Alexand. qui eos lequitur. m. 10. 3. v. coll. v. 3. referentiam plures hoc idem notantes. Feli. in t. de fpm. m. 2. 4. licet in ceteris contraquib; corum ure potest quis in loco contraquas cōuenient, nisi alio sit solutio definita. l. heres absens. ff. 1. ff. de iudic. c. 29. Roman. & cōtrahentes de f. de coniug. in 6. Hoc idem dicendum erit, respectu decisionis litis, que super dote, cōterferit matrimonio connexis, contigerit. etenim consideranda confundito, lex vie illius loci, quo matrimonium domiciliū habeat, contingit tempore ita. Anton. Abb. & alii in c. de spous. Bart. in l. 1. condit. pop. 6. c. 2. sum. trist. 1. 4. vbi Iasav. repe. num. 60. Francis. Purpar. wa. 97. hanc opinionem dicit esse cōmunitam, & idem concedit Socin. In. con. 1. 1. v. 1. tertiis si matrimonium contraquas fuerit in domicilio vxoris. Unde si dixerit sicut statuta leges, aut inducēt cōfutandis, quo ad diuisionem rerum, matrimonio constante acquisitum, seu circa alia, in loco vbi vir domiciliū habet, a legibus domiciliū vxoris, feruuntur etenim leges domiciliū mariti: non domiciliū vxoris. Nec refert, quod maritus mutet domiciliū, aque moriatur in loco mutato adhuc enim locum habet communis opinio secundum Iafo in d. 1. c. 1. m. 3. ff. & hoc ipsum communiter Dd. notant te. Nic. Boerio. m. coniug. 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1110. 11

vixum fuit Bal. in. fin. C. si non comp. iud. 2. col. quem veli. sequitur in c. 1. de fons. col. pro. conductus ad plurimum l. b. in patre. C. de aliis lib. 10. in quam sententia. Committit Doctor. inclinantur, ut affirmit Tiraq. in lib. de legib. comm. (post ipsa leges) q. 2. tandem. Baldi opinione approbat Roderic. Zuares Hispanus inquisit quidem videtur. i. t. in. de la. gau. i. lib. 3. Feri. 6. finit. Dei. 109. 3. ex quo tibi equum intellexit ad Regia 2. lib. tit. 11. par. 4. dicendum, quo ad hanc decisionem legem loci contra cito obseruantur. maritus forcea enim accipiendo id est, velocius habeat, quando contrautus eo animo. quis sit, ut in eodem loco maritus cum vxore habitat: ne lex illa exiatur que omnium confusio fuere haecens decisa, quod in d. 8. finit. Zuares ergo adiungit. Se cudo praeclara principis opinio Bar. minime procedit, illo vxori ignorabat leges, statuta, & conuentus domicili mariti oportuit. Bal. in. 1. §. fin. de inuest. de re. die fact. quæ Propof. 5. & Fel. in. 1. de fons. sequitur Iaso. in lib. 1. Cide sum. trim. 2. lib. 10. & 10. Alex. con. 100. 2. val. Sed hoc procedere non videuntur eo enim quod vxor icebat se contrahere matrimonii cui alienigena, debuerat diligenter leges, que in domicilio mariti vigeant, inquirere alio cupi libili attribuitur, vt nota Cum. cap. 7. & Soci. junior. lib. 1. 1. Tenuens Bal. opinionem communiter reprobari, ob idigitur Baldi sententia potest intelligi, quod vxor tempore contractus crebat matrimonium contraeum esse, ut eiusdem prouincia: nec esse alienigena existimat, ab Int. intelligit. 109. Tiraq. in lib. 1. b. post ipsa leges q. 2. Francic. Pofp. Iaf. in lib. 1. n. 187. Tertio lunt qui prædictam opinionem, quam principaliter tractamus intelligent procedere, non tantum quo ad bona existentia in prouincia, in qua maritus domicili habet: sed etiam in quibusque alii vbiique existentibus: nam & in illis existimant legem domicili mariti confiderandam esse, ut Baldi. refondit. om. 28. 4. vol. inde notat Joan. Lup. in val. de donis. in inter. viri. §. fin. 26. num. 3. quibus suffragatur, quod actus, qui propter eius initium, & originem primam, est censensus, & indicandus per leges ipsius loci, in quo fit, ad bona vbiique existentia illam conditionem extendit. secundum Bar. m. 1. 17. 4. principal, qui Committit receptus est, vt, afferat Ial. ibi. fin. in lib. 2. lib. 6. & in lib. 10. 44. Sed quia ipse Ial. ibi affirmat posse optimo iure hanc opinionem communem reflecti: dubia videtur dicta Baldi assertio: ex eo etiam quod Bar. de lege loci, quo contrautus fit, logitur: nos vero etiamus de lege alterius loci. Præterea sententia Bart. plane est intelligenda quo ad folementia ipsius actus: non quo ad alia: sicut in eis disputatione deducitur: qua ratione & hi autores, qui statim citantur, coru opiniem intellexerent, etiam quo ad legem, vel conuentum est ipsius loci, in quo matrimonium fuerit contractum: igitur Baldi refondit non esse omnino verum, nec admittendum. Unde Anchæ. contractum confundit. om. 6. 2. dicens legem domicili mariti non esse confiderandam, quo ad bona, quæ alibi conjuges habent, & tandem opinionem Anchæ sequuntur Deci- ges. 183. Curt. Senior. om. 43. in fin. Chaffa. in confus. Burgos. rubr. 4. 6. fol. 2. Aymon. Sauli. con. 30. Quinquo hanc est Opennem Commonem allerunt Ant. Bube. con. 71. & Ludo. Gozadiz. con. 49. eandem fecuti. Nec omnitudinem censeo, id quod eleganter Barb. refondit. om. 4. vol. 1. principalem opinionem Bar. & communem, quam modo tractamus, non habere locum, vbi maritus in loco proprio originis acceptus vxorem: tunc enim in his, quæ etiam post contractum matrimonium contingunt, etiam quod decisionem hirs, iuramenta et lex loci contractus: quia locus ratione originis proprius est ipsi mariti confundens: tametsi ipse habeat alii de domicili ratione habitations. Ceterum, quod conl. 7. iugis: folenia peragenda, ac celebranda, leges loci, in quo contractus fit, exacte ferundas esse, nemō ampligie: qui contra mares. 8. dist. lib. 1. fin. de exiut. Bart. & impes in. 1. C. de finis. 1. 1. Abb. & Doc. in d. 1. de banal.

6. Secunda, however inter virum & uxorem (leg. Hispan. Galica, & alia regum gentium).

7. Laicus matrimonio confiteat viro & uxori cohabitatio, acquisita, regi nec prius communis fuerat.

8. Laicus confiteat patrum matrimonio acquisita a viro viro & uxori munus.

9. Matrimonio in gradu prohibite contracto, ad quem pertinet virum deoata non acquisita.

10. Donatio inter coniuges patrum falla an nullas, &c.

11. Iff. f. f. f. matrimonio c. 5. lib. de justitia, ut illi viro & uxori communis.

12. Melioribus, in bonis maritis coniuge matrimonio cunctis cui cadet.

13. Iff. f. f. f. matrimonio confiteat, an fatum communis viro & uxori.

14. Laicus matrimonio confiteat ex Reg. leg. delata an polia alter coniux ex renunciacione repudiat &c.

15. Renunciatio lacrimorum falla ab altero coniuge, an posset per credatorem remane?

16. Patria potest Regia leg. per contractum matrimonii tollire.

Tertia & principaliter, ex eodem iure cohabitatio, & conugalis coniunctio, deducoput quod sancitum in lego Regia, ita à Regina Caroli Cesari matre in Comitatu Taurinensi. l. 53. & l. 1. tit. 3. lib. 5. Regul. Quod & prius moribus receptum erat. l. 5. ii. 11. lib. 1. & 13. tit. 20. lib. 2. Feri. 1. Nempe vxorem absque marii licencia contrahere non posse. Hoc enim causa statutum fuit: ut vxori sciat, se viro subditam esse, nec quicquam fine eius confusio agere posse. Id etiam alia ratione statutum potius, quod contrautus ab uxoris gelii possent verti in praeditum mariti propter facietatem, quam continges lege Regia contrahunt circa bona coniuncte mariti, acquita. Ex etiam, quod dividit viris non possunt non cedere maximam utilitatem marci: figuraunt maritus fructus rerum, quæ paraphera appellamus, vxori aut eius hereditas, non tenetur restituere: qui cum essent industriales, percepti fuerint, & consumpti a marito ex voluntate vxoris. l. 1. fin. C. de pad. c. 1. In meo naturales uxoris restituere tenetur, quos ex eadem voluntate vxoris percepti vbi ex eis non est factus loquaciter. l. 1. fin. 8. & l. 6. de donat. inter vir. & vxor. vel quidam fructus tunc modice & estimationis ficit optime Bar. distinctio, in l. 1. fin. 11. legem Faleid. quem communites sequuntur alii, secundum Alexandri. & Deci. con. 1. 1. cl. 1. 2. tandem distinctionem approbat Arecon. om. 1. 6. vol. 1. disputat Soci. con. 13. 4. in 4. vol. quidquid dicta glo. 10. dicit. fin. Codic. de pad. c. 1. In meo naturales uxoris restituere tenetur, que in prædictis tribus casibus fuisse videtur. Necca communis opinione hac in re recedendum est: licet ab ea distinetur & Copus lib. 3. de fructibus. rati. 2. cap. 7. 17. Ex quibus opinioni contractum ab uxore & marito in his regnis absque licentia mariti, etiam iuratum prestatio non valere. Iuramentum enim non fit matrimonium in prædictum alterius, quam contrahensit. cap. coniunctus. de iuramentis, fed Regia contractus prohibetur, etiam ob eundem mariti prædictum: igitur iuramentum huius contractum robur non praedit, quod ex p. xli. in lib. 5. c. 15. c. 15. interpres legit. Lup. in fin. 18. & Didacus a Castello afferunt, & sensit Zuares in lib. 1. 3. dum in principio probat, dictas leges fauore & maritorum conditas esse quamvis Joan. Lup. in rati. de donat. inter vir. & vxor. §. 88. in fin. & Chaffa. in confus. Burgos. rubr. 4. 6. fol. 2. 3. 2. contractum teneant: cum tamen ipsi lib. 10. Lup. facetus dictas leges conditas suffit fauore maritorum. Nec me mouit plurima, quæ Tiraq. adducit de iure mariti. l. 1. fol. 81. nam illa locum habent, quæ doleto prohibet feminas cohabitare fine consilio propinquorum: que quidem lex est statuta plane in fauorem feminarum. Posset tamen opinio Joan. Lup. & Chaffa procedere resipci ipsius vxoris, que non poterit contra contractum ab iuratum urgere, secundum Anton. & Iml. 18. & Alciat. 4. notab. in d. 1. c. 1. can. coniunctus. Nec libet hic longius dictam Regiam legitem contraria, eo quod locus his examen iudit non existat. Illud tamen interim non omittam, in regno Francie & f. f. f. receptum esse, quod nos legi sancitum habemus: id que habere locum, etiam in sponsa de praefenti nondum

G. PRIMVS.

S V M M A R I A.

1. *Vox ex Taurina legi non potest contrahere sine licentia mariti.*
2. *Frustra etram quae dicoam pro pthero, non possit ad matrimonium.*
3. *Contrahitur ab uxore, non habetur licentia mariti, ex leg. Taur. non tenet, etiam si fuerit virato.*
4. *Sponsa de presenti ante nupias, utrum possit contrahere sine licentia mariti, non obstante Taurinalege.*
5. *Socii ad bosorum et cuniculorum non contractari inter se vixit.*

Contrahitur nota in rebus, non ad matrimonium, ex yxor. §. 5. in primis dicens dict. leges Regias locum habere in yxor, impetratis iam celebrabilis in sponsis, matrimonio tamen consummato: non autem in sponsis, etia de presenti non habundat cognitis, nec traducunt ad dominum, quod notandum est propter auctoritatem eius, qui in condenda dicta legi Taurina consilium praefecit.

Quarto, ex hac coniugalico habitatione quibusdam vi-
deo placuisse, contraquam esse inter maritum & vxorem
societatem quandam in bonis acquirendis, sic enim affi-
ravit glof. cap. 1. ann. societ. 2. 2. quod. 2. perte. tib. & 2. de-
nat. inter virum & vxor. quam glof. ad id allegat lo. Lup. in re-
pot. sub. de dona. inter vir. & vxor. §. 6. 1. & sequens. & Montal. in l. 1.
tit. 3. lib. 2. fori dixit hoc esse celebre te. ex. dict. cap. 2. Ni-
cola. Boer. in confut. Bisturicens. tit. de consuetud. matrim. §. 2.
Potest ad id citari text. in cap. penult. de consuet. Sed hoc fal-
sum est nec iure probatur: siquidem text. in dict. cap. 2. est in-
telligendum de bonis, que matrimonio constante, simul ex
pecunia vxoris, & mariti acquiruntur: ex enīm iure com-
muni diuidenda sunt, eo quod ex virtute bonis simili
fuerint acquisita, vt ibi glof. & Doct. nōr. Et eis. ann. societ. lo-
quitur de societate cohabitationis. Vnde nec iure canonico, nec Cesareo. vila societas inter coniuges, quoā bona,
contrafacta censeatur. Et prater alio id lo. Lup. hoc sensit
in dict. rubr. §. 6. 2. nū. 4. & 5. Probat id Chaffa. in confut. Burgan.
rubr. 4. 2. nū. 6. & optime Pyrrhus adducunt. Quibus adiungenda est. Romuli lex, qua voluit, mulierem nuptam, quae per sacras leges viro coniuncta esset, pecuniarum om-
niūm sacrorumque esse lociam, teile Dionysio. lib. 2. Rem. an-
nū. 5. sed. & Ant. Garro. testit. in l. 2. ff. de org. n. m. rot. 8. Extat
& ipsa lex inter eas quas Francia. Balduinus Romuli titulo
editit, & cōmentariis illustrata, candē communione mi-
re landat. Plutarach. in præcep. coniub. cap. 10. Verū iure? Regio
acquista matrimonio constante, sicut a marito, siue ab xo-
re communia virtus eius constituit, & ob id inter eos di-
videnda. l. tit. 3. fori. & l. tit. 4. lib. 5. in regord. in. [l. 2. tit. 9. 5.]. Re-
copil. J. L. 1. 4. 5. & 1. 6. atque h. 6. in Taurini legibus. [l. 7. in red. tit. 9.
& ibid. l. 6. & L. 4. tit. 1. lib. 5. Recopil.] Quid tamē leges sunt ita
intelligendi, ut locum habeant, potiusq; vir & vxor simul
cooperent cohabitare, & tempore, quo res acquiruntur, ad-
huc cohabitent. Ita lyl. 1. 5. notauit lo. Lup. in dict. rubr. de do-
nation. inter vir. & vxor. §. 6. & Didacus à Segura in l. vnum ex fa-
milia. 5. sed. & fundam. fol. 2. ff. de leg. 2. & probari videtur l. 1. tit. 4.
lib. 5. ordim. Quod erat agud Gallos communis viu receptū
est, secundum Nicolaum Boeri. decif. 2. nū. 3. quamvis lo. Lup.
hac in fit varius. in dict. l. 1. Taurin. ac disputet Chaffa.
in confut. Burgan. rubr. 4. §. 6. vbi tandem testatur, hanc opini-
onem comprobant fuisse iudicio pratorum Parifiscens.
idē profitetur Nico. Boer. in confut. Bisturicens. tit. de consuet. mat.
§. 1. col. 5. Si tamen separatio matrimonii facta sit quo ad co-
habitatione, vxore tam petere propter adulterii uiri mariti:
ea bona, que a marito, etiā post separationem, fuerint acqui-
sita, cōmuni sunt viro & vxori: quia ex culpa viri cohabita-
tio cōfessauit, sic non lo. Lup. in rubr. de donat. §. 6. 4. n. 10. & idē
in d. 1. Tauri. l. 6. n. 35. cōtra Didacum à Segura, qui in d. 5. sed.
fundam. fol. 3. col. 3. contraria videtur, motus ex eo, quod ipsa vxor
separationem petierat, non vir. Negari tamen non potest,
dictam separationem factam fuisse culpa ipsius viri, non
vxoris. comprobatur etiam lo. Lup. sententia ex decif. Neap.
Tho. Gram. 103. numer. 88.

Secundo, predicta leges Regio locum habent etiam in
matrimonio putativo, virtutique coniugi bona fide contra-
facto: ex ratione cohabitationis, que hic vigorē haberet ex iu-
sta ignorancia probat tex. iuncta glof. quam ibi not. Abb. in
c. 2. de don. inter vir. & vxor. idem tenet. Barbu. ex literis de ping.
num. 10. lo. Lup. in rep. sub. de donat. §. 6. 2. nū. 3. & 6. colom.
2. Roder. Zuares in l. 1. m. princ. tit. 3. lib. 3. Fori. & Didacus Segu-
ra in tral. de boni conf. matrim. acq. fol. 8. colom. 4. pro quibus adeft
text. in l. 4. tit. 6. lib. 3. fori. Is tamen textus loquitur, quando
vxor int̄lignorāta cohabitat cum marito sciente im-
pedimentum coniugali: quia causa conflata, ea commoda, que
ex matrimonio proueniunt, ad ignorantes, non ad his-
cum ita quē pertinere, ac si verum esset coniugium.
Nec mirum, cum iure Regio ea, que coniux sciens al-
teri ignorantē dedit in donem, aliuvium titulum, amittat:
atque ea penes ignorantem maneat, l. 5. o. nūl. 14. part. 5.
que quidem lex comprobaret opinionem glof. quā contra
C. de incſ. mpt. que ex. l. 5. ff. de leg. 4. t. dixit, data t̄ in matrimo-
nio putativo, coniugi ignorantē, ab ipso sciente impedi-
mentum subesse, & coniugium minimē validum esse: non
ad filium, fed ad ignorantē pertinere. Quid tamē iure
Cesareo non probatur: quia d. fil. solum vendicat fibi locū
in relictis in testamento, non in datus inter viuēs causā
dotis, vel ex alio similiter titulō: ita Cyrus, Jacobus de Rausen-
saly. & Salvi. cap. 1. Chaffa. cap. 49. col. 1. idem in consuet.
Burg. rubr. 4. §. 2. nū. 5. adid notans glof. in lib. prefēcta. ff. de rit.
supra, quā sententia non discrepar. eam hic statu. §. 5. ff. de do-
nat. inter vir. & vxor. ex qua, iuxta literam, que receptor est, &
à Gregorio Andriolo probatur, contat: donationē ū
fastam inter coniuges, putatiū morte non confirmari, quēm text. dicti fungit. Bald. in l. ann. quam. no. 22. C. d. fidicōn-
tr. & ibi l. col. 7. Bald. Nouel. in tract. de doce. part. 11. 1. col. antepen-
& Alex. ml. 5. cum docem. §. 5. ff. 2. col. 5. folia matrim. Quādūis dic
posse lūris confutum in d. 9. vñm. de donatione tractare,
que fuerit facta coniugi non ignoranti, sed scientiā impedi-
mentum, nempe a tuore pupilla, à tenatore libertina, que
iūle pretenderet ignorantiā aut bonam fidem non pos-
sunt, vt tantum nulla sit inter ius Cælareum & Regium dif-
ferentia, quo probare conatur doctiūlū. Emanuel à
Caffa. mis. pater de tñf. an. verb. vñm. no. 6. apud quem potest
diligenter lector examinare, an eius rationes, quibus ad
interpretationem lūris confutorum in d. 9. vñm. & in dict. l. pre-
dict. & in l. 2. §. per contrarium ff. de lib. quibus ut iudicē, subtili
tut inductione, admitti iure possunt. Iḡt, vt ad principale
in conclusionē redicam, dict. l. 4. non probat Abb. & glo-
sententiam ita exadē, vt eam ad id citantes opinantur. Nec
tamen ab opinione glof. & Abb. receditus in dict. Bald. in
iur. in. probat. contrariū afferat, ex l. 1. sum. glof. ibi. C. de cond.
ob. cas. dicens pacūm de doce lucranda minime esse obser-
vandum in matrimonio putatiū: quem sequitur Feli. ibi
Bald. Nouel. in tract. de doce. part. 11. §. 5. h. d. h. d. h. d. 2. 3. d. 2. 9. Hip-
po. sing. 129. A. e. m. l. 5. cum docem. §. 5. & Chaffa. d. 2. nū. 4.
& 5. quorū opinio in paço de doce lueranda; in quo fre-
quentius ipsi loquuntur, procedere posset. At in communione
bonorum, que matrimonio cōstante acquiruntur, fal-
fa mihi videtur, quia lex animaduertit virtutique coniugis
communem industria, ac laborem, & communia consor-
tit, atque societas onera, etiam si Alex. Nouell. & Chaffa.
in specie contrarium teneant.

Porro & illud quererim: num præmissa dicta lege Re-
gia, si maritus matrimonio constante, natus sit ex con-
solidatione viuērū fundū, cuius proprietate ante matrimo-
nium acquisitioris viuērū fructus cōmuni sunt ei & vxori?
In qua questione lo. Faber. in §. 5. siu fundam. In ista. de legat. per
illum textū aferit, viuērū fructū iūlū cōmūnū esse viro
& vxori: utpote constante matrimonio acquisitum, cui etiā
suffragatur tex. in l. non quoniamque. §. 5. ff. de leg. 1. b. legato alti-
ci fundo alieno, si legatarū eius proprietate, detracto viuērū
fructu, ante diem legati emerit: qui tandem viuērū fructu
le gatario obuenit: hares solūm tentu solvere ei quantita-
tem, quam is pro proprietate impendit, non ex summatione
viuērū fructus, qualis ex lucrativo titulo ei obueniret tempore
consolidationis. Quia ratione Fabri opinionem sequuntur
Ange. ibi Chaffa. ml. 5. fundam. Burgan. rubr. 4. §. 2. vñm. adducit. n. 12.
Nicol. Boer. in confut. Bisturicens. tit. de confut. matrim. §. 5. col. 5.
& Roder. Zuares in l. 1. tit. 3. lib. 2. Fori. vñm. Quorū senten-
tia pluribus rationibus falsa videari potest. Et primo, viuērū
fructus proprietatis consolidatus, iūlū proprietas cōfessetur,
l. vñfudam. in maius. ff. de viuērū. & in l. 5. proprieatis ff. de viuērū. ex
ego cōmūnū proprietas communis non sit, nec erit viuērū fructus
secondo, id quod contingit ex causa præterita, ab illo facio
nō, ad tempis causa primā, & præterita referri debet
omnino. arg. In ratione in t. 9. Imperator ff. ad leg. Falcidium. Pome-
ponus. ml. 2. ff. de nego. geff. l. Italiens. §. 5. ff. pium. ff. Mac. Adon. igit̄
huius viuērū fructus, ratione prævia proprietatis obueniens, non
diciture ex causa lucri obuenire, sed ratione illius tituli,
qua proprietatis fuisse acquisita. Tertio, ea quā accedunt re-
bus mariti ex natura, ac propria vi, non sunt vxori com-
mune, per. §. p. s. pro. s. Nam si maritus, tempore cōtractus
coniugalico, habet fundū sūlūmū publica centūs
ancorū: & tamen confitance matrimonio, idem fundū
ex intrinseca ratione efficitur valoris mille aurorum:
hoc augmentum intrinsecum valoris, non est vxori com-
mune. Quibus & aliis que omittenda diximus, adducit, vt
exstilim Fabri sententiam fallām̄ fore, quam etiam re-
probat Carolus Molin. in confut. Par. tit. 1. §. 30. q. 50. vñ. 2.
2. Nec Faber consentit lo. Lup. in rubr. de donat. §. 6. 2. nū. 13. Is
enīm

enim opinatur, estimationem viisfructus non esse vxori, cōmūnem: fructus autem ipsos cōmūnes esse. Quōrum primum contra Fabrum sit; secundum nostram controversiam nequaque tangit, quae in estimatione viisfructus versatur. Nec obter text. in d. 5. §. 5. cui fundat. & in d. 1. s. 1. quoque, §. 5. quia ibi legatario id tantum folii debet, quod pro proprietate rei decedat; nec estimatio viisfructus solienda est; cum is ratione proprietatis obuenias, aliosqui in viisfructu duplex lucru concurredet. Nā legatarius, folio sibi proprietate pretio, ipsam haberet titulum lucru, atque eius ratione viisfructum, qui proprietati accedit, ergo ei foliatur viisfructus estimatio, iterum in viisfructu lucruntur consequeretur, quod eius estimationem, quod aduersus ius cūle fieret, ex pulchra Theophilii cōputatione, in d. 5. s. 1. cuius ibi fundat. & ex Bart. interpretatione, in d. 1. s. 1. quo sit, vt si legatarius, annū finitu viisfructum, illum emere, effe ei premium viisfructus ab hereditibus foliendum, quod Paulus Caffren. facetus, in d. 5. 3.

Hinc inferitur, viisfructu cōmūnem esse viro & vxori, si matrimonio constante fondo mariti accedantur ex iure proprietatis, sed causa emptionis cuiuslibet viisfructus. Secundum cōdūo his coit, meliorationes in re mariti factas cōstante matrimonio, ipso marito cedere earum tamē estimationem cōmūne etiam in xori. Reg. 9.17. 4. lib. 3. fori. nisi res, in quibus meliorationes fiant, sint ad primogenitū pertinentia, j. 6. Taur. [1.6.5.7.7. lib. 5. Recopil. 3] quam effe contra priora iura afferit ibi loā. Lup. & in rubr. de m. 5. 1. n. 6. [1.6.]

3 Tertio subinde deducitur, non t' effe vxori & viro cōmūnē rem, quam vincapere vir cooperat ante matrimonium, completa postmodū, matrimonio cōstante, viuscōptione. Illud enim lucru ex inicio præscriptions ante matrimonium inchoata, paulatinus sua vi contingit. Hoc tamen cogitandum relinquit Ioh. Lup. in d. 5. 6. n. 13. nec iniurianū ex facto, & posse, matrimonio cōstante, cōgenitū, dicta res in viro dominū transferit, vt notarū in d. 5. de pref. atque idem cōmūnis videtur cōfēndā, ex paulo ante prænōris. [Quānuis non autim a priori opinione discēdere. Iohibus plura addi possunt ex cōmentariis Ioh. Lup. & ex Chaffa. 1. 4. 6. 9. & fin. [Petro Peralta in reper. I. heredit. ff. de leg. 1. n. 99.]

Nec tamen illud erit omittendū, leg. Taurina 6. o. cōtūm. effe, alterum ex coniugib⁹ posse renunciare acquisiti matrimonio cōstante, & idem prius præbauerat gl. in d. 2. de don. inter vir. & vxor. quam præter dictū, ibi estimatū est in signo Roderi. Zuares d. 1. l. limet. idem nota Rorain antiquis dec. 4. §. 2. in antiquitoribus s. de p. conductū plurimum ad hoc lib. 5. §. 2. atque etiam matrimonio iam cōstante, dicta renunciatio fieri potest, sicut cōfēndat Ioh. Lup. in rubr. de don. inter vir. & vxor. 6. 5. n. 13. s. 1. q̄de ad m. 2. & §. 6. 3. & Nic. Boer. dec. 2. 4. lib. 2. pluribus ad id citatis. Nam maritus donationis causa potest repudiare haec reditatem ei de latam nec ex hoc, vxori donatorat facta donatione, erit nulla, si sibi maritus, sibi donat, inter vir. & vxor. cui contencit Regial. 5. t. 1. part. 4. Non enim is, qui donat, efficiat pauperem. Huic etiam opinione prædicione omnes cōfēndant. Vnde non obstat, 5. 5. fin. cum l. seq. ff. de donat, inter vir. & vxor, vbi maritus non potest abfici illius tituli probitionis viro. ubere donatora libi aliquā rem, vteam vxori donat, quia aliud eff repudiare legatum, vel rem delatā fibi, aliud ubere donationē ei parat & oblatā vxori fieri, hōc enim tatu ipsam donationē minime repudiat, sed recipit, ac demū cā vxori, seu proprio nomine, fieri uert. ex quibus hōc obiectio ita tollenda est, quānum alij cā cōnēctū aliter soluer. Hinc etiam opinor, polle alterum ex coniugib⁹ matrimonio cōstante, lucris iam acquisitis renunciare, nec ex hoc cōnēctū debet, effe hanc donationem prohibitā inter virum & vxorem, quia, qui remittit luxuriorum partē, vt conīctat, lucru repudiat, non amittit aliquid ex bonis, que ante haeruerat, is autem, cui donatio fit, nihil acquirit, ex quo fiat locupletior, sed tantū id agit, ne id, quod laboribus forsan maximis acquisiuit, id partē ad oculum coniugem defatur, ita mehercū opinor hanc rem definidūm est. Nec enim video aperte id ab aliis exponi, etiam ultimā hanc cōsūlētionē probare expellim videantur loā. Lup. in d. 5. 47. n. 18. & Ant. Gomez. in d. 1. 6. Taur.

13 Deducitur etiam ex his, hanc renunciacionem fieri posse, etiam si, qui repudiat creditores habeat. Neque hi posse cōsūlēti, ex fraude locri illa fuisse repudiata, cūis, qui repudiat, nihil ex propriis bonis, tibiam perficte acquiri-

tis, dimittat. Nec ex eius repudiatione altert quidquam conseqētūtur, sed id agit isthā renunciatio, ne renuncians acquirat. Sic Dec. repondit consil. 260. dicens, virum posse omittre lucrum dotti, quod sibi lege municipalē deferunt, & id probat ex optimum in l. qui autem vbi Bar. in prim. ff. que in fraud. cred. quo probatur, posse habentem creditores lega, notant Ang. & Iaf. in §. item s. quis in fraudem de actio. n. 12. & explicat in quātū illum text. Carol. Molin. in confut. Parisi. ut. 1. §. in gl. 1. t. 1. & t. 2. in confut. matrim. §. 2. colum. 5.

S E C V N D V S.

S V M M A R I A.

1 Vir & vxor tenetū sibi inuenit reddere coniugale debitum. Coitū cōsūlēti, ut p. pecunias ante solēmniū nuptiarum benedictio.

2 Coitū cōsūlēti intra lacum furvus illiciuit eff.

3 Maritus an leste coitū ostendit vobis cum uxore adultera.

4 Debetum cum adulterio denegatur propter inceſtū, nō potest exigiri.

5 Invenitū cum adulterio Episcopus, ut p. a. e. cōfēndat, posse exigere debitum inceſtū.

6 Debetum coniugale an lūcū exigitur, vel redditum ab eo, qui dubitat matrimonio validū.

7 Pericula amant. pericula mœci.

8 Dubius quod ex posse effe, utrum lucru sibi aliquid agere.

9 Ex dubio necessaria immunitas, s. que tamē illata effe videatur non peccat, s. alterius modo totius, elegit.

10 Obligationē mēlior, vobis dōs contraria precipia proponuntur.

11 Dubium ifcādūto dōs contraria precipia differit.

12 Contrariebās cōmūne, quam tamen liberato esse putant, detesta feruntur, tamen teneat, cōfēndat, ut p. cōfēndat, detinunt reddere.

P Oliorem, ex hoc primo cōnīugalis contrac̄ta effectū cōfēndat, ut virū teneri ad reddendum debitum vxori, & vxorem similiiter viro, iuxta Apofolium, 1. ad Corinth. 7. 1. 1. lib. 5. c. 1. s. 1. n. 2. de iure, notat Magist. & ibi Thom. ac Palud. in 4. fētent. diffl. 32. 3. Syluester in verb. debetū coniugale, & plerique alij paulin candens rem traçānt. In qua tamen aliqui prænotare libuit & prīmo, coitū cōnīugalē nō omnino licere ante solēmniū benedictionē nuptiarum: immō mortale crimen effe, coniuges tunc coire, Palud. in 4. fētent. dolim. 1. 8. in prim. quem Floren. sequitur, 5. part. tit. 1. c. 16. §. 1. argum. text. in cōfēndatione. de sp̄ff. Id vero negant Ang. in verb. debitione. §. 1. & Syluester. §. 9. ius codem verb. dicentes, non effe peccatum mortale, nisi leguitur scandalum. Facit text. me. 1. 2. 5. in fin. Quin & Caetan. 2. tom. opaculū rom. 1. 8. de viu matrimonio, & in summa verb. matrimoniale vna peccata verb. 8. afferit, in dicta carnali copula ante benedictionem Frequentius committit tantum veniale peccatum, si contemptus desit, quod etiam Thom. fētent. 4. fētent. diffl. 29. 3. c. 2. Nec cōfēndat propter scandalum erit mortale peccatum: cum ruina, cui occasione p̄bret, veniale crimen indicat.

¶ Secundo aduertendum est, in 4. Ecclesia sacrise locis hanc coniugalem copulam minimē licere. Imō mortaliter p̄ceccat, qui ait vxore carnaliter in Ecclesia accederet, ita Palud. in 4. fētent. diffl. 32. 3. quaff. 1. artic. 3. & Caetan. in somma verbi. matrimoniale vna peccata. §. 6. Atque ex hoc Ecclesiā polluti, & indigere reconciliationē, notat gloss. cōmunicatiorē iei recepta, in cap. vnic. de confit. Eccles. vel altari an. 6. quam etiā sequitur Ioh. de Selua, in trat. de benef. 1. part. 4. 5. requisit. 7. notat idem Spec. ii. Rationālē diuinis officiis, iudicis de dedicatione Eccles. & effe hanc opinionem com munem, afferit Angel. in fam. in verb. confit. 2. quaff. 7. licet gloss. in capit. eccl. de confit. diffl. 3. teneat, Ecclesiā nequaque pollui ex coitu coniugali, quam leguitur Henric. in cap. fin. de confit. Eccles. & idem afferit Regial. 2. 1. titul. 10. part. 1. que tamē opinio tunc procedit posset, i. quando coniuges in Ecclesia longo tempore obliterentur, vt Syluester opinatur, in verb. confit. 2. quaff. 5. & verb. debitione quaff. 3. Iohann. Maior. in 4. fētent. diffl. 32. 3. quaff. 1. colum. 3. & Alfonſus à Cai. lib. 1. de p. legi pauli. 7. documenta. 2. ex hoc etiam dientes, nullum